

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Ympäristönsuojelulaki

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Lain tarkoitus. Lain tarkoituksena on vastata suurelta osin voimassa olevan ympäristönsuojelulain tavoitetta. Säännöstä ehdotetaan kuitenkin tiivistettäväksi ja ryhmiteltäväksi uudelleen siten, että toisiinsa asiallisesti liittyvät kohdat yhdistettäisiin.

Pykälän 1 kohta olisi samansuuntainen teollisuuspäästädirektiivin 1 artiklan 2 kohdan kanssa. Direktiiviä mukailleen 1 kohtaan lisättäisiin maininta päästöjen, ei vain pilaantumisen, ehkäisemisestä ja vähentämisestä. Tavoite vastaisi myös sitä sääntelyä, joka koskee tiettyjen erityisten toimialojen, kuten suuret polttolaitokset, liuottimia käyttävät laitokset ja jätteenpoltto, ympäristönsuojelun vaatimuksia. Näillä toimialoilla on erityisenä tavoitteena laitosten päästöjen rajoittaminen yhtäältä lain ja toisaalta lain nojalla annettujen valtioneuvoston asetusten kautta. Laissa näistä vaatimuksista ehdotetaan säädettäväksi omissa luvuissaan. Kuten teollisuuspäästädirektiivin tavoitteena myös laissa tavoiteltaisiin ympäristön kaikkien osien, ilma, vesi ja maaperä, suojelemista.

Pykälän 2 kohdan ilmaisemaan kestävä kehityksen periaatteeseen, joka viittaa siihen, että uusiutumattomia luonnonvaroja on kuluttava säästeliäästi tulevien sukupolvien tarpeet huomioiden, uusiutuvia luonnonvaroja on hyödynnettävä suhteessa luonnon uudistumiskykyyn ja energiankäytössä on pyrittävä tehokkuuteen, yhdistettäisiin tavoite torjua ilmastonmuutosta. Pykälän 3 kohdan mukaisella luonnonvarojen kestävällä käytöllä ja siihen kytkeytyvällä jätteiden määrän ja haitallisuuden vähentämisellä viitattaisiin erityisesti lain kanssa rinnan sovellettavan jätelain tavoitteeseen ja velvoitteisiin. Jätteiden määrän ja haitallisuuden vähentämisen tavoitteen

ohella ehkäistäisiin jätteiden haitallisia vaikutuksia silloin, kun jätteitä kuitenkin syntyy. Pykälän 4 kohta viittaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien hankkeiden kokonaisvaltaiseen tarkasteluun ja vaikutusten arviointiin sekä siihen, että lailla pyritään estämään haitallisten ympäristövaikutusten siirtyminen ympäristön yhdestä osasta toiseen. Pykälän 5 kohta heijastaa perustuslain 20 §:n mukaista velvollisuutta turvata kansalaisten osallistumismahdollisuus ympäristöä koskevassa päätöksenteossa.

Säännös ohjaisi lain muiden säännösten tulkintaa. Säännöksiä olisi sovellettava siten, että turvataan lain tarkoituksensa toteutumista.

2 §. Soveltamisala. Lain soveltamisala säilyisi lähtökohtaisesti voimassa olevan lain mukaisena. Soveltamisalaa täsmennettäisiin nykyistä käytännön soveltamista vastaavaksi siten, että lakia sovellettaisiin paitsi teolliseen toimintaan, myös muuhun toimintaan. Soveltamisala kattaa paitsi luvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja myös muita sellaisia toimintoja, joille ei ole haettava lupaa tai joita ei ole rekisteröitävä, kuten esimerkiksi haja-asutuksen jätevedet ja puun pienpolton. Teolliset toiminnot voivat kuulua teollisuuspäästädirektiivin soveltamisalaan tai olla sääntelyltään pelkästään kansallisia.

Lain soveltamisala määriteltäisiin pykälässä positiivisesti siten, että se kattaa kaiken toiminnan, josta aiheutuu tai saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista siten kuin laissa muualla säädetään, ja toiminnan, jossa syntyy tai käsitellään jätettä.

Voimassa olevassa laissa yleistä luvanvaraisuutta koskeva 28 §:n 1 momentti ja lain soveltamisala on kirjoitettu analogisesti siten, että voi syntyä epäselvyys, sovelletaanko lakia myös muuhun kuin luvanvaraiseen – ja osin ilmoituksenvaraiseen – toimintaan. Lähes koko lain keinovalikoima on rakennettu lupa- ja rekisteröintijärjestelmän – ja vähäisissä määrin ilmoitusjärjestelmän – varaan.

Kuitenkin esimerkiksi voimassa olevan lain 85 § osoittaa, että lainsäätäjän tarkoituksena ei ole ollut rajata lain soveltamisalaa vain luvan- ja ilmoituksenvaraista toimintaa koskavaksi. Lain soveltamisalan on oltava siten muotoiltu, että on selvää, että lakia sovelletaan kaikkeen toimintaan, josta voi aiheutua lain ympäristön pilaantumista, eikä vain toimintaan, joka on lain mukaisten hyväksyntä- ja muiden menettelyiden kohteena.

Pykälän 2 ja 3 momentti säilyisivät pääosin voimassa olevan lain mukaisina. Ensin mainittuun lisättäisiin kuitenkin viittaus Suomen ja Ruotsin väliseen rajajokisopimukseen (SopS 91/2010), joka ei uudistettuna enää rajoita ympäristönsuojelulain soveltamista sopimuksen soveltamisalueella samaan tapaan kuin aikaisempi sopimus. Uudesta rajajokisopimuksesta seuraa lupamenettelyyn tiettyjä lisävaatimuksia, esimerkiksi kuulemiselle ja asiakirjojen kääntämiselle, mutta luvan myöntämisen perusteet tulevat aiemmasta poiketen ympäristönsuojelulaista.

3 §. *Soveltamisalan rajaukset.* Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalan rajauksista vastaavalla tavalla kuin voimassa olevassa laissa. Viittaus Suomen ja Ruotsin väliseen rajajokisopimukseen siirrettäisiin 2 §:n soveltamisalaa koskevan säännöksen yhteyteen, koska sopimuksen soveltaminen on muuttunut sopimuksen uudistamisen myötä.

4 §. *Soveltaminen puolustusvoimissa.* Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisesta puolustusvoimien toimintaan. Lähtökohtaisesti lakia sovellettaisiin puolustusvoimien toimintaan. Sitä ei kuitenkaan sovellettaisi sellaiseen puolustusvoimien toimintaan, jossa lain soveltaminen vaarantaisi valtakunnan turvallisuuden tai huoltovarmuuden. Lakia ei myöskään sovellettaisi erityisesti sotilaskäyttöön tarkoitettuihin eikä muihin valtakunnan keskeisten turvallisuusetujen valvontaan liittyviin tuotteisiin. Lakia voitaisiin soveltaa näihin myös osittain. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä lain soveltamisesta puolustusvoimiin. Nykyisin asiasta säädetään ympäristönsuojelulasetuksen 4 b §:ssä.

5 §. *Määritelmät.* Kohdan 1 määritelmä vastaa nykyisen ympäristönsuojelulain ympäristön pilaantumisen määritelmää. Määritelmällä täytetään teollisuuspäästö-

direktiivin 3 artiklan 2 kohdan pilaamisen määritelmä.

Kohdan 2 määritelmä vastaa nykyisen ympäristönsuojelulain ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan määritelmää. Määritelmällä täytetään teollisuuspäästödirektiivin 3 artiklan 3 kohdan laitoksen määritelmä. Direktiivin mukaan laitoksella tarkoitetaan toimintaa, joka mahdollisesti vaikuttaa päästöihin ja pilaantumiseen.

Kohdan 3 määritelmä vastaa nykyisen ympäristönsuojelulain terveystaitan määritelmää.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi päästön määritelmä. Määritelmällä täytetään teollisuuspäästödirektiivin 3 artiklan 4 kohdan päästön määritelmä.

Kohdan 5 määritelmä vastaa nykyisen ympäristönsuojelulain päästöraja-arvon määritelmää. Määritelmällä täytetään teollisuuspäästödirektiivin 3 artiklan 5 kohdan päästöraja-arvon määritelmä.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi ympäristölaatuvaatimuksen määritelmä. Määritelmällä täytetään teollisuuspäästödirektiivin 3 artiklan 6 kohdan ympäristölaatuvaatimuksen määritelmä.

Kohdan 7 määritelmä vastaa pääosin nykyistä parhaan käyttökelpoisen tekniikan määritelmää, mutta sitä on täsmennetty vastaamaan teollisuuspäästödirektiivin 3 artiklan 10 kohdan parhaan käytettävissä olevan tekniikan määritelmää. Uudistetun määritelmän mukaan parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan sisältyvät myös toiminnan lopettamistavat ja tekniikan tulee olla sellaista, että sitä voidaan käyttää lupamääräysten perustana.

Kohdan 8 määritelmä vastaa nykyisen ympäristönsuojelulain toiminnanharjoittajan määritelmää. Määritelmällä täytetään teollisuuspäästödirektiivin 3 artiklan 15 kohdan toiminnanharjoittajan määritelmä.

Kohdan 9 määritelmä vastaa nykyisen ympäristönsuojelulain vesistön määritelmää.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi maaperän määritelmä, jolla täsmennettäisiin maaperän pilaamiskiellon ja puhdistamisvelvollisuuden soveltamisalaa. Maaperän määritelmän lähtökohtana on teollisuuspäästödirektiivin 3 artiklan 21 kohdan määritelmä, jonka taustalla on puolestaan ollut EU:n komis-

sion laatiman maaperädirektiiviehdotuksen määritelmä. Määritelmän sanamuotoa on josain määrin kielellisesti täsmennetty suhteessa direktiivin määritelmään.

Pohjaveden määritelmä ympäristönsuojelulaissa vastaa vesilain 1 luvun 3 §:n 7 kohdassa esitettyä pohjaveden määritelmää. Laissa vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004) pohjaveden määritelmä perustuu vesipolitiikan puitedirektiiviin ja on jonkin verran suppeampi kuin ympäristönsuojelulaissa, sillä se kattaa vain kyllästyneessä vyöhykkeessä olevan veden. Teollisuuspäästödirektiivissä (3 artiklan 20 kohta) viitataan pohjaveden osalta vesipolitiikan puitedirektiiviin, mutta ympäristönsuojelulain määritelmää ei ole kuitenkaan katsottu tarpeelliseksi muuttaa, sillä nykyinen määritelmä kattaa myös direktiivin tarkoittaman pohjaveden. Määritelmää täsmennettäisiin kuitenkin vastaamaan uutta maaperän määritelmää.

Pohjavesialueiden luokittelua tarkastellaan parhaillaan YM:n asettamassa pohjavesityöryhmässä, jossa on osallistuttu myös pohjavesialueen määritelmän muotoiluun. Pohjavesialueella tarkoitetaan huokoista tai läpäisevää, vedellä kyllästämää maa- tai kallioperämuodostumaa, joka mahdollistaa merkittävän pohjaveden virtauksen tai pohjavedenoton. Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetussa laissa tarkoitetut merkittävät pohjavesimuodostumat sijaitsevat kyseisissä geologisissa muodostumissa muodostaen hydraulisesti mahdollisimman yhtenäisen vesimassan (vrt. VHJL 2 § 5 kohta). Pienempiä pohjavesiesiintymiä, joihin puolestaan viitataan vesilaissa (VL 1:3, 8 kohta), voi olla myös pohjavesialueiden ulkopuolella. Pohjavesialue koostuu yleensä hyvin vettä läpäisevästä muodostumisalueesta ja sitä kokonaan tai osittain ympäröivästä reuna-vyöhykkeestä. Pohjavesialueet voidaan luokitella niiden vedenhankintaan soveltuvuuden ja käytön tai muun suojelutarpeen mukaan eri luokkiin. Luokittelun perusteista ja siihen liittyvästä menettelystä on tarkoitus säätää nykyistä täsmällisemmin laissa vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä. Luokittelulla olisi kuitenkin jatkossakin kiinteä yhteys pohjaveden pilaamiskiellossa tehtyyn erotteluun tärkeiden tai muiden veden-

hankintakäyttöön soveltuvien pohjavesialueiden ja muiden pohjavesialueiden välillä.

2 luku. Yleiset velvollisuudet ja periaatteet

6 §. Yleinen luvantarve tai rekisteröintivelvollisuus. Pykälässä ilmaistaisiin laissa myöhemmin seuraavan sääntelyn johdantona velvoite toimintojen luvanvaraisuudesta tai rekisteröintivelvollisuudesta. Näistä toimintojen aiheuttaman ympäristön pilaantumisen vaaran käsittelyn keinoista, jotka samalla olisivat keskeisimmät toimintoihin kohdistuvat velvoitteet, säädettäisiin tarkemmin 4 ja 9 luvussa. Luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen luettelot sisältyisivät lain liitteisiin.

7 §. Selvilläolovelvollisuus ja asiantuntemus. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan lain 5 §:n 1 momenttia. Toiminnanharjoittajalla on selvilläolovelvollisuus toiminnan ympäristövaikutuksista, riskeistä ja ympäristövaikutusten vähentämismahdollisuuksista. Selvilläolovelvollisuus heijastaa huolellisuusperiaatetta ja koskisi laajasti toiminnan ympäristövaikutuksia, jotka aiheutuvat päästöistä taikka kemikaalien tai muiden aineiden käytöstä, käsittelystä tai säilytyksestä toiminnassa, ja näihin liittyviä riskejä sekä riskien hallintaa ja vaikutusten vähentämismahdollisuuksia.

Ympäristölupajärjestelmän kannalta selvilläolovelvollisuus merkitsee käytännössä velvollisuutta seurata päästöjen vaikutuksia ympäristön tilaan ja erilaisia tarkkailu- ja mittausvelvoitteita. Selvilläolovelvollisuus ei kuitenkaan velvoita toiminnanharjoittajaa tuottamaan yleistä ympäristötietoa, joka ei ole erityisesti tarpeen toiminnan vaikutusten selvittämiseksi. Selvilläolovelvollisuutta konkreettiset tiedot, jotka toiminnanharjoittajan on hankittava luvanmyöntämisedellytysten täyttämiseksi luvan hakemisen yhteydessä tai toimitettava valvontaviranomaiselle valvonnassa.

Selvilläolovelvollisuuden merkitystä korostaisi myös pykälän 2 momentin mukainen vaatimus riittävästä asiantuntemuksesta. Vaatimus koskisi luvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja. Valtioneuvoston asetuksella voi-

taisiin antaa tarkempia säännöksiä eri toiminnossa vaadittavasta asiantuntemuksesta.

8 §. *Toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ja sen vaaran ehkäiseminen.* Pykälässä säädettäisiin tämän lain soveltamisalaan kuuluvien toimintojen harjoittajien keskeisimmästä perusvelvollisuudesta ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Pykälässä säädetty velvollisuus muodostaisi osaltaan perustan 9 §:ssä ehdotettaville asetukseenantovaltuuksille.

Velvollisuus ehkäistä ennakolta toiminnan haitalliset ympäristövaikutukset tai rajoittaa ne mahdollisimman vähäisiksi pohjautuisi voimassa olevan lain 4 §:n 1 momentin mukaiseen ennaltaehkäisyyn ja haittojen minimoinnin periaatteeseen. Voimassa olevasta laista poiketen periaatteesta säädettäisiin velvoittavammissa muodossa, koska sääntelyyn osin nojaisi ehdotettavan 9 §:n mukainen valtuus asetuksenantoon. Lisäksi pykälään lisättäisiin säännös, jonka mukaan toiminnanharjoittajan on rajoitettava toimintansa päästöt ympäristöön tai yleiseen viemäriin mahdollisimman vähäisiksi. Keinoina viime mainitun velvollisuuden toteuttamiseksi olisivat erityisesti lupa- ja rekisteröintimenettely sekä valtioneuvoston asetukset.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 5 §:n 3 momenttia jätelain osalta. Momenttiin lisättäisiin viittaus velvollisuuteen noudattaa kemikaalilain (/) 4 §:n 1 kohdassa tarkoitettujen Euroopan unionin kemikaaliasetusten aineiden käyttöä, säilytystä ja turvallisuustoimia koskevia velvoitteita ympäristön pilaantumisen ja sen vaaran ehkäisemiseksi. Näitä asetuksia ovat erityisesti kemikaalien rekisteröinnistä, arviointista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1907/2006 (REACH-asetus), biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 528/2012 (biosidiasetus), pysyvistä or-

gaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 850/2004 (POP-asetus) ja metallisen elohopean ja tiettyjen elohopeayhdisteiden ja seosten viennin kieltämisestä sekä metallisen elohopean turvallisesta varastoinnista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1102/2008 (vientikieltoasetus).

Pykälän 2 momentin säännös olisi muistutus paitsi toiminnanharjoittajalle myös sekä lupaviranomaiselle että valvontaviranomaiselle velvollisuudesta noudattaa tiettyjä jätelaissa ja EU:n kemikaalilainsäädännössä säädettyjä velvoitteita. Kemikaalien osalta viitattaisiin käytön, säilytyksen ja turvallisuustoimien muodostamaan kokonaisuuteen. Se liittyisi kemikaalien käytön osalta niin sanottuun olosuhdevalvontaan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin velvoitteista, jotka kohdistuisivat luvanvaraisiin ja rekisteröitäviin toimintoihin. Sen 1 ja 2 kohdissa säädettäisiin velvoitteista, jotka perustuvat teollisuuspäästödirektiivin 11 artiklaan. Velvoitteet ovat siten yleisiä, että on perusteltua säätää ne koskemaan myös muita luvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja teollisuuspäästödirektiiviin soveltamisalaan kuuluvien laitosten ohella.

Parhaalla käyttökelpoisella tekniikalla, jota velvoitettaisiin käyttämään, tarkoitetaan niitä tekniikoita, menetelmiä, prosesseja, järjestelmiä ja muita toimintatapoja, joiden mukaan toimittaessa toiminta aiheuttaa kustannukset huomioon ottaen mahdollisimman vähän ympäristöhaittoja. Paras käyttökelpoinen tekniikka sisältää sekä yksittäiset laitteet että kokonaiset toimintaa koskevat ja ohjaavat järjestelmät sekä sen, kuinka niitä käytetään. Se sisältää veden, materiaalien ja muiden raaka-aineiden tehokkaan käytön, energian tehokkaan tuotannon ja käytön sekä jätteiden ja päästöjen määrän ja laadun haitallisuuden minimoinnin. Paras käyttökelpoinen tekniikka sisältää yleensä lukuarvoja päästömäärille ja kulutukselle. Kulutustasot voi olla määritelty esimerkiksi yksiköissä: kWh/t tuotetta, litraa vettä/t tuotetta, tonnia raaka-ainetta/tonnia tuotetta, tonnia jätettä/ tonnia tuotetta. Myös ympäristö- tai muut vastaavat hallintajärjestelmät, joilla pyritään toiminnan hallittavuuteen, ovat osa parasta käyttökelpo-

poista tekniikkaa. Sellaista parasta käyttökel-poista tekniikkaa, joka ei sisällä lukuarvoina ilmaistuja päästö- tai kulutusmääriä, voidaan kutsua myös ympäristön kannalta parhaiksi käytännöiksi.

Pykälän 3 kohdassa säädettäisiin toiminnanharjoittajiin kohdistuvasta yleisestä velvollisuudesta tarkkailla toiminnan päästöjä ja niiden vaikutuksia samoin kuin velvollisuudesta, että niistä sekä jätteistä, raaka- ja polttoaineista sekä kemikaaleista toimitetaan viranomaiselle tietoja. Tietoja tarvitaan paitsi toimintojen valvonnassa myös erilaisten kansainvälisten tietojen toimittamista koskevien velvoitteiden täyttämiseksi.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tarkemmin tiettyjä toimialoja koskevista velvoitteista, jotka olisivat yleissäännöksiä konkreettisempia ja sisältäisivät muun muassa velvoitteita käyttää ympäristönsuojelun kannalta tarkoituksenmukaisia laitteita ja menetelmiä toiminnassa. Nämä velvoitteet kohdistuisivat vain niiden toimialojen laitoksiin, joille 9 §:n 2 momentissa säädetyn asetuksenantovaltuuden nojalla voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksia tätä kohtaa täydentävistä erilaisista teknisistä vaatimuksista. Nämä voisivat olla tarkempia kuin pelkät päästöraja-arvot. Osa näistä toiminnoista kuuluisi 95 §:n nojalla rekisteröitäviin toimintoihin, osa olisi luvanvaraisia. Lain liitteen 3 mukaisia rekisteröitäviä toimintoja olisivat aina vain sellaiset toiminnot, joista säädetään tässä pykälässä. Energiantuotantolaitoksilla tarkoitettaisiin kattiloita, kaasuturbiineja ja polttomoottoreita.

Pykälän viimeiseksi momentiksi lisättäisiin säännös, jossa kielletään 4 momentin mukaisen toiminnan sijoittaminen asemakaavan vastaisesti.

9 §. Valtioneuvoston asetukset toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ja sen vaaran ehkäisemiseksi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin keskeisimmistä asetuksenantovaltuuksista säännellä tarkemmin ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien toimintojen päästöjä ja niiden ehkäisemistä. Näitä koskevat perussäännökset sisältyisivät ehdotettavaan 8 §:ään. Säännös olisi perusteiltaan ja sisällöltään voimassa olevan ympäristönsuojelulain 11 §:n kaltainen. Säännökseen tehtäisiin eräitä sanamuotoja koske-

via tarkennuksia ja säännöksestä poistettaisiin erikseen mainitut melua ja maatalouden nitraattipäästöjä koskevat asetuksenantovaltuudet. Melupäästöjä ja maatalouden päästöjä koskevat valtioneuvoston asetukset voitaisiin jatkossa antaa yleisten 1 ja 2 momentin mukaisten valtuuksien nojalla. Tarve maatalouden ilmaan menevien ammoniakkipäästöjen vähentämiseen voi syntyä paitsi nitraattidirektiivin myös vuoden 1979 kaukokulkeutumisopimukseen liitetyn happamoitumisen, rehevöitymisen ja alailmakehän otsonin vähentämistä koskevan pöytäkirjan (*Göteborgin monivaikutuspöytäkirja*) uudistamisen ja päästökattodirektiivin (2001/81/EY) mahdollisen uudistamisen myötä. Maataloutta koskeva asetuksenantovaltuus kattaa myös puutarhatuotannon.

Päästötietoja koskevaa tiedonantovelvollisuutta voitaisiin tarkentaa 1 momentin 4 kohdan nojalla. Kemikaaleja, raaka- ja polttoaineita sekä jätteitä koskevasta tiedonantovelvollisuudesta ehdotetaan vastaavasti nimenomaista asetuksenantovaltuutta 1 momentin 5 kohtaan. Ympäristön laadusta kuten ilmanlaadusta, pintavesien laadusta ja meluun liittyvistä kysymyksistä säädettäisiin 15 luvussa, joka sisältäisi myös ympäristön laatuun liittyvät valtioneuvoston asetuksenantovaltuudet.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 12 §:n mukaisista valtioneuvoston asetuksenantovaltuuksista, jotka kohdistuisivat 8 §:n 4 momentissa säädettyihin toimintoihin. Valtuudet kohdistuisivat toimialoihin, joilla laitoksia on suhteellisen paljon ja toiminnot ovat suhteellisen kaavamaisia ja siten yleisillä säännöksillä säänneltävissä. Pykälän 2 momentin luettelo valtioneuvoston valtuuden sisällöstä olisi yksityiskohtainen ja tarkkaan rajattu.

Pykälän 2 momentin sääntely täydentäisi pykälän 1 momentin sääntelyä momentin soveltamisalan toimialojen osalta, koska 2 momentissa tarkoitetuissa asetuksissa voitaisiin säätää 1 momenttia yksityiskohtaisemmin vaatimuksista, jotka kohdistuvat toiminnan luonteeseen ja sen järjestämiseen sekä toiminnan teknisiin yksityiskohtiin. Tavanomaisesti on tulkittu, että 1 momentin nojalla annettavien valtioneuvoston asetusten lähtö-

kohtainen sisältö ovat päästöraja-arvoja koskevat vaatimukset ja niitä täydentävät tekniset vaatimukset.

10 §. Sijoituspaikan valinta. Säännös vastaisi pääpiirteissään voimassa olevan lain 6 §:ä kuitenkin eräin osin täsmennettynä ja täydennettynä. Voimassa olevan lain 6 § on luonteeltaan osin tavoitteellinen säännös ja luvan myöntämisen edellytyksissä on tarkemmin säädetty myös sijaintiin liittyvistä tekijöistä. Sijoittumisen yleisissä edellytyksissä määriteltäisiin nykyistä täsmällisemmin hyvälle sijoituspaikalle tunnusomaisia tekijöitä ja säädettäisiin, nykyistä selkeämmin, että arviointi suoritettaisiin toiminnan ja ympäristön luonteen keskinäisenä vertailuna. Sijoituspaikka voi soveltua vähäisemmälle ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavalle toiminnalle ollen silti soveltumaton toiseen hankkeeseen. Esimerkiksi oikeustapauksessa KHO 2003 t. 2178 todettiin, että sijoituspaikan hyväksyttävyyden tulee tutkia kaavailun toiminnan laajuuden mukaan. Näin ollen se, että paikalla on jo harjoitettu tiettyä toimintaa pienimuotoisesti, ei sinällään merkitse, että paikka soveltuisi toiminnan laajennukseen. Tärkeää olisi huomioida toiminnan vaikutusalue ja sille sijoittuvien haittaa kärsivien henkilöiden määrä sekä ympäristön arvotekijät, kuten lailla määritellyt suojeluarvot, ja toiminnan vaikutus niihin.

Toiminnan luonteella ja pilaantumisen todennäköisyydellä on merkitystä sijoituspaikan soveltuvuuden arvioinnissa. Toiminnan luonteeseen vaikuttavia tekijöitä voivat olla muun muassa toiminnan kesto, toiminnan ajankohta ja aiheutuvien haittojen vakavuus.

Sijoituspaikan valinnassa ei voimassa olevassa laissa riittävällä tavalla huomioida ympäristön oloja, kuten esimerkiksi haitoille altistuvien henkilöiden määrää, vaan tältä osin arviointi on sidoksissa alueen kaavaan. Voimassa olevan lain sijoituspaikkaa koskevassa 6 §:ssä ei myöskään riittävällä tavalla huomioida alueen nykyistä kuormitustasoa. Sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa tulisi-kin erityisesti huomioida alueen luonnon sietokyky ja ympäristöön jo kohdistuva rasitus. Tämä voi vaikuttaa joko sallivasti tai kielteisesti toiminnan sallittavuutta harkittaessa. Keskeisenä arviointikriteerinä terveyshaitan arvioinnin kannalta on ympäristön laatu ja

sille määritellyt tavoitetasot. Alueella sijaitsevat erityisen herkäät kohteet kuten koulut, päiväkodit ja sairaalat voivat vaikuttaa toiminnan hyväksyttävyyteen. Erityisesti melu on päästönä sellainen, että se asettaa erityisvaatimuksia sijoituspaikan lähiympäristölle, mutta myös onnettomuusriski ja pitkäaikaisen altistumisen aiheuttama vaara terveyshaitasta voivat edellyttää tiettyä suojaetäisyyttä.

11 §. Toiminnan sijoituspaikan luonnonarvot. Toiminnan sijoituspaikkaa koskevassa ympäristölupaharkinnassa tulisi toiminnan sijoituspaikalla voida nykyistä laajemmin ottaa huomioon luonnonarvoja, jotka ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittäviä, mutta joita ei ole muussa lainsäädännössä otettu huomioon. Säännöksen mukaan ympäristöluvanvarainen toiminta olisi sijoitettava siten, ettei siitä aiheudu toiminnan sijoituspaikalla valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävän luonnonarvon turmeltumista. Toiminnan sijoituspaikan luonnonarvojen turmeltuminen olisi siten ympäristöluvan epäämisperuste. Sijoituspaikan soveltuvuuden arvioinnissa voitaisiin lisäksi ottaa huomioon sijaintipaikan erityiset kauneus- ja maisema-arvot.

Pykälän 1 momentissa luonnonarvoilla tarkoitettaisiin luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä luonnonsuojelullisia arvoja, joita ei ole suojeltu luonnonsuojelulain tai vesilain eräitä vesiluontotyyppisiä koskevien säännösten nojalla. Luonnonarvoilla tarkoitettaisiin Suomen lajien ja luontotyyppien uhanalaisuusselvityksissä uhanalaisiksi arvioituja lajeja ja luontotyyppisiä. Niiden esiintyminen toiminnan suunnitellulla sijaintipaikalla voisi muodostaa toiminnan sijoittamisestaan, jos esiintymän arvioitaisiin olevan valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävä. Tarkoitus on, että toiminnan sijoittamisessa voitaisiin huomioida luonnonarvoja vastaavalla tavalla kuin voimassa olevan lain 42 §:n mukaan luvanmyöntämisedellytyksissä toiminnasta aiheutuvien päästöjen osalta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin myös tarkemmin seikoista, joita luonnonarvon valtakunnallista tai alueellista merkittävyyttä arvioitaessa otettaisiin huomioon. Huomioon olisi otettava sijoituspaikalla esiintyvien lajien tai luontotyyppien valtakunnallinen ja alueellinen uhanalaisuus sekä esiintymän

merkittävyys tai laajuus. Luonnonarvon alueellisella uhanalaisuudella tarkoitettaisiin lajien ja luontotyyppien uhanalaisuusarvioinneissa käytettyä aluemaantieteellistä luokittelua. Luonnonarvon merkittävyys edellyttäisi, että sijoituspaikalla olisi lajien ja luontotyyppien uhanalaisuusselvityksissä uhanalaisiksi arvioitujen eliölajien tai luontotyyppien tai luontotyyppiyhdistelmien esiintymiä. Valtakunnallisesti ja alueellisesti uhanalaisten lajien ja luontotyyppien lisäksi arvioinnissa voitaisiin omalla painoarvolla huomioda myös silmälläpidettävät lajit ja luontotyypit, esimerkiksi jos niillä olisi keskeinen merkitys lajien elinmahdollisuuksien turvaamiseksi pidemmällä aikavälillä. Paikallisesti merkittävät luonnonarvot jäisivät säännöksen ulkopuolelle.

Sijaintipaikan lajistollisen merkityksen arvioinnissa voitaisiin merkitystä antaa myös lintudirektiivin liitteen I lajeille, artiklan 4.2 mukaisille säännöllisesti esiintyville muuttaville lajeille ja muille eri lajiryhmiin kuuluville kansainvälisille erityisvastaualajeillemme. Lajiesiintymä olisi erityisen merkittävä, mikäli kyseinen laji olisi valtakunnallisesti tai alueellisesti uhanalainen tai seutukunnalla harvinainen. Myös lajiesiintymän laajuus, runsaus tai elinvoimaisuus olisivat osatekijöitä, joita otettaisiin huomioon merkittävyyden arvioinnissa. Luontotyyppiesiintymän uhanalaisuuden ja harvinaisuuden lisäksi merkittävyyden arvioinnissa otettaisiin huomioon esiintymien luonnontilaisuus ja laajuus.

Säännöksen tarkoitus on estää toiminnan sijoittaminen paikalle, joka luonnonarvojensa kannalta on kokonaisuutena arvioiden valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävä. Laissa tarkoitettu merkittävä luonnonarvo edellyttäisi pääsääntöisesti useamman kuin yhden uhanalaisen lajin tai luontotyyppien esiintymistä toiminnan suunnitellulla sijoituspaikalla. Kaikkein uhanalaisimpien (äärimmäisen uhanalaiset ja erittäin uhanalaiset) luontotyyppien ja lajien osalta myös yksittäinen esiintymä saattaisi olla sijoituspaikkaeste.

Lisäksi luonnonarvon merkittävyyttä arvioidessa huomioon voitaisiin ottaa sijoituspaikan merkitys osana luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden muodostamaa verkostoa ja sijoituspaikan merkitys

sen ulkopuolella olevalle luonnolle ja sen toiminnalle. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet, jotka Suomessa osoitetaan tai suojellaan luonnonsuojelulain nojalla tai joihin kohdistuu maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa kaavoituksessa suoje-lutoimia koskevia aluevarauksia, ovat usein osia alueellisista ns. maisematason kokonaisuuksista, joiden välillä on ekologiaa yhteyksiä. Lupaharkinnassa tulisi ottaa huomioon myös sijoituspaikan ilmeinen merkitys osana maakunnallista ja valtakunnallista ekologista verkostoa sekä sijoituspaikan merkitys suoje-lualueiden väliselle kytketyneisyydelle.

Tarkastelussa voitaisiin esimerkiksi ottaa huomioon vesistöjen valuma-alueet, metsä-alueiden väliset yhteydet tai topografiasta johtuvat luontaiset yhteydet, kuten laaksot, harjut tai reunamuodostumat. Suon osalta huomioon voitaisiin ottaa myös sen merkitys ojitamattomien soiden verkostossa. Jos hankke merkittävällä tavalla katkaisisi tällaisen yhteyden ja sillä olisi huomattava haitallinen vaikutus lähialueella sijaitsevien suojeltujen alueiden luonnonarvoille, tulisi se lupaa tai lupaehtoja harkittaessa ottaa huomioon. Merkittävyyttä arvioidessa huomioon voitaisiin ottaa myös sijoituspaikan merkitys sen ulkopuolella olevalle luonnolle ja sen toiminnolle. Esimerkiksi ojitamaton suo ylläpitää siihen yhteydessä olevien pohja- ja pintavesien hyvää tilaa. Suon ojitaminen voi siten vaikuttaa pohja- ja pintavesien tilaan myös muutoin kuin ympäristönsuojelulain 8 ja 28 §:ssä tarkoitetun pohjaveden tai vesistön pilaantumisen kautta. Lisäksi suo tasoittaa vedenpinnan äkillisiä ja kausittaisia vaihteluita eli sillä voi olla vaikutuksia myös tulvasuojelun kannalta. Osin vastaavien vaikutusten perusteella hankkeelta voidaan edellyttää myös vesilain mukaista lupaa, mutta vaikutukset voitaisiin ottaa huomioon merkittävyyttä arvioidessa, vaikka vesilain mukaisen lupakynnyksen ei yksittäistapauksessa katsottaisikaan ylittyvän.

Sijoituspaikan soveltuvuuden arvioinnissa voitaisiin merkittävän luonnonarvon lisäksi ottaa huomioon sijoituspaikan erityiset kauneus- ja maisema-arvot. Kauneus- ja maisema-arvot eivät kuitenkaan yksistään voisi muodostaa estettä toiminnan sijoittamiselle. Ne voitaisiin huomioida sijaintipaikan sovel-

tuvuuden arvioinnissa erityisesti siinä tilanteessa, että sijaintipaikalla on arvokkaita luonnonarvoja, jotka eivät täyttäisi säännöksessä asetettua merkittävyyden kynnystä mutta ovat sitä lähellä. Jos sijaintipaikalla olisi niiden lisäksi myös erityisiä kauneus- ja maisema-arvoja, toiminnan sijoittaminen voisi estyä.

Sijoituspaikan kauneus- ja maisema-arvojen erityisyyttä arvioitaessa olisi otettava huomioon muun lain, kuten luonnonsuojelulain nojalla perustetut maisema-alueet. Lisäksi merkitystä olisi annettava valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille sekä valtakunnallisesti merkittävälle rakennetuille kulttuuriympäristöille.

Kauneus- ja maisema-arvojen huomiointia edellytetään jo nykyisinkin eräiden ympäristöä sääntelevien lakien nojalla kuten maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten kaavojen sisältövaatimuksissa. Vastaavasti maaineslain mukaisessa lupaharkinnassa kauliin maisemakuvan turmeltuminen tai luonnon merkittävien kauneusarvojen tuhoutuminen voi muodostaa luvanmyöntämisesteen. Myös kaivoslaissa on malminetsinnän osalta kielletty merkittävän maisemallisen haitan aiheuttaminen. Vesilaissa luonnon kauneusarvot sekä ympäristön viihtyisyys ja kulttuuriarvot huomioidaan hankkeen luvanmyöntämisedellytyksissä. Alueen luonnonkauneus on myös luonnonsuojelulaissa mainittu yhtenä luonnonsuojelualueen perustamisedellytyksenä.

Pykälän 2 momentissa säännös rajattaisiin koskemaan vain toimintoja, jotka edellyttävät valtion ympäristölupaviranomaisen myöntämää lupaa. Nämä valtion ympäristölupaviranomaisen toimivaltaan kuuluvat toiminnot ovat pääsääntöisesti ympäristövaikutuksiltaan ja sijoituspaikan luonnonarvojen kannalta merkittävämpiä kuin toiminnot, joille luvan myöntää kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Pykälän 2 momentin 2 ja 3 kohta koskevat pykälän suhdetta kaavoitukseen. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan alueidenkäytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävään vaikutusten arvioitiin perustuen edistää muun muassa luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä. Eri kaavatasojen si-

sältövaatimuksiin kuuluvat mm. maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen. Valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin (2000 ja 2008) sisältyvät mm. kansallista kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevat tavoitteet. Kaavojen tulee lain mukaan perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaava- alueen luonto- ja maisema-arvot on kaavaa laadittaessa selvitetävä niin, että niiden perusteella voidaan arvioida, täyttyvätkö kaavan sisältövaatimukset.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan tätä pykälää ei sovellettaisi, jos pykälän 1 momentissa tarkoitettujen luonnonarvojen osalta maakuntakaavassa tai oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa ja toiminta sijoittuu mainitussa kaavassa sille varatulle alueelle. Toiminnan sijoittamisen edellytykset arvioidaisiin siten sijoituspaikan luonnonarvojen osalta pääsääntöisesti maakuntakaavan tai oikeusvaikutteisen yleiskaavan laatimisen yhteydessä. Ehdotuksen tavoitteena on välttää samojen luonnonarvojen arviointia kahdessa eri menettelyssä. Säännöksen soveltaminen edellyttäisi, että alueen käyttötarkoitus ja raja-
aus on kaavassa osoitettu riittävän yksiselitteisesti.

Säännöstä sovellettaisiin käytännössä useimmiten turvetuotantoalueiden sijoittamiseen. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan kaavoituksessa on otettava huomioon turvetuotantoon soveltuvat suot ja sovitettava yhteen tuotanto- ja suojelutarpeet. Turpeenottoalueiksi varataan jo ojitettuja tai muuten luonnontilaltaan merkittävästi muuttuneita soita ja käytöstä poistettuja suopeltoja. Turpeenoton vaikutuksia on tarkasteltava valuma-alueittain ja otettava huomioon erityisesti suoluonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja muiden ympäristönäkökohtien sekä taloudellisuuden asettamat vaatimukset. Maakuntakaavaa laadittaessa on maankäyttö- ja rakennuslain mukaan huolehdittava valtakunnallisten maankäyttötavoitteen huomioon ottamisesta. Ympäristöministeriön on jätettävä maakuntakaava kokonaan tai osittain vahvistamatta, jollei kaava täytä sille laissa asetettuja vaatimuksia. Arvioitaessa turvetuotannon edellytyksiä YSL 42 §:n 2 momentin ja 6 §:n mukaisesti on korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun mukaan kiinnitettävä huomiota voimassa olevaan maakuntakaavaan (KHO 2010:32).

Jos 1 momentissa tarkoitettuja luonnonarvoja ei ole tutkittu lupaharkinnan kannalta riittävästi asianomaisessa maakunta- tai yleiskaavassa, lupaviranomaisen olisi arvioitava sijoittumisen edellytykset 1 momentin mukaisesti. Näin olisi asian laita esimerkiksi, jos turvetuotantoa varten osoitetun aluevarauksen perusteena olevat valtakunnallisia ja alueellisia luonnonarvoja koskevat selvitykset eivät ole riittävät ympäristölupaharkinnan kannalta. Lupaviranomaisen olisi päätöksessään perusteltava, mihin arvio mainittujen selvitysten riittämättömyydestä perustuu.

Pykälän soveltamisalan ulkopuolelle jäisi tilanne, jossa luonnonarvot on maakunta- tai yleiskaavassa tutkittu lupaharkinnan kannalta riittävästi, mutta kauneus- ja maisema-arvoja ei ole tutkittu riittävästi. Tämä johtuu siitä, että erityiset kauneus- ja maisema-arvot eivät säännöksen mukaan voisi olla luvan epäamisperusteena.

Pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaan tätä pykälää ei sovellettaisi, jos toiminnan sijoituspaikalla on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti hyväksytty asemakaava tai asemakaava, jonka ajanmukaisuus on arvioitu maankäyttö- ja rakennuslain 60 §:ssä säädettyssä järjestyksessä. Toiminnan sijoittamisen edellytykset on myös 1 momentissa tarkoitettujen luonnonarvojen osalta ratkaistu asemakaavalla. Vanhentuneiden kaavaratkaisuiden vaikutus estetään rajaamalla säännös koskemaan 1 päivä tammikuuta 2000 jälkeen hyväksytyjä asemakaavoja sekä aiemmin hyväksytyjä ja jatkossa yli 13 vuotta vanhoja asemakaavoja vain, jos niiden ajanmukaisuus on arvioitu maankäyttö- ja rakennuslain 60 §:ssä säädettyssä järjestyksessä. Valtaosa valtion ympäristölupaviranoamisen toimivaltaan kuuluvista luvanvaraisista toiminnoista edellyttää asemakaavan laatimista sijoituspaikalle. Tämän vuoksi ehdotettu säännös rajaa merkittävästi pykälän soveltamisalaa lisäten samalla ratkaisujen ennakoitavuutta toiminnanharjoittajien kannalta.

12 §. Pilaantumisen välitön torjuntavelvollisuus. Pykälässä säädettäisiin pilaantumisen torjuntavelvollisuudesta. Voimassa olevassa laissa velvollisuus on 5 §:n 2 momentissa. Pykälän ensimmäiseen lauseeseen lisättäisiin maininta vaarasta, mikä perustuu teollisuuspäästödirektiivin 7 artiklan 1 kohdan b ala-

kohtaan. Pykälään lisättäisiin velvollisuus toiminnanharjoittajalle ryhtyä viipymättä toimiin, jos tämä on havainnut, että toiminta ei täytä sille säädettyjä tai määrättyjä vaatimuksia.

13 §. Ennaltavarautusvelvollisuus. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi luvanvaraisen tai rekisteröitävän toiminnan harjoittajaa koskeva velvoite ennakkollisiin toimiin onnettomuuksien ja muiden poikkeuksellisten tilanteiden estämiseksi ja niiden seurausten rajoittamiseksi. Säännös konkretisoisi osaltaan varovaisuus- ja huolellisuusperiaatetta, josta säädettäisiin 14 §:ssä. Varautumissuunnitelman sisällöstä annettaisiin tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Suunnitelman sisältö, laajuus ja tarkkuustaso määräytyisivät toiminnan luonteen perusteella.

Kemikaaliturvallisuuslaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä, jotka koskevat vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden teollista käsittelyä ja varastointia, on velvoitteita, jotka koskevat näiden laitosten varautumista onnettomuuksien ehkäisemiseen. Laitoksissa otetaan kokonaisvaltaisesti, järjestelmällisesti ja tavoitteellisesti huomioon onnettomuuksien ehkäiseminen ja niiden seurausten rajoittaminen toiminnan suunnittelussa, johtamisessa ja toimintatavoissa. Tavoitteena on ollut, että näin saadaan aiempaa tehokkaammalla tavalla kunkin laitoksen toimintaan ja siellä esiintyviin tunnistettuihin riskeihin perustuva onnettomuuksien ehkäisytoiminta osaksi laitosten normaalia toimintaa. Näin varmistuu parhaiten, että kussakin tapauksessa tehokkaimmista turvallisuustoimenpiteistä huolehditaan jatkuvasti tuotantolaitoksella. Suurimmat onnettomuuspotentiaalit omaaville tuotantolaitoksille tämä on merkinnyt turvallisuusjohtamisjärjestelmän laatimista ja toimintaa sen mukaisesti. Pienempiä laitoksia koskevat säännökset ovat edellyttäneet toimintaperiaatteiden ja niiden edellyttämien toimintatapojen määrittelyä toiminnan vaarapotentiaaliin suhteutetulla tasolla. Suuronnettomuusvaarallisten laitosten osalta on Euroopan yhteisön Seveso II-direktiivi edellyttänyt tätä vuodesta 1999 lähtien. Direktiivi on paraikaa uudistettavana mutta ei tuone näiltä osin merkittäviä muutoksia.

Vähäinen teollinen käsittely ja varastointi selviää kemikaalilain mukaan pelkällä ilmoi-

tuksella pelastustoimelle, eikä siitä tarvitse tehdä sisäistä pelastussuunnitelmaa. Laajamittainen teollinen käsittely ja varastointi edellyttää joko toimintaperiaateasiakirjan laatimista tai turvallisuus selvityksen laatimista Tukesille.

Kemikaaliturvallisuuslain 27 §:n nojalla toiminnanharjoittajan on laadittava sisäinen pelastussuunnitelma ja toimitettava se turvatekniikan keskuksen riittävän ajoissa ennen toiminnan aloittamista. Pelastussuunnitelmassa muun muassa varaudutaan onnettomuuden jälkien korjaamiseen ja ympäristön puhdistamiseen.

Tämä suunnittelu, joka tehdään laitoksessa kemikaaliturvallisuuslain nojalla, voidaan ottaa huomioon myös ehdotettavan pykälän mukaista ennalta varautumisen velvollisuutta toteuttaessa.

Myös pelastuslaissa (379/2011) säädettyä ulkoista pelastussuunnitelmaa voidaan hyödyntää ennalta varautumisessa. Pelastuslain 48 §:n mukaa erityistä vaaraa aiheuttaville kohteilla on laadittava ulkoinen pelastussuunnitelma, jonka laatii pelastuslaitos yhteistyössä asianomaisen toiminnanharjoittajan kanssa. Velvoite koskee muun muassa kemikaaliturvallisuuslain 30 §:n 1 momentissa tai 62 §:n 1 momentissa tarkoitettu tuotantolaitosta, josta toiminnanharjoittajan tulee laatia turvallisuus selvitys ja voimassa olevan ympäristönsuojelulain 45 a §:n 2 momentissa tarkoitettua

kaivannaisjätteen jätealuetta.

14 §. Yleiset periaatteet ympäristön pilaantumisen ehkäisemisessä. Pykälässä säilyttäisiin voimassa olevan lain 4 §:n 1 momentin 2 ja 4 kohdan mukaiset periaatteet ja 4 §:n 2 momentin mukainen aiheuttamisperiaate. Velvollisuus ennaltaehkäisyyn ja haittojen minimointiin sekä paras käyttökelpoinen tekniikka ehdotetaan siirrettäväksi 4 §:n säännöksiin toimintaa koskevista velvollisuuksista.

Lähtökohtaisesti paras käytäntö on osa parasta käyttökelpoista tekniikkaa ja otetaan huomioon sitä määriteltäessä. Ympäristön kannalta parhaiksi käytännöiksi voidaan kuitenkin kutsua sellaista parasta käyttökelpoista tekniikkaa, joka ei sisällä lukuarvoina ilmaistuja päästö- tai kulutusmääriä. Tällä voi olla joissakin tapauksissa myös itsenäistä roolia,

mikä puoltaa periaatteen säilyttämistä laissa erillisenä.

15 §. Maaperän pilaamiskielto. Maaperän ja pohjaveden pilaamiskielto otetaan ympäristölupaa edellyttävien toimintojen osalta huomioon lupamenettelyssä ja lupamääräyksiä asetettaessa. Ympäristölupaa ei voida myöntää, jos toiminnasta aiheutuu pilaamiskielloissa tarkoitettu seuraus, jota ei lupamääräyksin ja niiden perusteella toteutettavilla riskinhallintatoimilla voida estää. Pilaamiskielto ovat voimassa myönnetystä ympäristöluvasta huolimatta. Toimintaan myönnetty lupa ei siten anna oikeutta kiellon vastaiseen menettelyyn, vaikka viranomaisen ei olisikaan erikseen kieltänyt maaperän tai pohjaveden pilaantumista taikka lupapäätöksen noudattaminen käytännössä johtaisi maaperän tai pohjaveden pilaantumiseen.

Maaperän pilaamiskielto vastaa sisällöltään aikaisempaa ympäristönsuojelulain 7 §:n säännöstä ja myös sitä edeltänyttä jätelain maaperän saastuttamiskieltoa. Säännöksen mukaan maaperän laatua ei saa huonontaa jättämällä tai päästämällä sinne jätettä tai muuta ainetta, joka voi vaarantaa tai haitata ihmisen terveyttä tai ympäristöä, vähentää viihtyisyyttä tai muuten loukata yksityistä tai yleistä etua. Säännöksessä viitataan vaaraan tai haittaan vastaavasti kuin useissa muissakin lain säännöksissä. Haitalla tarkoitetaan toiminnan ei-toivottuja vaikutuksia siten kuin ympäristön pilaantumisen määritelmässä edellä 5 §:n yhteydessä on kuvattu. Vaaralla puolestaan viitataan haitan esiintymisen mahdollisuuteen tai merkitykselliseen riskiin vastaavasti kuin esimerkiksi ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan määritelmässä.

Maaperän pilaamiskieltoa koskevaa säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi vain lisäämällä 1 momenttiin viittaus aineen tai jätteen taikka organismien sijoittamiseen jättämisen ja päästämisen lisäksi. Sijoittaminen kattaisi nykyistä selkeämmin ne tilanteet, joissa maaperään sijoitetaan esim. hyötykäyttötarkoituksessa jätteitä. Maaperän ja pohjaveden pilaantumisen tarkastelu ovat keskeisiä tekijöitä hyötykäyttökelpoisuutta arvioitaessa. Sijoittaminen vastaisi tässä yhteydessä pitkälti pohjaveden pilaamiskielton johtatermiä. Maaperän ja pohjaveden pilaamis-

kieltojen tulkinta on vakiintunut oikeuskäytännön myötä, mistä syystä niiden laajempaan muuttamiseen ei ole nähty tarvetta.

16 §. Pohjaveden pilaamiskielto. Pohjaveden pilaamiskielto on pohjavesien suojelun kannalta keskeinen säännös, joka ehdotetaan säilytettäväksi pääosin ennallaan. Pilaamiskielto kattaisi siten jatkossakin laajasti erilaiset pohjaveden laatuun vaikuttavat toimenpiteet niin pohjavesialueilla kuin niiden ulkopuolella. Pohjavedellä tarkoitettaisiin 1 luvun 5 §:n määritelmän mukaisesti maa- tai kallioperässä olevaa vettä. Oikeuskäytännössä on joissain tilanteissa noussut esiin kysymys maaperän pilaamiskiellon soveltamisesta kallioperään, mutta käytännössä kallioperän pilaantuminen tarkoittaa yleensä nimenomaan kallioperän ruhjeisiin varastoituneen pohjaveden pilaantumista, joka kuuluisi pohjaveden pilaamiskiellon piiriin. Pohjaveden määrään vaikuttavien toimenpiteiden sallittavuudesta ja luvanvaraisuudesta säädetään vesilaissa.

Säännöksen 1 kohdassa tarkoitetuilla pohjavesialueilla pohjaveden laadun olennainen huonontuminen on kielletty riippumatta sen vaikutuksista yleiseen tai yksityiseen etuun. Säännöksen sanamuotoa on muutettu siltä osin kuin se on ollut tarpeen vanhahtavan kielen nykyaikaistamiseksi eli voimassa olevan lain käydä-verbi on korvattu viittauksella pohjaveden laadun muutokseen. Lisäksi sanamuotoa yhdenmukaistettaisiin ympäristön pilaantumisen määritelmää ja maaperän pilaamiskieltoa koskevien säännösten kanssa siltä osin kun kyse on terveysvaaran ja -haitan käsitteistä. Terveysvaaran rinnalle pykälään nostettaisiin siten myös terveyshaitta. Säännökseen lisättäisiin myös nimenomainen viittaus ympäristölle aiheutuvaan vaaraan ja haittaan. Viittauksella tarkoitettaisiin muun muassa mahdollisia vaikutuksia pohjaveden purkuvesistöihin tai pohjavedestä riippuvaisiin luontotyypppeihin kuten lähteisiin. Tämän näkökulman voi katsoa sisältyneen jo aikaisemmin momentin 3 kohdassa mainittuihin yleisiin etuihin. Säännöksen selventämistä on tältä osin pidetty kuitenkin tarpeellisena, sillä EU:n vesialan direktiiveissä edellytetään pohjavesistä riippuvaisten maa- ja pintavesiekosysteemien huomioon ottamista arvi-

oitaessa pohjaveden tilaa ja mahdollista pilaantumista.

Näiden momentin 1 kohdassa mainittujen pohjavesialueiden on katsottu käytännössä tarkoittavan ympäristöhallinnon kartoittamia vedenhankinnalle tärkeitä ja vedenhankintaan soveltuvia pohjavesialueita (eli niin sanottuja I ja II luokan pohjavesialueita). Pohjavesialueiden luokittelu ei kuitenkaan suoraan perustu lain säännöksiin. Pohjavesialueiden luokittelun ja rajauksen sekä suojelusuunnitelmien laatimisen kehittäminen on parhaillaan tarkasteltavan ympäristöministeriön asettamassa erillisessä työryhmässä.

Pilaamiskielto kattaa toisen kiinteistöllä olevan pohjaveden myös edellä mainittujen pohjavesialueiden ulkopuolella. Ehdotetussa 1 momentin 2 kohdassa tähän nykyisen lain 8 §:n 1 momentin 2 kohtaa vastaavaan säännökseen lisättäisiin myös terveysvaaran lisäksi nimenomainen viittaus ympäristölle aiheutuvaan vaaraan vastaavasti kuin momentin 1 kohdassa. Lisäksi pilaamiskiellossa viitattaisiin 1 momentin 3 kohdassa voimassa olevan lain tapaan yleisesti pohjaveden laadun muutoksesta aiheutuviin yleisen tai yksityisen edun loukkauksiin.

Pilaamiskielto kattaa nykyisen 8 §:n 2 momentin mukaan myös asetuksella erikseen säädetyt toimenpiteet tai asetuksella kielletyn ympäristölle tai terveydelle vaarallisten aineiden päästämisen pohjaveteen. Näiden aineiden osalta päästökielto on siten lähtökohteisesti voimassa riippumatta siitä, aiheutuuko päästöstä 1 momentissa tarkoitettuja seurouksia. Tällaisen pykälässä tarkoitettujen asetusten on tullut perustua Euroopan yhteisön direktiiviin. Valtuutuksen nojalla on säädetty valtioneuvoston asetus vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista, joka perustuu pohjavesidirektiivin (2006/118/EY) säännöksiin. Asetuksen 4 a §:ään sisältyy tiettyjen aineiden päästökielto pohjaveteen. Säännöksen mukaan pohjaveteen ei saa päästää joko suoraan tai välillisesti asetuksen liitteessä 1 E mainittuja vaarallisia aineita tai liitteessä mainittuja aineryhmiin kuuluvia aineita. Asetuksenantovaltuutta koskeva säännös ehdotetaan 2 momentissa säilytettäväksi pääosin nykyisessä laajuudessaan, mutta viittaus Euroopan yhteisön direktiiveihin ehdotetaan poistettavaksi.

17 §. *Merta koskevat erityiset kiellot.* Pykälässä säädettäisiin merta koskevista erityisistä kielloista voimassa olevan lain 9 §:ää vastaavasti.

18 §. *Kemikaalien käyttöä ja säilytystä koskevat huolehtimisvelvollisuudet.* Pykälässä säädettäisiin kemikaaleja koskevista huolehtimisvelvollisuuksista, jotka liittyisivät kemikaalien käyttöön ja säilytykseen. Säännös täydentäisi toiminnanharjoittajaa yleisiä periaatteita, joista säädetään kemikaalilain 17 §:ssä ja korostaisi huolellisuutta ja varovaisuutta kemikaalien käyttöön ja säilytykseen liittyvissä ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan olosuhteissa. Säännöksen tavoitteena on myös ehkäistä ja vähentää päästöjä sekä torjua ympäristövahinkoja lain tarkoituksen mukaisesti. Myös kemikaaliturvallisuuslain 8 ja 9 §:ssä säädetään kemikaalien valintavelvollisuudesta ja huolehtimisvelvollisuudesta kemikaalilakia täydentävästi. Lisäksi työturvallisuuslain (738/2002) 8 §:ssä säädetään työnantajan yleisestä huolehtimisvelvollisuudesta. Työnantajan on mahdollisuuksien mukaan noudatettava muun muassa periaatetta siitä, että vaara- ja haittatekijät poistetaan tai, jos tämä ei ole mahdollista, ne korvataan vähemmän vaarallisilla tai vähemmän haitallisilla. Ehdotettu säännös tulisi käytännössä noudatettavaksi lupamenettelyssä ja rekisteröintimenettelyissä sekä näiden toimintojen valvonnassa.

Valintavelvollisuutta koskevan säännöksen lainsäädännöllistä tarvetta perustelee myös teollisuus päästödirektiivin liitteessä III säädetyt parhaan käyttökelpoisen tekniikan määrittelyperusteet, joista yhtenä mainitaan mahdollisimman vaarattomien aineiden käyttö. Teollisuus päästödirektiivin 58 artiklassa säädetään lisäksi eräiden syöpää aiheuttavien, perimää vaurioittavien tai lisääntymiselle vaaralliseksi luokiteltujen aineiden korvaamisesta vähemmän haitallisilla aineilla.

Ympäristöluvan määräyksissä ei nykyisinkään ole poikkeuksellista velvoitusta toiminnanharjoittajaa mahdollisuuksien mukaan selvittämään mahdollisuudet siirtyä haitattomampiin kemikaaleihin. Ehdotetulla säännöksellä luvanvaraisen tai rekisteröitävän toiminnan harjoittajaa velvoitettaisiin silloin, kun se kohtuudella on mahdollista, valitsemaan käytettävissä olevista vaihtoehdoista se

kemikaali tai menetelmä, josta aiheutuu vähiten vaaraa.

19 §. *Polttoaineiden, eräiden kemikaalien ja tuotteiden rajoittaminen.* Pykälään sisällytettäisiin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 15 §:n mukainen säännös aineita, valmisteita ja tuotteita koskevista valtioneuvoston asetuksista. Valtuussäännöstä täydennettäisiin tarvittavalla lain perussäännöksellä. Sen mukaan polttoaineen, orgaanisia liuottimia sisältävän tuotteen tai ilmakehään haitallisesti vaikuttavan aineen, valmisteen tai tuotteen valmistus, markkinoille saattaminen, vienti tai käyttö voitaisiin kieltää tai sitä rajoittaa taikka asettaa sille ehtoja, jos käytöstä syntyy päästöjä, joista voidaan perustellusti arvioida aiheuttuvan terveyshaittaa tai ympäristön pilaantumisen vaaraa. Asiasta voitaisiin säätää yksityiskohtaisemmin valtioneuvoston asetuksella.

Voimassa olevan ympäristönsuojelulain nojalla on annettu useita valtioneuvoston asetuksia pykälässä tarkoitetuista aineista ja valmisteista. Näitä ovat muun muassa valtioneuvoston asetus moottoribensiinin, dieselöljyn ja eräiden muiden nestemäisten polttoaineiden laatuvaatimuksista (1206/2010), valtioneuvoston asetus raskaan polttoöljyn, kevyen polttoöljyn ja meriliikenteessä käytettävän kaasuöljyn rikkipitoisuudesta (689/2006), valtioneuvoston päätös kivihiilen rikkipitoisuudesta (888/1987) ja valtioneuvoston asetus orgaanisten liuottimien käytöstä eräissä maaleissa ja lakoissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta (837/2005).

20 §. *Moottorikäyttöisten ajoneuvojen, työ-koneiden ja laitteiden käyttöä koskevat yleiset ympäristönsuojeluvollisuudet.* Perussäännös ajoneuvojen tarpeettoman joutokäynnin kiellosta muualla kuin tieliikennelainsäädännössä tarkoitettulla tiellä lisättäisiin 20 §:n 1 momenttiin. Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä lähinnä lyhyistä aikarajoista, jolloin joutokäynti olisi sallittua sekä niistä erityisajoneuvoista, joille niiden toiminnan luonteen vuoksi joutokäynti olisi sallittua. Nykyään joutokäynnistä säädetään moottorikäyttöisten ajoneuvojen joutokäynnin rajoittamisesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa

(1266/2002). Tieliikennelainsäädännössä tarkoitettulla tiellä joutokäynnistä säädetään ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun valtioneuvoston asetuksen (1257/1992) 5 §:ssä (muut. 1243/2002).

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin yleinen velvollisuus suunnitella, huoltaa ja pitää kunnossa työkoneet ja laitteet siten, että niiden käytöstä aiheutuu mahdollisimman vähän haitallisia vaikutuksia ympäristölle. Lisäksi säädettäisiin, että jos työkoneiden tai laitteen käytön on todettu tai voidaan perustellusti odottaa aiheuttavan vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, valtioneuvosto voi kieltää niiden valmistuksen, markkinoille saattamisen, viennin tai käytön tai rajoittaa niitä taikka asettaa niille ehtoja. Tähän perussäännökseen liitettäisiin voimassa olevan lain 13 §:n kaltainen asetuksenantovaltuus, joka koskee työkoneita ja laitteita. Työkoneiden pakokaasupäästöjen rajoittamisesta säädetään nykyään polttomoottoreiden pakokaasu- ja hiukaspäästöjen rajoittamisesta annetussa asetuksessa (844/2004) ja melupäästöjen rajoittamisesta ulkona käytettävien laitteiden melupäästöistä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (621/2001).

21 §. Poikkeuksen myöntäminen. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 17 §:n mukaisesti ympäristöministeriölle mahdollisuus myöntää yksittäistapauksellisia poikkeuksia valtioneuvoston asetuksista. Eräisiin EU:n direktiiveihin sisältyvä mahdollisuus yksittäistapauksessa hakea tietyin edellytyksin poikkeusta direktiivissä säädetystä. Poikkeamisen edellytyksiä säännöksessä täydennettäisiin eräisiin nykyisiin valtioneuvoston asetuksiin sisällytetyillä poikkeamisedellytyksillä. Säännökset ovat raskaan polttoöljyn, kevyen polttoöljyn ja meriliikenteessä käytettävän kaasuöljyn rikipitoisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (689/2006) 7 § ja moottoribensiinin, dieselöljyn ja eräiden muiden nestemäisten polttoaineiden laatuvaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (1206/2010) 9 §.

22 §. Poikkeuksen myöntäminen eräissä tapauksissa. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevan lain 17 a §:n mukaisesta poikkeuksen myöntämisestä eräissä tapauksissa. Toimivalta olisi turvallisuus- ja kemikaalivirastolla ja sen taustalla olisi orgaanisten liuottimien

käytöstä tietyissä maaleissa ja lakoissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta ja direktiivin 1999/13/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/42/EY.

3 luku. Viranomaiset ja niiden tehtävät

23 §. Valtion viranomaiset. Pykälä vastaisi pääasialliselta sisällöltään nykyisen lain 20 §:ää.

Pykälän 1 momentin mukaan lain yleinen johto-, ohjaus- ja kehittämistoimivalta kuuluisi ympäristöministeriölle. Ministeriö seuraisi ja ohjaisi lain soveltamista sekä edistäisi lain soveltamiskäytännön yhtenäisyyttä.

Pykälän 2 momentin mukaan valtion valvontaviranomainen ohjaisi ja edistäisi laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamista alueellaan, valvoisi säännösten ja määräysten noudattamista sekä käyttäisi osaltaan ympäristönsuojelun yleisen edun puhevaltaa ympäristönsuojelulain mukaisessa päätöksenteossa. Valtion valvontaviranomainen antaisi lausuntoja lupahakemuksista ja hakisi tarvittaessa muutosta kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tai ympäristölupaviraston tekemistä lupapäätöksistä ympäristönsuojeluedun turvaamiseksi. Nykyisen lain aluehallintoviranomaisia koskevan 23 §:n 3 momentin mukaisesti myös tähän pykälään lisättäisiin säännös valtion valvontaviranomaisen velvollisuudesta tukea kunnan ympäristönsuojeluviranomaista toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valtion ympäristölupaviranomaisen yleisestä roolista lupaviranomaisena. Aluehallintovirastoista annetussa laissa (896/2009) ja sen nojalla annetuissa valtioneuvoston asetuksessa aluehallintovirastoista (906/2009, 3 §) sekä ympäristöministeriön asetuksessa ympäristölupavastualueiden sijoittumisesta aluehallintovirastoihin ja niiden toimialueiden laajentamisesta (984/2009, 1 ja 2 §) säädetään tarkemmin ympäristölupavastualueiden sijoittumisesta aluehallintovirastoihin sekä niiden toimialueista.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) tehtävistä. Momentin ensimmäisen lause vastaisi nykyi-

sen ympäristönsuojelulain 20 §:n 3 momenttia, jonka mukaan SYKE toimii otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1005/2009 sekä tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 842/2006 mukaisena toimivaltaisena viranomaisena. Nykyisen ympäristönsuojeluasetuksen 33 §:n 1 kohtaa vastaavalla tavalla 4 momentissa säädettäisiin lisäksi SYKE:n parhaan käyttökelpoisen tekniikan seuraamista ja siitä tiedottamista koskevasta tehtävästä. SYKE:n muusta toiminnasta, kuten tutkimusten ja selvitysten laatimisesta sekä asiantuntijapalveluiden tuottamisesta säädetään Suomen ympäristökeskuksesta annetussa laissa (1069/2009).

24 §. *Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.* Pykälä vastaisi aiemman lain vastaavaa 21 §:ää.

Kunnan lupa- ja valvontaviranomainen olisi kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain mukainen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa laissa ja kuntalaissa säädetään tarkemmin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisesta ja yleisesti ympäristönsuojelun hallinnon järjestämisestä. Muista kuin lupa- ja valvontatehtävienkulumisesta kunnalle säädettäisiin laissa erikseen. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen käyttäisi osaltaan valtion valvontaviranomaisten ohella itsenäisesti yleistä ympäristönsuojelun puhevaltaa ympäristönsuojelulain mukaisessa päätöksenteossa.

Pykälän 2 momentin mukaan toimitellaan voisi edelleen siirtää tehtävien hoidon tai päätösvaltansa alaiselleen viranhaltijalle kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun laissa ja kuntalaissa säädetyllä tavalla. Siirtäminen vaatisi kunnanvaltuuston päätöstä johtosäännössä. Toimivaltaa ei voida siirtää viranhaltijalle asiassa, joka sisältää hallinnollisen pakon käyttämistä. Viranhaltijaan sovellettaisiin vastaavia säännöksiä kuin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiseen.

25 §. *Yleiset valvontaviranomaiset.* Pykälään koottaisiin nykyisen lain 22 §:n 1 ja 4 momentit.

Pykälän 1 momentissa lueteltaisiin kaikki yleiset valvontaviranomaiset, joita ovat valti-

on valvontaviranomaisina toimivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1539/2011) on säädetty tarkemmin ympäristö ja luonnonvarat -vastualueen sijoittumisesta eri keskuksiin sekä niiden toimialueista.

Pykälän 2 momentti vastaisi nykyisen lain 22 §:n 4 momenttia siten, että siinä viitattaisiin aikaisemman EY:n tilatukiasetuksen (EY) N:o 1782/2003 kumonneeseen asetukseen (EY) N:o 73/2009. Nykyisin EY:n tilatukiasetuksessa tarkoitetut, ympäristönsuojelulain soveltamisalaan kuuluvat vaatimukset perustuvat asetuksen täytäntöön panemiseksi annetun täydentävien ehtojen hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten sekä ympäristöön liittyvien lakisääteisten hoitovaatimusten valvonnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (636/2007) 3 luvun mukaisiin säädöksiin. Aluehallintouudistuksen yhteydessä (HE 161/2009 vp) asetuksen valvonta siirtyi aiemmalta työvoima- ja elinkeinokeskuksesta nykyisten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten hoidettavaksi, minkä lisäksi valvontaan osallistuvat myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaiset.

26 §. *Muut valvontaviranomaiset.* Pykälä vastaisi pääasialliselta sisällöltään nykyisen lain 22 §:n 2 ja 3 momenttia, joista ensimmäinen jaettaisiin selkeyden vuoksi tässä pykälässä useampaan momenttiin. Pykälässä säädetään eräiden erityisviranomaisten toimivallasta ympäristönsuojelulain nojalla tapahtuvassa valvonnassa, minkä lisäksi edellisen pykälän mukaisesti lain yleisvalvonta kuuluu aina siinä tarkoitetuille valvontaviranomaisille eli kunnan ympäristönsuojeluviranomaisille sekä valtion valvontaviranomaiselle.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin nykyisen lain 22 §:n 2 momentin viimeistä virkettä vastaavalla tavalla direktiivin 2004/42/EY täytäntöön panemiseksi annetun haihtuvien orgaanisten yhdisteiden (VOC) päästöjen rajoittamisesta eräissä maaleissa ja lakoissa käytettävistä liuottimista annetun valtioneuvoston asetuksen (837/2005) mukaisten tehtävien hoidosta. Turvatekniikan keskuksen muuttamista Turvallisuus- ja kemikaalivirastoksi koskevan lainmuutoksen yhteydessä

nämä tehtävät siirrettiin uudelle TUKES:lle. Nykyisen lain 17 a §:ssä on säädetty Turvallisuus- ja kemikaaliviraston mahdollisuudesta myöntää hakemuksesta poikkeus asetuksen määrittämistä pitoisuuksista.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi Suomen ympäristökeskuksen valvonnallisista tehtävistä. Nykyisen 87 §:n 3 momentin mukaan Suomen ympäristökeskus päättää kiellosta tai velvoittamisesta, kun rikkomus koskee otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen, tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen, 15 §:n nojalla otsonikerroksen suojaamiseksi annetun valtioneuvoston asetuksen ja 108 d §:n nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista sekä muutoin 108 a §:n 1–3 momentin, 108 b §:n ja 108 c §:n 1 ja 2 momentin mukaisten velvoitteiden noudattamista. Momentissa huomioitaisiin näitä asetuksia koskeva Suomen ympäristökeskuksen valvonnallinen rooli hallintopakkokeinojen käyttäjänä.

Pykälän 3 momentin mukaan 20 §:n 2 momentissa tarkoitetun asetuksen valvontaan osallistuvat terveydensuojeluviranomaiset, uudessa kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011) tarkoitetut valvontaviranomaiset sekä työsuojeluviranomaiset. Kuluttajaturvallisuuslain mukaisina viranomaisina tässä tarkoitetaan turvallisuus- ja kemikaalivirastoa, aluehallintovirastoa sekä kunnan valvontaviranomaisia. Valtioneuvosto on antanut asetuksen ulkona käytettävien laitteiden melupäästöistä (621/2001), jota valvovat sen 8 §:n mukaisesti työsuojeluviranomaiset ja kuluttajaturvallisuuslain mukaiset valvontaviranomaiset.

Momentissa säädettäisiin myös otsonikerrosta heikentäviä aineita ja tiettyjä fluorattuja kasvihuonekaasuja käsittelevien pätevyyden osoittamista koskevan 16 luvun nojalla annettavan valtioneuvoston asetuksen valvonnasta, johon yleisten valvontaviranomaisten lisäksi osallistuvat terveydensuojeluviranomaiset, kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitetut valvontaviranomaiset sekä elintarvikevalvontaviranomaiset kukin omalla toimialallaan.

Otsonikerrosta heikentäviä aineita ja eräitä fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden huollosta säädetään nykyisin valtioneuvoston asetuksessa 452/2009. Otsonikerrosta heikentäviä aiheita ja tiettyjä fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden valvonnan säilyttäminen kunnallisilla viranomaisilla olisi edelleen perusteltua. Kunnan terveydensuojelu- ja elintarvikevalvontaviranomaiset tekevät esimerkiksi rakennusten ilmavaihtoon ja elintarvikkeiden kylmäsäilytykseen liittyviä valvontatehtäviä asianomaisen lainsäädännön perusteella. Samalla tarkastuksella on tarkoituksenmukaista tarkastaa myös ilmastointi- ja kylmälaitteiden huoltotarrat ja huolto- ja tarkastuspöytäkirjat. Valvontaan liittyvistä hallinnollisista pakkokeinoista säädettäisiin nykyisen lain 87 §:ää vastaavassa 180 §:ssä. Momentissa tarkoitettujen kunnan viranomaisten mahdollisuudesta periä maksu kyseisen valtioneuvoston asetuksen noudattamiseksi suorittamastaan valvonnasta säädettäisiin käsittelymaksuja koskevassa 200 §:ssä.

Pykälän 4 momentti vastaisi nykyisen lain 22 §:n 3 momenttia. Sen mukaan myös tuli ja rajavartiolaitos osallistuvat toimialallaan ympäristönsuojelulain säännösten valvontaan.

27 §. Asiantuntijaviranomaiset ja -laitokset. Pykälässä säädettäisiin nykyisen ympäristönsuojelulain 24 §:n 1 momentin mukaisesti tiettyjen valtion viranomaisten ja tutkimuslaitosten mahdollisuudesta toimia tämän lain mukaisina asiantuntijaviranomaisina tai -laitoksina. Tällaisia asiantuntijaviranomaisia ja -laitoksia olisivat edelleen muun muassa Metsäntutkimuslaitos, Ilmatieteen laitos sekä Terveiden ja hyvinvoinnin laitos kukin toimialallaan. Lisäksi ympäristöministeriö voisi määrätä tällaisen asiantuntijalaitoksen toimimaan ympäristöalan kansallisenä vertailulaboratoriona. Nykyisen ympäristönsuojeluasetuksen 32 §:n tapaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä tässä pykälässä tarkoitetuista viranomaisista ja laitoksista sekä niiden tehtävistä.

28 §. Muut viranomaiset ja laitokset. Nykyisen lain 24 §:n 2 ja 3 momentti siirrettäisiin pääosaltaan sellaisenaan tämän lain 29 §:ään.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin 20 §:n 2 momentissa tarkoitettua tyyppi hyväksyntää suorittavista viranomaisista, joita ovat Liikenteen turvallisuusvirasto ja Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus. Sääntelyä on tarkennettu nykyisen lain 13 §:n 2 momentin nojalla annetussa polttomoottoreiden pakokaasu- ja hiukkaspäästöjen rajoittamisesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (844/2004). Liikenteen turvallisuusvirasto ja Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus voivat käyttää apunaan valtioneuvostonasetuksen 3 §:n mukaisesti ympäristöministeriön nimeämää tyyppi hyväksyntään liittyvää tarkastuslaitosta tai muun ETA-maan työkoneiden päästödirektiivin (97/68/EY) vastaavaan tehtävään nimeämää järjestöä tai elintä. Valtioneuvoston asetuksen 4 §:n mukaan ympäristöministeriö nimeää lisäksi tekniset tutkimuslaitokset, joita tarvitaan asetuksen mukaisina testauslaboratorioina.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nykyisen 24 §:n 3 momentin mukaisesti ympäristöministeriön mahdollisuudesta nimetä ehdotetun 20 §:n 2 momentin mukaista tehtävää varten 1 momentissa tarkoitettu tai muu vastaava laitos sekä niistä edellytyksistä, joilla tällainen laitos voi toimia asiantuntijalaitoksena. Laitosten toimintaan kohdistuvista vaatimuksista säädetään nykyisen ympäristönsuojeluasetuksen 35 §:ssä. Ne liittyvät vaatimukseen laitosten puolueettomuudesta ja vastuuvakuutuksen niiden toiminnasta aiheutuvien vahinkojen varalta.

Koska edellä 2 momentissa tarkoitettujen laitosten toiminnassa on kyse perustuslain 124 §:ssä tarkoitettua julkisesta hallintotehtävästä, myös yksityiset toiminnanharjoittajat tällaisia tehtäviä hoitaessaan toimivat pykälän 3 momentin mukaisesti virkavastuun alaisena, mukaan lukien rikosoikeudellinen ja vahingonkorvausoikeudellinen vastuu. Heidän on lisäksi näissä tehtävissä noudatettava yleisiä hallinto-oikeudellisia säädöksiä, joita ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki (621/1999), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettu laki (13/2003), hallintolaki (434/2003), kielilaki (423/2003) sekä saamen kielilaki (1086/2003). Momentissa säädettäisiin myös ympäristönsuojeluasetuksen 35 §:n 3 momenttia vastaavalla tavalla laitoksen mahdol-

lisuudesta käyttää kyseisessä toiminnassa ulkopuolisia testaus-, tarkastus- ja muita palveluja. Laitoksen on tällöin huolehdittava, että myös tällainen ulkopuolinen palvelun suorittaja täyttää samat vaatimukset.

4 luku. Ympäristöluvan tarve ja lupaviranomaisten toimivalta

29 §. Yleinen luvanvaraisuus. Pykälässä säädettäisiin toiminnoista, jotka edellyttävät ympäristölupaa. Se vastaisi voimassa olevan lain 28 §:ää kuitenkin niin, että 1 momentissa viitattaisiin asetuksen sijaan lain liitteeseen, koska luvanvaraisten laitosten luettelo siirrettäisiin asetuksesta lain liitteeseen. Pykälän 2 momentista siirrettäisiin liitteen luvanvaraisten toimintojen luetteloon myös jätteen käsittelyä (4 kohta) ja öljyn ja kaasun etsintäpöytä ja esiintymän hyväksikäyttöä (5 kohta) koskevat kohdat.

30 §. Luvanvaraisuus pohjavesialueilla. Pykälä koskisi toiminnan luvanvaraisuutta pohjavesialueella. Säännös olisi sama kuin voimassa olevan ympäristönsuojeluasetuksen 1 §:n 2 momentti. Toiminnat, jotka eivät kapasiteettirajojen tai vastaavien rajausten mukaan olisi laitosluettelon perusteella luvanvaraisia, olisivat kuitenkin luvanvaraisia, jos toiminta sijoitettaisiin pykälässä mainitulle pohjavesialueelle ja siitä voisi aiheutua pohjaveden pilaantumisen vaaraa. Velvollisuus koskisi jatkossa myös jätteen käsittelyä sekä öljyn ja kaasun etsintäpöytä ja esiintymän hyväksikäyttöä, jotka olisivat lupavelvollisia 29 §:n 1 momentin laitosluetteloon (liite 2) kuulumisen perusteella.

31 §. Luvanvaraisuus rekisteröinnin sijaan. Pykälässä säädettäisiin nykyiseen tapaan edellytyksistä, joiden täyttyessä rekisteröintimenettelyn piiriin kuuluva toiminta muuttuisi lupavelvolliseksi. Pykälän 1 momentin kolme ensimmäistä kohtaa koskisivat toiminnan luvanvaraisuutta vesien pilaantumisen, naapurussuhdehaitan tai Natura-aluevaikutusten vuoksi ja sääntely vastaisi voimassa olevan lain 30 §:n 4 momentin 1 - 3 kohtaa. Momentin 4 kohta koskisi lupavelvollisuutta osana laitoskokonaisuutta. Ehdotuksessa luovuttaisiin toiminnan muuttumisesta lupavelvolliseksi sillä perusteella, että se on osa kansallisen laitoksen luvanvaraista

toimintaa. Lupamenettelyn käynnistäminen rekisteröinti-ilmoituksen sijaan on ollut toiminnan muutostilanteissa hallinnollisesti raskas menettely, kun ympäristönsuojeluvaatimuksista on säädetty asetuksessa eikä lupamääräyksiä ole tarvittu. Jos toiminta olisi osa suuren laitoksen toimintaa, toiminta olisi kokonaisuudessaan luvanvaraista. Sääntely on tarpeen teollisuuspäästädirektiivin lupavelvollisuutta (4 artikla), laitosta (3 artiklan 3 kohta) ja yleisiä sääntöjä (6 artikla) koskevien kohtien vuoksi. Lupavelvollisuus syntyy, jos rekisteröitävä toiminta liittyy suuren laitoksen toimintaan kiinteästi teknisesti ja toiminnallisesti. Tällainen tilanne olisi esimerkiksi käsillä, kun polttolaitoskokonaisuuteen kuuluu pienten polttolaitosten rekisteröintiasetuksen mukaisia yksiköitä. Sen sijaan polttolaitosalueelle asfaltoinnin vuoksi tuotu asfaltiasema ei yleensä liittyisi sillä tavalla polttolaitoksen toimintaan, että siitä tulisi luvanvarainen toiminnan osa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin rekisteröitäviä VOC-laitoksia koskevasta luvanvaraisuudesta. Vastaava luvanvaraisuusperuste on orgaanisten liuottimien käytöstä eräissä toiminnoissa ja laitoksissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (435/2001) 4 §:ssä. Säännös siirrettäisiin asetuksesta lain tasolle.

32 §. Luvanvaraisen toiminnan olennainen muuttaminen. Pykälässä säädettäisiin velvollisuudesta hakea ympäristölupaa, jos toiminta muuttuu olennaisesti. Pykälän 1 momentti olisi sama kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 28 §:n 3 momentti. Se kattaisi teollisuuspäästädirektiivin 3 artiklan 8 kohdan määritelmän, jonka mukaan olennaisella muutoksella tarkoitettaisiin laitoksen luonteen tai toiminnan muutosta tai laitoksen laajennusta, josta saattaa aiheutua merkittäviä ihmisten terveyteen tai ympäristöön kohdistuvia haittavaikutuksia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että liitteen 1 laitosluettelon kapasiteettirajojen saavuttaminen merkitsisi aina olennaista muutosta. Pienikin toiminnan muutos, jonka seurauksena kansallinen laitos muuttuisi suureksi laitokseksi, edellyttäisi lupaa. Tämä on tarpeen suuria laitoksia koskevien säännösten, muun muassa BAT-päätelmien, noudat-

tamiseksi. Toiminnan muutos olisi myös aina olennainen, jos toiminta laajenisi teollisuuspäästädirektiivissä säädetyn luvanvaraisuuskynnyksen verran. Momentilla pantaisiin täytäntöön teollisuuspäästädirektiivin 20 artiklan 3 kohta, jonka mukaan laitoksen luonteen tai toiminnan muutoksia tai laajennuksia pidetään olennaisina, jos pelkästään niiden johdosta saavutetaan liitteessä I vahvistetut kapasiteettia koskevat raja-arvot.

33 §. Poikkeus koeluonteisen toiminnan luvanvaraisuudesta. Pykälässä säädettäisiin koetoimintaa koskevasta poikkeuksesta. Sen mukaan lyhytaikainen koetoiminta ei edellyttäisi ympäristölupaa. Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 30 §:n sääntelyä kuitenkin niin, että rekisteröintimenettelyn käyttöönoton yhteydessä vuonna 2010 pykälään tehdyt laajennukset poistettaisiin, koska rekisteröitävästä toiminnasta säädettäisiin jäljempänä erikseen. Pykälän 1 momentin loppuun lisättäisiin informatiivinen viittaus koetoimintaa koskevaan ilmoitusvelvollisuuteen. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nykyiseen tapaan tilanteista, joissa toiminta olisi kuitenkin aina luvanvaraista.

34 §. Poikkeus eräiden jätteen käsittelytoimintojen luvanvaraisuudesta. Pykälässä säädettäisiin poikkeuksista eräiden jätteiden käsittelytoimintojen luvanvaraisuuteen ja se vastaisi voimassa olevan lain 30 a §:ää. Pykälän toisen momentin ensimmäisen virkkeen sanajärjestyksestä muutettaisiin nykyiseen verrattuna, jotta syntypaikkaa koskeva vaatimus liittyisi selvästi vain jätteiden loppukäsittelyyn, ei hyödyntämiseen. Luvanvaraisuuspoikkeusta koskevaa viittausta asetukseen muutettaisiin nykyiseen nähden niin, että se koskisi myös jätelain nojalla annettua valtioneuvoston asetusta.

35 §. Poikkeus luvanvaraisuudesta puolustusvoimien toiminnoissa. Pykälässä säädettäisiin puolustusvoimien tilapäisiä toimintoja koskevista poikkeuksista vastaavasti kuin voimassa olevan ympäristönsuojeluasetuksen 4 §:n 1 momentissa.

36 §. Toimivaltainen lupaviranomainen. Pykälässä säädettäisiin valtion ympäristölupaviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen välisestä toimivaltajaosta ympäristölupa-asioissa. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 31 §:ää. Ympäristön-

suojeleasetuksen 5 §:n 2 momentista nostettaisiin lain tasolle säännös sotilaskäyttöön tarkoitettujen toimintojen ympäristölupien ratkaisutoimivallasta. Saman momentin säännöstä rajajokisopimuksen alaan kuuluvien vesistön pilaamisasioiden ratkaisemisesta aluehallintovirastoissa ei siirrettäisi, vaan säännös poistettaisiin asetuksesta tarpeettomana: valtion ympäristölupaviranomaiset ratkaisevat muutenkin, tämän pykälän 1 momentin 4 kohdan perusteella, vesistön pilaantumista koskevat ympäristölupa-asiat.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivallasta lupa-asioissa. Sille kuuluisivat nykyiseen tapaan kaikki muut kuin edellä valtion ympäristölupaviranomaiselle määrätyt asiat. Kunnissa ratkaistaisiin muun muassa pohjavesialueita koskevat lakiehdotuksen 30 §:n mukaiset lupa-asiat.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin nykyiseen tapaan samalla toiminta-alueella sijaitsevien toimintojen lupatoimivallasta ja 5 momentissa lupia koskevasta asetuksenantovaltuudesta.

37 §. *Lupaviranomainen toiminnan muutuksessa.* Pykälässä säädettäisiin toimivaltaisesta lupaviranomaisesta toiminnan muutostilanteessa. Säännös olisi samansisältöinen kuin voimassa olevan lain 32 §.

38 §. *Lupa-asian siirtäminen.* Pykälässä säädettäisiin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen mahdollisuudesta yksittäistapauksessa siirtää lupa-asia valtion ympäristölupaviranomaisen ratkaistavaksi. Pykälän ensimmäisen virkkeen vesistön pilaantumista koskeva kohta olisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain mukainen. Vesistön pilaantumisella tarkoitettaisiin tässä samaa kuin ehdotetun 29 §:n 2 momentin 1 kohdassa. Säännös olisi muutoinkin samansisältöinen kuin voimassa olevan lain 33 §. Yksittäisiä asioita on siirretty vain harvoin aluehallintoviraston ratkaistavaksi. Syy asian siirtämiseen on voinut olla esimerkiksi toiminnan kiinteä yhteys aluehallintoviraston toimivaltaan kuuluvan laitoksen toimintaan. Tällöin käsittelyn siirtäminen aluehallintovirastoon on voitu arvioida tarkoituksenmukaiseksi, vaikka toimintojen yhteys ei olisi ollut tavalla kiinteästi tekninen ja toiminnallinen, että lupa-asia olisi voimassa olevan ympäris-

tönsuojelulain 31 §:n 3 momentin nojalla kuulunut aluehallintoviraston ratkaistavaksi.

Lähtökohtana toiminnan sijoituspaikan luonnonarvoja koskevan 11 §:n soveltamisessa ovat tämän lain mukaiset toiminnot, joilla on merkittäviä ympäristövaikutuksia ja jotka toimivallanjaon perusteella kuuluvat valtion lupaviranomaisen toimivaltaan. Ehdotetussa 38 §:ssä siirtämisen kohteena ovat kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvat toiminnot, jotka 11§:n perusteella jäisivät sen soveltamisalan ulkopuolelle. Näin ollen pykälän 2 momentissa on johdonmukaista rajata tämän pykälän tarkoittamat siirtotilanteet 11 §:n soveltamisen ulkopuolelle.

39 §. *Lupaviranomaisen alueellinen toimivalta.* Pykälässä säädettäisiin lupaviranomaisen alueellisesta toimivallasta. Säännös olisi samansisältöinen kuin voimassa olevan lain 34 §.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin 3 momentin suhteesta lain 11 §:ään, joka koskee toiminnan sijoituspaikan luonnonarvoja. Mainitun 3 momentin mukaisiin tilanteisiin ei sovellettaisi 11 §:ä.

40 §. *Lupatoimivallan siirto valtion ympäristölupaviranomaiselta kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.* Säännös olisi uusi ja sen nojalla kunta voisi hakemuksesta saada käsiteltäväkseen sellaisia ympäristöluvanvaraisia toimintoja, jotka käsittelee lähtökohtaisesti valtion ympäristölupaviranomainen. Säännös vastaa toimivallan siirtoa kunnalle pilaantuneiden maa-alueiden ilmoitusten käsittelyssä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin menettelystä toimivaltaa siirrettäessä. Ympäristöministeriö ratkaisisi asian kunnan hakemuksesta, kuultuaan ensin asianomaista valtion ympäristölupaviranomaista ja valvontaviranomaista. Muille olisi hallintolain 41 §:n mukaisesti varattava mahdollisuus lausua mielipiteensä asiasta, jos asian ratkaisulla voisi olla huomattava vaikutus muiden elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin toimivallan siirtämisen edellytyksistä. Edellytyksenä toimivallan siirtämiselle olisi ensinnäkin, että siirtoa hakevan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella olisi riittävä asiantuntemus tehtävien hoitamiseksi. Lisäksi siirron

tulisi parantaa toiminnan tehokkuutta tai aikaansaada tasapainoinen työnjako ympäristönsuojelulain lupaviranomaisten kesken. Toimivalta voitaisiin siirtää määrääjäksi tai toistaiseksi ja se voitaisiin rajoittaa vain joidenkin toimialojen laitoksiin. Se ei voisi koskea teollisuuspäästödirektiivin soveltamisalaan kuuluvia laitoksia. Ympäristöministeriön toimivallan siirtoa koskevasta päätöksestä valitettaisiin korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vireillä olevien asioiden käsittelyn loppuun saattamisesta. Lupa-asia käsitellään loppuun alkupe räisessä vireilletulopaikassa, vaikka asiaryhmää koskeva lupatoimivalta siirtyisi asian käsittelyn aikana toiselle viranomaiselle.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin toiminnan sijoituspaikan luonnonarvoja koskevan 11 §:n soveltamisesta asiaan, joka on siirretty kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ratkaistavaksi pykälän 1 momentin nojalla. Pykälässä säädettäisiin tältä osin poikkeus lain 11 §:n 2 momentin 1 kohdasta, jonka mukaan toiminnan sijoituspaikan luonnonarvoja koskevaa pykälää ei sovelleta lupasiaan, joka 36 §:n 2 momentin mukaan kuuluu kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ratkaistavaksi.

5 luku. Lupamenettely

41 §. Lupahakemus. Pykälässä säädettäisiin lupahakemuksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä. Pykälä vastaa voimassa olevan ympäristönsuojelulain 35 §:n 1 – 3 momenttia ja ympäristönsuojeluasetuksen 8 §:ää.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että lupahakemus on jätettävä kirjallisesti kolmena kappaleena. Lupaviranomainen voisi tarvittaessa pyytää asiakirjoista lisäkappaleita, jos se olisi tarpeen kuuluttamisen tai lausuntojen pyytämisen vuoksi. Lisäksi hakemus liitteineen olisi jätettävä sähköisesti. Tämä on tarpeen, koska ehdotuksen 44 §:n mukaan hakemus olisi laitettava kuulutusajaksi yleiseen tietoverkkoon. Vaatimus ei olisi elinkeinotoiminnan harjoittajaan kohdistuvana kohtuuton, kun lisäksi otetaan huomioon, että asiakirjat tuotetaan yleensä sähköisesti tai ne voidaan skannata. Jos luvan hakijana olisi

muu kuin elinkeinonharjoittaja, tämä voisi jättää hakemuksensa edelleen paperisena. Lupaviranomainen voisi yksittäistapauksessa sallia, että asiakirja jätetään vain paperisena.

Pykälän 2 ja 3 momentti koskee hakemukseen liitettäviä tietoja. Säännökset ovat samat kuin voimassa olevan lain 25 §:ssä. Tarkemmat säännökset hakemukseen liitettävistä tiedoista ja liitteistä olisivat nykyiseen tapaan asetuksessa.

Pykälän 4 momentissa olisivat voimassa olevan ympäristönsuojeluasetuksen 8 §:n mukaiset vaatimukset hakemuksen laatijan riittävästä asiantuntemuksesta ja hakemuksessa käytettyjen tietojen oikeellisuuden varmistamiseksi tarpeellisista tiedoista.

42 §. Lausunnot. Pykälässä säädettäisiin ympäristölupahakemuksesta pyydettyistä viranomaislausunnoista ja tarpeellisen selvityksen hankkimisesta. Pykälä vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 36 §:ää.

43 §. Muistutukset ja mielipiteet. Pykälässä säädettäisiin asianosaisten kuulemisesta ja yleisön oikeudesta ilmaista mielipiteensä lupa-asiaassa. Säännös olisi samansisältöinen kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 37 §.

44 §. Lupahakemuksesta tiedottaminen. Pykälässä säädettäisiin lupahakemuksesta tiedottamisesta yleisölle ja asianosaisille. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 38 §:ää vastavasti lupahakemuksesta kuuluttamisesta lupaviranomaisen ja kuntien ilmoitustauluilla sekä sanomalehdessä. Uutena vaatimuksena ehdotettaisiin kuulutuksen (1 momentti) ja lupahakemuksen (2 momentti) julkaisemista myös internetissä, viranomaisen tietoverkkosivuilla. Teollisuuspäästödirektiivin liitteen IV 1 kohdan mukaan yleisölle on ilmoitettava lupahakemuksesta mahdollisuuksien mukaan myös sähköisin viestimin. Uudella vaatimuksella toimeenpantaisiin kyseinen teollisuuspäästödirektiivin kohta. Velvollisuus sähköiseen tiedottamiseen säädettäisiin kuitenkin koskemaan kaikkia lupavelvollisia toimintoja, ei vain teollisuuspäästödirektiivin alaan kuuluvia. Näin ollen velvollisuus koskisi myös kuntien ympäristönsuojeluviranomaisia. Kuulutus olisi annettava erikseen tiedoksi niille, joita asia erityisesti koskee. Nykyisen kuulutuksesta ilmoittamisen sijaan

asianosaisille tulisi toimittaa kopio itse kuulutuksesta. Jos asianosainen olisi ilmaissut halukkuutensa sähköiseen asiointiin, voitaisiin kuulutus lähettää sähköisesti sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 19 §:n mukaisesti.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, missä lupahakemus on pidettävä nähtävillä kuulutusaikana. Sen on oltava nähtävillä niissä kunnissa, joiden alueella toiminnan vaikutukset ilmenevät. Lisäksi lupahakemukseen tulisi voida tutustua kuulutusaikana lupaviranomaisen toimipaikassa ja internetissä. Internetissä julkaistavasta hakemuksesta on poistettava henkilötiedot siten kuin laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) säädetään. Toiminnanharjoittajaa koskevat sellaiset henkilötiedot, jotka ovat jo julkisesti saatavilla yritys- ja yhteisötietojärjestelmän (YTJ) internet-sivuilla (www.ytj.fi), voidaan kuitenkin julkaista. Yksityisen elinkeinonharjoittajan nimi ja osoitetiedot ovat YTJ:n julkisessa tietopalvelussa yleensä vain, jos henkilö on merkitty kauppa- tai arvonlisäverovelvollisten rekisteriin. Tietojen luovuttamisesta yritys- ja yhteisötunnusrekisteristä säädetään yritys- ja yhteisötietolain (244/2001) 16 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa olisi voimassa olevaa lakia vastaava viittaussäännös hallintolaikiin täydentävänä säännöksenä, samoin kuin viittaus vesilakiin koskien tiedoksiantoa yhteisalueen järjestäytymättömälle osakaskunnalle.

Pykälän 4 momentissa olisi tiedottamista koskeva asetuksenantovaltuus. Asetuksella huolehdittaisiin muun muassa teollisuuspäästödirektiivin 24 artiklan 1 ja 4 kohdan ja liitteen IV 1 ja 5 kohdan mukaisten osallistumista koskevien velvoitteiden kansallisesta täytäntöönpanosta.

45 §. Sähköinen tiedottaminen pyynnöstä. Pykälässä säädettäisiin asianosaisten ja muiden mahdollisuudesta saada pyynnöstä sähköinen ilmoitus tietyllä alueella vireille tulevista ympäristölupahakemuksista. Säännöksellä edistettäisiin yleisön oikeutta ympäristötietoon ja asianosaisten ja muiden osallistumisoikeuksia. Järjestely olisi mahdollinen uuden lupatietojärjestelmän käyttöönoton myötä. Lupaviranomaisilla voisi olla käytössä myös muita vastaavia järjestelmiä. Sään-

nös ei asettaisi viranomaiselle ehdotonta velvollisuutta järjestää tiedonsaantia pykälässä kuvatulla tavalla, vaan ainoastaan velvollisuuden käyttää tällaista järjestelmää, jos se olisi olemassa.

46 §. Lupien hakeminen samanaikaisesti samalla toiminta-alueella. Pykälässä säädettäisiin samalla toiminta-alueella sijaitsevien toimintojen lupamenettelyiden yhteensovittamisesta samoin kuin voimassa olevan lain 35 §:n 4 momentissa.

47 §. Eri toimintojen lupien samanaikainen käsittely. Pykälä koski eri toimintojen yhteisvaikutusten huomioon ottamista ympäristölupaharkinnassa ja lupa-asioiden käsittelyssä. Säännös vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 40 §:ää.

48 §. Vesilain mukaisen hakemuksen ja ympäristölupahakemuksen yhteiskäsittely. Pykälä koski vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisten lupien yhteiskäsittelyä ja se vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 39 §:ää.

6 luku. Lupaharkinta

49 §. Lupaharkinnan perusteet. Pykälässä säädettäisiin lupaharkinnan perusteista ja se vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 41 §:ää. Nykyisen 3 momentin informatiivinen viittaus merenkulun ympäristönsuojelulakiin poistettaisiin, sillä lakien välisestä suhteesta on säädetty tämän lain soveltamisalapykälässä.

Pykälän uudessa 4 momentissa määritettäisiin olennaista muutosta koskevan lupaharkinnan ala. Se kattaisi kaikki ne toiminnan osat, joihin muutos voi vaikuttaa ja ne ympäristövaikutukset ja -riskit, joita muutos voi aiheuttaa. Muutosta koskeva lupapäätös sisältäisi paitsi toiminnan uutta osaa koskevat määräykset, myös sellaiset olemassa olevaa toimintaa koskevat määräykset, jotka ovat ympäristöön kohdistuvien vaikutusten ja riskien muutosten vuoksi välttämättömiä. Jos laitoksesta tulisi muutoksen myötä suuri laitos, olisi koko laitokselle annettava suuria laitoksia koskevat tarpeelliset lupamääräykset. Momentilla toimeenpantaisiin teollisuuspäästödirektiivin 20 artiklan 2 kohdan toinen alakohta.

50 §. Luvan myöntämisen edellytykset. Pykälässä säädettäisiin ympäristöluvan myöntämisen edellytyksistä vastaavasti kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 42 §:ssä. Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin viittaus uuteen 11 §:ään, joka koskee toiminnan sijoituspaikan luonnonarvojen huomioon ottamista lupaharkinnassa. Voimassa olevan 42 §:n 3 momentin vaatimus jätteen käsittelytoiminnan harjoittajan pätevydestä jätettäisiin pois, koska vastaava säännös olisi tämän lain 7 §:ssä.

51 §. Puolustusvoimia koskeva poikkeus luvan myöntämisedellytyksistä. Pykälässä säädettäisiin puolustusvoimia koskevasta poikkeuksesta vastaavasti kuin voimassa olevan ympäristönsuojeluasetuksen 4 b §:n 2 momentissa.

52 §. Luvan myöntämisen esteet saamelaisen kotiseutualueella, kolttaluueella ja erityisellä poronhoitoalueella. Pykälässä säädettäisiin erityisistä luvan myöntämisen esteistä saamelaisten kotiseutualueella, kolttaluueella ja erityisellä poronhoitoalueella. Voimassa olevaan ympäristönsuojelulakiin ei sisälly nimenomaista säännöstä saamelaisille kuuluvien oikeuksien huomioon ottamisesta lain mukaisissa menettelyissä. Saamelaisten koti-seutualueella toteuttavalla tai sinne vaikutuksensa ulottavalla toiminnalla saattaa olla saamelaisille alkuperäiskansana kuuluviin oikeuksiin kohdistuvia vaikutuksia.

Ehdotettavan pykälän mukaan ympäristölupaa ei saisi myöntää, jos luvan mukainen toiminta yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa heikentäisi saamelaisten kotiseutualueella olennaisia edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria. Lupaa ei myöskään saisi myöntää, jos sen mukainen toiminta heikentäisi olennaisesti kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja kolttaluueella tai aiheuttaisi erityisellä poronhoitoalueella huomattavaa haittaa poronhoidolle. Lupamääräyksiin voitaisiin toiminnan este poistaa.

Saamelaisilla alkuperäiskansana on perustuslain 17 §:n 3 momentin mukaan oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Tällä perustuslain säännöksellä turvataan muun muassa sellaisten saamelaisten

kulttuurimuotoon kuuluvien perinteisten elinkeinojen kuin poronhoidon, kalastuksen ja metsästyksen harjoittamista. Lisäksi saamelaisilla on perustuslain 121 §:n 4 momentin perusteella saamelaisten kotiseutualueella kieltään ja kulttuuriaan koskeva itsehallinto sen mukaan kuin lailla säädetään. Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeuskomitean mukaan KP-sopimuksen 27 artikla merkitsee muun muassa velvollisuutta taloudellisten toimenpiteiden suunnittelemiseen ja toteuttamiseen siten, että saamelaisten elinkeinojen, kuten poronhoidon, taloudellinen kannattavuus säilyy.

Ehdotettava säännös takaa sekä perustuslaista että KP-sopimuksesta johtuvien aineellisten velvoitteiden toteutumisen. Säännöksen sisältämät olennaisuusvaatimukset asettavat melko korkean kynnyksen saamelaisten oikeuksien huomioon ottamiselle luvan myöntämisen esteitä arvioitaessa. Näitä olennaisuuskriteereitä on tulkittava ja sovellettava perusoikeusmyönteisellä tavalla ja ottaen huomioon Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeuskomitean KP-sopimuksen 27 artiklaa koskeva käytäntö. Perustuslakivaliokunta on kaivoslakia ja eräitä siihen liittyviä lakeja koskevasta hallituksen esityksestä (HE 273/2009) antamassaan lausunnossa (PeVL 32/2010 vp) ottanut esille tämän lähtökohdan kaivoslain vastaavan säännöksen soveltamisessa.

53 §. Eräiden suunnitelmien ja ohjelmien vaikutus. Pykälässä säädettäisiin eräiden suunnitelmien ja ohjelmien huomioon ottamisesta luvanvaraisessa toiminnassa. Pykälän sanamuotoa selvennettäisiin, mutta se vastaisi edelleen voimassa olevan ympäristönsuojelulain 50 §:ää. Viittaus valtakunnallisiin suunnitelmiin ja ohjelmiin sisältyviin sitoviin velvoitteisiin poistettaisiin, koska voimassa olevan lain 26 §, jota vastaava säännös olisi ehdotuksen 199 §:ssä, muuttuisi vastaavalla tavalla.

54 §. Lupamääräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi. Pykälässä säädettäisiin pilaantumisen ehkäisemiseksi annettavista lupamääräyksistä ja se vastaisi voimassa olevan lain 43 §:ää.

Pykälän 1 momentin luetteloon lisättäisiin uutena maaperän ja pohjaveden pilaantumisen ehkäisemistä koskevat määräykset. Pi-

laantumisen ehkäisemiseksi annettavat lupamääräykset ovat tähänkin mennessä voineet sisältää määräyksiä maaperän ja pohjaveden pilaantumisen ehkäisemiseksi, mutta teollisuuspäästödirektiivin 14 artiklan täytäntöönpanemiseksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi nimenomainen viittaus tällaisiin määräyksiin. Sekä suojelutoimia että tarkkailua koskevat velvoitteet ehdotetaan kattamaan kaikki lupalaitokset, sillä lupamääräysten antamisen tulee aina perustua tapauskohtaiseen arvioon pilaantumisriskistä. Kuten muidenkin lupamääräysten osalta, määräysten antamisen edellytyksenä on, että ne ovat tarpeellisia pilaantumisen ehkäisemiseksi.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan nojalla ei voitaisi määrätä selvitysvelvollisuudesta, siitä säädettäisiin jäljempänä 56 §:ssä.

Voimassa olevan lain suuria polttolaitoksia koskeva 4 momentti poistettaisiin tarpeettomana ja 5 momentti siirtyisi tämän luvun 57 §:ksi.

55 §. *Parhaan käyttökelpoisen tekniikan arviointi.* Parhaan käyttökelpoisen tekniikan arviointia koskeva säännös nostettaisiin asetukselta lakiin, koska suurten laitosten lupaharkintaa koskevassa 7 luvussa viitataan säännökseen. Pykälä olisi sama kuin voimassa olevan ympäristönsuojeluasetuksen 37 §, eräitä sanamuotoja koskevia tarkennuksia lukuun ottamatta. Säännöksellä toimeenpantaisiin teollisuuspäästödirektiivin liite III.

56 §. *Lupamääräys selvitysvelvollisuudesta.* Pykälä olisi uusi ja siinä säädettäisiin mahdollisuudesta antaa selvitysvelvollisuutta koskeva lupamääräys. Lupaviranomainen voisi tarkentaa lupamääräystä saadun selvityksen perusteella, tästä säädettäisiin jäljempänä 89 §:ssä. Säännös korvaisi voimassa olevan lain 43 §:n 1 momentin 5 kohdassa olevan oikeuden antaa lupamääräyksiä toimista, joilla selvitetään pilaantumista, sen vaaraa tai pilaantumisesta aiheutuvia haittoja.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin selvitysmääräyksen antamisesta, jos se on tarpeen pilaantumisen, sen vaaran tai pilaantumisesta aiheutuvien vaikutusten selvittämiseksi, eikä asiasta voida saada tarkkaa tietoa ennen asian ratkaisemista. Selvitysmääräys voitaisiin antaa, kun toimintaa koskevaa olennaista, lupamääräysten antamisen kannalta riittävän täsmällistä tietoa ei ole saatavissa ennen asi-

an ratkaisemista. Tieto voisi olla esimerkiksi vaikeudetta saatavilla vasta toiminnan käynnistyttyä. Lupamääräyksiä voitaisiin selvityksen perusteella muuttaa sekä lievempään että ankarampaan suuntaan riippuen selvityksen tarkoituksesta ja tuloksista. Varovaisuusperiaatteen vuoksi lupaharkinnassa on voitu asettaa ankara lupamääräys, jota voidaan lieventää, kun toiminnan todelliset ympäristövaikutukset laitoksen käyttöönoton myötä selviävät ja osoittautuvat pelättyä vähäisemmiksi. Selvitysvelvollisuutta ei voitaisi käyttää, jos selvittävän tiedon on oltava lupaviranomaisen käytettävissä etukäteen, luvan myöntämisen edellytysten harkitsemiseksi tai keskeisten lupamääräysten antamiseksi.

Selvitysmääräys poikkeaisi tarkkailumääräyksestä siten, että se annettaisiin tietyn, ennalta epävarmana pidetyn asian täsmällisemmäksi selvittämiseksi. Se tähtäisi lupamääräyksen muuttamiseen tai ainakin sellaisen harkitsemiseen.

Yleisenä edellytyksenä selvitystä koskevalle määräykselle olisi, että selvitystä tarvittaisiin toiminnan vaikutusten selvittämiseksi. Selvitysvelvollisuutta ei voitaisi antaa yleisen ympäristötiedon tuottamiseksi tai yleisen selvilläolovelvollisuuden täyttämiseksi, vaan selvityksen pitäisi liittyä luvanvaraiseen toimintaan. Lupaviranomaisen tulisi suhteellisuusperiaatteen mukaisesti arvioida selvityksen tarpeellisuus ja sen tekemisestä aiheutuvat kustannukset toiminnanharjoittajalle.

Määräyksestä tulisi selvästi käydyä ilmi viranomaiselle toimitettavaksi vaadittu tieto ja sen muoto ja määräyksen tulisi sisältää 2 momentin mukaisesti määräaika selvityksen toimittamiselle. Määräajan tulisi olla selvitetävän asian laatuun nähden kohtuullinen.

57 §. *Kasvihuonekaasupäästöjä koskevat lupamääräykset.* Pykälä koskisi kieltoa antaa kasvihuonekaasupäästöille päästöraja-arvoja silloin, kun toiminta on päästökauppalain alaan kuuluvaa. Säännös olisi sama kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 43 §:n 5 momentti.

58 §. *Hiilidioksidin talteenottoa koskevat määräykset.* Säännös koskisi hiilidioksidin talteenottamista ja varastointia koskevan lain eräiden säännösten soveltamista ympäristölupaharkinnassa ja se olisi sama kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 45 b §.

59 §. Energian ja materiaalien käytön tehokkuutta koskevat määräykset. Pykälässä säädetään energian käytön tehokkuutta ja sen parantamisesta koskevista määräyksistä ehdotettavan lain 8 §:n 3 momentissa säädetyn velvollisuuden täytän-töönpanemiseksi. Pykälässä säädetään myös materiaalien käytön tehokkuudesta.

Teollisuuspäästödirektiivin 11 artiklan mukaan toiminnanharjoittajan perusvelvollisuuksiin kuuluu huolehtia siitä, että laitosta käytetään siten, että sen energiankäyttö on tehokasta. Direktiivin 14 artiklan mukaan ympäristölupaan on sisällytettävä tarpeelliset lupamääräykset sen varmistamiseksi, että laitos toimii 11 artiklan mukaisten perusvelvoitteiden mukaisesti. Näihin perusvelvoitteisiin kuuluu myös energian tehokas käyttö. Energian tehokkaalla käytöllä tarkoitetaan myös sen tehokasta tuotantoa ja hankintaa. Direktiivin 11 artiklan velvollisuus ehdotetaan täytäntönpantavaksi uuden ympäristönsuojelulain 8 §:n 3 momentilla. Lupamääräyksiä koskeva säännös täydentäisi ja konkretisoisi lain yleistä velvollisuutta.

Teollisuuspäästödirektiivin 11 artiklan mukainen perusvelvoite käyttää laitosta siten, että energiankäyttö on tehokasta sisältyy myös teollisuuspäästödirektiivillä kumottavaan, nykyisin voimassa olevaan ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä ja vähentämisen yhtenäistämisestä säädetyn direktiivin 3 artiklaan. Direktiivin velvoitetta ei ole kuitenkaan pantu täytäntöön kansallisesti. Tämä on todettu Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä 2011/12. Sen mukaan IPPC-direktiivin 3 artiklan 1 kohdan d alakohta huomioon ottaen toimivaltaisen viranomaisen on voitava varmistua siitä, että laitosta käytetään siten, että energian käyttö on tehokasta, vaikkakaan nimenomaista lupamääräystä tästä ei edellytetä. Kansallisen oikeuden tulkitseminen EU-oikeusmyönteisesti edellyttää, että kansallisessa oikeudessa on normi, jota voidaan soveltaa direktiivimääräyksen mukaisesti. Nyt säädettävällä energian käytön tehokkuutta koskevalla 59 pykälällä säädetään tämä puuttuva kansallinen normi, jotta direktiiviä voidaan soveltaa niin kuin on tarkoitettu.

Velvoite energian tehokkaasta käytöstä sisältyy myös parhaan käyttökelpoisen tekniikan

käytön velvoitteeseen. Teollisuuspäästödirektiivin 14 artiklan ja ehdotettavan 59 pykälän mukaan lupamääräysten tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan ja teollisuuspäästödirektiivin mukaisten suurten laitosten ollessa kyseessä erityisesti BAT-vertailuasiakirjoista johdettuihin BAT-päätelmiin. Nämä päätelmät sisältävät myös toiminnan energian käytön tehokkuutta koskevia päätelmiä. Toimialakohtaisten BAT-päätelmien lisäksi energian käytön tehokkuuden sisältöä käsitellään horisontaalisessa BAT-vertailuasiakirjassa. Vertailuasiakirjasta on julkaistu Suomen ympäristösarjassa 51/2008 suomenkielinen soveltamisopas Teollisuuden energiatehokkuus.

Energian tehokasta käyttöä koskevat lupamääräykset voivat olla erilaisia sen mukaan, mikä on toiminnanharjoittajan energiahallinnan tila ja laitoksen koko. Jos toiminnanharjoittaja ja luvittettava toiminta ovat liittyneet elinkeinoelämän energiatehokkuussopimukseen, energian käytön hallinta on yleensä hyvällä tasolla ja suuri osa pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaisista energian tehokasta käyttöä koskevista seurattiedoista saadaan järjestelmän kautta. Jos toiminnanharjoittaja ei ole liittynyt energiatehokkuussopimukseen, sen on selvitettävä energian tehokas käyttö ja seurannan tunnusluvut muulla tavoin. Energian tehokkaan käytön arviointi aloitetaan energiakatselmuksella, minkä perusteella toiminnanharjoittaja päättää tarpeellisista investoinneista ja luo seurantajärjestelmän, jonka avulla kerätään tietoja tunnuslukuihin energian käytön tehokkuuden arvioimiseksi. Energianäkökulman sisällyttäminen hankintamenettelyihin ohjaa ja parantaa energian käytön tehokkuuden huomioon ottamista hankinnoissa.

Uutta toimintaa käynnistettäessä ja olemassa olevaa toimintaa olennaisesti muutettaessa tulee toiminnanharjoittaja osoittaa lupahakemuksessaan, että laitos on suunniteltu energiahallinnan kannalta parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaisesti, mikä pitää sisällään kone-, laite- ja järjestelmävalinnat. Tausta-aineistona energian tehokkaaseen käyttöön liittyvistä seikoista voi käyttää toimialan BAT-vertailuasiakirjaa ja mahdollisia toimialaa koskevia päätelmiä sekä raportissa

51/2008 esitettyjä asioita, joista keskeisiä ovat jätelämmön hyötykäyttömahdollisuudet, yhteistuotantomahdollisuudet, koneiden ja laitteiden valintakriteerit energiatehokkuuden kannalta, energiatehokkuuden seurannan tunnusluvut ja energiahallintajärjestelmän. Toiminnanharjoittajan selvityksen perusteella lupaviranomainen voi tarvittaessa antaa määräyksiä koneiden ja laitteiden energiatehokkuuksista ja muista tarpeellisista toimista sekä vuosiseurannassa käytettävistä energian tehokkaan käytön tunnusluvuista.

Käytännössä ympäristölupamenettely on ainoa menettely, jossa energian käytön tehokkuutta koskevia velvoitteita voidaan asettaa ennen toiminnan alkua. Niillä voidaan vaikuttaa energian käytön tehokkuuteen pitkälle tulevaisuuteen. Laskettaessa energian käytön tehokkuusinvestointien toteuttamiskelpoisuutta onkin mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon koko elinkaaren aikaiset vaikutukset. Myöhemmin viranomainen voi tarvittaessa antaa uusia lupamääräyksiä, jos energian käytön tehokkuutta kuvaavat tunnusluvut osoittavat, että energian käytön tehokkuus ei ole parantunut. Uudet lupamääräykset ovat tarpeellisia erityisesti toiminnolle, jotka eivät ole liittyneet energiatehokkuusjärjestelmään. Energiatehokkuussopimuksilla voidaan myöhemmin, tähän asti tosin vapaaehtoisuuteen perustuen, tukea organisaatioiden energian käytön tehokkuutta parantavia toimia.

Energian käytön tehokkuutta koskevilla ympäristölupamääräyksillä voidaan täydentää elinkeinoelämän vapaaehtoista energiatehokkuussopimusjärjestelmää ja kattaa myös ne laitokset, jotka ovat jättäytyneet sopimusten ulkopuolelle. Ympäristöluvan avulla laitokset voidaan ohjata ottamaan energian tehokas käyttö huomioon toiminnoissaan.

Energian käytön tehokkuutta koskevasta direktiivistä päästiin poliittiseen yhteisymmärrykseen 4 päivä lokakuuta 2012 ja direktiivi hyväksyttäneen vuoden 2012 lopussa. Direktiivi tulee asettamaan jäsenvaltioille sitovia energian käytön tehokkuutta koskevia vaatimuksia, muun muassa yhteistuotannon edistämisestä. Näillä velvoitteilla voi jatkossa olla vaikutuksia myös ympäristönsuojelulain säännöksiin.

Materiaalien käytön tehokkuudella tarkoitetaan tuotteiden tai palvelujen tuottamista aikaisempaa pienemmin ja haitattomammin materiaalipanoksin. Laitostasolla materiaalien käytön tehostamisessa otetaan huomioon jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämisen lisäksi raaka-ainevalinnat ja vaihtoehtoisten tuotantopanosten ympäristövaikutukset. Laajimmillaan materiaalien käytön tehokkuus kattaa tuotteen koko elinkaaren, jolloin kohteena ovat materiaalien valinnat ja materiaalitehokkuus raaka-aineiden alkutuotannosta aina tuotteen uudelleenkäyttöön, hyödyntämiseen ja hylkäykseen asti. Materiaalien käytön tehokkuudella ehkäistään ympäristön pilaantumista ja edistetään luonnonvarojen kestäväää käyttöä.

Lupamääräyksien avulla voidaan nopeuttaa ja muutoinkin edistää materiaalitehokkuuden systemaattista huomioon ottamista laitostasolla, vaikka tuotteiden elinkaaren aikaisia haittoja säädellään myös muilla ohjauskeinoilla kuin lupamääräyksillä.

Tuotteiden ekosuunnittelua koskeva laki edellyttää, että energiaa käyttävien tai energiaan liittyvien tuotteiden energiatehokkuuteen ja ympäristövaikutuksiin kiinnitetään huomiota suunnitteluvaiheessa. Päämääränä on vähentää tuotteista aiheutuvia ympäristövaikutuksia vähentämällä niiden energiankulutusta ja valmistusmateriaalien tarvetta. Toistaiseksi ekologista tuotesuunnittelua koskevan lainsäädännön perusteella annetut asetukset ovat keskittyneet energiatehokkuuteen, joten kansallisessa lainsäädännössä on tarpeen kannustaa yrityksiä kiinnittämään huomiota materiaalitehokkuuteen.

Euroopan komissio kannustaa jäsenvaltioita ottamaan käyttöön kannusteita, joilla yritykset saadaan mittaamaan, vertailemaan ja parantamaan resurssitehokkuuttaan systemaattisesti ("Etenemissuunnitelma kohti resurssitehokasta Eurooppaa" (2011)).

Materiaalien käytön tehostamista voidaan edistää ympäristönsuojelulain määräyksillä. Tavoite on kirjattu pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelmaan. Materiaalien tehokasta käyttöä koskevat lupamääräykset voivat olla erilaisia riippuen materiaalien käytön merkittävydestä (käytetty materiaalien määrä ja laatu sekä jätteen määrä ja laatu) ympäristön kannalta, laitoksen

koosta ja toiminnanharjoittajan tietotaidon tasosta. Lupamääräykset voivat koskea materiaalien käytön tehokkuuden selvittämistä ja hallintaa, tehokkuuden parantamisessa seurattavia tunnuslukuja ja niiden käyttöä sekä materiaalien tehokkaan käytön ottamista huomioon hankinnoissa. Lisäksi materiaali-tehokkuutta tulee aina tarkastella yhtenä osana tuotannon parhaan käyttökelpoisen tekniikan (BAT) tason kokonaisarviointia.

Ympäristölupamenettelyssä tulee arvioida materiaalien käytön tehokkuuden merkitys toiminnassa ja lupamääräykset tulee suhteuttaa siihen. Materiaalien käytön tehokkuuden merkittävyys kasvaa, jos toiminnassa käytetään suuria määriä materiaaleja tai syntyy paljon tai vaarallista jätettä.

Materiaalien käytön tehokkuuden hallinnan kannalta on keskeistä, että yritys on selvillä toimintansa materiaalivirroista ja niiden vaikutuksista. Yrityksellä tulee olla käytössään hallintajärjestelmä tai muu menettelytapa, jolla se seuraa materiaalien kulutustaan ja käyttöä, asettaa tavoitteet materiaalien käytön tehostamiseksi ja toteutumisen seurannaksi.

Toiminnanharjoittajille on jo tarjolla käytännön työkalu materiaalien käytön tehokkuuden selvittämiseen ja materiaalivirtojen hallintaan. Materiaalikalustusta tunnistetaan tuotantoprosessista vaiheet, joissa voidaan vähentää materiaalien käyttöä, syntyvän jätteen määrää sekä ympäristöhaittoja.

Ominaisjättemäärä, hyödyntämiskelvottoman jätteen ominaistuotanto tai vaarallisten jätteen ominaistuotanto ovat eräitä tapoja kuvata hävikkä ja sen haitallisuutta. Ne ovat myös esimerkkejä sopivista tunnusluvuista, joilla materiaalien käytön tehokkuutta voidaan arvioida ja seurata. Joillakin toimialoilla on merkityksellistä laskea uusia materiaalien käytön osuus kyseisen tuotannon tai tuotteen raaka-aineista. Vastaavan tuotteen valmistaminen vähemmällä materiaalmäärällä vähentää raaka-aineiden kulutusta ja niiden hankinnasta ja tuotannosta aiheutuvia ympäristöhaittoja.

Uutta toimintaa käynnistettäessä ja olemassa olevaa toimintaa olennaisesti muutettaessa toiminnanharjoittajan tulee osoittaa lupahakemuksessaan, että laitos on suunniteltu

materiaalihallinnan kannalta parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaisesti. Toiminnanharjoittajan selvityksen perusteella lupaviranomainen voi tarvittaessa antaa määräyksiä muun muassa materiaalikatselmuksen tekemisestä, vuosiseurannassa käytettävistä materiaalien tehokkaan käytön tunnusluvuista ja muista tarpeellisista seikoista.

Ympäristölupamenettelyssä materiaalien käytön tehokkuutta koskevia velvoitteita voidaan asettaa ennen toiminnan alkua. Niillä voidaan vaikuttaa materiaalien käytön tehokkuuteen pitkälle tulevaisuuteen. Laskettaessa materiaalien käytön tehokkuusinvestointien toteuttamiskelpoisuutta onkin mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon koko elinkaaren aikaiset vaikutukset. Myöhemmin viranomainen voi tarvittaessa antaa uusia lupamääräyksiä, jos materiaalien käytön tehokkuutta kuvaavat tunnusluvut osoittavat, että materiaalien käytön tehokkuus ei ole parantunut.

Materiaalitehokkuuden merkitys kasvaa jatkuvasti jätemääräysten tiukentuessa ja luonnonvarojen ehtyessä ja hintojen kohotessa. Materiaalien käyttö muodostaa suoraan tai välillisesti jopa yli puolet yrityksen muuttuvista kustannuksista toimialasta riippuen, joten materiaalien käytön tehostaminen on yleensä myös kustannustehokasta.

60 §. Kalatalousmääräykset. Pykälä koskee kalatalousvelvoitteita ja -maksuja ja se olisi samansisältöinen kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 44 §.

61 §. Jäte- ja jätehuoltomääräykset. Pykälässä säädettäisiin jätteistä ja jätehuollosta annettavista määräyksistä voimassa olevan ympäristönsuojelulain 45 §:n tapaan.

61 a §. Kaivannaisjätettä koskevat määräykset. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 45 a §:ää.

62 §. Jätteen käsittelytoiminnalta vaadittava vakuus.

63 §. Vakuuden määrä.

64 §. Vakuuden asettaminen ja voimassaolo. Lain 62 - 64 § koskevat jätteen käsittelytoiminnan vakuutta ja säännökset olisivat samat kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 43 a - c §. Vakuuden määrää koskevaan 63 §:ään tehtäisiin kuitenkin nykyiseen sanamuotoon nähden tarkennuksia, joilla ei muutettaisi säännöksen sisältöä. Pykälässä

mainittaisiin nykyisestä poiketen erikseen suotovesien ja -kaasujen käsittely (1 momentti) ja kaivannaisjätteen jätealue sekä jälkihoidon kustannukset (2 momentti).

65 §. Seuranta- ja tarkkailumääräykset. Pykälässä säädettäisiin ympäristöluvan seuranta- ja tarkkailumääräyksistä ja se vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 46 §:n 1 - 2 momenttia. Pykälän 2 momentissa edellytettäisiin, että laitosten tarkkailutiedot ja muut valvontaa varten tarpeelliset tiedot toimitettaisiin valvontaviranomaiselle säännöllisesti, suurten laitosten osalta vähintään kerran vuodessa. Uudella kohdalla pantaisiin täytäntöön teollisuuspäätösdirektiivin 14 artiklan 1 kohdan d alakohta, jonka mukaan viranomaisille on toimitettava vuosittain laitoksen lupaehtojen noudattamista varten tarpeelliset tiedot. Kansallisten laitosten osalta tietojen toimittamisen aikaväli määrättäisiin tarkemmin ympäristöluvassa.

66 §. Määräys yhteistarkkailusta. Pykälä koskisi toiminnanharjoittajan tarkkailuvelvoitteiden toteuttamista osana yhteistarkkailua tai alueella tehtävää seuranta- ja tarkkailua. Pykälä vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 46 §:n 3 momenttia kuitenkin niin, että muun kuin lupaviranomaisen mahdollisuudesta määrätä tarkkailusta säädettäisiin erikseen, seuraavassa pykälässä.

67 §. Suunnitelma seurannasta ja tarkkailusta. Pykälä koskisi seuranta- ja tarkkailusuunnitelmaa ja sitä vastaavat säännökset ovat voimassa olevan ympäristönsuojelulain 46 §:n 3, 4 ja 5 momentissa. Suunnitelman voisi hyväksyä lupaviranomainen tai valvonta- tai kalatalousviranomainen, sen mukaan kuin luvassa määrätään. Pykälän 2 momentissa olisivat suunnitelman hyväksymistä koskevat menettelysäännökset. Säännös suunnitelmaa koskevasta oikaisuvaatimusmenettelystä olisi muutoksenhakua koskevassa 19 luvussa.

68 §. Tarkkailumääräysten muuttaminen. Pykälässä säädettäisiin seuranta- ja tarkkailumääräysten muuttamisesta luvan tai suunnitelman lainvoimaisuudesta huolimatta. Vastaava säännös olisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 46 §:n 5 momentissa, asian käsittelevä viranomainen ilmaistaisiin kuitenkin pykälässä nykyistä selvemmin. Päätökseen voisi vaatia oikaisua tai muutosta si-

ten kuin siitä säädetään muutoksenhakua koskevassa luvussa.

69 §. Maaperän ja pohjaveden suojeluun liittyvä tarkkailu ja tarkkailumääräykset. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi teollisuuspäätösdirektiivin 14 ja 16 artiklan vaatimusten täyttämiseksi uusi säännös maaperän ja pohjaveden suojeluun liittyvää tarkkailua koskevista lupamääräyksistä. Edellä ehdotetun pilaantumista koskevan uuden kohdan perusteella lupaviranomaisen tulisi antaa tarpeelliset määräykset maaperän ja pohjaveden pilaantumisen ehkäisemisestä kuten nykyisinkin tapauskohtaiseen riskinarviointiin perustuen. Nämä määräykset voivat koskea esimerkiksi maaperän ja pohjaveden suojaamiseksi toteutettavia eristäviä rakenteita. Ehdotetun 1 momentin mukaan toiminnanharjoittajan tulee huolehtia tällaisten rakenteiden ylläpidosta, huollosta ja tarkastuksista. Luvassa olisi annettava näitä toimia koskevat tarpeelliset määräykset. Näin varmistettaisiin, että pilaantumisen ehkäisemiseksi edellytetyt toimet toteutetaan siten, että niiden tavoite toteutuu.

Lisäksi 2 momentin mukaan toiminnanharjoittajan tulisi tarpeen mukaan huolehtia säännöllisestä maaperän ja pohjaveden tarkkailusta, jolla varmistettaisiin, että maaperän ja pohjaveden suojelemiseksi annetut lupamääräykset ovat olleet riittäviä. Tarkkailun osalta tulisi ottaa huomioon laitosalueella olevat maaperän ja pohjaveden pilaantumisen riskin kannalta merkitykselliset vaaralliset aineet, joihin viitataan jäljempänä myös perustilaselvityksen laatimisvelvollisuutta koskevan säännöksen yhteydessä. Teollisuuspäätösdirektiivissä on määritelty vaarallinen aine (3 artiklan 18 kohta). Perustilaselvityksen yhteydessä käytettyä merkityksellisen vaarallisen aineen määritelmää direktiiviin ei kuitenkaan suoraan sisälly. Merkityksellisiin vaarallisiin aineisiin viitataan myös lupaehtoja koskevassa 14 artiklassa (1 e kohta), jossa käsitettä on jonkin verran avattu. Ehdotettu 2 momentti perustuu merkityksellisten vaarallisten aineiden määritelmän osalta 14 artiklan muotoiluun. Tarkkailuvelvoite asetettaisiin maaperän ja pohjaveden pilaantumisen riskiin perustuvan arvioinnin perusteella. Vastaavasti myös tarkkailun aikaväli määriteltäisiin riskiperusteisesti. Momentissa edellytettäisiin

näin ollen aina riskiperusteista arviointia, minkä vuoksi lakiin ei tarvitse kirjata teollisuuspäästödirektiivin tarkkailun aikaväliä koskevia vähimmäisvaatimuksia. Direktiivin mukaisen järjestelmällisen pilaantumisen riskin suorittamisesta ei ole olemassa tarkempaa ohjeistusta. Pohjaveden pilaantumisen riskiä määritettäessä tulisi huomioon ottaa esimerkiksi toiminnan sijainti suhteessa pohjavesialueisiin, pohjavesien virtausuunnat ja pohjaveden pinnan korkeus ja sen yläpuolella olevan maaperän koostumus.

70 §. Määräykset päästöistä viemäriin. Pykälässä säädettäisiin jätevesien esikäsittelyä koskevista lupamääräyksistä ja se vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 47 §:ää. Säännöksen sanamuotoa tarkennettaisiin niin, että siinä tuotaisiin esille jätevedenpuhdistamon toimintakyvyn turvaaminen erityisenä syynä määräyksen antamiselle. Säännös ja 47 §:n nojalla säädetyt ympäristönsuojeluasetuksen 36 ja 36 a § ovat tarpeen yhdyskuntajätevesidirektiivin 91/271/ETY täytäntöönpanemiseksi. Jatkossa asetuksen anto- ja lupavaltuus olisi lain 2 luvussa, muiden päästöjä koskevien asetuksen anto- ja lupavaltuuksien yhteydessä.

71 §. Oikeus jäteveden johtamiseen toisen alueella. Pykälässä säädettäisiin jätevesien johtamista koskevista lupamääräyksistä ja se olisi sama kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 48 §.

72 §. Määräykset viemäriputkesta. Pykälässä säädettäisiin viemäriputkea koskevista lupamääräyksistä ja se olisi sama kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 49 §.

73 §. Asetuksen vähimmäisvaatimusta ankaramman lupamääräyksen antaminen. Pykälässä säädettäisiin tilanteista, joissa ympäristölupaharkinnassa olisi annettava yksilöityä ympäristönsuojelun vähimmäisvaatimusta ankarampi lupamääräys. Pykälä vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 51 §:ää. Aiempaa täsmällisemmän 2 kohdassa edellytettäisiin, että tavoitellun ympäristön laatuvaatimuksen tulisi olla asetuksessa selvästi yksilöity. Voimassa olevan 51 §:n vesien suojelemista koskeva 3 kohta ehdotetaan poistettavaksi, koska 2 kohdan viittaus ympäristön laatuvaatimuksiin kattaa myös vesille asetetut laatuvaatimukset. Myös 1 kohdan viittaus luvan myöntämisen edellytyksiin tarkoittaa,

että ehdotetun 53 §:n mukaisesti vesienhoitosuunnitelmat ja merenhoitosuunnitelma tulee ottaa huomioon pilaantumisen merkittävyyttä ja siten myös luvan myöntämisen edellytyksiä harkittaessa. Ehdotuksen 3 kohdassa ei nykyisen lain 4 kohdasta poiketen enää vaadittaisi, että parhaan käyttökelpoisen tekniikan noudattamisesta olisi säädetty Euroopan unionin säädöksen täytäntöönpanemiseksi annetussa asetuksessa.

74 §. Määräys lupamääräysten tarkistamiseksi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 55 §:n 2 momentin tapaan siitä, että luvassa voidaan määrätä lupamääräysten tarkistamisesta ja että päätöksessä on tällöin määrättävä, mihin mennessä tätä koskeva hakemus on tehtävä ja mitä selvityksiä tuolloin on esitettävä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ympäristöluvan tarkistamismääräyksen antamisesta. Voimassa olevassa laissa asiaa on ohjattu melko väljästi: tarkistamista koskeva määräys voidaan antaa, ellei tällaista määräystä ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana. Lakiin ehdotetaan säännöstä, joka edellyttäisi toiminnan riskien, päästöjen ja vaikutusten arviointia. Tarkistamisen tarpeellisuus, laajuus ja määräaika ratkaistaisiin arvioinnin avulla. Tapauskohtaisuus korostuisi. Harkinnassa olisi otettava myös huomioon, mitä muualla tässä laissa säädetään mahdollisuudesta muuttaa lainvoimaista lupaa tai lupamääräyksiä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin myös vesienhoitosuunnitelmien, merenhoitosuunnitelman ja toimenpideohjelmien huomioon ottamisesta vastaavasti kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 55 §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 momentissa viitattaisiin suurten laitosten lupamääräysten tarkistamiseen. Suuren laitoksen lupamääräyksiä ei määrättäisi tarkistettavaksi tämän pykälän nojalla, vaan sitä koskeva erityissäännös olisi lain 81 §:ssä. Tarkistaminen sidottaisiin 81 §:ssä BAT-päätelmien voimaantumiseen.

7 luku. Suuren laitoksen lupaharkinta

75 §. Parasta käyttökelpoista tekniikkaa koskevat määritelmät. Pykälässä määriteltäisiin luvun keskeiset parhaaseen käyttökelpoi-

seen tekniikkaan liittyvät käsitteet. Ne vastaisivat teollisuuspäästödirektiivin 3 artiklan 11 – 13 kohtien määritelmiä. Direktiivin käsitteet paras käytettävissä oleva tekniikka (10 kohta) ja uusi tekniikka (11 kohta) määriteltäisiin lain alun määritelmäsäännöksessä.

76 §. Päätelmien voimassaolo ja soveltaminen. Pykälässä säädettäisiin teollisuuspäästödirektiivin 13 artiklan mukaisesti BAT-päätelmien soveltamisesta suurten laitosten toiminnassa. Päätelmät olisivat voimassa kun komissio on 13 artiklan mukaista menettelyä noudattaen hyväksynyt ne. Komissio asettaa BAT-vertailuasiakirjan viipymättä päätöksenteon jälkeen julkisesti saataville teollisuuspäästödirektiivin 13 artiklan 6 kohdan mukaisesti ja varmistaa, että BAT-päätelmät asetetaan saataville unionin kaikilla virallisilla kielillä. Tarkemmat säännökset BAT-päätelmien noudattamisesta olisivat tässä suurissa laitoksissa koskevassa ympäristönsuojelulain luvussa.

Pykälän 1 momentissa todettaisiin, että päätöksiä BAT-päätelmistä olisi noudatettava laitosten toiminnassa siten, kuin jäljempänä säädetään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin asian vireilläolon aikana voimaan tulevien päätelmien asemasta lupaharkinnassa. Teollisuuspäästödirektiivissä ei ole nimenomaisesti otettu kantaa hakemuksen vireilläolon aikana hyväksytyjen BAT-päätelmien soveltamiseen. Useimmiten uusien säädösten voimaantulo on lain siirtymäsäännöksiin sidottu asian vireilläoloon niin, että asia ratkaistaan vireilletulohetkellä voimassa olevien säädösten mukaisesti. Myös hakemusasiakirjojen kuulutushetkeä on käytetty sovellettavien säännösten valintakriteerinä ympäristölainsäädännössä. Tässä ehdotetaan, että BAT-päätelmien soveltaminen sidottaisiin hakemuksen vireilletulohetkeen. Tämän jälkeen voimaan tulleita päätelmiä ei käytännössä voitaisi ottaa lupaharkinnassa huomioon, ilman että se voisi johtaa menettelyn pitkittymiseen mahdollisten täydennyspyyntöjen ja uusien lausuntokierrosten muodossa. Uudet BAT-päätelmät otettaisiin kuitenkin huomioon, jos hakija sitä pyytää, sillä siirtymäsäännös on säädetty hakijan oikeussuojan vuoksi. Selvytyden vuoksi asiasta säädettäisiin laissa. Lupaharkinnan sitominen vireille-

tulohetkeen on selkeää, koska lupaharkinnassa sovellettavien normien sisältö on tiedossa hakemishetkellä ja hakemus voidaan tehdä tietoisena vaadituista päästötasoista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin IPPC-direktiivin 17 artiklassa tarkoitettujen vertailuasiakirjojen voimassaolosta ennen kuin teollisuuspäästödirektiivin nojalla tehdyt päätökset korvaavat ne. IPPC-direktiivin määräykset parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan liittyvästä tietojenvaihdosta eivät varsinaisesti sisällä säännöksiä komission päätöksenteosta, mutta komissio on käytännössä hyväksynyt tiedonvaihdon perusteella vertailuasiakirjoja, joihin on sisältynyt myös BAT-päätelmiä vastaava osa. Teollisuuspäästödirektiivin 13 artiklan 7 kohdan viittauksella aiempiin BAT-vertailuasiakirjoihin ja päätelmiin tarkoitetaan tätä tiedonvaihtoa ja siihen liittyvää komission päätöksentekoa. Vanhojen vertailuasiakirjojen BAT-päätelmiä vastaavaa osaa käytettäisiin lupaharkinnassa, kuitenkin niin että niitä ei voitaisi käyttää siltä osin kuin toiminnalle määrätään päästöraja-arvoja tai niihin liittyviä poikkeuksia. Momentilla pantaisiin täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin 13 artiklan 7 kohta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin ympäristöministeriön velvollisuudesta tiedottaa komission hyväksymistä päätelmistä tietoverkkosivuillaan.

77 §. Päätelmien noudattaminen suuren laitoksen ympäristölupaharkinnassa. Pykälässä säädettäisiin suurten laitosten velvollisuudesta noudattaa BAT-päätelmiä parhaan käyttökelpoisen tekniikan noudattamisen varmistamiseksi. Lupaharkinnassa olisi luonnollisesti sovellettava myös muita parasta käyttökelpoista tekniikkaa koskevia tämän lain vaatimuksia kuten 54 §:n velvollisuutta ehkäistä ja rajoittaa päästöjä käyttämällä parasta käyttökelpoista tekniikkaa ja kieltoa määrätä käyttämään tiettyä yhtä tekniikkaa.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin BAT-päätelmien soveltamisesta suurten laitosten ympäristölupaharkinnassa. Laitoksen päästöraja-arvot olisi määrättävä niin, että BAT-päätelmissä olevat enimmäispäästötasot eivät ylittyisi. Päästötasoja olisi noudatettava, kun laitos toimii normaaleissa toimintaolosuhteissa. Toiminnan käynnistämiseen, huoltoi-

hin, vahinkoihin, väliaikaiseen toiminnan pysäyttämiseen ja lopulliseen toiminnan lakauttamiseen liittyvät tilanteet eivät olisi tässä tarkoitettuja normaaleita toimintaolosuhteita.

Kun laitoksella on käytössä jokin päätelmi- en ulkopuolinen tekniikka tai tuotantomene- telmä tai kun laitusrakenne poikkeaa päätel- missä kuvatusa, voidaan tekniikka joutua määrittämään lupamenettelyssä 55 §:n perus- teiden avulla ja tekniikan kuuluminen parhaan käyttökelpoisen tekniikan piiriin samoin kuin BAT-päästötasojen suora soveltuvuus kyseiseen tekniikkaan on selvitettävä tapaus- kohtaisesti. Päästötasojen soveltuessa päästö- raja-arvot määrätään niiden mukaisesti. Jos päästötasot eivät tekniikan erilaisuuden vuoksi sovellu, niitä ei käytetä, vaan lupa- määräyksin huolehditaan vastaavan ympäris- tön suojelelun tason saavuttamisesta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin myös tarkkailusta niin, että BAT-päätelmien tark- kailua koskevat kohdat otettaisiin huomioon tarkkailumääräyksiä annettaessa.

BAT-päätelmien joustot olisivat lupahar- kinnan lähtökohtana. Jos päätelmissä olisi esitetty vaihtoehtoisia päästötasoja tai tark- kailutapoja, olisi lupamääräyksissä edellytet- tävä yleensä vain jommankumman vaihtoeh- don käyttämistä, ei molempien.

Pykälän 1 momentilla pantaisiin täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin 14 artiklan 5 koh- ta ja 16 artiklan 1 kohta.

Pykälän 2 momentti sääntelee tilanteita, joissa laitoksen toiminnan osaa tai tuotanto- menetelmää tai niiden kaikkia ympäristövai- kutuksia ei ole käsitelty BAT-päätelmissä. Parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimus- ta arvioidaan näissä tilanteissa nojautuen 55 §:ssä lueteltuihin parhaan käyttökelpoisen tekniikan arviointiperusteisiin. Toiminnan- harjoittajaa olisi kuultava tämän momentin nojalla annettavista lupamääräyksistä, jos ne poikkeaisivat olennaisesti siitä, mitä hakija on hakemuksessaan esittänyt. Kuulemisella taataan toiminnanharjoittajan ja lupaviran- omaisen välinen vuoropuhelu tilanteessa, jossa toimintaa tai tuotantomenetelmää taikka niiden ympäristövaikutuksia ei ole kuvattu päätelmissä ja lupaviranomainen arvioi parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltamisen, päästöraja-arvot ja tarkkailun muulla perus-

teella. Kuuleminen olisi tarpeetonta, jos mää- räykset olisivat hakemuksessa esitetyn mu- kaiset, eli silloin kun viranomaisen ja toi- minnanharjoittajan näkemykset parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltamisesta ja päästöraja-arvoista ja muista tekniikkaa kos- kevista lupamääräyksistä olisivat olennaisin osin yhteneväiset. Momentilla toimeenpan- taisiin teollisuuspäästödirektiivin 14 artiklan 6 kohta.

78 §. Päästöraja-arvojen määrittäminen. Pykälässä säädettäisiin päästöraja-arvojen ja päästötasojen vertailtavuudesta. Vertailuolosuhteiden sekä muiden vertailun kannalta olennaisten tekijöiden olisi oltava lupapäätöksessä samat kuin päätelmissä, jotta päästö- jen pysymistä päästötasojen mukaisissa raja- joissa voitaisiin valvoa. Raja-arvot, ajanjak- sot ja vertailuolosuhteet voitaisiin tarvittaessa määrätä päätelmistä poikkeavalla tavalla, jos samalla voitaisiin varmistaa päästö- ja tark- kailutietojen vertailtavuus. Luvassa on lain 65 §:n mukaan määrättävä siitä, miten seur- annan ja tarkkailun tulokset arvioidaan ja miten tulokset toimitetaan valvontaviran- omaiselle. Suuria laitoksia koskevissa lupa- määräyksissä olisi huolehdittava siitä, että valvontaviranomainen pystyy sille toimitet- tavien seurantatietojen avulla arvioimaan vä- hintään kerran vuodessa päästöjen pysymisen päästötasojen rajoissa. Lain säännöksen lisäksi ympäristönsuojeluasetuksessa olisi sää- dettävä valvontaviranomaisen velvollisuu- desta arvioida päästötarkkailun tuloksia ker- ran vuodessa ja verrata niitä päätelmien pääs- tötasoihin. Momentilla ja asetuksella annet- tavalla säännöksellä pantaisiin täytäntöön te- ollisuuspäästödirektiivin 15 artiklan 3 koh- dan ensimmäisen alakohdan b alakohta ja toinen alakohta ja 14 artiklan 1 kohdan c ala- kohdan ii alakohta.

79 §. Poikkeus päästötasoista. Pykälässä säädettäisiin mahdollisuudesta poiketa BAT- päästötasoista, jos vaatimus olisi kohtuuton pykälässä mainittujen perusteiden vuoksi. Kohtuuttomuus ratkaistaisiin tapauskohtai- sella harkinnalla, jossa otettaisiin huomioon laitoksen tekniset ominaisuudet ja sijainti ja paikalliset ympäristöolot. Pykälässä tarkoitettu poikkeus olisi voimassa niin kauan kunnes lupaa muutetaan tai lupamääräyksiä tarkiste- taan pykälässä mainituilla perusteilla, ellei

luvassa olisi määrätty tätä lyhyemmästä määräajasta. Määräajan käyttäminen olisi perusteltua erityisesti niissä 81 §:n mukaisissa tilanteissa, joissa päästötasojen soveltaminen neljän vuoden määräajassa BAT-päätelmien julkaisemisesta olisi kohtuutonta, joskus jopa mahdotonta. Päästötasojen noudattamiseen voidaan poikkeusmenettelyssä myöntää lisäaikaa, jos se on tarpeen esimerkiksi laitoksen investointien tai huoltoseisokin ajankohdan, parhaan käyttökelpoisen tekniikan käyttöönottoon liittyvän käytännön vaikeuden tai muun vastaavan syyn vuoksi. Määräajan pituus olisi ratkaistava pykälän yleisten poikkeusperusteiden mukaisesti niin, että poikkeuksen mahdollistamaa kustannussäästöä verrattaisiin niihin ympäristöhaittoihin, joita toiminnasta kyseisenä ajankohtana aiheutuisi. Määräajan pidentäminen ei saa aiheuttaa 50 §:n vastaista seurasta eikä vaarantaa yleistä ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen tavoitetta.

Toiminnanharjoittajan olisi haettava poikkeamista ja esitettävä poikkeamiselle perusteet lupahakemuksessaan. Pykälässä säädetyn lisäksi ympäristönsuojeluasetuksessa säädetäisiin tarkemmin poikkeushakemuksen yhteydessä esitettävistä tiedoista ja lupaviranomaisen velvollisuudesta perustella erikseen poikkeaminen ja lievempien raja-arvojen antaminen. Pykälällä ja asetuksella annettavalla säännöksellä pantaisiin täytäntöön teollisuuspäästädirektiivin 15 artiklan 4 kohta. Pykälän tulkinnassa otettaisiin huomioon teollisuuspäästädirektiivin johdanto-osan 16 ja 22 kohta.

Pykälän 2 momentissa säädetäisiin poikkeusta koskevasta uudelleenarkinnasta. Poikkeus tulisi harkita uudelleen, kun lupamääräyksiä tarkistetaan BAT-päätelmien julkaisemisen vuoksi taikka kun lupaa muutetaan 92 §:n 1, 3 tai 5 kohdan perusteella ja muutos liittyy poikkeuksen alaan. Mainitut 92 §:n kohdat kattavat teollisuuspäästädirektiivissä mainitut muutosperusteet, jotka koskevat ennakoimattoman merkittävän pilaantumisen rajoittamista, toiminnan turvallisuuden hallinnan parantamista, parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymistä ja uusien ympäristölaatu normien huomioon ottamista. Momentilla pantaisiin täytäntöön teollisuus-

päästädirektiivin 15 artiklan 4 kohdan viimeinen alakohta.

80 §. *Tilapäinen poikkeus parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimuksesta.* Pykälässä säädetäisiin parasta käyttökelpoista tekniikkaa koskevista tilapäisistä poikkeuksista uuden tekniikan testausta varten.

Toiminnanharjoittaja voisi hakea yhdeksän kuukauden ajaksi poikkeusta BAT-vaatimuksista uuden tekniikan testausta varten. Poikkeus voitaisiin myöntää osana vireillä olevaa ympäristölupa-asiaa tai koetoimintaa koskevassa erillismenettelyssä, jota koskevat menettelysäännökset ovat ehdotuksen 10 luvussa. Poikkeuksesta ei saisi aiheutua ympäristöluvan myöntämisen edellytysten vastaista seurausta eikä vaarantaa ympäristön laatuvaatimuksen toteutumista.

Pykälällä pantaisiin täytäntöön teollisuuspäästädirektiivin 15 artiklan 5 kohta.

81 §. *Menettely lupamääräysten tarkistamiseksi uusien päätelmien vuoksi.* Pykälässä säädetäisiin suurten laitosten ympäristölupamääräysten tarkistamisesta laitoksen pääasiallista toimintaa koskevien BAT-päätelmien päivittämisen vuoksi. Pykälän 1 momentissa säädetäisiin velvollisuudesta hakea lupamääräysten tarkistamista, jos määräykset eivät täyttäisi BAT-päätelmien tai ympäristönsuojelulain nojalla annettujen säädösten vaatimuksia. Harkinnassa otettaisiin huomioon tarkasteluhetkellä voimassa olevat päätelmät ja säädökset. Huomioon olisi siten otettava kaikki uudet tai ajan tasalle saatetut BAT-päätelmät, joita sovelletaan laitokseen ja jotka komission on hyväksynyt sen jälkeen kun lupa myönnettiin tai sitä viimeksi tarkistettiin.

Pykälän 2 ja 3 momentissa säädetäisiin päätelmien julkaisemiseen liittyvästä valvonnallisesta menettelystä. Toiminnanharjoittajan olisi annettava laitosta valvovalle viranomaiselle selvitys siitä, täyttääkö laitos uusien päätelmien ja ympäristönsuojelulain nojalla annettujen säädösten vaatimukset. Selvitys olisi annettava kuuden kuukauden kuluessa päätelmien julkaisemisesta, ellei viranomaisen myöntäisi selvityksen tekemiselle pyynnöstä lisäaikaa. Valvontaviranomainen arvioisi, täyttyvätkö päätelmien ja lainsäädännön vaatimukset voimassa olevilla lupamääräyksillä vai pitääkö määräyksiä muuttaa. Jos lu-

pamääräyksiä ei olisi tarpeen muuttaa, valvontaviranomainen toteaisi tämän ja antaisi arvionsa toiminnanharjoittajalle ja valvonnallinen menettely päättyisi tähän. Jos määräyksiä olisi uusien päätelmien tai säännösten vuoksi tarpeen muuttaa tai jos 79 §:n mukaisista poikkeusta haluttaisiin jatkaa, valvontaviranomainen määräisi laitoksen hakemaan lupamääräysten tarkistamista. Hakemuksen jättämiselle olisi annettava vähintään yhdeksän kuukautta aikaa. Säännöksellä pyrittäisiin varmistamaan, että aikaa hakemuksen tekemiseen on riittävästi.

Viranomaisena voisi määrätä kaikki alueen toiminnanharjoittajat jättämään hakemuksensa yhtä aikaa tai porrastaa hakemusten jättämisen, riippuen alueellisen lupaviranomaisen työtilanteesta ja toiminnanharjoittajien erilaisesta tilanteesta. Toiminnanharjoittajien erilainen tilanne voisi liittyä esimerkiksi siihen, milloin laitoksen lupamääräykset on viimeksi tarkistettu.

Pykälän 4 momentissa todettaisiin selvyyden vuoksi, että valvontaviranomainen voi antaa tarkistamista koskevan määräyksen, vaikka selvityksen tekeminen olisi laiminlyöty.

Pykälän 5 momentissa olisivat lupamääräysten tarkistamista koskevat säännökset. Kaikki laitosta koskevat lupamääräykset olisi käytävä läpi ja kaikki uudet normit, sekä kansalliset että Euroopan unionin lainsäädännön mukaiset, olisi otettava harkinnassa huomioon. Lupamääräyksiin voisi siten tulla muitakin muutoksia kuin vain pääasiallista toimintaa koskevien BAT-päätelmien edellyttämät muutokset. Esimerkiksi uudet, ympäristönsuojelulain perusteella annetut ympäristölaatuvaatimukset olisi otettava tarkastelussa huomioon. Toiminnanharjoittajaa ei toisaalta voitaisi luvassa velvoittaa noudattamaan pääasiallista toimintaa koskevien BAT-päätelmien päästötaasoja ennen kuin neljä vuotta on kulunut päätelmien julkaisemisesta. Säännös on tarpeen neljän vuoden siirtymäajan takaamiseksi myös sellaisille laitoksille, jotka hakevat lupamääräysten tarkistamista heti päätelmien julkaisemisen jälkeen. Jos hakija on hakemuksessaan ilmoittanut noudattavansa aiempaa ajankohtaa, voidaan lupamääräykset antaa hakemuksen mukaisina.

Jos lupamääräysten tarkistamisen yhteydessä käy ilmi, että parhaan käyttökelpoisen tekniikan käyttöönotto edellyttää pidempää ajanjaksoa kuin neljä vuotta, lupamääräyksissä voitaisiin perustellusta syystä antaa lisäaikaa. Pidennystä neljän vuoden määräaikaan pyydetäisiin 79 §:n mukaisilla poikkeusperusteilla. Muun muassa laitoksen huolto- ja investointisykli voisi olla peruste jatkaa määräaikaa. Tällöin lupamääräyksissä voitaisiin edellyttää päästötaasojen noudattamista esimerkiksi viiden tai seitsemän vuoden päästä BAT-päätelmien julkaisemisesta, koska aiempi ajankohta johtaisi suhteettoman korkeisiin kustannuksiin verrattuna saavutettaviin ympäristöhyötyihin. Poikkeus olisi aina perusteltava 79 §:n perusteiden mukaisesti.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin, että lupamääräysten tarkistamisessa noudatettaisiin 98 §:n menettelyä, eli soveltuvin osin normaalia lupamenettelyä. Hakemuksessa olisi esitettävä kaikki harkintaa varten tarvittavat tiedot, siitä olisi tiedotettava ja kuultava ja päätös olisi perusteltava ja annettava tiedoksi noudattaen ympäristönsuojelulain ja -asetuksen asianomaisia säännöksiä.

Ympäristönsuojeluasetuksessa olisi tarpeen säätää menettelyiden enimmäiskäsittelyajoista, jotta kansallisista säädöksistä kävisi selkeästi ilmi pyrkimys päätösten tekemiseen teollisuuspäästödirektiivissä asetetussa neljän vuoden määräajassa. Samoin olisi säädettävä viranomaisten velvollisuudesta merkitä tekemänsä ratkaisut ympäristönsuojelun tietojärjestelmään, jotta päätöksiä koskeva tiedonjako komissiolle voitaisiin järjestää sujuvasti.

Säännöksellä toimeenpantaisiin teollisuuspäästödirektiivin 21 artiklan 3 kohta.

82 §. Maaperän ja pohjaveden perustilaselvitys. Teollisuuspäästödirektiivi edellyttää maaperän ja pohjaveden tilaa koskevan perustilaselvityksen laatimista sellaisten lupavaraisten toimintojen lupamenettelyn yhteydessä, joihin voi liittyä maaperän tai pohjaveden pilaantumisen vaara. Perustilaselvitys tarvitaan, jos laitoksen toimintoihin liittyy merkityksellisten vaarallisten aineiden käyttö, tuotanto tai ympäristöön päästäminen ja ottaen huomioon mahdollisuuden laitoksen alueen maaperän tai pohjaveden pilaantumiseen. Merkityksellisen vaarallisen aineen

määritelmää on käsitelty edellä maaperän ja pohjaveden suojeluun liittyvän 6 luvun säännöksen yhteydessä.

Perustilaselvitys kattaisi 2 momentin mukaan maaperän ja pohjaveden tilaa koskevia tietoja merkityksellisten vaarallisten aineiden osalta. Perustilaselvityksen määritelmä sisältyy teollisuuspäästödirektiivin 3 artiklan 19 kohtaan. Maaperän ja pohjaveden tila on käsitteenä yleisesti jossain määrin laajempi kuin ympäristönsuojelulaissa yleisesti käytetty laatu. Pohjaveden tilalla tarkoitetaan tässä yhteydessä kuitenkin lähinnä vesipolitiikan puitteiden mukaisista pohjaveden kemiallista tilaa eikä perustilaselvitys siten kattaisi pohjaveden määrälliseen tilaan kohdistuvia vaikutuksia.

Toiminnanharjoittajan on laadittava perustilaselvitys ja toimitettava se viranomaiselle joko ennen laitoksen toiminnan käynnistämistä tai ennen laitoksen luvan saattamista ajan tasalle ensimmäisen kerran 7.1.2014 jälkeen. Näistä luvan tarkistamiseen liittyvä tilanne on käytännössä yleisempi. Säännöksen tarkoittamia suuria laitoksia on nykyisin noin 700, joista perustilavaatimus voisi merkityksellisten vaarallisten aineiden käytön, varastoinnin tai tuottamisen kautta liittyä arviolta puoleen.

Maaperän pilaantumista on tällöin voinut tapahtua jo ennen perustilan määrittämistä. Perustilaselvityksessä voi siten selvitä myös sellainen maaperän tai pohjaveden pilaantuminen tai pilaantumisen leviämisenriski, johon on tarpeen puuttua välittömästi. Tältä osin sovellettaisiin tarvittaessa pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamista koskevia 13 luvun säännöksiä. Koska ehdotetun 13 luvun säännökset vastaisivat puhdistamisvelvollisuuden osalta voimassa olevan lain 12 lukua, ei puhdistamisvelvollisuuden laajuuteen siten ehdotettaisi perustilaselvitystä koskevan sääntelyn vuoksi muutoksia.

Maaperän tilan arvioinnissa perustilaselvitystä laadittaessa voidaan tukeutua valtioneuvoston asetukseen maaperän pilaantumisen ja puhdistustarpeen arvioinnista (214/2007). Asetuksessa esitetään pilaantumisen ja puhdistustarpeen arvioinnin perusteet. Asetuksen liitteessä on esitetty maaperän haitallisten aineiden pitoisuuksien kynnys- ja ohjearvot. Perustilaselvityksen

pohjaveden tilaa koskevassa arvioinnissa voidaan puolestaan käyttää apuna vesienhoidon suunnittelun yhteydessä tehtävää pohjaveden tilan arviointia ja arviointiperusteita.

Perustilaselvityksen kohteena ovat ne aineet, jotka voivat aiheuttaa pilaantumista alueella. Perustilaselvityksen tulee kuvata riittävällä tarkkuudella maaperän ja pohjaveden tilaa perustilaselvityksen laatimisen ajankohtana. Selvitys voi perustua joko uusiin mittauksiin tai olemassa olevaan tietoon. Kummassakin tapauksessa selvityksen tulee perustua riittävään ja edustavaan näytteenottoon, jolla saadaan kattava kuva maaperän ja pohjaveden tilasta.

Pykälään sisältyisi valtuussäännös, jonka nojalla asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin perustilaselvityksen sisällöstä. Komission on tarkoitus antaa ohjeet perustilaselvityksen sisällöstä.

8 luku. Lupapäätös, sen voimassaolo ja muuttaminen sekä toiminnan lopettaminen

83 §. Lupapäätöksen sisältö. Pykälä koskisi lupapäätöksen sisältöä ja sen kaksi ensimmäistä momenttia vastaisivat voimassa olevan ympäristönsuojelulain 52 §:ää. Ensimmäiseen momenttiin lisättäisiin selvyden vuoksi, että myös mielipiteissä yksilöityihin vaatimuksiin on vastattava lupapäätöksessä. Kohta lisättäisiin teollisuuspäästödirektiivin 24 artiklan 2 kohdan c alakohdan täsmälliseksi toimeenpanemiseksi.

Pykälän 3 momentti koskisi vastuunjaon täsmentämistä lupapäätöksessä, jos lupa koskee useaa toiminnanharjoittajaa. Uudella momentilla pantaisiin täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin 4 artiklan 3 kohta, joka edellyttää toiminnanharjoittajien vastuiden erittelyä yhteisessä luvassa. Vastuut olisi kohdennettava toiminnanharjoittajakohtaisesti myös kansallisia laitoksia koskevissa yhteisissä luvissa.

Pykälän 4 momentissa olisi lupapäätöksen sisältöä koskeva asetuksenantovaltuus. Ympäristönsuojeluasetuksessa säädettäisiin nykyiseen tapaan kattavasti lupapäätöksen tarkemmasta sisällöstä. Asetuksella olisi säädettävä myös teollisuuspäästödirektiivin 24 artiklan 2 kohdassa lueteltujen tietojen kirja-

misesta lupapäätökseen. Kyseisessä kohdassa edellytetään muun muassa, että päätöksessä ilmoitetaan laitoksen toimintaan liittyvien parasta käyttökelpoista tekniikkaa koskevien vertailuasiakirjojen nimet, lupamääräysten suhde parhaaseen käytettävissä olevaan tekniikkaan ja siihen liittyviin päästötasoihin sekä erityiset syyt ehdotuksen 79 §:ssä tarkoitetun poikkeuksen myöntämiselle.

84 §. Lupapäätöksen antaminen. Pykälässä säädettäisiin lupapäätöksen antamisesta julkipanon jälkeen vastaavasti kuin voimassa olevan lain 53 §:ssä. Julkipanoilmoituksessa ilmoitettavista tiedoista säädettäisiin nykyistä täsmällisemmin. Ilmoituksesta olisi käytävä ilmi, missä ja mihin ajankohtaan asti päätös pidetään yleisön nähtävillä. Lupapäätöksen saattamisesta yleisön saataville on säädetty teollisuuspäästödirektiivin 24 artiklan 2 kohdassa ja täsmentäminen liittyisi kyseisen kohdan täytäntöönpanoon.

85 §. Lupapäätöksestä tiedottaminen. Pykälä koskisi lupapäätöksestä tiedottamista ja sen kaksi ensimmäistä momenttia vastaisivat voimassa olevan lain 54 §:ää. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin kuitenkin voimassa olevaan lakiin nähden niin, että päätös on lähetettävä pyynnöstä vain asianosaisasemassa olevalle, kun voimassa olevassa laissa vastaavaa rajausta ei ole. Ympäristölupapäätös julkaistaisiin lakiehdotuksen mukaan jatkosana myös tietoverkossa, joten muut kuin asianosaiset voisivat tutustua päätökseen siellä tai käydä tutustumassa siihen kunnassa tai lupaviranomaisen luona. Päätöksestä voisi tilata kopion julkisuuslain mukaisesti, mutta mahdollisuus saada maksuton kopio koskisi jatkossa vain asianosaisia ja muita säännöksessä mainittuja tahoja. Uusi 3 momentti sisältäisi lupaviranomaista koskevan velvollisuuden julkaista lupapäätös viranomaisen internet-sivuilla. Momentilla toimeenpantaisiin teollisuuspäästödirektiivin 24 artiklan 2 kohdan a alakohta. Sen mukaan päätöksen sisältö, mukaan lukien jäljennös luvasta ja myöhemmät ajan tasalle saattamiset, on saatettava yleisön saataville muun muassa internetin välityksellä. Saman artiklan 4 kohdan mukaan tiedottamista koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin vain, jollei ympäristötiedon julkista saatavuutta koskevan direktiivin 2003/4/EY salassapitoa ja henkilötietojen

luovuttamista koskevissa kohdissa säädetyistä rajoituksista muuta johdu. Salassa pidettävien tietojen luovuttamista säännellään julkisuuslaissa ja henkilötietojen käsittelyä julkisuuslaissa ja henkilötietolaissa. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin erikseen, että internet-sivuilla julkaistavasta päätöksestä olisi poistettava mahdolliset henkilötiedot. Henkilötiedot voisi kuitenkin julkaista, jos ne on julkaistu internetissä yritys- ja yhteisötietopalvelun kautta.

86 §. Sähköinen tiedottaminen pyynnöstä. Pykälässä säädettäisiin asianosaisten ja muiden mahdollisuudesta saada pyynnöstä sähköinen ilmoitus tietyllä alueella tehdyistä ympäristölupapäätöksistä. Säännöksellä edistettäisiin yleisön oikeutta ympäristötietoon ja asianosaisten ja muiden osallistumisoikeuksia. Järjestely olisi mahdollista ottaa käyttöön uuden lupatietojärjestelmän käyttöönoton myötä. Lupaviranomaisilla voisi olla käytössä myös muita vastaavia järjestelmiä. Säännös ei asettaisi viranomaiselle ehdotonta velvollisuutta järjestää tiedonsaantia pykälässä kuvatulla tavalla, vaan ainoastaan velvollisuuden käyttää tällaista järjestelmää, jos se olisi olemassa

87 §. Luvan voimassaolo. Luvan voimassaolosta ja määräaikaisuudesta säädettäisiin ehdotuksen 87 §:ssä vastaavasti kuin siitä on säädetty voimassa olevan lain 52 ja 55 §:n 1 momenteissa.

88 §. Lupamääräysten tarkistaminen. Pykälässä säädettäisiin lupamääräysten tarkistamisessa huomioon otettavista seikoista ja määräysten tarkistamiseen liittyvästä menettelystä. Voimassa olevassa ympäristönsuojelulaissa ei ole harkintaa ohjaavaa nimenomaista säännöstä. Harkintaperusteita sovellettaisiin arvioitaessa lupamääräysten muuttamisen tarvetta ja sisältöä. Lisäksi ratkaisuun vaikuttaisivat muut lupaharkintaa koskevat säännökset kuten lain 6 luvun lupamääräyksiä koskevat pykälät. Esimerkiksi lupamääräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi voisivat koskea vain sellaisia seikkoja, jotka on lueteltu lain 54 §:ssä.

Pykälän 1 momentti koskisi määräysten tarkistamisessa huomioon otettavia seikkoja. Harkinnassa olisi ensinnäkin otettava huomioon parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehitys. Jos jokin toimintaa koskeva tekniikka on

kehittynyt olennaisesti ja se on teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoista, on määräyksiä sen käyttöönottamiseksi harkittava.

Toiseksi, laitoksen toiminnassa tai ympäristössä tapahtuneet muutokset olisi otettava tarpeen mukaan huomioon. Esimerkiksi toiminnanharjoittajan ilmoitus siitä, että laitoksen toimintaa on supistettu ja lupamääräykset voidaan määrätä supistetun toiminnan mukaisesti, vaikuttaisi ratkaisun sisältöön. Samoin, jos laitoksen ympäristö on muuttunut niin, että luontoympäristön sijaan alueelle on tullut teollisuutta tai laajamittaista asutusta, voidaan lupamääräykset tarkistamismenettelyssä sopeuttaa uuteen tilanteeseen. Samoin muutokset ilmanlaadussa tai ympäristön muussa tilassa voidaan ottaa huomioon.

Kolmanneksi, määräysten tarkistamista arvioitaessa on otettava huomioon toiminnan ja sen päästöjen sekä niiden vaikutusten laajuus ja merkittävyys. Lupamääräyksiä tarkistamisen tarve on aina suhteutettava toiminnan laatuun ja päästöhistoriaan. Luvan tarkistamismenettelyssä ei ole tarkoituksenmukaista muuttaa määräyksiä, jotka toimivat hyvin. Jos toiminta on vakiintunutta eikä muutoksia ole tapahtunut, määräyksiä ei välttämättä ole tarpeen muuttaa lainkaan. Laajan ja isoja riskejä sisältävän toiminnan määräysten tarkistamisen tarve on mietittävä tarkimmin, koska toiminnan riskit ja mahdolliset haitat ovat suurimmat.

Neljänneksi, jos luvan tarkistamisvaiheeseen mennessä on käynyt ilmeiseksi, että jokin lupamääräys ei ole vastannut sitä, mitä sillä on tavoiteltu, voidaan määräystä muuttaa paremmin tarkoitustaan vastaavaksi. Lupamääräysten antamista ohjaa vaatimus määräysten tarpeellisuudesta ja hallintolain 6 §:n hallinnon oikeusperiaatteet muun muassa tasapuolisuudesta, suhteellisuudesta ja oikeutettujen odotusten suojasta.

Momentin lopussa olisi viittaussäännös suurten laitosten tarkistamista koskevaan 81 §:ään, jota olisi noudatettava suurten laitosten lupamääräysten tarkistamisessa tämän pykälän lisäksi.

Lupamääräysten tarkistamista koskevan asian käsittelyssä noudatettaisiin 2 momentin mukaan soveltuvin osin lupamenettelyä ja lupapäätöstä koskevia säännöksiä, siten kuin 98 §:ssä säädetään. Pykälässä olisi myös me-

nettelyä koskeva asetuksenantovaltuus. Ympäristönsuojeluasetuksessa säädettäisiin nykyiseen tapaan siitä, mitä tietoja tarkistamista koskevan hakemuksen ja sitä koskevan lupapäätöksen olisi sisällettävä.

89 §. Selvitysvelvollisuuteen liittyvä lupamääräyksen tarkistaminen. Pykälässä säädettäisiin lupaviranomaisen oikeudesta täydentää lupaa 53 §:n nojalla saamansa selvityksen perusteella. Pykälä vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 55 §:n 3 momenttia, jonka mukaan lupaviranomainen voi täsmentää lupamääräystä tai täydentää lupaa 43 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaisen selvityksen perusteella. Asia voitaisiin käsitellä erillisenä asiana tai muun ympäristölupaa koskevan asian, kuten lupamääräysten tarkistamisen, yhteydessä.

90 §. Asetuksen noudattaminen lupamääräyksen sijaan. Pykälässä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksen soveltamisesta lupamääräysten sijaan samoin kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 56 §:ssä.

91 §. Luvan raukeaminen. Pykälässä säädettäisiin luvan raukeamisesta samoin kuin voimassa olevan lain 57 §:ssä. Pykälän 1 momentin ensimmäisen alakohdan nykyisin käytetty ilmaisu pysyvä keskeyttäminen vaihdettaisiin toiminnan lopettamiseksi, josta siinä asiallisesti ottaen on kysymys. Momentin kolmanteen alakohtaan, joka koskee luvan raukeamista sen vuoksi, että toiminnanharjoittaja ei ole tehnyt hakemusta lupamääräysten tarkistamiseksi, lisättäisiin viittaus BAT-päätelmien vuoksi tehtävään luvan tarkistamiseen. Jos toiminnanharjoittaja ei hakisi lupamääräysten tarkistamista valvontaviranomaisen asettamassa määräajassa, olisi uhkana luvan raukeaminen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin voimassa olevan ympäristönsuojelulain tapaan, että asian käsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin lupamenettelyä koskevia säännöksiä, viittaamalla 98 §:ään.

92 §. Luvan muuttaminen. Pykälässä säädettäisiin ympäristöluvan muuttamisesta vastaavasti kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 58 §:ssä.

Pykälän 1 momentin 4 kohtaa täsmennettäisiin nykyiseen nähden. Olosuhteiden sijaan puhuttaisiin toiminnan ulkopuolisista olosuhteista, joka kuvaa paremmin sitä, mitä

sanamuodolla on alun perin tarkoitettu. Kohdassa olisi tarpeen lisätä myös kytkös ympäristön pilaantumiseen, niin että luvan muuttaminen olisi mahdollista olosuhdemuutoksen vuoksi vain, jos se on tarpeen ympäristön pilaantumisen tai sen vaaran ehkäisemiseksi.

Samoin 1 momentin 5 kohtaa, joka koskee kansainvälisten velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi tarpeellisia lupamuutoksia, muutettaisiin nykyisestä. Kansainvälisten velvoitteiden lisäksi kansallisista lähtökohdista annetut ympäristölaatuvaatimukset tai muut vastaavat normivaatimukset, jotka olisivat sitovia ja riittävän yksilöityjä, voisivat johtaa muutostarpeeseen. Uudet normit otetaan yleensä huomioon lupamääräysten tarkistamisen yhteydessä. Koska lupamääräysten tarkistaminen ei ole kaikkien toimintojen kohdalla pakollista ja koska suurten laitosten lupamääräysten tarkistamisvelvollisuus ehdotetaan kytkettäväksi BAT-päätelmien päivitykseen, olisi normien muuttaminen tarpeen lisätä luvan muuttamista koskeviin harkintaperusteisiin nykyistä laajemmin. Kohdan soveltamista harkittaessa olisi otettava huomioon 73 §, jonka mukaan lupamääräys voi olla valtioneuvoston asetukseen sisältyvää yksilöityä ympäristönsuojelun vähimmäisvaatimusta ankarampi vain 73 §:ssä mainituin perustein. Muutostarpeeseen vaikuttaa myös 90 §, jossa säädetään asetuksen noudattamisesta lupamääräyksen sijaan. Käytännössä suuri osa uusista kansallisista ympäristölaatuormeista perustuu kansainvälisiin velvoitteisiin, mukaan lukien Euroopan unionin säädökset, joten asiallisesti säännöksen soveltamisala ei juuri laajenisi nykyisestä.

Pykälän 3 momentissa olisi viittaus 98 §:n menettelysääntöön ja luvan muuttamisen menettelyä koskeva asetuksenantovaltuus.

93 §. Määräajan pidentäminen. Pykälässä säädettäisiin lupamääräyksen määrääjän pidentämisestä vastaavasti kuin voimassa olevan lain 115 §:ssä. Määräystä voitaisiin käyttää suuren laitoksen tarkistamista koskevan lupamääräyksen muuttamiseen, kun tarkistamisen ajankohta on tarpeen sovittaa yhteen BAT-päätelmiin liittyvän tarkistamisvelvoitteen kanssa.

94 §. Luvan vähäinen muutos. Uudessa pykälässä säädettäisiin luvan vähäisestä muuttamisesta. Luvan tiedot voisi olla tarpeen

saattaa ajan tasalle esimerkiksi silloin, kun toiminnanharjoittaja on vaihtunut tai kun lupapäätöstä olisi tarpeen selventää toiminnassa tapahtuneiden vähäisten muutosten taikka toimintaa suoraan sitovien säädösten muuttamisen vuoksi. Kaikkia toiminnassa tapahtuneita pieniä muutoksia ei olisi tarpeen muuttaa lupaan. Yleensä riittää, että valvojalalla on ajantasainen tieto toiminnassa tapahtuneista muutoksista. Toisinaan lupapäätöstä olisi kuitenkin tarpeen muuttaa tiedottamiseen tai luvan sisällön epäselvyyteen liittyvistä syistä.

Pykälän 2 momentin viittaussäännöksen perusteella vähäinen muutos toteutettaisiin noudattaen 98 §:n menettelysääntöksiä. Yksittäisestä muutoksesta annettaisiin yleensä erillinen päätös, jossa todettaisiin, miltä osin lupapäätöstä muutetaan. Luvan vähäinen muutos voitaisiin toteuttaa myös muun asian, kuten luvan muuttamis- tai tarkistamismenettelyn yhteydessä.

95 §. Luvan peruuttaminen. Pykälässä säädettäisiin ympäristöluvan peruuttamisesta vastaavasti kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 59 §:ssä. Pykälän 1 momentin toista kohtaa tarkennettaisiin voimassa olevaan lakiin nähden niin, että lupa voidaan peruuttaa vain, jos lupamääräysten toistuvasta rikkomisesta aiheutuu merkittävää vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Voimassa olevassa laissa edellytys on ympäristön pilaantumisen vaaran aiheuttaminen, jonka kynnys ei ole riittävä, kun luvanvarainen toiminta jo luonteensa puolesta aiheuttaa ympäristön pilaantumisen vaaraa tai ympäristön pilaantumista eikä ympäristön pilaamista sinänsä ole laissa kielletty.

96 §. Toiminnan lopettaminen. Pykälässä säädettäisiin toiminnan lopettamisesta ja sen jälkeisistä velvoitteista ja se vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 90 §:ää.

97 §. Maaperän ja pohjaveden perustilan palauttaminen suuren laitoksen toiminnan päättyessä.

Pykälässä säädettäisiin toiminnanharjoittajan velvollisuudesta pilaantuneen alueen puhdistamiseen toiminnan lopettamisen yhteydessä. Toiminnan lopettamisella tarkoitettaisiin tässä yhteydessä ympäristölupaan perustuneen toiminnan lopettamista. Edellytyksenä säännöksen soveltamiselle ei siten olisi

kaiken teollisen tai tuotannollisen toiminnan lopettaminen alueella.

Teollisuuspäästödirektiivin 11 artiklan mukaan yleisperiaatteena on, että toiminnan loputtua alue saatetaan 22 artiklassa määritettyyn tyydyttävään tilaan. Pilaantuneen alueen puhdistamisvelvollisuus kytkeytyy siten direktiivissä perustilaselvityksessä tarkasteltuun maaperän ja pohjaveden tilaan. Direktiivin 22 artiklan 3 kohdan mukaan alue on palautettava perustilaan, jos laitoksen toiminta on aiheuttanut merkityksellisten vaarallisten aineiden aiheuttamaa maaperän tai pohjaveden huomattavaa pilaantumista perustilaselvityksessä vahvistettuun perustilaan verrattuna. Kuten edellä on todettu, voi perustilaselvitys jossain tilanteissa johtaa 13 luvun puhdistamisvelvollisuuden syntymiseen jo ennen toiminnan lopettamista. Pääsääntöisesti lupapäätöksessä tulisi kuitenkin antaa tarvittavat määräykset toiminnan lopettamiseen liittyvistä toimista. Jos lupa ei sisällä riittäviä määräyksiä toiminnan lopettamiseksi tarvittavista toimista, lupaviranomaisen on annettava tätä tarkoittavat määräykset.

Jos perustilaselvitys on tehty luvan tarkistamisen yhteydessä, voi olla, että toiminnasta on jo ehtinyt aiheutua maaperän tai pohjaveden pilaantumista, eikä perustilaan puhdistaminen toiminnan lopettamisvaiheessa riitä poistamaan terveys- tai ympäristöriskiä. Maaperän ja pohjaveden puhdistamisvelvollisuutta koskevat säännökset voisivat tulla sovellettaviksi heti perustilaselvityksen laatimisen jälkeen, jos selvityksen perusteella käy ilmi, että maaperä tai pohjavesi on pilaantunut.

Maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen mukaan yhtenä arvioinnissa huomioon otettavan tekijänä on pilaantuneeksi epäillyn alueen ja sen ympäristön tai pohjaveden nykyinen ja suunniteltu käyttötarkoitus. Maaperän pilaantuneisuutta voidaan arvioida eri tavoin luvanvaraisen toiminnan ollessa käynnissä kuin silloin, kun toiminta lopetetaan ja alueelle mahdollisesti suunnitellaan muuta käyttöä. Jo nyt on toiminnan lopettamistilanteissa voitu soveltaa voimassa olevan lain 12 luvun säännöksiä pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta. Tämä sääntely täyttää myös teollisuuspäästö-

direktiivin 22 artiklan 4 kohdan vaatimukset niissä tilanteissa, joissa perustilaselvitystä ei ole laadittu.

Maankäyttötarkoitus voi vaikuttaa merkittävästi siihen, mihin tilaan maaperä on puhdistettava. Pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnissa on asetuksen mukaan otettava huomioon sekä nykyinen että suunniteltu tuleva käyttö. Esimerkiksi muutettaessa vanhaa teollisuusaluetta asuinkäyttöön on mahdollista katsoa, että myös maankäytön muutoksesta hyötyvän tulisi vastata osaltaan asuinkäytön aiheuttamasta lisäkunnostustarpeesta. Lainsäädännössä ei ole nimenomaisesti tällaisia tilanteita silmällä pitäen määriteltä, kuka vastaa kustannuksista. Pohjaveden pilaantuneisuuden arvioinnissa alueen käyttötarkoituksella ei ole vastaavaa merkitystä.

98 §. Hallintomenettely eräissä asioissa. Pykälässä säädettäisiin eräistä ympäristölupaa koskevista hallintomenettelyistä ja se olisi voimassa olevaan ympäristönsuojelulakiin nähden uusi. Pykälä koskisi tarkkailusuunnitelman antamista (67 §), tarkkailumääräysten muuttamista (68 §), poikkeuksen myöntämistä päästötasoista (79 §), lupamääräysten tarkistamista (81 ja 88 §), luvan raukeamista (91 §), muuttamista (92 ja 94 §) ja peruuttamista (95 §), määräajan pidentämistä (93 §) ja toiminnan lopettamisen vuoksi annettavia määräyksiä (96 §).

Pykälän 1 momentissa olisi lueteltu valmisteluvaiheen ja päätöksenteon minimivaatimukset. Momentissa olisi toistettu 5 luvun lupamenettelyä ja 8 luvun lupapäätöstä koskevista menettelyvaatimuksista ne, joita olisi aina sovellettava.

Pykälän 2 momentissa olisivat tiedottamista koskevat lisävaatimukset niissä asioissa, joissa yleisön ja järjestöjen osallistumis oikeudet olisi erityisesti turvattava. Näistä 68, 79 ja 81 §:n ja 92 §:n 1 momentin 1 kohdan päätöksistä olisi tiedotettava tietoverkon välityksellä myös teollisuuspäästödirektiivin toimeenpanon vuoksi. Tietoverkkoa käytettäisiin viestintäkanavana sen valtakunnanlaajuisuuden ja yleisyyden vuoksi. Viranomaisen verkkosivuja seuraamalla kuka tahansa voisi saada tietoonsa itselle merkitykselliset lupien muuttamista koskevat asiat.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin harkintaa ohjaavista perusteista tätä pykälää sovel-

lettaessa. Menettely sovitettaisiin asian luonteeseen niin, että asianosaisten ja yleisön oikeudet osallistua päätöksentekoon tulisivat asianmukaisesti turvatuiksi. Hallintolaki ja hallinnon oikeusperiaatteet ohjaisivat osaltaan menettelyvalintoja.

Pykälää sovellettaisiin esimerkiksi kun tarkkailumääräyksiin haetaan 68 §:n perusteella muutosta ehdottamalla kahden viikon välein suoritettavien mittausten sijaan kerran kuussa tapahtuvia mittauksia. Tällainen muutos voitaisiin yleensä käsitellä pyytämällä vain valvontaviranomaisten lausunnot, jos mittaustiheys olisi edelleen riittävä ja jos mitaus ei vaikuttaisi kenenkään oikeuteen tai etuun sanottavasti. Asianosaisten kuuleminen olisi tällöin ilmeisen tarpeetonta eikä muutos olisi niin olennainen, että siitä olisi kuuluttava tietoverkkosivuilla. Vastaavasti syrjässä sijaitsevan toiminnan melupäästöjä lisäävästä lupamuutoksesta voitaisiin yleensä kuulla vain häiriintyviä kohteita, eikä hakemuksen kuuluttaminen tietoverkossa tai sanomalehdessä olisi tarpeen. Sen sijaan laajakantoiset ja monia lupamääräyksiä olennaisesti muuttavat tilanteet olisivat sellaisia, että menettelyssä olisi noudatettava lupahakemusta ja lupapäätöstä koskevia menettelysääntöksiä täysimittaisesti. Myös lupaviranomaisen tieto siitä, että jonkin lupamääräyksen muuttaminen herättäisi perustellusti mielenkiintoa tai ristiriitaisia näkemyksiä, merkitsisi sitä, että lupaviranomaisen olisi harkittava laajempaa kuulemista. Vastaavasti toiminnan sijainti esimerkiksi Natura-kohteen läheisyydessä tai pohjavesialueella tarkoittaisi laajemman menettelyn harkitsemista.

9 luku. Toiminnan rekisteröinti

99 §. Toiminnan rekisteröinti. Pykälässä säädettäisiin toiminnan rekisteröinnistä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Rekisteröintiä koskevat ympäristönsuojelulain säännökset uudistuisivat, koska rekisteröivät toiminnat olisi lueteltu jatkossa lain liitteessä, jätteen käsittelyä koskevaa rekisteröintiä lukuun ottamatta. Rekisteröitävien toimintojen alaa ei ole tarkoitus muuttaa lain uudistamisen yhteydessä, vaan liitteeseen koottaisiin rekisteröinnin piirissä tällä hetkellä olevat toiminnat. Näitä olisivat jakeluasemat, asfalt-

tiaseamat, pienet polttolaitokset ja eräät haihtuvia orgaanisia yhdisteitä päästävät laitokset (VOC-laitokset). Rekisteröitäviä jätteenkäsittelytoimintoja ei lueteltaisi laissa, koska niiden rekisteröintivelvollisuus perustuisi edelleen olemassa olevaan järjestelmään, jossa lähtökohtaisesti luvanvarainen toiminta siirtyy rekisteröinnin piiriin vasta, jos toiminnan ympäristönsuojeluvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Voimassa olevan ympäristönsuojelulain 65 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohdat ehdotetaan poistettavaksi. Näistä 2 kohdassa säädetään, että muusta kuin luvanvaraisesta toiminnasta on ilmoitettava valtion valvontaviranomaiselle hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista tietojärjestelmään rekisteröintiä varten, jos toiminnassa käytetään valtioneuvoston asetuksessa säädettyä haitallista ainetta. Momentin 3 kohdassa edellytetään vastaavaa ilmoitusta, jos toiminnasta voi aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa ja toiminnan päästöjen ehkäisemisen vähimmäistasosta tai muusta ympäristönsuojeluvaatimusten vähimmäistasosta on säädetty valtioneuvoston asetuksella. Sääntöksiä ei jatkossa tarvittaisi, koska VOC-laitoksista, joiden rekisteröintivelvollisuus on perustunut kyseisiin kohtiin, säädettäisiin 1 momentissa. Momentin 2 kohtaa on sovellettu myös säädettäessä valtioneuvoston asetus vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista (1022/2006), valvontaviranomainen voi asetuksen 10 §:n nojalla pyytää toiminnanharjoittajalta eräiden torjunta-aineiden käyttöä koskevia tietoja tietojärjestelmään rekisteröintiä varten. Kyse ei kuitenkaan ole varsinaisesta rekisteröintimenettelystä, vaan tietojen antamisesta ja kirjaamisesta valvonnan tarpeisiin.

Samoin voimassa olevan 65 §:n 4 ja 5 momentti ehdotetaan jätettäväksi pois lakiehdotuksesta. Pykälän 4 momentti koskee sataman jätehuoltosuunnitelmaa. Momentti on tarpeeton, koska sataman jätehuoltosuunnitelman hyväksymisestä ja päätöksen noudattamisesta säädetään nykyään merenkulun ympäristönsuojelulaissa (1672/2009). Momentissa säädetty viranomaisen velvollisuus lähettää tieto jätehuoltosuunnitelman hyväksymisestä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle voitaisiin tarvittaessa lisätä merenkulun ympäristönsuojeluasetukseen

(76/2010). Voimassa olevan 65 §:n 5 momentissa säädetään, että rekisteröidyn toiminnan on täytettävä valtioneuvoston asetuksessa säädetty tai 26 §:n mukaisessa suunnitelmassa asetetut vaatimukset. Kohta voidaan poistaa, koska asetuksessa säädettyjä vaatimuksia on noudatettava suoraan asetuksen perusteella ja koska voimassa olevan lain 26 §:ää vastaavasta ehdotuksen 199 §:stä ehdotetaan poistettavaksi mahdollisuus asettaa toiminnanharjoittajaa sitovia velvoitteita. Samoin 5 momentissa oleva velvollisuus antaa valvontaviranomaiselle toiminnan seuranta varten tarpeelliset tiedot poistettaisiin tästä säännöksestä, koska vastaava yleinen velvollisuus tietojen toimittamiseen ja sitä koskeva asetuksenantovaltuus olisivat lakiehdotuksen 8 ja 9 §:ssä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lain liitteissä lueteltujen toimintojen rekisteröinnistä. Liitteen 3 mukaiset toiminnot rekisteröitäisiin tekemällä niistä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja liitteen 4 toiminnot tekemällä ilmoitus valtion valvontaviranomaiselle. Liitteen 3 toimintoja olisivat jakeluasemat, asfalttiasemat ja pienet polttolaitokset sekä VOC-laitoksista pesulat. Liitteessä 4 olisi lueteltu muut rekisteröinnin piirissä olevat VOC-laitokset. Sääntely noudattaisi kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten valvomien laitosten osalta voimassa olevan ympäristönsuojelulain 65 §:n 1 momenttia ja valtion valvontaviranomaisten osalta VOC-laitoksia koskevaa asetusta (435/2001). Voimassa olevan lain 30 §:n 2 momentti ympäristöluvan raukeamisesta asetuksen voimaan tullessa voitaisiin poistaa, koska jatkossa toiminnot olisivat rekisteröitäviä suoraan lain nojalla. Uusia rekisteröitäviä toimintoja koskevat siirtymäsäännökset annettaisiin kyseisen lakimuutoksen yhteydessä.

Pykälän 2 momentti koskisi jätteenkäsittelyn rekisteröintiä ja se vastaisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain 65 §:n 2 momentin 1 kohtaa ja 6 momenttia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tämän pykälän mukaisten ilmoitusmenettelyiden yhteensovittamisesta. Voimassa olevassa ympäristönsuojelulaissa ei ole vastaavaa säännöstä. Tarve on tullut esille valmistellessa rekisteröintisäännöksiä jäteasfaltin käytöstä

asfalttiasemilla. Jos asfalttiasemalla käytetään jäteasfalttia, on toiminta sekä 1 momentin liitteen 3 mukaista että 2 momentissa tarkoitettua toimintaa, josta olisi ilman yhteensovittamista tehtävä ilmoitus kummallekin viranomaiselle.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin nykyiseen tapaan, että ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä toiminnasta, johon on haettava ympäristölupaa. Rekisteröitävien toimintojen lupavelvollisuudesta olisi säädetty tarkemmin lain 34 §:ssä.

100 §. *Rekisteröinti-ilmoituksen sisältö ja viranomaisen ilmoitus rekisteröinnistä.* Pykälässä säädettäisiin rekisteröinti-ilmoituksen sisällöstä ja viranomaisen rekisteröintiä koskevasta ilmoituksesta samalla tavalla kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 65 §:n 3 momentissa.

10 luku. Ilmoitusmenettelyt

101 §. *Melua ja tärinää aiheuttava tilapäinen toiminta.* Meluilmoituksen poistamista ympäristönsuojelulaista harkittiin, mutta kuntien ympäristönsuojeluviranomaisilta saadussa palautteessa se on koettu toimivaksi työkaluksi. Kunnallisilla ympäristönsuojelumääräyksillä ei ole mahdollista korvata meluilmoitusmenettelyä kokonaisuudessaan tilanteiden tapauskohtaisuuden vuoksi. Lyhytaikaiseen toimintaan ei voida tehokkaasti puuttua valvonnan keinoin, ja siksi on tärkeää voida rajoittaa lyhytaikaista, pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa edeltäkäsinkin. Meluilmoituksen poistaminen myös todennäköisesti lisäisi kuntalaisilta ympäristönsuojeluviranomaisille tulevia yhteydenottoja.

Ehdotetun pykälän 1 ja 2 momentti sekä 3 momentin alkuosa vastaisivat nykyisen ympäristönsuojelulain 60 §:n 1-3 momenttia. Pykälässä säädettäisiin tilapäistä ja erityisen häiritsevää melua ja tärinää aiheuttavan toiminnan ilmoitusvelvollisuudesta. Pykälän 1 momentin mukaan velvollinen ilmoituksen tekemiseen olisi ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa harjoittava. Ilmoitusvelvollisuus tulisi aina kohdistaa ensisijassa siihen tahoon, jonka hallinnassa melua aiheuttavat laitteet ovat. Jos kuitenkin esimerkiksi rakennuttaja tilaa urakan siten, ettei urakoitsija voi täyttää ilmoitusvelvolli-

suutta riittävän ajoissa, rakennuttajan tulisi tehdä ilmoitus etukäteen.

Meluilmoituksessa on koettu ongelmalliseksi se, että toiminnanharjoittajat eivät noudata 30 vuorokauden määräaikaan ilmoituksen tekemiselle, vaan tekevät sen usein myöhässä, jopa vain muutamaa päivää ennen suunnitellun toiminnan aloittamista. Tämä vaikeuttaa tai kokonaan estää asianosaisten kuulemisen ilmoituksen vireilläolosta siten kuin 105 §:ssä säädetäisiin. Päätöksen laatimislle mahdollisine toimintaa koskevine määräyksineen jää hyvin lyhyt aika, ja pahimmillaan toiminta on aloitettu ennen kuin päätös on ehditty antaa tai siitä on ehditty tiedottaa. Tällöin myöskään haitankärsijät eivät ole saaneet hyvissä ajoin tietoa melua tai ääntä aiheuttavasta toiminnasta. Näiden ongelmien poistamiseksi pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi määräys, että toimenpiteeseen ei saa ryhtyä tai toimintaa aloittaa ennen kuin meluilmoituksen jättämisestä on kulunut 30 päivää, ellei ilmoituksen käsittelevä viranomainen erikseen salli aloittamista. Tavoitteena on, että toiminnanharjoittajat tekisivät ilmoituksen ajoissa ja että ympäristönsuojeluviranomaisille jäisi tosiasiallisesti aikaa käsitellä ilmoitus ja tiedottaa antamastaan päätöksestä ennen toiminnan aloittamista. Viranomaiselle annettaisiin mahdollisuus sallia toimenpiteeseen ryhtyminen tai toiminnan aloittaminen ennen kuin 30 päivää ilmoituksen jättämisestä on kulunut. Tämä tulisi kyseeseen erityisesti tilanteissa, joissa viranomainen on ehtinyt käsitellä ilmoituksen ja antaa sen johdosta päätöksen alle 30 päivässä.

Neljännessä momentissa säädetäisiin asetuksenantovaltuudesta. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä ja sen jättämisestä.

102 §. Koeluonteinen toiminta. Pykälä koskisi ilmoituksen tekemistä ennen koeluonteisen toiminnan aloittamisesta ja se olisi sama kuin voimassa olevan lain 61 §.

103 §. Poikkeukselliset tilanteet. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan lain 62 §:ää. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin luvanvaraisuudesta rekisteröintimenettelyn piiriin siirtyneiden toimintojen kannalta tarpeellinen säännös odottamattomista toiminnasta riippumattomista tilanteista, joiden vuoksi

asetuksen säännöksistä olisi tilapäisesti tarpeen poiketa. Tällainen toiminnanharjoittajasta riippumaton tilanne voisi olla esimerkiksi asetuksen vaatimukset täyttävän polttoaineen vakava toimitushäiriö, jonka vuoksi polttoainetta ei olisi saatavilla eikä asetuksen kyseistä kohtaa olisi mahdollista noudattaa. Toiminnanharjoittajan olisi ilmoitettava tilanteesta valvontaviranomaiselle joka antaisi ilmoituksesta päätöksen 105 §:n mukaisesti.

104 §. Kuuleminen. Pykälä koskisi ilmoitusmenettelyiden kuulemista ja vireilläolosta ilmoittamista ja sen 1 momentti vastaisiin voimassa olevan lain 63 §:ää.

Uudessa 2 momentissa viranomaisilla asetettaisiin velvollisuus tiedottaa vireillä olevista ilmoitusasioista tietoverkkosivuillaan. Verkkotiedottaminen olisi nopea ja kustannustehokas tapa saattaa ilmoitukset yleisön saataville, vaikkakaan se ei ole tiedon perillemeno ajatellen samalla tavalla tehokas kuin henkilökohtainen ilmoitus. Tulevaisuudessa, jos ilmoitusmenettelyt tulevat osaksi ympäristöhallinnon sähköistä asiointijärjestelmää, ilmoituksista voisi järjestelmän kehityksessä saada halutessaan tiedon sähköpostitse, tekstiviestillä tai muulla vastaavalla tavalla.

105 §. Ilmoituksen käsittely. Pykälä koskisi ilmoituksen käsittelyä ja siitä tehtävää päätöstä ja se olisi sama kuin voimassa olevan lain 64 §.

11 luku. Korvaukset

106 §. Sovellettavat säännökset. Voimassa olevan ympäristönsuojelulain 11 luvussa (66 – 74 §) säädetään ympäristövahinkojen korvaamisesta annetun lain (737/1994, jäljempänä ympäristövahinkolaki) soveltamisesta ympäristönsuojelulain nojalla laillisesti aiheutettujen vahinkojen korvaamiseen sekä vesistön pilaantumisen johtuvien vahinkojen korvausmenettelystä. Nämä säännökset ehdotetaan säilytettäväksi pääosin ennallaan ja sisällytettäväksi uuden lain 11 lukuun.

Luvun vesistön pilaantumista koskevia säännöksiä sovellettaisiin 2 momentin mukaan myös vesistöä pienempiin pintavesiin.

107 §. Korvauksista päättäminen lupaasian yhteydessä. Ehdotettu 107 § vastaisi

voimassa olevan lain 67 §:ä. Vesistön pilaantumista koskevaan korvausasiaan sovellettaisiin siis muista ympäristövahingoista poiketen ympäristönsuojelulain 11 luvun ja lukuun sisältyvien viittaussäännösten kautta myös osin vesilain korvauksia koskevan 13 luvun säännöksiä. Pintavesien pilaantumiseen liittyvät vahingot käsiteltäisiin siis edelleen muista vahingoista poiketen virallisperiaatteen mukaisesti ja mahdollisuuksien mukaan lupapäätöksen yhteydessä, kuten vesilain mukaisista hankkeista aiheutuvat vahingot yleisemminkin. Ympäristönsuojelulain 11 lukuun tehtiin vesilain uudistuksen yhteydessä vain välttämättömät tekniset muutokset esimerkiksi viittaussäännöksiin.

Vaikka pintavesien erityisasema korvaussääntelyssä perustuu osin historialliseen kehitykseen, voidaan sen tueksi esittää myös eräitä muita näkökohtia. Ensinnäkin maaperän ja pohjaveden pilaaminen on ympäristönsuojelulaissa kielletty, mistä syystä erityiselle korvaussääntelylle ei niiden osalta ole ollut perusteita. Muista edellä mainituista elementeistä poiketen on ilman pilaantumisella puolestaan heikompi tai etäisempi yhteys kiinteistön omistukseen ja siten myös korvaussääntelyn taustalla vaikuttavaan perustuslain mukaiseen omaisuuden suojaan, kun taas vesialueiden yksityisomistus on nimenomaan yksi suomalaisen vesioikeuden erityispiirteistä.

108 §. Korvauksista päättäminen erikseen. Ehdotettu säännös vastaisi voimassa olevan lain 68 §:ä.

109 §. Vakuuden asettaminen korvausasiassa. Ehdotettu säännös vastaisi voimassa olevan lain 69 §:ä.

110 §. Muutoksenhakutuomioistuimen ratkaisu korvausasian käsittelemisestä. Ehdotettu säännös vastaisi voimassa olevan lain 70 §:ä.

111 §. Ennen lupa-asian ratkaisua aiheutuneen vahingon korvaaminen. Ehdotettu säännös vastaisi voimassa olevan lain 71 §:ä.

112 §. Ennakoimattoman vahingon korvaaminen. Ehdotettu säännös vastaisi voimassa olevan lain 72 §:ä.

113 §. Korvausasian käsittely käräjäoikeudessa. Ehdotettu säännös vastaisi voimassa olevan lain 73 §:ä.

114 §. Korvausasian käsittely lupaviranomaisessa. Ehdotettu säännös vastaisi voimassa olevan lain 74 §:ä.

12 luku. Eräitä toimialoja koskevat vaatimukset

115 §. Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 103 a §:ä.

116 §. Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavat kaivannaisjätteen jätealueet. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 103 b §:ä.

13 luku. Suuret polttolaitokset

117 §. Soveltamisala. Suuria polttolaitoksia koskevan luvun ensimmäiseen pykälään sisältyisi luvun soveltamisalaa koskeva säännös. Säännös perustuisi teollisuuspäästödirektiivin 28 artiklaan, jossa säädetään direktiivin suuria polttolaitoksia koskevan III luvun soveltamisalasta.

Pykälän 1 momentti vastaisi teollisuuspäästödirektiivin 28 artiklan ensimmäistä kohtaa, johon sisältyvää soveltamisaläsäännöstä käytetään tässä luvussa suuren polttolaitoksen määritelmänä. Suurena polttolaitoksena pidetään siis tässä luvussa kiinteää, nestemäistä tai kaasumaista polttoainetta käyttävään polttolaitosta, jonka polttoaineteho on vähintään 50 megawattia.

Pykälän 2 momentissa puolestaan säädetäisiin direktiivin 28 artiklan toisen kohdan mukaisista soveltamisalan rajauksista. Luvun soveltamisalan ulkopuolelle rajattaisiin muun muassa kemianteollisuuden reaktorit, esineiden kuivaukseen tai lämmitykseen taikka aineiden muuhun käsittelyyn kaasua tuottavat laitokset, savukaasujen puhdistamiseen polttamalla suunnitellut eräät jälkipolttolaitokset, rikkivetyä rikiksi muuntavat laitteet, koksaamot sekä laitokset, jotka polttavat muita nestemäisiä tai kiinteitä jätteitä kuin biomassaksi luokiteltuja jätteitä.

118 §. Suurten polttolaitosten päästöjen rajoittaminen. Pykälässä säädetäisiin suurista polttolaitoksista aiheutuvien päästöjen rajoittamista koskevan sääntelyn tavoitteesta sekä suurille polttolaitoksille asetettavista päästöraja-arvoista.

Pykälän 1 momentissa todettaisiin, että ilmaan johdettavien happamoittavien ja terveydelle haitallisten päästöjen määrän vähentämiseksi suuren polttolaitoksen ympäristöluvassa on asetettava rikkidioksidi-, typenoksi- ja hiukkaspäästöjen sekä tarvittaessa hiilimonoksidipäästöjen raja-arvot. Viimeksi mainitut hiilimonoksidipäästöjen raja-arvot koskisivat vain kaasumaista polttoainetta käyttäviä laitoksia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin suurille polttolaitoksille asetettavista päästöraja-arvoista. Sääntelyllä täytäntöönpantaisiin teollisuuspäästädirektiivin 30 artiklan 1–4 kohdat, joissa määrätään direktiivin liitteen V mukaisten päästöraja-arvojen asettamisesta laitoksille riippuen ajankohdasta, jolloin laitoksen toiminnalle on myönnetty lupa. Laitoksissa olisi noudatettava kyseisiin säännöksiin perustuvia raja-arvoja, ellei tässä luvussa tai sen nojalla säänneltävistä mahdollisuuksista käytettä niin sanottuja joustavuuselementtejä muuta johdu (muun muassa 120 §:ssä tarkoitettujen määrärajan noudatettavat päästöraja-arvot).

Pykälän 3 momentin mukaan suuria polttolaitoksia koskevien lupamääräysten on perustuttava ensisijaisesti parasta käyttökelpoista tekniikka koskeviin päätelmiin. Jos tämän luvun soveltamisalaan kuuluvia polttolaitoksia koskevista päätelmistä johtuisi tämän luvun säännöksistä poikkeavia velvoitteita, olisi päätelmiä noudatettava 7 luvun säännösten mukaisesti. Tämä voisi tulla kyseeseen erityisesti laitoksen päästöraja-arvojen ja laitosta koskevien tarkkailumääräysten osalta. Edellä 2 momentissa tarkoitettujen teollisuuspäästädirektiivin III luvun päästöraja-arvoja koskevat säännökset soveltuisivat siis ainoastaan siinä tapauksessa, että polttolaitokselle on myönnetty 79 §:n nojalla oikeus poiketa parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan perustuvien päätelmien mukaisten päästötasojen perusteella vahvistettavista päästöraja-arvoista.

119 §. Polttoainetehon yhteenlaskemissäännöt. Pykälällä täytäntöönpantaisiin teollisuuspäästädirektiivin 29 artikla. Suuria polttolaitoksia koskevan sääntelyn soveltamisala laajenisi nykyisen LCP-asetuksen soveltamisalaan verrattuna polttolaitoksen polttoainetehoa koskevan yhteenlaskemissään-

nön perusteella. Nykyisen LCP-asetuksen soveltamisalaan ovat kuuluneet sellaiset polttoaineteholtaan vähintään 50 megawatin polttolaitokset, joissa on ollut ainakin yksi vähintään 50 megawatin kattila tai kaasuturbiini. Polttoaineteholtaan alle 50 megawatin olemassa oleviin polttolaitoksiin asetusta ei ole sovellettu, vaikka sellainen olisi ollut yhteisessä piipussa vähintään 50 megawatin polttolaitoksen kanssa, mutta uusien laitosten kohdalla lupaviranomaiset ovat tehneet harvintaa poltto-laitoskokonaisuuden soveltamisesta LCP-asetuksen voimaantulon jälkeen luvan saaneiden laitosten kohdalla. Ehdotetulla 119 §:llä täsmennettäisiin osaltaan 117 §:ssä tarkoitettua suuren polttolaitoksen käsitettä siten, että 117 §:ssä tarkoitettua kiinteää, nestemäistä tai kaasumaista polttoainetta käyttävänä ja polttoaineteholtaan vähintään 50 megawatin polttolaitosta määriteltäessä olisi huomioitava tämän pykälän mukaiset säännökset polttolaitoksen polttoainetehon yhteenlaskemisesta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että jos kahden tai useamman erillisen teknisen laitteen, kattilan, kaasuturbiinin tai polttomoottorin (*energiantuotantoyksikkö*) savukaasut poistetaan yhteisen yhdestä tai useammasta savuhormista koostuvan piipun kautta, niiden yhdistelmää pidetään yhtenä polttolaitoksena ja niiden kapasiteetit on laskettava yhteen laskettaessa kokonaispolttolaitos-

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä erityistapauksesta, että samaan polttolaitokseen muutoin 1 momentin perusteella kuuluvat energiantuotantoyksiköt, joiden savukaasut poistetaan yhteisen piipun kautta, ovat eri toiminnanharjoittajien hallinnassa. Tällaisten energiantuotantoyksiköiden muodostamaa yhdistelmää ei katsottaisi yhdeksi polttolaitokseksi, jos yksiköt ovat olleet eri toiminnanharjoittajien hallinnassa ja otettu käyttöön viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1994. Kahden eri toiminnanharjoittajan omistuksessa olevia energiantuotantoyksiköitä koskeva tilanne on tullut esiin PVO-Lämpövoima Oy:n omistaman Tahkoluodon voimalaitoksen ja Fortum Power and Heat Oy:n omistaman Meri-Porin voimalaitoksen tapauksessa.

Koska 1 momentissa tarkoitettu yhteenlaskemissäännöstä muutoin seuraisi, että kahden eri toiminnanharjoittajan omistuksessa olevan voimalaitoksen ympäristölupamääräykset riippuisivat toisistaan ja toisen laitoksen käyttö vaikuttaisi toisen laitoksen käyttömahdollisuuksiin edellyttäen samalla laitojen välistä, muun muassa sähkömarkkinoita koskevan sääntelyn kannalta ongelmallista tietojen vaihtoa, olisi tällaisten laitojen katsottava kuuluvan 1 momentin yhteenlaskemissäännön ulkopuolelle. Edellä 1 momentissa tarkoitettua yhteenlaskemissäännön soveltamisella ei tällaisissa tapauksissa käytännössä saavutettaisi ympäristöhyötyjä laitoksille asetettavien tiukempien päästöraja-arvojen myötä, eli tämän poikkeussäännöksen soveltaminen ei johtane käytännössä valtioneuvoston asetuksella annettujen ympäristön laatuvaatimusten toteutumisen vaarantumiseen. Säännöksessä laitojen käyttöön otolle asetetun aikarajan taustalla on se seikka, että koska sen soveltamisalan piiriin kuuluvat laitokset on tullut ottaa käyttöön ennen Suomen jäsenyyttä Euroopan unionissa, ei niiden toiminnanharjoittajien katsota voineen ennakoita laitojen käyttöönoton jälkeen niihin myöhemmin sovellettaviksi tulevia, yhteisölaainsäädännöstä johtuvia polttolaitosten yhteenlaskemissääntöjä. Tällaisten laitojen ympäristöluvat käsiteltäisiin kuitenkin jatkossakin 47 §:n mukaisesti siten, että laitojen on haettava lupaa samanaikaisesti eri lupahakemuksilla tai yhteisesti yhdellä lupahakemuksella.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin polttolaitoksen yhteenlaskutulkinnasta siinä tapauksessa, että ympäristönlupaviranomaisen harkinnan mukaisesti vähintään kaksi erillistä energiantuotantoyksikköä rakennetaan siten, että niiden savukaasut voitaisiin tekniset ja taloudelliset tekijät huomioon ottaen poistaa yhteisen piipun kautta.

Pykälän 4 momentissa täsmennettäisiin 1 ja 2 momentin yhteenlaskemissäännöksiä teollisuuspäästödirektiivin 29 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Momentin mukaan yhteiseen piippuun johdettavien energiantuotantoyksiköiden päästöraja-arvot määrättäisiin yhteiseen piippuun johdettavien yksiköiden yhteenlasketun polttoainetehon mukaan perusteella siten, että mukaan laskettaisiin poltto-

aineteholtaan vähintään 15 megawatin energiantuotantoyksiköt (kattilat, kaasuturbiinit tai polttomoottorit). Tämä muutos tuonee suuria polttolaitoksia koskevan sääntelyn soveltamisalaan joukon laitoskombinaatteja, joita ei ole aiemmin säännelty nykyisen LCP-asetuksen mukaisesti.

120 §. Määräajan noudatettavat päästöraja-arvot. Pykälässä säädettäisiin teollisuuspäästödirektiivin 33 ja 35 artiklan mukaisista poikkeuksista. Kyseisten säännösten mukaisesti edellytyksiin sitoutuneet laitokset voivat olla tietyn määräajan noudattamatta direktiivin 30 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja päästöraja-arvoja. Nämä poikkeusmahdollisuudet koskevat 17 500 tunnin jäljellä olevan käyntiaikaan tai julkiseen kaukolämpöverkkoon hyötylämmön toimittamiseen sitoutuneita laitoksia.

Pykälän 1 ja 2 momentin mukaan suuressa polttolaitoksessa voidaan olla noudattamatta 118 §:n 2 momentin mukaisia päästöraja-arvoja, jos direktiivin 33 ja 35 artiklan mukaiset edellytykset poikkeuksille täyttyvät. Tällöin lupaviranomaisen olisi myönnettävä polttolaitokselle oikeus poikkeuksen käyttämiseen, mikäli laitoksen luvan myöntämisen ehdot muutoin edelleen täyttyvät. Poikkeuksellisten raja-arvojen noudattamisesta olisi määrättävä polttolaitosten ympäristöluissa, joiden tarkistamista koskevan hakemuksen jättämisen aikataulu määräytyisi erillisten voimaannosäätöjen perusteella. Pykälän 1 momentissa tarkoitettua jäljellä olevaan käyntiaikaan perustuvaa poikkeusta voidaan soveltaa myös polttolaitokseen kuuluvassa energiantuotantoyksikössä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valtioneuvostolle osoitetusta asetuksenantovaltuudesta, jonka nojalla säädettäisiin teollisuuspäästödirektiivin 33 ja 35 artiklan mukaisista tarkemmista edellytyksistä poikkeuksellisten raja-arvojen noudattamiselle, kuten direktiivissä asetetuista määräajoista, jotka koskevat toiminnanharjoittajien ilmoitusta sitoutumisestaan määräaikaisten päästöraja-arvojen noudattamiseen.

121 §. Menettely savukaasujen puhdistinlaitteen rikkoutumisen tai sen toiminnan häiriön aikana. Pykälässä säädettäisiin menettelystä savukaasujen puhdistinlaitteen rikkoutumisen tai sen toiminnan häiriön aikana, ja

sillä täytäntöönpanntaisiin teollisuuspäästödirektiivin 37 artikla. Tällä hetkellä poikkeuksellisista tilanteista säädetään yksityiskohtaisesti LCP-asetuksen 4 luvussa. Ehdotetun 121 §:n säätämisen myötä sääntely olisi tarkoitus koota kokonaisuudessaan lain tasolle.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin toiminnanharjoittajan menettelystä laitoksen savukaasujen puhdistinlaitteen rikkoutumisen tai sen toiminnan häiriön aikana, ja se vastaisi sisällöltään nykyisen LCP-asetuksen 14 §:ää. Laitoksen lupaan on 54 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaisesti sisällytettävä tarpeelliset määräykset tällaisista laitoksen häiriöistä ja poikkeuksellisista tilanteista koskevista toimista. Luvassa on näin ollen määrättävä, että toiminnanharjoittajan on käytettävä vähän päästöjä aiheuttavia polttoaineita polttolaitoksen tai kaasuturbiinin savukaasujen puhdistinlaitteen rikkoutumisen tai sen toiminnan häiriön aikana. Jos tämä ei ole mahdollista, olisi lupaviranomaisen ympäristöluvassa määrättävä toiminnanharjoittaja rajoittamaan laitoksen toimintaa tai keskeyttämään se määräajaksi tai toistaiseksi, jos laitos ei voi palata normaaliin toimintaan 24 tunnissa. Luvassa olisi myös määrättävä, että laitos saa toimia ilman savukaasujen puhdistinlaitteita enintään 120 tuntia minkä tahansa 12 kuukauden jakson aikana.

Pykälän 2 momentti vastaa osaltaan nykyisen ympäristönsuojelulain 64 a §:n 1 momenttia. Tässä pykälässä tarkoitetun laitoksen toiminnanharjoittajan olisi ilmoitettava välittömästi puhdistinlaitteiden häiriöistä ja rikkoontumisista sekä häiriöistä polttoaineen saatavuudessa. Nykyistä laintasoista sääntelyä täydennettäisiin teollisuuspäästödirektiivin 37 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan säännöksellä, jonka mukaan toiminnanharjoittajan on ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle päästöjen puhdistinlaitteiden toimintahäiriöstä tai rikkoutumisesta 48 tunnin kuluessa. Säännös vastaisi tältä osin nykyisen LCP-asetuksen 15 §:ää.

Pykälän 3 momentin ensimmäisen lauseen mukaan puhdistinlaitteiden rikkoutumisesta tai häiriötilanteita koskevissa poikkeuksellisissa tilanteissa tarvittavat määräykset antaisi valtion valvontaviranomainen. Se voisi antaa polttoaineteholtaan yli 50 megawatin polttolaitosten ja kaasuturbiinien säännöksessä tar-

koitetuista poikkeuksellisista tilanteista määräyksiä taikka kieltää tai keskeyttää laitoksen toiminnan, jos se olisi tarpeen teollisuuspäästödirektiivin III luvun ja liitteen V vaatimusten täytäntöönpanemiseksi. Säännös vastaisi sisällöltään nykyisen lain 64 a §:n 2 momenttia. Lisäksi momentin toisessa lauseessa säädettäisiin valtion valvontaviranomaisen mahdollisuudesta määrätä ilmoituksen johdosta 1 momentissa tarkoitetuista aikamääristä toisin, jos energian saanti on välttämätöntä turvata tai jos rikkoutunut laitos korvattaisiin rajoitetuksi ajaksi laitoksella, jonka päästöt olisivat suuremmat kuin rikkoutuneen laitoksen päästöt häiriötilanteessa. Tämä säännös vastaisi LCP-asetuksen 16 §:n 1 momenttia. Tässä momentissa tarkoitettujen valtion valvontaviranomaisen päätökset annetaan julkipanon jälkeen ja niistä on tiedotettava siten kuin [8 luvun 2 ja 3 §:ssä] tarkemmin säädetään.

122 §. Menettely polttoaineen saatavuudessa ilmenneen häiriön aikana. Pykälässä säädettäisiin sellaisista suurissa polttolaitoksissa ilmenevistä poikkeuksellisista tilanteista, jotka johtuvat polttoaineen saatavuuden häiriöistä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin toiminnanharjoittajan velvollisuudesta ilmoittaa viipymättä polttolaitoksen toimintaan vaikuttavista polttoaineen saatavuudessa ilmenneistä häiriöistä. Ilmoitus olisi tehtävä nykyisen ympäristönsuojelulain 64 a §:n 1 momentin ja nykyisen LCP-asetuksen 15 §:n mukaisesti niin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuin valtion valvontaviranomaiselle. Momentin jälkimmäisessä virkkeessä viitattaisiin 121 §:n 3 momenttiin, jossa säädettäisiin valtion valvontaviranomaisen mahdollisuudesta antaa tarvittavia määräyksiä poikkeuksellista tilannetta koskevan ilmoituksen perusteella. Valtion valvontaviranomainen voisi näin ollen antaa myös polttoaineen saatavuudessa ilmenneistä häiriöistä johtuvia määräyksiä taikka kieltää tai keskeyttää laitoksen toiminnan, jos se olisi tarpeen teollisuuspäästödirektiivin III luvun ja liitteen V vaatimusten täytäntöönpanemiseksi.

Pykälän 2 ja 3 momentilla täytäntöönpanntaisiin teollisuuspäästödirektiivin 30 artiklan 5 ja 6 kohta ja ne vastaisivat pääasialliselta sisällöltään nykyisen LCP-asetuksen 16 §:n

2 ja 3 momenttia. Pykälän 2 momentissa säädetäisiin mahdollisuudesta poiketa vähärikkisiä polttoaineita käyttävissä laitoksissa niille asetettujen päästöraja-arvojen noudattamisesta enintään kuuden kuukauden ajaksi, jos laitosta koskevia päästöraja-arvoja ei voida noudattaa sen vuoksi, että polttoaineen toimitukset ovat keskeytyneet polttoaineen vakavan puutteen vuoksi. Tällaisen oikeuden myöntäisi valtion valvontaviranomainen.

Pykälän 3 momentissa säädetäisiin puolestaan kaasumaisia polttoaineita käyttävien laitosten toiminnasta polttoaineen saatavuudessa ilmenneiden puutteiden vuoksi silloin, kun laitoksessa olisi siirryttävä muun kuin kaasumaisen polttoaineen käyttöön ja siihen olisi tästä syystä asennettava savukaasujen puhdistinlaite. Valtion valvontaviranomainen voisi tällaisessa tapauksessa myöntää laitokselle oikeuden käyttää muuta kuin kaasumaisista polttoainetta enintään 10 vuorokauden ajan. Poikkeuksellisesti muun kuin kaasumaisen polttoaineen käyttö voisi valtion valvontaviranomaisen myöntämän oikeuden perusteella jatkua myös tätä pitempään, jos se energian saannin turvaamiseksi on välttämätöntä. Valtion valvontaviranomaisen olisi ilmoitettava tällaisesta pitempään kuin 10 vuorokautta jatkuvasta poikkeuksesta, joka perustuu energian saannin turvaamiseen, työ- ja elinkeinoministeriölle. Teollisuuspäästödirektiivin 30 artiklan 5 kohdan toisen alakohdan ja 6 kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on ilmoitettava viipymättä komissiolle 2 ja 3 momentin nojalla myönnettyistä poikkeuksista.

123 §. Hiilidioksidin talteenotto. Säännöksellä täytäntöönpantaisiin teollisuuspäästödirektiivin 36 artikla. Nykyisin hiilidioksidin talteenottoa koskevista määräyksistä säädetään LCP-asetuksen 5 c §:ssä.

Pykälän 1 momentissa säädetäisiin nimellisesti sähköntuotantotoholtaan vähintään 300 megawatin polttolaitoksen, jonka toiminnan aloittamiseksi myönnetään 26 päivän kesäkuuta 2009 jälkeen, toiminnanharjoittajan velvollisuudesta arvioida lupahakemuksen yhteydessä toimitettavassa selvityksessä hiilidioksidin talteenoton toteuttamisedellytyksiä laitosalueella.

Toiminnanharjoittajan on selvityksessä arvioitava, onko laitosalueella käytettävissä

hiilidioksidin talteenottamiseksi sopivia varastointipaikkoja, ovatko hiilidioksidin talteenottamiseksi tarkoitetut irtolaitteistot teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa sekä onko hiilidioksidin talteenoton jälkiasentaminen teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa. Toiminnanharjoittajan toimittamasta selvityksestä on säädetty myös lupahakemukseen liitettäviä tietoja koskevassa ympäristönsuojeluasetuksen 10 §:n 2 momentissa.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitetun polttolaitoksen ympäristöluvassa on määrättävä, että laitosalueella varataan sopiva tila hiilidioksidin talteenotto- ja paineistuslaitteistolle, jos 1 momentissa tarkoitetut edellytykset talteenotolle ovat olemassa. Lupaviranomainen suorittaa asiaa koskevan harkinnan toiminnanharjoittajan selvityksessä esitettyjen tai muutoin lupaharkinnassa esiintulleiden, asiaa koskevien tietojen perusteella. Varsinaista hiilidioksidin talteenottoa koskevassa ympäristöluvassa annettavista määräyksistä säädetään erikseen 58 §:ssä.

124 §. Päästöjen tarkkailu ja tietojen toimittaminen. Pykälän 1 momentissa säädetäisiin teollisuuspäästödirektiivin liitteen V 3 osan mukaisesta päästöjen tarkkailuvelvoitteesta, jota täsmennettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Direktiivin päästöjen tarkkailua koskeva perussäännös sisältyy direktiivin 38 artiklan 1 kohtaan. Direktiivin liitteen 3 mukaan päästöjä on tarkkailtava vähintään 100 megawatin polttolaitoksessa jatkuvain mittauksin. Direktiivin liitteen V 3 osassa on lueteltu tilanteet, joissa jatkuvia mittauksia ei edellytetä. Jos jatkuvia mittauksia ei edellytetä, päästöjä on mitattavasäännöllisin väliajoin direktiivin liitteen V 3 osan 2–5 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin näistä direktiivissä edellytetyistä tarkkailumenetelmistä.

Pykälän 2 momentissa säädetäisiin teollisuuspäästödirektiivin mukaisista tiedoista, jotka laitosten toiminnanharjoittajien on toimitettava vuosittain helmikuun loppuun mennessä valtion valvontaviranomaiselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Kyse olisi laitoksen luvassa muutoin asetettujen tietojentoimittamisvelvollisuuksien lisäksi erityisesti suuria polttolaitoksia koskevista, direktiivin 72 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuista polttolaitosta ja sen toimintaa

koskevista tiedoista. Lisäksi niiden polttolaitosten, jotka ovat sitoutuneet direktiivin liitteen V 1 osan 2, 4 ja 6 kohdassa tarkoitettuun 1 500 käyttötunnin rajoitettuun vuosittaiseen toiminta-aikaan, on vuosittain toimitettava 72 artiklan 4 kohdan b alakohdassa tarkoitettut tiedot vuosittaisten käyttötuntien määräästä. Myös 33 ja 35 artiklassa tarkoitettujen poikkeuksiin sitoutuneiden laitosten toiminnasta olisi toimitettava tiedot poikkeuksen edellytysten täyttymisen seuraamiseksi laitosten jäljellä olevista käyttötunneista tai hyötylämmöntuotannon osuudesta. Direktiivin 33 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja 2 kohdan sekä 35 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toimitettava nämä tiedot vuosittain Euroopan komissiolle. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin näistä toiminnanharjoittajilta edellytettävistä tiedoista.

125 §. Toiminnan muuttaminen tai laajentaminen. Pykälän 1 momentilla täytäntöönpantaisiin teollisuuspäästödirektiivin 30 artiklan 7 kohta, jossa säädetään päästöraja-arvoista silloin, kun polttolaitosta laajennetaan tai muutetaan. Sen mukaan polttolaitoksen laajennettuun tai muutoksen kohteena olevaan osaan, jonka polttoaineteho on vähintään 50 megawattia, sovelletaan direktiivin liitteen V 2 osan mukaisia päästöraja-arvoja. Näitä päästöraja-arvoja sovelletaan muutoin direktiivin 30 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuihin laitoksiin. Uusilla laitoksilla tarkoitetaan muita kuin sellaisia laitoksia, joille on myönnetty lupa ennen 7 päivää tammikuuta 2013 tai joiden toiminnanharjoittajat ovat jättäneet täydellisen lupahakemuksen ennen mainittua päivämäärää, edellyttäen, että polttolaitoksen toiminta käynnistyy viimeistään 7 päivänä tammikuuta 2014. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin laajennuksen tai muutoksen kohteena olevissa laitoksen osissa noudatettavista päästöraja-arvoista.

Pykälän 2 momentissa täsmennettäisiin suurten polttolaitosten osalta lain 168 §:ää, jossa säädettäisiin toiminnanharjoittajan velvollisuudesta ilmoittaa valvontaviranomaiselle toimintaa koskevista muista muutoksista ja tapahtumista, joilla voi olla vaikutuksia ympäristön pilaantumiseen tai luvan noudattamiseen. Momentissa säädettäisiin tältä osin

erityisesti suuria polttolaitoksia koskevan teollisuuspäästödirektiivin liitteen V 3 osan 6 kohdan mukaisesti merkittävistä polttolaitoksessa käytetyn polttoainetyypin tai laitoksen käyttötavan muutoksista, joista on ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle. Ilmoituksen perusteella valvontaviranomaisen on päätettävä, ovatko laitokselle ympäristöluvassa 124 §:n 1 momentin nojalla määrätty valvontaan liittyvät vaatimukset yhä riittäviä vai onko niitä muutettava.

126 §. Valtioneuvoston päätös kansallisen siirtymäsuunnitelmasta suurten polttolaitosten päästöjen vähentämiseksi. Pykälä vastaisi nykyisen lain 110 a §:ää. Lain 110 a–110 f § lisättiin lainmuutoksella 560/2012 ja niillä pantiin täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin 32 artikla suurista polttolaitoksista koskevasta kansallisesta siirtymäsuunnitelmasta. Pykälän viittaukset teollisuuspäästödirektiivin korvattaisiin 1 ja 2 momentissa viittauksilla tämän luvun 118 §:n 2 momentin mukaisesti päästöraja-arvoihin.

127 §. Valtioneuvoston päätöksen soveltamisala. Pykälä vastaisi asialliselta sisällöltään voimassa olevan lain 110 b §:ää. Siihen ehdotetaan tehtäväksi eräitä pykäläviittauksiin liittyviä muokkauksia siten, että viittaukset teollisuuspäästödirektiiviin voidaan 1, 3 ja 4 momentissa korvata viittauksilla tämän lain säännöksiin. Lisäksi nykyisen 110 b §:n 2 momentti voidaan korvata viittauksella tämän luvun 119 §:ään, sillä kyseinen polttolaitosten polttoainetehon yhteenlaskemista koskeva teollisuuspäästödirektiivin 29 artikla ehdotetaan täytäntöön pantavaksi kokonaan erillisenä lain tasoisena säännöksenään.

128 §. Valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettujen laitoksen päästöraja-arvot ja päätöksen suhde ympäristölupaan. Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 110 c §:ää siten, että siihen tehtäisiin tarvittavat pykäläviittauksia ja lain hieman muuttuneita sanontatapoja koskevat muutokset.

129 §. Valtioneuvoston päätöksen valmistelu ja käsittely. Pykälä vastaisi nykyisen lain 110 d §:ää. Sen 2 momenttiin tehtäisiin lakiehdotuksen uuteen pykälänumerointiin liittyvä muutos.

130 §. Valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettujen laitoksen toiminnasta toimitettavat tiedot ja päätöksen noudattamisen seuranta.

Pykälä vastaisi asialliselta sisällöltään voimassa olevan lain 110 e §:ää. Nykyisen pykälän 1 momentti ehdotetaan korvattavaksi viittauksella 124 §:n 2 momenttiin, jossa säädettäisiin kyseisistä, kaikkia suuria polttolaitoksia koskevista tietojentoimittamisvelvoitteista. Kansalliseen siirtymäsuunnitelmaan kuuluvien laitosten osalta merkityksellisiä ovat kyseisessä säännöksessä mainitut teollisuuspäästödirektiivin 72 artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa ja 4 kohdan b alakohdassa tarkoitetut tiedot polttolaitoksen toiminnasta ja päästöistä. Nämä tiedot on 126 §:n 3 momentissa tarkoitettujen komission täytäntöönpanosääntöjen mukaisesti toimitettava komissiolle vuosittain 12 kuukauden kuluessa. Tietojentoimittamisesta koskeva viittaus 124 §:n 2 momenttiin ja nykyisen lain 110 e §:n 2 momenttia vastaavaa ilmoitusvelvollisuutta koskeva säännös ehdotetaan yhdistettäväksi 2 momenttiin.

Lisäksi nykyisen 110 e §:n 3 momentin tavoin 2 momentissa olisi viittaus ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Pykälän 2 ja 3 momenttiin tehtäisiin uudesta momenttijaosta johtuvat viittausten muutokset.

131 §. *Valtioneuvoston päätöksen muuttaminen.* Pykälä vastaisi nykyisen lain 110 f §:ää siten, että siihen tehtäisiin tarvittavat lain uuteen pykälänumerointiin liittyvät muutokset. Lisäksi 2 momentin viittaus teollisuuspäästödirektiivin korvattaisiin viittauksella tämän luvun 118 §:n 2 luvun mukaisiin päästöraja-arvoihin.

14 luku. Pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistaminen

132 §. *Maaperän ja pohjaveden puhdistamisvelvollisuus.* Maaperän ja pohjaveden puhdistamisvastuuta koskeva sääntely ehdotetaan säilytettäväksi nykyisellään. Teollisuuspäästödirektiivin täytäntöönpano ei edellytä muutoksia vastuusäännöksiin. Direktiivin perustilaselvitystä koskevat säännökset voivat joissain tilanteissa laukaista puhdistamisvastuuta koskevan tarkastelun joko jo perustilaselvitystä tehtäessä tai toiminnan päättyessä. Direktiivin mukainen toiminnanharjoittajan velvollisuus puhdistaa alue toiminnan päättyessä perustilaan vastaa ympäris-

tönsuojelulaissa pääsääntönä ollutta aiheuttajan puhdistamisvastuuta. Käytännössä vastuusäännösten soveltaminen edellyttää lisäksi aikaisemmin voimassa olleen lainsäädännön huomioon ottamista varsin pitkältä ajalta, sillä vahinkotilanteissa joudutaan usein tarkastelemaan myös alueella aikaisemmin aiheuttanutta pilaantumista.

Pilaantuneen maaperän tai pohjaveden puhdistamisvastuu kuuluu ensisijaisesti pilaantumisen aiheuttajalle siten kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 75 §:ssä säädetään. Ehdotetussa 1 momentissa viittaus toiminnanharjoittajaan tarkoittaisi siten minkä tahansa ympäristönsuojelulain soveltamisalaan kuuluvan toiminnan harjoittajaa eikä viittaisi ainoastaan ammattimaisen tai teollisen toiminnan harjoittamiseen. Momentin viittaus terveydelle tai ympäristölle aiheutuvaan vaaraan tai haittaan ehdotetaan muotoiltavaksi vastaavasti kuin maaperän ja pohjaveden pilaamiskielloissa.

Käytännössä puhdistamisvastuu koostuu velvollisuudesta toteuttaa erilaisia puhdistamistoimia. Puhdistamisvelvollisuus merkitsee maaperän ja pohjaveden saattamista sellaiseksi, ettei siitä voi aiheutua terveyshaittaa tai haittaa taikka vaaraa ympäristölle. Puhdistamisvastuun laajuus voi erityisesti maaperän puhdistamisen osalta käytännössä vaihdella eri kohteissa, sillä tarpeelliset puhdistamistoimet arvioidaan suhteessa kyseisen kohteen nykyiseen ja suunniteltuun käyttötarkoitukseen.

Pilaantuneen maaperän puhdistamisvastuu kuuluu toissijaisesti pilaantuneen alueen kiinteistön haltijalle. Edellytyksenä toissijaisen vastuun syntymiselle on, että pilaantumisen aiheuttajaa ei saada selville tai ei tavoiteta, taikka tätä ei saada täyttämään velvollisuuttaan. Lisäksi edellytetään, että pilaantuminen on tapahtunut haltijan suostumuksella tai tämä on tiennyt, taikka tämän olisi tullut tietää alueen olleen pilaantunut sen hankkiessaan. Pilaantuneen pohjaveden toissijainen puhdistamisvastuu kuuluu sille kiinteistön haltijalle, jonka kiinteistöltä pilaantuminen on aiheutunut. Pohjaveden puhdistamisesta ei siten vastaa sellaisen kiinteistön haltija, jonka alueelta pilaantumista ei ole aiheutettu tai aiheutunut. Muutoin vastuun syntyminen edellyttää samoja perusteita kuin pilaantuneen alueen

kiinteistön haltijalta edellytetään. Alueen haltija voisi lisäksi vapautua vastuustaan, jos puhdistamisvelvollisuus on ilmeisesti kohtuuton. Tällöin vastuu puhdistamisesta siirtyy maaperän osalta kunnalle.

Voimassa olevan ympäristönsuojelulain 14 §:ään sisältyvä asetuksenantovaltuus ehdotetaan siirrettäväksi maaperän puhdistamisvelvollisuutta koskevan säännöksen yhteyteen. Valtioneuvoston asetus maaperän pilaantumisen ja puhdistustarpeen arvioinnista on annettu juuri tämän valtuussäännöksen nojalla. Asetuksenantovaltuus on kattanut pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnin lisäksi myös puhdistamisen tekniset vaatimukset ja puhdistusmenetelmät. Viittaus puhdistusmenetelmiin ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi valtuussäännöksestä.

133 §. Ilmoittamisvelvollisuus pilaantumisen vaarasta. Pykälässä säädettäisiin maaperän tai pohjaveden pilaantumiseen liittyvästä ilmoittamisvelvollisuudesta vastaavasti kuin voimassa olevan lain 76 §:ssä. Ilmoittamisvelvollisuus kohdistuu siihen, jonka toiminnasta päästö maaperään tai pohjaveteen on aiheutunut. Kyse olisi edelleen ensisijaisesti lain valvontaa palvelevasta ilmoituksesta, jonka käsittely ei edellyttäisi valvontaviranomaiselta päätöstä. Säännökseen lisättäisiin viittaus jätteisiin ja muihin aineisiin, jotta se vastaisi paremmin maaperän pilaamiskiellon muotoilua. Käytännössä pykälässä tarkoitetut aineet ovat kattaneet myös jätteiden sijoittamisen maaperään.

134 §. Selvitysvelvollisuus ja puhdistustarpeen arviointi. Pykälässä säädettäisiin pilaantuneeseen alueeseen liittyvästä selvitysvelvollisuudesta ja puhdistustarpeen arvioinnista pääosin vastaavasti kuin voimassa olevan lain 77 §:ssä. Vastaavasti kuin voimassa olevassa laissa selvitysvelvollisuus kohdistuisi alueeseen, jolla maaperä tai pohjavesi on ilmeisesti pilaantunut. Edellytyksenä säännöksen soveltamiselle ei siten olisi jatkossakaan, että pilaantumisesta on jo olemassa varmuus, vaan tieto pilaantuneisuudesta saadaan nimenomaan selvityksen avulla.

Ehdotetussa 1 momentissa lähtökohtana on nykyistä selvemmin, että pilaantuneen alueen puhdistamisesta vastuussa olevan tulee omaaloitteisesti selvittää pilaantuneen alueen laajuutta ja puhdistamistarvetta. Säädestä ehdo-

tetaan täydennettäväksi siten, että näin tehtyjen selvitysten tulokset tulisi toimittaa tiedoksi valvontaviranomaiselle. Viranomaisen on tärkeää saada tieto tehdyistä selvityksistä niiden tuloksista riippumatta. Tietojen toimittamisvelvollisuus koskisi siten myös niitä tilanteita, joissa selvitysten perusteella päädyttäisiinkin toteamaan, että alue ei ole pilaantunut eikä velvollisuutta alueen puhdistamiseen 132 §:n mukaisesti ole syntynyt.

Valvontaviranomaiselle 2 momentissa ehdotettu mahdollisuus antaa tarkempia määräyksiä selvitysvelvollisuuden sisällöstä vastaisi voimassa olevan lain 77 §:ä. Määräys on tarkoitettu käytettäväksi lähinnä vain niissä tilanteissa, joissa alueen puhdistamisesta vastuussa oleva ei huolehdi selvitysvelvollisuudesta omaaloitteisesti. Säännöstä täsmennettäisiin tämän valvontaviranomaisen määräys-toimivallan toissijaisuuden korostamiseksi. Myös ehdotettavan 173 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla valvontaviranomaisella on mahdollisuus määrätä toiminnanharjoittajan riittävässä määrin selvittämään toiminnan ympäristövaikutukset, jos on perusteltua aiheita epäillä sen aiheuttavan tämän lain vastaista pilaantumista. Toiminnanharjoittajaan kohdistuvasta yleisestä selvilläolovelvollisuudesta poiketen 2 momentissa tarkoitettu määräys voisi kohdistua kuitenkin myös muuhun puhdistamisesta vastuussa olevaan tahoon kuten maanomistajaan tai kuntaan.

Pykälän 3 momentti vastaa voimassa olevan lain 77 §:n 2 momenttia.

135 §. Päätös pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta. Pykälässä säädettäisiin pilaantuneen alueen puhdistamisesta osin vastaavasti kuin voimassa olevan lain 78 §:ssä. Säännös on koskenut vain maaperän puhdistamista, mutta se ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan myös pohjavettä ja puhdistamisen yhteydessä kaivetun maaineksen hyödyntämistä kaivualueella. Käytännössä maaperän ja pohjaveden pilaantuminen liittyvät usein kiinteästi yhteen ja jo nyt maaperän puhdistamista koskevissa päätöksissä on voitu antaa määräyksiä myös pohjaveden puhdistamiseen liittyen. Myös puhdistamisen aikana kaivettujen maainesten hyödyntäminen kaivualueella suunnitellaan jo nykyisin usein osana puhdistamishanketta, ja hyödyntämisen edellytykset

määritellään suunnitelmissa ja puhdistamista koskevassa päätöksessä.

Pilaantuneen maan puhdistamiseen ja käsittelyyn tarvitaan voimassa olevan ympäristönsuojelulain 78 §:n mukaan tilanteesta riippuen joko ympäristölupa tai ilmoitus. Ilmoitusmenettelyn käytön edellytyksinä on voimassa olevan lain mukaan, että pilaantuneen alueen laajuus ja pilaantumisen aste on riittävästi selvitetty, puhdistamisessa noudatetaan yleisesti käytössä olevaa ja hyväksyttävää menetelmää eikä puhdistamisesta aiheudu ympäristön muuta pilaantumista.

Ilmoitusmenettelystä on käytännössä muodostunut pääsääntö pilaantuneen maaperän puhdistamisen osalta toisin kuin säädökseen on kirjoitettu. Ilmoituksia käsitellään noin 300 vuodessa, kun lupia on vain muutama. Laissa säädetty menettely tulisi saattaa vastaamaan käytäntöä. Puhdistaminen ei lähtökohtaisesti ole pysyvää toimintaa, mistä syystä ilmoitusmenettelyn säätämistä pääsäännöksi voidaan pitää perusteltuna. Lisäksi puhdistamisella on suora kytkentä valvontaan ja maaperän tilan tietojärjestelmän ylläpitoon sekä hallintopakon käyttämiseen, minkä takia valtion valvontaviranomaisten rooli pilaantuneiden alueiden puhdistamiseen liittyvissä asioissa on hyvin keskeinen. Pykälän ensimmäiseen momenttiin sisältynyt vaatimus pilaantuneiden maa-ainesten käsittelyyn tarvittavasta luvasta ehdotetaan siten poistettavaksi. Jos maaperän ja pohjaveden puhdistaminen kuitenkin 4 luvun yleisten luvantarvetta koskevien säännösten perusteella edellyttää ympäristölupaa, ei puhdistaminen pelkän ilmoituksen perusteella olisi edelleenkaan mahdollista.

Valtion valvontaviranomaisen tulee myös tarvittaessa ohjata ilmoituksen tehnyt toiminnanharjoittaja tai alueen haltija hakemaan lupaa, jos lupa on esimerkiksi ympäristönsuojelulain 29 §:ssä ja eräistä naapurisuhteista annetun lain 17 §:ssä tarkoitettujen ympäristövaikutusten tai vesilain 3 luvun 3 §:ssä tarkoitettujen pohjaveden tilaan tai antoisuuteen kohdistuvien vaikutusten vuoksi tarpeen. Pilaantuneen maan puhdistamiseen voi liittyä myös muita ympäristönsuojelulain hyväksymismenettelyitä: puhdistamisesta syntyvän jätteen ammattimainen hyödyntäminen vaatii aina ympäristöluvan ja pilaantuneen maan

puhdistamiseen voi poikkeustapauksessa edellyttää myös muita lain mukaisia ilmoituksia, kuten koetoimintaa tai poikkeustilanteita koskevaa ilmoitusta. Pilaantuneiden maiden käsittelylaitokset ja loppusijoituspaikat ovat aina ympäristöluvanvaraisia.

Myös ilmoitusmenettelyssä tulee muille asianosaisille kuten esimerkiksi naapureille tarvittaessa varata tilaisuus tehdä muistutuksia asiasta. Ympäristönsuojeluasetuksessa ilmoituksen tekemiselle säädetty 30 vuorokauden määräaika ei näissä tilanteissa riitä ilmoituksen käsittelyyn, mikä tulee asetusta uudistettaessa ottaa huomioon.

Säännöksessä tarkoitettussa puhdistamisessa on ensisijaisesti kyse kertaluonteisesta pilaantuneen kiinteistön tai sen osan puhdistamisesta joko paikan päällä tai viemällä käsiteltäväksi paikkaan, jossa vastaanottajalla on erillinen ympäristölupa pilaantuneen maan edelleen käsittelyyn taikka pilaantuneen maan aineksen hyödyntämiseen.

Teollisuuspäästödirektiivin 22 artiklassa pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamiseksi katsotaan kaikki toimet, joiden tarkoituksena on vaarallisten aineiden poistaminen, hallinta, leviämisen estäminen tai vähentäminen. Vastaava lista puhdistamiseen sisältyvistä toimenpiteistä ehdotetaan direktiivin täytäntöönpanemiseksi lisättäväksi myös pykälän 2 momenttiin.

136 §. Puhdistamisesta määrääminen. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen oikeudesta määrätä pilaantunut alue puhdistettavaksi, jos puhdistamisesta vastuussa oleva toiminnanharjoittaja, alueen haltija tai kunta ei ryhdy tarvittaviin puhdistamistoimiin. Puhdistamisesta määrättäessä noudatetaan soveltuvin osin, mitä valvonnasta ja hallintopakosta säädetään lain 18 luvussa.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin myös viittaus eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annettuun lakiin (383/2009, ympäristövastuulaki). Lailla on pantu täytäntöön EU:n direktiivi 2004/35/EY ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta. Direktiivi kattaa sekä maaperän että pohjaveden merkittävän pilaantumisen. Direktiivin liitteen II säännökset korjaavista toimenpiteistä eivät kuitenkaan koske maaperän pilaantumista, vaan ne kattavat ainoastaan muut direktiivin

tarkoittamat vahinkotilanteet. Voimassa olevan ympäristönsuojelulain 84 a §:ssä säädetään määräysten antamisesta vesistön merkittävän pilaantumisen ja luontovahingon korjaamiseksi ja viitataan tältä osin edellä mainittuun ympäristövastuulakiin. Myös pohjaveden merkittävän pilaantumisen osalta olisi tarpeen lisätä lakiin viittaus ympäristövastuulakiin direktiivin täytäntöönpanon turvaamiseksi.

137 §. Toimivallan siirto kunnalle. Voimassa olevan lain 80 §:ään perustuva toimivallan siirto valtion viranomaiselta kunnalle pilaantuneita maita koskevista asioista ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan myös pohjavettä, sillä maaperän ja pohjaveden puhdistaminen liittyvät usein kiinteästi toisiinsa. Toimivalta on toistaiseksi siirretty kolme kertaa Helsingin kaupungin ympäristölautakunnalle ja kerran Turun kaupungin kaavoitus- ja ympäristölautakunnalle. Toimivallan siirrosta on hyviä kokemuksia, mikä puoltaa myös säännöksen soveltamisalan laajentamista.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi toimivallan siirtämisen edellytyksistä voimassa olevaa lakia täsmällisemmin. Edellytyksenä toimivallan siirtämiselle olisi ensinnäkin, että siirtoa hakevan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella olisi riittävä asiantuntemus tehtävien hoitamiseksi. Lisäksi siirron tulisi parantaa toiminnan tehokkuutta tai aikaansaada alueellisesti tasapainoinen työnjako ympäristönsuojelulain valvontaviranomaisten kesken.

Pykälän 2 momentin mukaan toimivalta voitaisiin siirtää määräajan lisäksi myös toistaiseksi. Voimassa olevaan lakiin perustuvasta valituskiellosta ehdotetaan luovuttavaksi. Ympäristöministeriön toimivallan siirtoa koskevasta päätöksestä valitettaisiin korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

138 §. Selontekovelvollisuus maa-alueen luovutuksen yhteydessä. Voimassa olevan ympäristönsuojelulain 104 §:n mukainen selontekovelvollisuus pilaantuneesta alueesta ehdotetaan siirrettäväksi osaksi pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamista koskevaa 14 lukua. Velvollisuuteen ei liity vaatimusta uusien maaperätutkimusten tai muun uuden tiedon hankkimisesta, mutta sen voi-

daan katsoa kattavan tiedot alueella mahdollisesti tehdyistä tutkimuksista tai puhdistustoimenpiteistä. Velvollisuutta ei käytännössä tunneta riittävän yleisesti eikä sitä ilmeisesti oteta kaikissa omistajanvaihdostilanteissa huomioon. Kiinteistön kauppaan liittyviin vastuukysymyksiin sovelletaan yleisesti maakaaren (540/1995) säännöksiä. Ympäristönsuojelulain mukainen ilmoitusvelvollisuus kytkeytyy osittain edellä 3 §:n kohdalla esitettyyn velvollisuuteen selvittää pilaantuneen alueen laajuus ja puhdistamistarve. Maa-alueen luovuttajan tai vuokraajan selontekovelvollisuus ei kuitenkaan edellyttäisi tietojen toimittamista viranomaiselle.

15 luku. Ympäristön tila

139 §. Pintavesien laatu ja laatuvaatimukset. Valtioneuvoston asetuksessa vesiympäristölle vaarallisista ja haitallista aineista (1022/2006) säädetään yhteisön vesipolitiikan puitteista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/60/EY mukaisesti vahvistettujen niin sanottujen prioriteettiaineiden sekä kansallisessa menettelyssä määriteltyjen haitallisten aineiden ympäristölaatuunormeista. Valtioneuvoston asetus vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista on säädetty ympäristönsuojelulain ja vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain nojalla. Asetuksen mukaiset ympäristölaatuunormit on otettava huomioon sekä luokiteltaessa vesien tilaa vesienhoidon suunnittelua varten että annettaessa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koskevia määräyksiä ympäristönsuojelulain nojalla. Ympäristölaatuunormi on ilmaistu asetuksen liitteissä aineen pitoisuutena pintavedessä, sedimentissä tai eliöstössä. Yhteensä ympäristölaatuunormi on asetettu lähes 50 vaaralliselle tai haitalliselle aineelle.

Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaan pintaveden luokka perustuu ekologiseen ja kemialliseen tilaan sen mukaan, kumpi niistä on huonompi. Pintaveden kemiallinen tila on hyvä, jos se täyttää asetuksella erikseen säädettyjen yhteisö-lainsäädännössä määriteltyjen haitallisten aineiden ympäristölaatuunormit. Vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista an-

netussa asetuksessa on säädetty laatu normien lisäksi myös vaarallisiin ja haitallisiin aineisiin liittyvistä päästökielloista, päästöraja-arvoista, seurannasta, tarkkailusta sekä näytteenotto- ja analyysimenetelmistä. Lupamääräysten suhteesta valtioneuvoston asetuksessa säädettyihin laatu normeihin säädettäisiin erikseen 73 §:ssä.

140 §. Ilmanlaatu ja laatuvaatimukset. Ehdotettu pykälä on uusi. Siinä säädettäisiin ilmanlaadun ylläpitämiseksi ja parantamiseksi sekä ympäristö- ja terveyshaittojen ehkäisemiseksi tarpeellisista rajoituksista vaarallisten ja haitallisten aineiden laskeumalle ja pitoisuudelle ilmassa. Pykälä on perussäännös sitä täydentävälle asetuksenantovaltuudelle, joka siirrettäisiin tähän lukuun voimassa olevan lain 2 luvun yleisistä asetuksenantovaltuuksista. Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä ihmisten terveydelle, kasvillisuudelle ja ekosysteemeille vaarallisten ja haitallisten aineiden laatuvaatimuksista ja laatu tavoitteista ilmassa ja laskeumassa sekä säännöksiä niistä poikkeamisesta.

Esimerkkejä vaatimuksista ovat pitoisuuksien raja-arvot, kriittiset kuormitukset ja pienhiukkasten (PM_{2,5}) pitoisuuskatto. Laskeumalle ei ole toistaiseksi sitovia rajoja. Esimerkkejä laatu tavoitteista ovat tavoitearvot, pitkän ajan tavoitteet ja pienhiukkasten (PM_{2,5}) altistumisen vähentämistavoite sekä kansalliset ilmanlaadun ohjearvot ja laskeuman tavoitearvo rikille. Esimerkinä poikkeamisesta ovat metallien tavoitearvot, joiden ylittyminen valtioneuvoston asetuksen ilmassa olevasta arseenista, kadmiumista, elohopeasta, nikkelistä ja polysyklisistä aromaattisista hiilivedyistä (164/2007) mukaan ei teollisuuspäästädirektiivin soveltamisalaan kuuluvilla laitoksilla edellytä parhaan käytökelpoisen tekniikan yli meneviä toimia. Raja-arvoista poikkeamisesta ei ole toistaiseksi säädetty asetuksen tasolla.

141 §. Ääninympäristön laatu ja laatu tavoitteet. Ehdotettu pykälä olisi uusi. Ääninympäristö on yksi kansalaisten elämän ja ympäristön laatuun vaikuttavista tekijöistä. Ääninympäristöllä on vaikutuksia terveyteen, viihtyisyyteen, elämyksellisiin kokemuksiin, turvallisuuteen ja erityisryhmien, kuten näkö- ja kuulovammaisten liikkumiseen. Sen tiede-

tään vaikuttavan myös eläimiin ja välillisesti muuhun luontoon.

Ääninympäristön laatua voidaan arvioida erityisesti vaarallisen tai haitallisen äänen (melu) voimakkuuden ja keston avulla. Melussa voi olla lisäksi muita aika- ja taajuusominaisuuksia, jotka vaikuttavat kokemukseen ympäristöstä. Näitä ovat muun muassa melun impulssimaisuus, sykintä, sointi (tonaalisuus) ja kapeakaistaisuus. Muita ääninympäristön laatuun vaikuttavia tekijöitä ovat sen kaiuntaisuus, taustääni ja sen poikkeaminen yleisesti ympäristöön mielletystä äänimaisemasta.

Melun vaarallisuus liittyy väestötason terveysriskiin, joka ilmenee erityisesti lisääntyneinä sydän- ja verisuonitauteina, unihäiriöinä ja ympäristömelun kielteisyyden vaikutusvasteena. Haitallinen ääni vähentää ympäristön viihtyisyyttä, rajoittaa maankäyttöä ja vähentää melualueiden kiinteistöjen arvoa.

Ympäristö tulee suunnitella ja rakentaa siten, että melu ja ääninympäristö, jolle ihminen altistuu, pysyy riittävän alhaisena ja laadukkaana, jotta se ei aiheuta vaaraa henkilöiden terveydelle, hyvinvoinnille ja viihtyisyydelle. Ääninympäristöä ei voida pitää hyväksyttävänä, jos uni tai lepo häiriintyy tai jos väestötason terveysriski on merkittävä. Ääninympäristön laatu on heikko, jos keskittymistä tai kommunikointia vaativa toiminto ei ole käytännössä mahdollista.

Ääninympäristön laatua voidaan arvioida todentamalla melutason, sen ominaispiirteiden ja kaiuntaisuuden mitoituservojen toteutuminen. Ääninympäristön laatuun voidaan vaikuttaa yhdyskuntasuunnittelulla rajoittamalla melupäästöä, suojarakentein ja -etäisyyksin, sekä rakennusten sijoittelulla ja niiden vaipan riittävällä ääneneristävyydellä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa melulle ohje- ja raja-arvoja muun muassa melulle altistuvissa kohteissa, sekä antaa säännöksiä meluindikaattoreista.

142 §. Ympäristön tilan seuranta. Pykälän ensimmäinen ja toinen momentti sekä kolmannen momentin ensimmäinen lause vastaisivat asiasisällöltään nykyisen ympäristönsuojelulain 25 §:ää. Kolmannen momenttiin lisättäisiin määräys toimittaa seurantatiedot myös ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Asetuksenantovaltuutta seurannan osalta laa-

jennettaisiin. Pykälän 5 momentissa viitattaisiin vesien tilan seurannan osalta lakiin vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä. Laissa vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä säädetään pinta- ja pohjavesien sekä Itämeren tilan seurannasta ja niihin liittyvistä eri viranomaisten tehtävistä sekä seurantaohjelmien laatimisesta. ELY-keskuksen tehtävänä on kullakin vesienhoitoalueella järjestää vesien seuranta ja laatia vesien seurantaohjelma. Itämeren tilan seurantaohjelman osalta vastuu ohjelman valmistelusta on Suomen ympäristökeskuksella ja ELY-keskukset osallistuvat tähän työhön omilla toimialueillaan. Vesien ja meren tilan seurantaan liittyvistä tehtävistä vastaavat kuitenkin vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain nojalla ELY-keskusten ja Suomen ympäristökeskuksen lisäksi myös muun muassa Ilmatieteen laitos, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos ja Metsähallitus. Lisäksi seurantaohjelmia laadittaessa otetaan soveltuvin osin huomioon toiminnan harjoittajalle muun lain kuten erityisesti ympäristönsuojelulain nojalla kuuluva tarkkailu.

143 §. Ilmanlaadun turvaaminen. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 102 §:ä.

144 §. Ilmansuojelusuunnitelma. Pykälän ensimmäinen ja kolmas momentti vastaisivat nykyisen ympäristönsuojelulain 102 a §:ä Pykälän toinen momentti on uusi, ja siinä säädettäisiin ilmansuojelusuunnitelman tavoitteista. Ilmansuojelusuunnitelmalla pyritäisiin torjumaan ilman pilaantumista ja sen vaikutuksia sekä ehkäisemään ilmanlaadun heikkeneminen alueilla, joilla ilmanlaatuvaatimukset on saavutettu.

Momentti liittyy myös ilmanlaadusta ja sen parantamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2008/50/EY) 12 artiklaan, jonka mukaisesti alueilla ja taajamissa, joiden osalta ilman rikkidioksidi-, typpidioksidi-, PM10-, PM2,5-, lyijy-, bentseeni- ja hiilimonoksiditasot ovat alempia kuin kyseisen direktiivin liitteissä XI ja XIV eritellyt näitä aineita koskevat raja-arvot, jäsenvaltioiden on pidettävä kyseisten epäpuhauksien tasot raja-arvojen alapuolella ja pyrittävä säilyttämään kestävä kehityksen kannalta paras mahdollinen ilmanlaadun taso.

145 §. Lyhyen aikavälin toimintasuunnitelma. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 102 b §:ä.

146 §. Ilmansuojelusuunnitelmien ja lyhyen aikavälin toimintasuunnitelmien laatimismenettely ja tietojen antaminen. Pykälän ensimmäinen ja neljäs momentti vastaisivat nykyisen ympäristönsuojelulain 102 c §:n vastaavia momenteja. Pykälän toiseen momenttiin on lisätty 183 §:n mukaisille rekisteröidyille yhdistyksille tilaisuus lausua mielipiteensä toimintasuunnitelmaa valmisteltaessa. Ehdotus vastaa tältä osin 150 §:n 3 momenttia. Pykälän kolmanteen momenttiin on lisätty määräys toimittaa ilmansuojelusuunnitelma merkittäväksi ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

147 §. Hiekoituksesta ja suolauksesta aiheutuvat raja-arvojen ylitykset. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 102 d §:ä.

148 §. Typpidioksidin raja-arvoihin liittyvän määräajan pidentäminen. Pykälä vastaisi sisällöltään nykyisen ympäristönsuojelulain 102 e §:ä muutoin, mutta nykyisen pykälän toinen momentti on poistettu.

149 §. Meluselvitykset ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmat. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 25 a §:ää. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin selvyden vuoksi maininta, että meluselvitys ja meluntorjunnan toimintasuunnitelma on laadittava ympäristömelun arvioinnista ja hallinnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/49/EY 8 artiklassa säädetyssä määräajassa.

150 §. Meluselvitysten ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmien laatimismenettely. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 25 b §:ää. Nykyisen pykälän 4 momentti erotettaisiin omaksi pykäläkseen.

151 §. Tietojen antaminen meluselvityksistä ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmista. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 25 b §:n 4 momenttia.

16 luku. Jätevesien käsittely ja johtaminen viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla

Lukuun koottaisiin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 3 a luvun säännökset täy-

dennettynä 103 c §:n jätevesien johtamista koskevalla sääntelyllä. Luvun nimi ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä ei viitattaisi ainoastaan talousjätevesien käsittelyyn, sillä 153 §:n mukainen jätevesien yleinen puhdistamisvelvollisuus samoin kuin jätevesien johtamista koskeva 155 § kattaisivat myös muiden jätevesien käsittelyn ja johtamisen.

152 §. Talousjätevesien käyttöön liittyvät määritelmät. Talousjätevesien käsittelyä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla koskevat ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen säännökset uudistuivat kokonaisuudessaan maaliskuussa 2011. Tällöin tuli voimaan ympäristönsuojelulain uusi 3 a luku ja sitä täydentävä valtioneuvoston asetus talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (209/2011, jäljempänä hajajätevesiasetus). Muutoksena aiempaan sääntelyyn verrattuna oli muun muassa aikaisemmin asetukseen sisältyneiden määritelmien nostaminen lain tasolle, jotta uusi luku muodosti itsenäisen kokonaisuuden tarvittavine käsitteineen. Määritelmät ovat pääasiassa samansisältöiset kuin aikaisempaan vuoden 2003 asetukseen sisältyneet määritelmät. Kuormitusluku on laissa määritelty yleisesti ja siihen liittyvistä lukuarvoista on säädetty tarkemmin hajajätevesiasetuksen 2 §:ssä.

153 §. Jätevesien yleinen puhdistamisvelvollisuus. Jätevesien yleinen puhdistamisvelvollisuus on sisältynyt vuodesta 2000 lähtien ympäristönsuojelulain 103 §:ään, mistä se vuonna 2011 siirrettiin uuteen talousjätevesiä koskevaan 3 a lukuun. Pykälän 1 momentti koskisi muista luvun säännöksistä poiketen kuitenkin yleisesti jätevesien käsittelyä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla silloin kun toimintaan ei tarvita ympäristönsuojelulain mukaista lupaa. Se koskisi siten myös sellaisten jätevesien käsittelyä, joita ei 152 §:n määritelmän mukaan voida pitää talousjätevesinä eli jotka eivät ominaisuuksiltaan tai koostumukseltaan vastaa asumisessa syntyvää jätevetä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin yleisesti velvollisuudesta käsitellä talousjätevedet ennen niiden johtamista maahan, vesistöön tai niin sanottuihin pienvesiin. Säännös mahdollistaisi vähäisten talousjätevesien johtami-

sen puhdistamatta maahan, jos niistä ei aiheutuisi ympäristön pilaantumisen vaaraa.

154 §. Jätevesien käsittelyjärjestelmä. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevan 27 c §:n tavoin velvollisuudesta huolehtia siitä, että kiinteistöllä on jätevesien käsittelyjärjestelmä, järjestelmältä vaadittavista ominaisuuksista, järjestelmän suunnittelua, rakentamista ja ylläpitoa koskevista määräyksistä sekä laissa ja sen nojalla asetetun tavoitetaso suhteesta alueisiin, joilla sovelletaan kunnallisia ympäristönsuojelumääräyksiä jätevesien puhdistamisesta.

155 §. Talousjätevesien käsittelyvaatimuksista poikkeaminen. Pykälä sisältäisi voimassa olevaa 27 d §:ää vastaavat säännökset siitä, millä edellytyksillä 154 §:n nojalla säädettyistä vaatimuksista voidaan poiketa. Sääntelyn peruslähtökohtana on 154 §:n edellytettujen toimien kustannusten kohtuullisuus. Kohuttomuutta arvioitaisiin edelleen paitsi kiinteistön olosuhteiden myös kiinteistön haltijan kannalta ottaen huomioon edellytettujen toimien korkeat kustannukset tai tekninen vaativuus yhdessä kiinteistön haltijan korkean iän tai muun vastaavan erityisen tekijän, pitkäaikaisen työttömyyden tai sairauden kanssa. Myös kiinteistön sijainti alueella, jonne on tarkoitus ulottaa viemäriverkosto, olisi peruste poiketa käsittelyä koskevista vaatimuksista.

156 §. Jäteveden johtaminen toisen alueella. Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 103 c §:ää. Uuden vesilain säätämisen yhteydessä jätevesien johtamista koskevat säännökset siirrettiin kokonaisuudessaan ympäristönsuojelulakiin ja lakiin lisättiin myös uusi 103 c § jäteveden johtamisesta toisen alueella. Poiketen muista luvun säännöksistä, jäteveden johtamista toisen alueella koskevia säännöksiä voitaisiin 3 momentin mukaan soveltaa myös luvanvaraisessa toiminnassa. Käytännössä säännöksen tyypillinen soveltamistilanne usein liittyisi kuitenkin 153 §:n mukaisesti johdettaviin kiinteistökohtaisiin jätevesiin, mistä syystä säännös ehdotetaan siirrettäväksi samaan yhteyteen muiden kiinteistökohtaista jätevesien käsittelyä koskevien säännösten kanssa.

17 luku. Otsonikerrosta heikentävät aineet ja fluoratut kasvihuonekaasut

157 §. *Otsonikerrosta heikentäviä aineita ja tiettyjä fluorattuja kasvihuonekaasuja käsitteleviltä vaadittava pätevyys ja sen osoittaminen.* Pykälän 1 momentti vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 108 a §:n 1 momenttia. Se koskisi sekä otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1005/2009 että tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 842/2006 mukaisia aineita käsittelevän tai niitä sisältävien laitteita tai järjestelmiä asentavan, kunnossapitävän, huoltavan tai niiden jätehuoltoa suorittavan henkilön ja toiminnanharjoittajan pätevyysvaatimuksia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nykyisen ympäristönsuojelulain 108 a §:n 2 momentin tapaan 1 momentissa mainittujen EY-asetusten velvoitteiden mukaisesta henkilön pätevyyden osoittamisesta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, miten henkilöstön tulee osoittaa pätevyytensä jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaittealalla ja sammutuslaitteistoalalla, suurjännitekytkinlaittealalla ja ajoneuvojen ilmastointilaittealalla, sekä fluorattuihin kasvihuonekaasuihin pohjautuvia liuottimia sisältäviä laitteista näitä kaasuja talteen ottavan henkilön pätevyyden osoittamisesta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin 2 momentissa tarkoitetun riittävän asiantuntevan tahon henkilöstön vastuusta säännöksessä tarkoitettuja tehtäviä hoitaessaan. Henkilöstö toimisi tässä laissa tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan virkavastuulla.

Pykälän 5 momentti vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 108 a §:n 4 momenttia. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tai Suomen ympäristökeskus ovat toimivaltaisia viranomaisia siinä tapauksessa, että ilmenee tarve peruuttaa sen antaman hyväksyntä järjestää kokeita henkilöiden pätevyyden arvioimiseksi, jos kokeiden järjestäjä ei enää toimisi alalla tai muusta syystä ei enää täyttäisi hyväksymisen edellytyksiä.

Pykälän 6 momentiksi lisättäisiin asetuksenantovaltuutus, joka vastaa nykyisen ympäristönsuojelulain 108 d §:n 1 kohtaa.

158 §. *Pätevyyden osoittaminen muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.* Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 108 f §:ä. Siinä säädettäisiin tiettyjä fluorattuja kasvihuonekaasuja koskevan EY-asetuksen 5 artiklan 2 kohdassa edellytetystä henkilön ja toiminnanharjoittajan pätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta siten, että henkilön ja toiminnanharjoittajan pätevyys voitaisiin osoittaa myös Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa myönnettyllä pätevyystodistuksella.

159 §. *Toiminnan vastuuhenkilö ja laitteet.* Pykälän 1 momentti vastaisi pääosin nykyisen ympäristönsuojelulain 108 b §:ää. Siinä säädettäisiin vastuuhenkilön nimeämisestä ja toiminnassa tarvittavista laitteista. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi otsonikerrosta heikentävistä aineista ja eräitä fluorattuja kasvihuonekaasuja sisältävien laitteiden huollosta annetun valtioneuvoston asetuksen (452/2009) vastuuhenkilön tehtäviä koskevan 8 §:n säännökset siten, että vastuuhenkilön tehtävistä ei enää säädettäisi erikseen erillisessä pykälässään valtioneuvoston asetuksessa. Sana "pääasiallinen" ehdotetaan korvattavaksi yksiselitteisemmällä sanalla "päätoiminen".

Pykälän 2 momentiksi ehdotetaan erotettavaksi nykyisen ympäristönsuojelulain 108 b §:n viimeistä lausetta. Sen mukaan toiminnanharjoittajalla tulee olla toiminnan edellyttämä riittävä kalusto, josta voitaisiin 3 momentin mukaisesti säätää tarkemmin asetuksella.

Pykälän 3 momentiksi lisättäisiin asetuksenantovaltuutus, joka vastaa nykyisen ympäristönsuojelulain 108 d §:n 3 kohtaa.

160 §. *Ilmoitus pätevyyden todentamiseksi ja pätevyyden todentaminen.* Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 108 c §:ää.

161 §. *Jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitteiden sekä sammutuslaitteistojen tarkastukset.* Tarkastuksia koskevan sääntelyn perussäännöksistä ehdotetaan uutta pykälää siten, että osa valtioneuvoston asetuksen 452/2009 12 §:n sääntelystä siirrettäisiin lain

puolelle. Pykälän 3 momentiksi lisättäisiin asetuksenantovaltuutus tarkastuksista, tarkastusvälistä sekä huolto- ja tarkastuspäiväkirjan sisältämistä tiedoista.

162 §. Viranomaisen rekisteri. Pykälässä säädettäisiin nykyisen ympäristönsuojelulain 108 e §:n mukaisesti Turvallisuus- ja kemikaaliviraston velvollisuudesta pitää rekisteriä ilmoituksen tehneistä toiminnanharjoittajista, vastuuhenkilöistä ja pätevyystodistuksista. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voisi poistaa henkilön tai toiminnanharjoittajan rekisteristä toiminnanharjoittajan sitä pyytäessä tai sen liiketoiminnan loppuessa taikka jos pätevyystodistus on peruutettu 160 §:n nojalla. Rekisterin pitämisessä noudatettaisiin henkilötietolain säännöksiä (523/1999). Rekisteristä voitaisiin antaa tietoja yleisölle noudattaen mitä viranomaisten julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

163 §. Tietojen toimittaminen fluoratuista kasvihuonekaasuista. Pykälällä ehdotetaan lisättäväksi toiminnanharjoittajille velvollisuus toimittaa tiedot tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen liitteessä 1 mainittujen aineiden käytöstä, maahantuonnista, viennistä ja hävityksestä Suomen ympäristökeskukselle. Suomen ympäristökeskus raportoi fluorattujen kasvihuonekaasujen päästöistä Euroopan unionin komissiolle ja YK:n ilmastopöytäkirjan sihteeristölle vuosittain. Ongelmana on ollut se, että tietojen toimittaminen on ollut vapaaehtoista ja siten kyseilyillä kerätty tietopohja ei ole riittävän hyvä.

Sitova tietojentoimittamisvelvoite parantaisi raportoinnin kattavuutta ja laatua.

Pykälän 2 momenttiin kirjattaisiin mahdollisuus antaa tarkempia ohjeita toimitettavista tiedoista, tietojen keräystavasta sekä aikataulusta.

164 §. Valvonta. Valvontaa koskeva valtioneuvoston asetuksen 452/2009 13 §:n 2 momentin säännös ehdotetaan siirrettäväksi lain puolelle. Viittaus toisessa momentissa koskisi uutta tarkastuksia koskevaa 161 §:ää tai sen nojalla annettuja asetuksen säännöksiä. Jos valvonnassa havaitaan, että pätevyysvaatimuksia on rikottu, olisi valvontaviranomaisen ilmoitettava asiasta suoraan niitä valvovalle Suomen ympäristökeskukselle.

18 luku. Valvonta, ympäristötarkastukset ja hallintopakko

165 §. Valvonnan järjestäminen. Pykälä olisi uusi ja siinä todettaisiin valvonnan järjestämisen periaatteet. Säännös koskisi kaikkia tämän lain mukaisia valvontaviranomaisia. Tavoiteluonteisena pykälästä ei seuraisi yksityiskohtaisia toimintavelvoitteita viranomaisille, vaan tämä ottaisi säännöksen huomioon valvontaa järjestäessään, esimerkiksi laatiessaan valvontasuunnitelman.

Laatu liittyy kaikkeen valvontaan, mittaukset, tarkastukset ja muut valvontatoimenpiteet on toteutettava huolellisesti ja hyvin. Säännöllinen valvonta perustuisi ennen kaikkea valvontasuunnitelmiin ja -ohjelmiin, joiden avulla määriteltäisiin muun muassa määräraikaistarkastusten tiheys eri laitoksissa. Tehokkuus syntyisi siitä, että valvonta kohdistetaan riskinarvioinnin avulla ympäristön kannalta haitallisimpiin ja suurimman riskin kohteisiin. Tehokkuus- ja laatutavoitteeseen tähdättäisiin myös valvonnan priorisoinnilla olosuhteiden niin vaatiessa. Olosuhteet liittyvät joko viranomaisen tai toimintaympäristön olosuhteisiin ja ne voivat olla ajallisesti pitkäkestoisia tai tietyn hetken tilanteita. Tietyn hetken tilanteesta on kyse esimerkiksi silloin, kun viranomaisen on valittava, missä järjestyksessä hoidetaan äkilliset valvontatapahumat, jos kaikkia ei voida hoitaa heti. Pidemmän aikavälin olosuhteesta on kyse, kun tarkastellaan viranomaisten käytettävissä olevia voimavaroja. Valvontatehtävät on järjestettävä käytettävissä olevien voimavarojen mukaan niin, että valvonnan laatu ja tehokkuus ovat mahdollisimman hyviä. Valvontatehtävien järjestäminen ja voimavarojen osoittaminen valvontaan on ennen kaikkea valvontaorganisaation johdon tehtävä, välineinä ovat muun muassa valvontasuunnitelmat ja -ohjelmat sekä hallinnon sisäiset ohjeet, resurssipäätökset ja työn organisointi. Pykälä ei oikeuttaisi jättämään valvontaviranomaiselle kuuluvia tehtäviä kokonaan hoitamatta, vaan ainoastaan asettamaan ne tarvittaessa tärkeysjärjestykseen. Asetuksella voitaisiin tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä valvonnan laadusta ja tehokkuudesta.

Pykälällä olisi merkitystä teollisuuspäästödirektiivin mukaisen ympäristötarkastusjär-

jestelmän toimeenpanon kannalta. Teollisuuspäästädirektiivin 23 artiklan mukaan viranomaisten tulee ottaa käyttöön laitosten ympäristötarkastuksia koskeva järjestelmä. Direktiivilaitoksia on valvottava säännöllisesti ja suunnitelmallisesti, riskinarviointiin perustuen.

166 §. Säännöllinen valvonta. Pykälä olisi uusi ja sillä pantaisiin toimeen teollisuuspäästädirektiivin 23 artiklan ympäristötarkastussuunnitelmat ja rutiiniluonteisia ympäristötarkastuksia koskevat ohjelmat. Näiden ala olisi kuitenkin direktiivissä tarkoitettua laajempi: Suunnitelmat kattaisivat valvonnan järjestämisen viranomaisen toimialueella yleisesti, ohjelmien piiriin kuuluisivat kaikki luvanvaraiset ja rekisteröitävät toiminnat. Direktiivi edellyttäisi suunnitelmien ja ohjelmien ulottamista vain siinä mainittuihin luvanvaraisiin laitoksiin. Pykälä koskisi säännöllisen valvonnan järjestämistä valtion valvontaviranomaisessa ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa. Valtion valvontaviranomaisissa valvontasuunnitelmia on aiemmin laadittu voimassa olevan ympäristönsuojelulain 95 §:n ja voimassa olevan ympäristönsuojeluasetuksen 29 §:n perusteella, kunnissa tehtävä olisi lakisäätöisenä uusi. Käytännössä monissa kunnissa on tehty valvontatoimintaa tukevia suunnitelmia nykyisinkin.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valvontasuunnitelmasta. Suunnitelmaan koottaisiin tietoja alueen ympäristöolosuhteista ja merkittävimmistä pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista. Lisäksi siinä kuvattaisiin viranomaisen käytettävissä olevat voimavarat ja valvontakeinot yleisellä tasolla. Suunnitelman sisällöstä säädettäisiin tarkemmin asetuksella. Asetuksessa otettaisiin huomioon teollisuuspäästädirektiivin 23 artiklan vaatimukset. Suunnitelman laajuus, esitystapa ja tarkempi sisältö olisivat viranomaisen harkittavissa. Tiiviimmillään suunnitelma voisi olla muutaman sivun mittainen kuvaus viranomaisen valvonnan lähtökohdista ja periaatteista. Valvontasuunnitelmaa on tarkistettava säännöllisesti. Kun olosuhteet alueella muuttuvat riittävästi, on suunnitelman uusittava. Laissa ei asetettaisi määrävuosittaista uusimisvelvoitetta, koska olosuhteet eri alueilla ovat erilaiset eikä suunnitelmien tarkistamistarve näin ollen olisi kaikkialla sama.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin määräaikaistarkastuksista ja muusta säännöllisestä valvonnasta. Valvontaviranomaisen olisi valvottava säännöllisesti ympäristöluvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja. Keskeisin säännöllisen valvonnan keino olisivat määräaikaistarkastukset, joilla tarkoitetaan valvontakäyntejä paikan päällä laitoksessa. Muita säännöllisen valvonnan keinoja olisivat esimerkiksi sellaisten selvitysten ja mittaustulosten läpikäyminen, joita toiminnanharjoittaja toimittaa valvontaviranomaiselle lupamääräysten takia.

Määräaikaistarkastusten olisi perustuttava riskinarviointiin. Mitä suuremman riskin toiminta aiheuttaa ympäristölle, sitä tiiviimmin sitä on valvottava. Riskinarvioinnin ensimmäinen vaihe on toimialakohtaisten riskien tunnistaminen. Toisessa vaiheessa tunnistetaan kunkin laitoksen yksilölliset riskit. Riskien arvioinnista annettaisiin tarkemmat säännökset asetuksella.

Muiden kuin suurten laitosten määräaikaistarkastukset voisivat perustua otantaan. Otantaan voitaisiin turvautua esimerkiksi silloin, kun kaikkien laitosten säännöllisiin tarkastuksiin ei ole tarpeeksi henkilökuntaa ja tarkastusten halutaan silti kattavan mahdollisimman suuren perusjoukon. Otantamenettelyyn voidaan siirtää kaikki tarkastettavat kohteet, pois lukien suuret laitokset, tai vain tietyt laitosryhmät. Otanta voidaan tehdä riskiperusteisesti, painottaen otannan laatimissa tiettyjä ennalta tiedettyjä riskitekijöitä, tai puhtaana satunnaisotantana. Otantaryhmät voivat olla toimialaryhmiä, riskiperusteisesti valikoituja ryhmiä tai muita ennakoita määriteltyjä ryhmiä.

Pykälän 3 momentissa on suurten laitosten määräaikaistarkastuksia koskeva erityissäännös. Määräaikaistarkastuksia on tehtävä yhdestä kolmeen vuoden välein, laitosten riskitasosta riippuen. Valvontaviranomaisella olisi harkintavaltaa sen suhteen, mitkä laitokset kuuluisivat suuririskisimpiin, yhden vuoden välein tarkastettaviin ja mitkä voitaisiin tarkastaa harvemmin, mutta kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Harkinnan on perustuttava asetuksella tarkemmin säädettäviin ja muihin mahdollisiin riskinarvioinnin perusteisiin. Säännöksellä pantaisiin täytäntöön

teollisuuspäästödirektiivin 23 artiklan 4 kohdan 2 kappale.

Pykälän 3 momentin toinen virke koskisi ylimääräisen tarkastuksen tekemistä suurella laitoksella. Se olisi tarpeen teollisuuspäästödirektiivin 23 artiklan 4 kohdan 3 kappaleen täytäntöön panemiseksi. Sana ylimääräinen kuvaisi sitä, että tarkastusta ei ole merkitty etukäteen valvontaohjelmaan, vaan se tehdään valvonnassa havaitun huomattavan rikkomuksen vuoksi. Laajasti ottaen ylimääräinen tarkastus olisi säännöllisen valvontajärjestelmä piiriin kuuluva tarkastus, sen perusteena ei kuitenkaan olisi teoreettinen riskinarviointi vaan todellisuudessa havaittu huomattava luparikkomus. Rikkomuksen huomattavuutta olisi arvioitava tapauskohtaisesti. Huomattavuutta on peilattava rikutun määräyksen merkitykseen ja luonteeseen, rikkomuksen suuruuteen, laatuun ja korjattavuuteen sekä olosuhteisiin, joissa rikkomus syntyi.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin valvontaohjelmasta. Valvontaohjelma olisi se dokumentti, johon kirjattaisiin 2 ja 3 momentin mukaiset laitoskohtaiset määräaikaistarkastukset ja muut säännölliset valvontatoimenpiteet. Lisäksi ohjelmassa olisi selostettava, miten siinä kuvattuun valvontakokonaisuuteen on päädytty sekä mitä perusteita kohteiden valinnassa ja valvonnan tason määrittelyssä on käytetty. Teollisuuspäästödirektiivissä on asetettu vaatimuksia tarkastustiheyden määrittelyä varten. Vaatimukset pantaisiin täytäntöön asetuksella ja ne olisivat valvontaohjelmaa laadittaessa huomioon otettavia ehdottomia minimivaatimuksia. Direktiivin mukaan riskinarvioinnissa on otettava huomioon ainakin laitoksen vaikutukset ihmisten terveyteen ja ympäristöön, lupaehtojen noudattaminen ja toiminnanharjoittajan osallistuminen unionin ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään. Riskinarvioinnissa olisi tarkoituksenmukaista ottaa huomioon myös muiden viranomaisten suorittama valvonta silloin kuin valvonnan kohde on osittain tai kokonaan päällekkäinen ympäristölupavalvonnan kanssa. Esimerkiksi maataloustukivalvonnassa valvotaan eläinmääriä, peltopinta-aloja ja -lannoitusta, eläinsuojien, lantavarastojen ja jaloittelualueiden kuntoa ja sijaintia sekä lannan käsittelyn ta-

poja pohjaveden pilaantumisvaaran ehkäisemiseksi. Eläinsuojan rakenteiden asianmukaisuutta valvotaan puolestaan rakennuslupamenettelyn ja maatalouden investointitukien valvonnan yhteydessä. Asetuksessa olisi tarkoitus säätää päällekkäisen valvonnan huomioon ottamisesta ohjelmaa laadittaessa.

Valvontaohjelmaan kirjattaisiin kaikki ne toiminnot, jotka ovat ohjelman laativan viranomaisen ensisijaisen valvontavastuun piirissä. Jos säännöllinen valvonta olisi poikkeuksellisesti jaettava, ohjelmassa olisi kerrottava viranomaisten välisestä työnjaosta. Koska valvonta olisi jatkossa maksullista, olisi viranomaisten tehtävä yhteistyötä ohjelmien mahdollisen päällekkäisyyden karsimiseksi.

Valvontaohjelma on pidettävä olennaisilta osiltaan jatkuvasti ajan tasalla. Esimerkiksi uudet ja poistuvat luvanvaraiset toiminnot olisi päivitettävä ohjelmaan.

Pykälän 5 momentissa olisi säännöllistä valvontaa koskeva asetuksenantovaltuus. Valvontaa voidaan ohjata tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella ja ympäristöministeriön tulosohjauksella ja ohjeilla. Ympäristönsuojeluasioissa ei ole keskushallintoviranomaista, jonka tehtäväksi suunnitelmien ja ohjelmien yhteensovittaminen voitaisiin antaa, joten se tapahtuisi ensisijaisesti alue- ja paikallishallinnon valvontaviranomaisten yhteistyönä. Asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä suunnitelmien ja ohjelmien laatimisesta, kuten tiedottamisesta, tallentamisesta ja päivittämisestä, sekä niiden sisällöstä, kuten otannan ja riskinarvioinnin perusteiden esiin kirjoittamisesta. Asetuksella olisi huolehdittava teollisuuspäästödirektiivin 23 artiklan yksityiskohtaisten vaatimusten täyttymisestä niin, että suunnitelmien sisältö täyttää direktiivin 23 artiklan 3 kohdan ja ohjelmien sisältö saman artiklan 4 kohdan vaatimukset.

Pykälä korvaisi asiallisesti voimassa olevan ympäristönsuojelulain 95 §:n. Samalla 95 §:n kohta ympäristöministeriön oikeudesta antaa yleisiä ohjeita jätettäisiin tarpeettomana pois. Ministeriö voi laissa säädetyin tehtävänsä alalla antaa ohjeita ilman laissa olevaa erillistä valtuutustakin.

167 §. *Viranomaisen toiminta onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa.* Pykälä olisi uusi ja sillä pantaisiin täytäntöön teolli-

suuspäästödirektiivin 23 artiklan 5 kohta. Pykälä koskisi säännöllisen valvonnan ulkopuolisia tilanteita. Jos valvoja perustellusti epäilee, että ympäristöä uhkaa merkittävä pilaantuminen tai että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa, on asia selvitettävä tekemällä tarkastus tai ryhtymällä muihin tilanteen edellyttämiin valvontatoimenpiteisiin. Uhkaava tilanne voi tulla viranomaisen tietoon eri reittejä. Pykäläehdotuksessa on nostettu esille haittailmoitukset, onnettomuudet ja rikkomukset, teollisuuspäästödirektiivin 23 artiklan 5 kohtaa mukaillen. Viranomaisen on käsiteltävä vireille tullut asia hallintolain 23 §:n mukaan ilman aiheetonta viivytystä.

Pykälän 1 momenttia vastaa nykyisin lähinnä ympäristönsuojeluasetuksen 29 §. Pykälässä on nimetty tilanteita, joissa on suoritettava tarkastus. Ehdotuksessa voimassa olevan asetuksen tapauskohtaisesta luettelosta luovuttaisiin ja tarkastamisvelvollisuus kytkettäisiin korostuneemmin epäilyyn merkittävästä pilaantumisesta. Viranomaisen olisi hyvä tuoda tarkastusten tekemistä ja muuta valvontaa koskevat toimintatapansa esille valvontasuunnitelmassaan, jotta asiasta kiinnostuneet ja haittaa kärsivät tietäisivät, miten toimia ja mikä on viranomaisen rooli.

Pykälän mukainen tarkastus olisi tehtävä siitä riippumatta, onko laitos valvontaohjelman mukaisessa tarkastusvuorossa. Jos pilaantumisepäilyyn ja valvontaohjelmaan perustuvat tarkastukset sattuvat ajallisesti yksiin, ne voidaan yhdistää. Jos laitoksen ympäristölupa on viranomaiskäsitellyssä, tulisi tarkastus ajoittaa mahdollisuuksien mukaan niin, että sen tulokset olisivat lupaviranomaisen käytettävissä ennen asian ratkaisemista. Lupaviranomainen voisi myös osallistua tarkastukselle, jos ajankohta olisi lupa-asian käsittelyn kannalta sopiva. Valvontaviranomaisen olisi käytännössä selvitettävä, onko laitosta koskeva lupa-asia vireillä ja tiedotettava lupaviranomaiselle tarkastuksesta ja sen tuloksista.

168 §. *Ilmoitus toiminnan muutoksista ja luvanhaltijan vaihtumisesta.* Pykälässä säädettäisiin toiminnanharjoittajan ilmoituksista toiminnan ja luvanhaltijan muuttuessa ja se vastaisi pitkälti voimassa olevan lain 81 §:ää ja ympäristönsuojeluasetuksen 30 §:ää.

Säännös vastaisi ajatukseltaan myös teollisuuspäästödirektiivin 8 ja 20 artiklan ilmoitusvelvollisuuksia, joiden vuoksi toiminnanharjoittajan on ilmoitettava viranomaiselle toisaalta lupaehtojen rikkomisesta (8 artikla) ja toisaalta kaikista laitoksessa suunnitteilla olevista muutoksista tai laitoksen laajennuksista, joilla voi olla ympäristövaikutuksia (20 artikla).

Säännös koskisi luvanvaraisia toimintoja. Valvonnan kannalta on tärkeää, että muutoksista ilmoitetaan viranomaiselle silloinkin, kun kysymys ei ole niin isosta muutoksesta, että se 32 §:n mukaan edellyttäisi lupapäätöksen muuttamista. Vastaavasti viranomaisen on tärkeä saada tieto 103 §:n mukaisia tilanteita ja onnettomuuksia pienemmistäkin tapahtumista, jos niillä voi olla vaikutuksia ympäristöön tai luvan noudattamiseen. Valvonnallisten ilmoitusten tekemisestä on usein määrätty myös ympäristöluvassa. Tämän pykälän säännöksiä olisi noudatettava siitä riippumatta, onko ympäristöluvassa asiasta lupamääräyksiä vai ei.

Toiminnan aloittamisesta olisi ilmoitettava etukäteen erikseen, jos aloittamisajankohta ei käy ilmi lupahakemuksesta tai -päätöksestä tai jos aloitusajankohta muuttuu etukäteen ilmoitetusta. Viranomainen tarvitsee tiedon, jotta se voi aloittaa toiminnan valvonnan oikea-aikaisesti. Ilmoituksella on merkitystä myös jätteen käsittelyssä vaaditun vakuuden valvonnassa, sillä vakuus on asetettava ennen toiminnan aloittamista.

Toiminnan pitkäaikaisesta keskeyttämisestä ja toiminnan lopettamisesta olisi tehtävä ilmoitus. Nykyisen lain ilmaisu "pysyvä keskeyttäminen" vaihdettaisiin "toiminnan lopettamiseksi", josta siinä asiallisesti ottaen on ollut kysymys.

Toiminnan muutoksista ja muista tapahtumista olisi ilmoitettava, jos niillä voi olla vaikutusta ympäristön pilaantumiseen tai luvan noudattamiseen. Vastaava kohta on nykyisin ympäristönsuojelulain 81 §:ssä, jota on täsmennetty voimassa olevan ympäristönsuojeluasetuksen 30 §:ssä. Asetuksen mukaan ilmoitus on tehtävä toimintaa koskevista sellaisista muutoksista ja tavanomaisesta toiminnasta poikkeavista tapahtumista ja onnettomuuksista, joilla voi olla vaikutuksia ympäristöön tai luvan noudattamiseen. Ehd-

tuksessa nykyiset lain ja asetuksen kohdat yhdistettäisiin, ilmoituskynnystä ei ole tarkoitus muuttaa nykyisestä.

Valvonnallinen ilmoitus olisi tehtävä ennen kaikkea pilaantumisen riskiä lisäävistä muutoksista. Myös ympäristön pilaantumisen riskiä vähentävistä muutoksista kannattaa ilmoittaa, jotta valvonta voidaan näissäkin tilanteissa sopeuttaa uuteen, pienempään riskiin.

Viranomainen ei tekisi saamansa ilmoituksen johdosta päätöstä. Jos muutos tai tapahtuma näyttäisi täyttävän luvan muuttamisen edellytykset tai jos tapahtuma olisi lain 103 §:n mukainen, viranomaisen olisi huomautettava asiasta ilmoittajalle ja kehoitettava tätä tekemään asianmukainen hakemus tai ilmoitus.

Pykälän 2 momentin mukaan toiminnanharjoittajan vaihtumisesta tulisi ilmoittaa valvontaviranomaiselle, kuten tälläkin hetkellä.

Pykälän 3 momentissa säädetään viranomaisesta, jolle ilmoitus on tehtävä. Säännös nostettaisiin asetuksesta lain tasolle. Ilmoitus tehdään joko kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tai valtion valvontaviranomaiselle, sen mukaan, kumman valvontavastuulla toiminta on.

169 §. Tarkkailu toisen alueella. Pykälässä säädettäisiin tarkkailuoikeuksien myöntämisestä toisen alueelle ja se vastaisi voimassa olevan lain 82 §:ää. Voimassa olevan lain perusteluissa pykälän mukaista tilannetta on kuvattu seuraavasti: Viranomainen voisi antaa toiminnanharjoittajalle oikeuden toimintansa ympäristövaikutusten selvittämiseen toisen alueella. Toiminnanharjoittaja voisi aina myös sopia tarkkailusta alueen haltijan kanssa. Pykälä tarkoittaisi esimerkiksi jatkuvatoimisen mittarin asettamista tai bioindikaattorin sijoittamista toisen hallitsemalle alueelle. Toimenpiteestä ei saisi aiheutua saannottavaa haittaa. Siitä ei voitaisi määrätä korvauksia. Oikeuden myöntäminen ei myöskään oikeuttaisi aiheuttamaan vahinkoa.

Joustavuuden lisäämiseksi ehdotettaisiin että, voimassa olevasta laista poiketen, oikeuden antamista koskeva asia voidaan käsitellä valtion valvontaviranomaisen lisäksi vaihtoehtoisesti valtion ympäristölupaviranomaisessa luvan myöntämisen yhteydessä.

Lupaviranomaisen olisi tässä tapauksessa hankittava tarpeellinen selvitys ja kuultava asianosaisia lupakäsittelyn aikana.

Pykälän 2 momentissa olisi voimassa olevan lain mukainen säännös alueen omistajan tai haltijan kuulemisesta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tarkkailun järjestämisestä, vastaavaa säännöstä ei ole voimassa olevassa laissa. Tarkkailun sisältö ja rajat kuvattaisiin lain tasolla nykyistä tarkemmin. Tarkkailua ei saisi järjestää niin, että tarkkailtavalla alueella olevien henkilöiden kotirauha tai yksityisyyden suoja vaarantuisi.

170 §. Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus. Pykälässä säädettäisiin viranomaisten tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuksista ja se vastaisi pitkälti voimassa olevan lain 83 §:ää.

Pykälän 1 momentin mukaan tiedonsaanti- ja tarkastustoimivalta annettaisiin valvontaja lupaviranomaiselle ja tyyppihyväksyntätehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Voimassa olevan lain laajempaa ilmaisua "tämän lain mukainen viranomainen" ei enää käytettäisi, koska toimivaltasäännökset liittyvät julkisen vallan käyttöön ja toimivalta on siten rajoitettava sellaisille tahoille, joiden tehtävien asianmukainen hoitaminen edellyttää näiden oikeuksien käyttömahdollisuutta. Asiantuntijaviranomaiset ja -laitokset eivät näin ollen kuuluisi enää pykälän soveltamisalan piiriin.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan valvontaviranomaiselle tulisi vaadittaessa luovuttaa tietoja lain salassapitosäännösten estämättä. Säännös vastaa voimassa olevaa lakia kuitenkin niin, että viittaus julkisuuslakiin poistettaisiin. Tietojen salassapitoa koskevat säännökset ovat pääasiassa julkisuuslaissa, mutta salassapidosta voidaan säätää myös muissa laeissa. Rajaus julkisuuslain mukaisiin salassapitoperusteisiin rajoittaisi turhaan säännöksen soveltamisalaa.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin nykyiseen tapaan oikeudesta liikkua toisen alueella ja 4 kohdassa oikeudesta päästä paikkaan, jossa toimintaa harjoitetaan. Momentin 3 kohdan mukaan viranomaisella olisi oikeus tehdä mittauksia ja ottaa näytteitä ja tallenteita. Mittaukset ja näytteidenotto voisivat olla lähinnä ympäristön laadun seuranta, päästöjen tarkkailua sekä aineiden ja tuotteiden ominaisuuksien selvittämistä.

Momentin 5 kohdan mukaan viranomaisella olisi oikeus suorittaa tarkkailua, mikä voisi tapahtua esimerkiksi päästömittauksin laitoksella.

Pykälän 1 momentin 3 kohtaan lisättäisiin selvyiden vuoksi maininta viranomaisen oikeudesta tallenteiden, eli muun muassa valokuvien ja videoiden, ottamiseen paikan päällä. Valvoja voisi tarvita tallenteita muistinsa tueksi tai esitettäväksi päätöksen tekeväälle toimielimelle. Tallenteet olisivat myös toiminnanharjoittajan saatavilla, osana tapauksen asiakirja-aineistoa. Tallenteet olisivat julkisuuslain 5 §:n mukaisia asiakirjoja, joten lain salassapitosäännökset ja muut asiakirjojen käsittelyä koskevat säännökset koskisivat myös niitä.

Viranomaisen oikeus tehdä tarkastuksia siirrettäisiin nyky lakiin nähden omaksi 7 kohdaksi. Sana tarkastus kuvaa sitä, että viranomainen käy itse paikan päällä hankkimassa selvitystä, eikä selvitä asiaa yksinomaan kirjallisen aineiston perusteella. Sanaa tarkastus käytetään tässä merkityksessä vaikiintuneesti. Selvyiden vuoksi laissa ilmaistaisiin nykyistä täsmällisemmin, että viranomaisen voi tarkastusta tehdessään käyttää kaikkia luetelmakohtien 1-6 mukaisia keinoja.

Käytännössä viranomaiset määräävät palveluksessaan olevan viranhaltijan tai virkamiehen suorittamaan pykälän mukaisia tehtäviä. Viranomaisen roolissa tehtävän voi suorittaa myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena toimiva toimielin, vaikka sen jäsenet eivät olekaan virkasuhteessa vaan kunnan luottamushenkilön asemassa.

Pykälän 2 momentissa olisi kotirauhan suoja koskeva säännös, joka on tarpeen perustuslain 10 §:n 1 momentin vuoksi. Kotirauhan suojan tähden pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa ei saisi tehdä tarkastusta ilman laissa olevaa erityissäännöstä. Kotirauhan piiriin eivät tässä pykälässä kuuluisi asunnon pihapiiri tai muuhun kuin asumiseen käytettävät tilat, sillä kotirauhan piiri määritellään eri tavoin perustuslaissa kuin esimerkiksi rikoslaissa. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyyn tilaan saa mennä vain, jos se on välttämätöntä hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojelemiseksi. Voimassa olevassa laissa oleva in-

formatiivinen viittaus terveydensuojelulakiin jätettäisiin ehdotuksesta pois.

171 §. Avustajan käyttäminen. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaista avustavan henkilön tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudesta.

Tarkkailuun liittyviä käytännön tehtäviä, kuten esimerkiksi erilaisten mittausten tekemistä ja näytteiden ottamista, on annettu muidenkin kuin virkasuhteessa olevien hoitettavaksi. Kyse on varsinaista valvontaa suorittavan tahon avustamisesta, eikä näiden tehtävien hoitamiseen liity itsenäistä ratkaisovaltaa. Tarkoituksena on sallia avustavien henkilöiden liikkuminen toisen alueella ja säännöksessä mainittujen muiden tehtävien suorittaminen.

Säännöstä tarkennettaisiin verrattuna voimassa olevan lain 83 §:n 2 momenttiin. Ensimmäkin henkilöllä olisi 1 momentin mukaan oltava tehtävän luonteeseen nähden riittävä pätevyys. Viranomaisen on arvioitava henkilön pätevyyttä suoritettavan tehtävän mukaan. Jos avustaja kerää esimerkiksi viranomaisen puolesta näytteitä, pätevä henkilö osaa kerätä näytteet niin, että tulokset ovat edustavia ja luotettavia. Pätevyyttä voidaan arvioida tarkastelemalla henkilön koulutusta ja kokemusta. Pätevyys voidaan varmistaa perehdyttämällä henkilö tehtävään ja valvomalla riittävästi työn tekemistä.

Pykälän 2 momentti turvaisi kotirauhan suoja. Avustaja ei saa mennä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävään tilaan yksinään, vaan vain virkasuhteessa olevan henkilön tai viranomaiskokoontamassa läsnä olevan toimielimen kanssa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin avustavan henkilön rikos- ja vahingonkorvaus oikeudellisesta vastuusta hänen suorittaessaan tämän pykälän mukaisia julkisia hallintotehtäviä. Lisäksi avustajaan sovelletaan hallinnon yleislakeja, eli hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003) ja julkisuuslakia (621/1999) suoraan niiden soveltamisalaa koskevien säännösten nojalla.

172 §. Tarkastusmenettely. Tarkastusmenettelyä koskeva säännös lain tasolla olisi uusi. Siinä säädettäisiin viranomaisten työnjaosta ja tarkastusmenettelyä koskevasta asetuksenantovaltuudesta. Lisäksi pykälässä oli-

si viittaus hallintolain tarkastusta koskevaan 39 §:ään. Asiallisesti tarkastusta koskeva sääntely ei juuri muuttuisi nykyisestä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin valvontaviranomaisten työnjaosta. Toimivaltasäännös nostettaisiin asetuksesta lain tasolle. Luvanvaraista toimintaa koskevan tarkastuksen tekee ensisijaisesti se viranomainen, joka muutenkin valvoo kyseistä toimintaa. Muiden kuin luvanvaraisten toimintojen osalta tarkastuksen tekee nykyiseen tapaan ensisijassa kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Pykälän 2 momentissa viitattaisiin hallintolain 39 §:ään, joka koskee tarkastuksesta ilmoittamista, tarkastuksen suorittamista ja tarkastuskertomuksen tekemistä. Hallintolain säännöstä ei toistettaisi ympäristönsuojelulaissa. Hallintolain esitöiden mukaan pykälä koskee sellaista viranomaisen toimivaltaan kuuluvaa tarkastusta, jonka suorittaminen on tarpeen tietyn hallintoasian selvittämiseksi tai päätöksen edellytysten toteuttamiseksi. Säännös ei sen sijaan koske esitöiden mukaan viranomaisen toimivaltaan kuuluvia valvontatyyppisiä tarkastuksia. Jako asian selvittämistä varten tehtävään ja valvontatyyppiseen tarkastukseen on ympäristönsuojelulain soveltamisen yhteydessä ollut epäselvä. Viittauksella hallintolakiin halutaan aiempaa selkeämmin säätää siitä, että hallintolain 39 §:n menettelysääntöjä on sovellettava myös valvontatyyppisiin tarkastuksiin, näistä keskeisimpinä määräaikaistarkastukset.

Asian selvittämistä varten tehtävällä tarkastuksella hankitaan tietoa vireillä olevan asian yksityiskohtaiseksi ja totuudenmukaiseksi selvittämiseksi. Valvonnallinen tarkastus tehdään puolestaan toiminnan lainmukaisuuden valvomiseksi, eikä sen tekeminen edellytä hallintoasian vireilläoloa. Kaikki maastokäynnit tai käynnit paikan päällä eivät ole luonteeltaan edellä kuvatun kaltaisia tarkastuksia. Tarkastuksesta ei esimerkiksi liene kyse, kun valvoja yleisöilmoituksen perusteella käy paikan päällä havainnoimassa, onko ojassa nähty aine ympäristölle vaarallista tai onko jollain alueella havaittu haju tai savu ympäristölle haitallista. Näiden ensi käden havaintojen jälkeen viranomainen voi ottaa asian vireille ja ryhtyä selvittämään asiaa perusteellisemmin. Oma ryhmänsä ovat vielä

yllätystarkastukset, joita täytyy toisinaan tehdä esimerkiksi epäiltäessä toiminnanharjoittajaa lainvastaisesta toiminnasta. Näissä tapauksissa tarkastuksesta ei voida tarkastuksen tarkoitusta vaarantamatta ilmoittaa hyvässä ajoin etukäteen valvottavalle, mutta muuten asianosaisten oikeusturvan takeista on huolehdittava hallintolain 39 §:n menettelysäännöksiä noudattaen. Näissäkin tilanteissa toiminnanharjoittajaan olisi pyrittävä olemaan yhteydessä vaikka puhelimitse muutama tunti ennen tarkastusta, jotta hän saisi tilaisuuden tulla itse paikan päälle tai lähettää edustajansa. Mietittäessä rajanvetoa tarkastuksen ja muun valvontakäynnin välillä, on pidettävä mielessä asianosaisten oikeusturvatarpeet ja tarkastuksen tavoite sekä tarkastuksella tehtyjen havaintojen hyödyntäminen asian jatkokäsittelyssä.

Jos tarkastuskertomukseen on välttämätöntä kirjata salassa pidettäviä tietoja, ne on useimmiten hyvä kirjata erilliseen liitteeseen. Tällöin niiden asianmukainen hallinnointi ja julkisuuslain periaatteiden toteuttaminen on käytännössä helpompaa.

Pykälän 2 momentissa olisi tarkastusta koskeva asetuksenantovaltuus. Asetuksella voitaisiin antaa tätä pykälää ja hallintolain 39 §:ää tarkentavia säännöksiä tarkastuksesta. Asetuksenantovaltaa käytettäisiin muun muassa teollisuuspäästödirektiivin 23 artiklan 6 kohdan tiedoksiantovaatimusten täyttämiseksi.

173 §. Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen määräyksistä ja kielloista oikeudenvastaisen tilan oikaisemiseksi. Säännös olisi toista ja kolmatta momenttia lukuun ottamatta sama kuin voimassa olevan lain 84 §.

Uudella 2 momentilla pantaisiin täytäntöön teollisuuspäästödirektiivin 8 ja 23 artiklojen viranomaisvelvoitteet rikkomustilanteissa. Momentti koskisi teollisuuspäästödirektiivin laitosten lisäksi muutakin ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa. Viranomaisen on aktiivisesti vaadittava toiminnanharjoittajaa toteuttamaan tarpeelliset toimenpiteet jos se havaitsee, että toiminta ei täytä tämän lain nojalla asetettuja vaatimuksia. Keskeiset vaatimukset luvanvaraiselle toiminnalle ilmenevät lupamääräyksistä. Osa

vaatimuksista ilmenee lupahakemuksesta, sillä toiminnanharjoittaja on hakemuksessaan kuvannut, millaista toimintaa se harjoittaa ja millaisia päästöjä toiminnasta syntyy. Lupahakemuksin siis rajaa sallitun toiminnan alaa, sillä lupa voi koskea vain hakemuksessa kuvattua toimintaa. Toiminnalle asetetut vaatimukset voivat ilmetä myös yleisesti sitovista alakohtaisista säännöistä, kuten valtioneuvoston asetuksista, niin että sääntöihin vain viitataan luvassa. Lupien tehokas valvonta edellyttää käytännössä, että lupahakemukset ja päätökset on tehty hyvin ja ne ovat selkeitä, niin että asetetut vaatimukset löytyvät helposti ja ne ovat mahdollisimman yksiselitteisiä.

Jos toiminnanharjoittaja on itse ryhtynyt välittömiin ja viranomaisen arvion mukaan asianmukaisiin toimiin lainvastaisen tilan korjaamiseksi, riittää, että viranomaisen seuraa tilannetta ja toiminnanharjoittajan korjaavia toimenpiteitä. Jos toiminnanharjoittajan aikaansaannokset osoittautuvat riittämättömiksi, viranomaisen on oltava aktiivinen ja käytettävä esimerkiksi kehotuksia ja määräyksiä tilanteen oikaisemiseksi. Viime kädessä lain noudattaminen on varmistettava määräyksellä, jota tehostetaan uhalla.

Viranomaisten toimintavelvoitteet kirjattaisiin lakiin entistä selvemmin teollisuuspäästödirektiivin täsmällisen toimeenpanon vuoksi. Perinteisempi tapa Suomessa on ollut kirjata lakiin viranomaisen toimivallan perusta ja rajoitukset, tuomatta esille niistä seuraavia yksityiskohtaisia toimimisvelvoitteita. Tämäkin kirjoitustapa, yhdessä virkavelvollisuuksia koskevien säännösten kanssa, on velvoittanut viranomaiset toimimaan lainvastaisessa tilanteessa, vaikka velvollisuutta ei olisi ilmaistu laissa nimenomaisesti.

Pykälän 3 momentin määräystä viranomaisten toimivaltajaosta muutettaisiin hieman nykyiseen verrattuna. Valvontatoimivalta kytkettäisiin luvan tosiasiallisesti myöntäneeseen viranomaiseen niin, että kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo omia lupiaan ja valtion valvontaviranomainen valtion ympäristölupaviranomaisen myöntämiä lupia.

Lupatoimivaltaan perustuva valvontatoimivaltajako on osoittautunut käytännössä hankalaksi tilanteissa, joissa toiminnan laajuus

vaihtelee. Toiminnan laajentaminen saattaa johtaa siihen, että toimivaltainen lupa- ja valvontaviranomainen muuttuu kunnan viranomaisesta valtion viranomaiseksi. Lainsäädännön muutokset tai toiminnan supistuminen saattavat johtaa myös päinvastaiseen tilanteeseen. Laajennusta ei aina toteuteta laajentamista koskevan päätöksen saatua lainvoiman, vaan toiminta saattaa jatkua aikaisemmin myönnetyn luvan mukaisena useita vuosia. Näissä tilanteissa on tarkoituksenmukaisinta, että valvontaviranomainen määräytyy sen mukaan, mitä lupaa tietyllä hetkellä tosiasiallisesti noudatetaan. Jos esimerkiksi eläinsuojan laajennusosaa ei toteuteta ja toiminnanharjoittaja toimii vanhan luvan nojalla, säilyisi valvontatoimivalta kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella, vaikka laajennusosan ympäristöluvasta olisi päättänyt valtion ympäristölupaviranomainen.

174 §. *Määräys vesistön merkittävän pilaantumisen ja luontovahingon korjaamiseksi*, **175 §.** *Vesistön pilaantumisen merkittävyyden arviointi* ja **176 §.** *Ilmoitus vesistön merkittävästä pilaantumisesta ja luontovahingosta*. Ehdotuksen 174 – 176 § koskisivat merkittävää vesistön pilaantumista ja luontovahinkoa. Säännökset ovat samat kuin voimassa olevan lain 84 a – c §:t, jotka lisättiin ympäristönsuojelulakiin ympäristövastuudirektiivin (2004/35/EY) toimeenpanon yhteydessä.

177 §. *Määräys pilaantumisen ehkäisemiseksi*. Pykälä on sama kuin voimassa olevan lain 85 § kuitenkin niin muutettuna, että määräyksen sisältöä on laissa kuvattu nykyistä tarkemmin. Tarkennuksella ei olisi tarkoitus rajata määräyksen käyttöalaa nykyisestä, vaan täsmennys on tarpeen määräysten luonteen hahmottamiseksi ja tarkemmaksi rajaamiseksi lain tasolla.

178 §. *Toiminnan keskeyttäminen*. Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 86 §:ää toiminnan keskeyttämisestä. Sanamuotoa tarkennettaisiin teollisuuspäästödirektiivin 8 artiklan 2 kohdan 2 kappaleen velvoitteiden täsmällisen toimeenpanon vuoksi. Ympäristön pilaantumisen tai terveyshaitan vaara johtaisi keskeyttämiseen, jos odotettavissa oleva seuraus olisi välitön ja vakava. Ympäristölle aiheutuvien haittojen olisi oltava huomattavia, jotta keskeyttämiseen voitaisiin tämän sään-

nöksen nojalla ryhtyä. Toiminnan lainvastaisuus ei olisi tämän pykälän soveltamisen edellytyksenä. Toiminnan keskeyttäminen on poikkeuksellinen toimenpide, joka voisi tulla kysymykseen vain harvoin. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti koko toimintaa ei voitaisi keskeyttää, jos keskeyttäminen olisi rajattavissa haittoja aiheuttavaan toiminnan osaan. Toisaalta viranomaisen ei tarvitsisi jäädä odottamaan toiminnanharjoittajan toimenpiteitä, jos terveyshaitta tai ympäristön pilaantumisen uhka olisi niin välitön ja vakava, että viivytys olisi yleisen edun vastainen.

Pykälän 2 momentin säännökset kuulemisesta ja keskeyttämismenettelystä ovat samat kuin voimassa olevassa laissa. Ennen keskeyttämistä on aina tarpeen olla yhteydessä toiminnanharjoittajaan, vaikka kirjallista kuulemistakaan ei ehdittäisikään toimittamaan. Toiminnanharjoittajan tulisi voida olla läsnä keskeyttämistoimenpiteen aikana paitsi oikeusturvan vuoksi myös siksi, että voisi antaa tarpeellisia tietoja toimenpiteen suorittamisesta ja mahdollisista vaikutuksista. Laajamittaisia teollisia prosesseja ei voida yleensä keskeyttää yksinkertaisesti, vaan keskeyttäminen on käytännössä tehtävä tietyllä tavalla muun muassa hallitsemattomien ympäristövaikutusten estämiseksi.

Pykälän 3 momentissa olisi nykyiseen lakiin nähden uusi säännös viranomaisten välisestä toimivaltaajaosta. Ensisijaisesti keskeyttämisen suorittaisi se viranomainen, joka muutoinkin valvoo luvanvaraista toimintaa.

179 §. *Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen alaisen viranhaltijan väliaikainen määräys.* Pykälä vastaisi voimassa olevaa 89 §:ää viranhaltijan väliaikaisesta määräyksestä. Säännöksen otsikkoa ja tekstiä selkeytettäisiin niin, että siitä kävisi paremmin ilmi sen käyttöala: kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen alaisen viranhaltijan poikkeuksellinen oikeus kiiretilanteessa käyttää hallintopakkoa, joka on lain 24 §:ssä määrätty vain toimielimen toimivaltaan kuuluvaksi ja delegointikiellon alaiseksi, kuten kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain 7 §:ssä säädetään.

Uudessa 2 momentissa todettaisiin selvyyden vuoksi, että viranhaltijan väliaikainen määräys tai kieltä on voimassa niin kauan, kunnes kunnan ympäristönsuojeluviranomai-

nen on tehnyt asiassa päätöksensä. Toimieliimen päätös voi olla määräyksen tai kiellon voimassa pitävä, sitä muuttava tai sen purkava, riippuen tapauksen luonteesta ja asian kehittymisestä päätösten välisenä aikana. Keskeyttämisessä toimielimen päätös koskee sitä, onko viranhaltijan suorittama keskeyttäminen, joka on välittömän hallintopakon käyttöä, vielä voimassa. Toimielin voisi lähinnä todeta, ovatko keskeyttämisen edellytykset vielä olemassa ja jos ovat, vahvistaa keskeyttämisen. Lisäksi olisi tuotava esille, mitä toimenpiteitä toiminnanharjoittajan on tehtävä toiminnan jatkamiseksi. Jos olosuhteet ovat muuttuneet niin, että keskeyttäminen voidaan purkaa, toimielin toteaisi puolestaan tämän.

180 §. *Kemikaaleja, laitteita ja koneita koskeva kieltö- tai velvoittamispäätös.* Pykälä koskisi kemikaaleihin, laitteisiin ja koneisiin kohdistuvia kieltö- tai velvoittamispäätöksiä ja se olisi sama kuin voimassa olevan lain 87 §.

181 §. *Uhkasakko, teettämishukka ja keskeyttämishukka.* Säännös vastaisi voimassa olevan lain 88 §:ää hallintopakkomääräykseen liitettävästä uhasta. 1 momentin loppuun lisättäisiin nykyiseen lakiin nähden uusi kohta, jonka mukaan uhkaa ei saisi asettaa suoraan 177 §:n nojalla annetun määräyksen tehosteeksi. Mainitun pykälän nojalla annettava määräys ei ole hallintopakon käyttämisestä vaan yksittäisen määräyksen antamista tilanteessa, jossa toimintaa on tarpeen säädellä ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Ei ole tarkoituksenmukaista tehostaa uhalla tällaista toimintamääräystä, jolla vasta luodaan yksityiskohtainen, lain tavoitteita konkretisoiva velvoite. Kun 177 §:n mukainen määräys on annettu, sen noudattamista valvotaan 173 ja 181 §:n nojalla.

Pykälän 2 momentti olisi uusi ja se koskisi niin sanottua itsekriminointisuojaa. Periaatteen mukaan kenelläkään ei ole velvollisuutta myötävaikuttaa oman syyllisyytensä selvittämiseen rikosprosessissa. Sellaisia tietoja, jotka viranomainen on saanut määräyksellä, jonka tehosteena on sakon uhka, ei saa käyttää tietoja antaneen henkilön syyllisyyden osoittamiseksi rikosprosessissa. Periaatetta koskeva säännös otettaisiin lakiin sen Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäy-

tännön myötä korostuneen aseman vuoksi. Itsekriminointisuoja koskeva eurooppalainen ja kotimainen oikeuskäytäntö kehittynee edelleen ja saattaa vaikuttaa periaatteen tulkintaan tulevaisuudessa. Suojan kaikki ulottuvuudet eivät näin ollen kävisi välttämättä ilmi lain tekstistä, vaan rikosasioita käsittelevät tuomioistuimet ja muut tahot joutuisivat ottamaan periaatteen huomioon itsenäisesti.

Uusi momentti vaikuttaisi valvontaviranomaisen toimintaan ennalta arvioiden vain vähän. Jos viranomaisen määräisi sakon uhalla toiminnanharjoittajan antamaan tietoja valvonta-asiassa, näitä tietoja ei saisi yleensä käyttää hyväksi mahdollisen esitutkintapyynnön tekemisessä. Näin on, jos toiminta näyttäisi tietojen perusteella täyttävän rikoksen tunnusmerkistön ja myös tietoja luovutaneen henkilön asema syytettynä vaikuttaisi todennäköiseltä. Kohta rajoittaisi siten käytännössä valvontaviranomaiselle lain 185 §:ssä asetettua velvollisuutta tehdä esitutkintapyyntö. Sen sijaan kohta ei millään tavalla estäisi valvontaviranomaista etenevästä omassa hallintopakkoprosessissaan, jolla se pyrkii varmistamaan, että toiminnasta ei aiheudu ympäristön pilaantumista.

182 §. Kuuleminen. Pykälä koskisi kuulemista ennen määräyksen antamista ja se olisi sama kuin voimassa olevan lain 91 §.

183 §. Vireillepano-oikeus. Pykälä koskee viranomaisaloitteisiin menettelyihin liittyvää vireillepano-oikeutta ja se olisi sama kuin voimassa olevan lain 92 §. Pykälään lisättäisiin saamelaiskäräjien ja kolttien kyläkokoituksen oikeus vireillepanoon, jos haitalliset vaikutukset ilmenevät saamelaisten kotiseutualueella tai kolttialueella.

184 §. Virka-apu. Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 93 §:ää. Poliisin ja rajavartiolaitoksen virka-apu perustuu suoraan poliisilakiin ja rajavartiolaitokseen, joihin säännöksessä viitattaisiin. Tullilaissa ei ole vastaavaa virka-apusäännöstä, joten sen virka-avusta olisi säädettävä tässä erikseen.

Poliisilain mukaan poliisin on annettava virka-apua viranomaiselle laissa säädetyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi, jos virka-apua pyytävää viranomaista estetään suorittamasta virkatehtäviään. Estämisestä on kysymys myös niissä tapauksissa, joissa estäminen ei ole vielä alkanut, mutta on perus-

teltua syytä epäillä sen tulevan tapahtumaan. Voimassa olevan poliisilain (872/2011) mukaan säännös vastaa aikaisempaa nyttemmin kumottua poliisilakia, jota koskevan hallituksen esityksen (HE 57/1994) perusteluiden mukaan virka-avun saamisen edellytyksenä olisi, että virkatoimen tai muun laillisen oikeuden toteuttamista kohtaa este, jonka poistamiseen tarvitaan poliisin toimivaltuuksia. Tällainen este voi olla fyysinen vastarinta taikka rakenne, jonka murtaminen edellyttää voimakeinojen käyttöä, kuten lukittu ovi, ikkuna, asiakirjojen säilytyskaappi tai muu sellainen este, jota joudutaan vahingoittamaan toimenpiteen suorittamiseksi. Ilman poliisiaikin viranomaisella on oikeus mahdollisesta kieltotaulusta tai suullisesti esitetystä kiellosta huolimatta päästä toimenpiteen suorittamispaikkaan ja tällöin tarvittaessa avata lukitsematta olevia ovia, portteja tai vastaavia rakenteita. Heillä on myös oikeus siirtää kulkesteena olevia esineitä.

185 §. Toiminta rikosasiassa. Pykälä koskisi valvontaviranomaisen velvollisuutta tehdä esitutkintapyyntö poliisille ja se olisi sama kuin voimassa olevan lain 94 §.

Luku 19. Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

186 §. Muutoksenhaku. Pykälässä säädettäisiin tämän lain nojalla annettujen viranomaisten päätösten muutoksenhausta ja pykälä olisi sama kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 96 § kuitenkin niin, että valitukset toimitettaisiin päätöksen tehneen viranomaisen sijaan suoraan Vaasan hallinto-oikeudelle. Pykälään tehtäisiin lisäksi teknisluonteinen tarkistus siten, että Suomen ympäristökeskuksen sijaan 2 momentissa säädettäisiin turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätöksestä.

187 §. Valitusoikeus. Pykälässä säädettäisiin valitusoikeudesta lähes samoin kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 97 §:ssä. Pykälän ensimmäiseen momenttiin lisättäisiin kuitenkin saamelaiskäräjien ja kolttien kyläkokoituksen oikeus hakea muutosta sellaiseen ympäristölupapäätökseen, joka koskee saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan tai kolttien elinolosuhteita ja

mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja. Valitusoikeus olisi tarpeen, jotta saamelaiset ja koltat voisivat valvoa etuaan, kun ympäristölupa-asiassa on kyse 52 §:n mukaisten lupanmyöntämissesteiden tulkinnasta ja soveltamisesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen oikeudesta valittaa sellaisesta päätöksestä, jolla Vaasan hallinto-oikeus on muuttanut sen tekemää päätöstä tai kumonnut sen. Toisin kuin voimassa olevassa laissa, muutoksenhaun perusteen ei tarvitsisi kytkeytyä välittömästi yleisen ympäristönsuojeluedun valvomiseen. Viranomaisella voi olla tarpeen hakea päätökseen muutosta myös muusta perustellusta syystä, esimerkiksi siksi, että lupaviranomaisten välinen toimivaltajako on epäselvä. Momenttiin lisättäisiin valtion lupaviranomaisen oikeus hakea muutosta päätökseen, tähän asti muutoksenhakuoikeus on koskenut vain kunnan lupaviranomaista.

188 §. *Oikaisuvaatimus tarkkailusuunnitelmaa ja tarkkailumääräysten muuttamista koskevasta päätöksestä.* Pykälässä säädettäisiin tarkkailusuunnitelmaa ja tarkkailumääräysten muuttamista koskevan päätöksen muutoksenhakua edeltävästä oikaisuvaatimusmenettelystä vastaavasti kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 46 §:n 6 momentissa. Oikaisuvaatimusta koskeva säännös siirrettäisiin muutoksenhakua koskevaan lukuun. Oikaisuvaatimus muutoksenhaun esivaiheena liittyisi tilanteisiin, joissa ympäristölupaviranomainen on lupapäätöksessä siirtänyt tarkkailumääräysten antamista koskevaa päätösvaltaa toiselle viranomaiselle, ja tämän viranomaisen tekemään päätökseen oltaisiin tyytymättömiä. Oikaisuvaatimuksen johdosta tehty päätös annetaan julkipanon jälkeen, vastaavasti kuin tarkkailumääräyksiä koskeva päätös, ja siitä olisi tiedotettava vastaavasti. Tiedottamisen laajuutta harkittaessa voitaisiin ottaa huomioon päätöksen luonne ja laajuus, lain 98 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaisesti. Muutoin oikaisuvaatimukseen sovelletaan, mitä hallintolaissa säädetään oikaisuvaatimuksesta.

189 §. *Oikaisuvaatimus kalatalousasioita koskevasta päätöksestä.* Pykälässä säädettäisiin oikaisuvaatimuksesta kalatalousvelvoit-

teen toteuttamissuunnitelmaa ja kalatalousmaksun käyttösuunnitelmaa koskevaan päätökseen vastaavasti kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 44 §:ssä. Oikaisuvaatimusta koskeva säännös siirrettäisiin muutoksenhakua koskevaan lukuun.

190 §. *Oikaisuvaatimus suuren laitoksen lupamääräysten tarkistamista koskevasta määräyksestä.* Pykälässä säädettäisiin mahdollisuudesta hakea oikaisua elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen, jolla suuren laitoksen toiminnanharjoittaja veloitetaan hakemaan lupamääräysten tarkistamista BAT-päätelmien päivittämisen vuoksi. Menettely ja sitä koskeva muutoksenhaku olisivat voimassa olevaan ympäristönsuojelulakiin nähden uusia. Oikaisuvaatimus ehdotetaan säädettäväksi muutoksenhaun esiasteeksi sen vuoksi, että valtion ympäristölupaviranomainen voisi osaltaan, oikaisuvaatimusten kautta, valvoa tarkistamista koskevan säännöksen yhdenmukaista soveltamista. Valtion ympäristölupaviranomaisella on itsenäinen tulkintaoikeus ja ratkaisupakko samaa asiaa koskien, kun suuren laitoksen ympäristölupamääräysten tarkistamista koskeva hakemusasia tulee siellä vireille. Kun vastaavan harkinnan on tehnyt esiasteena valvontaviranomainen, on oikaisuvaatimuksen ohjaaminen lupaviranomaiseen tarkoituksenmukaista. Lupaviranomainen käsittelee voimassa olevan lain mukaan muun muassa tarkkailumääräyksiä koskevia oikaisuvaatimusasioita, joten menettely olisi sille sinänsä tuttu. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen, jolla vahvistettaisiin määräysten tarkistamisvelvollisuus, ei saisi hakea erikseen muutosta. Muutoksenhaku olisi mahdollista lupamääräysten tarkistamista koskevan päätöksen muutoksenhaun yhteydessä. Muutoksenhaun siirtäminen myöhäisempään vaiheeseen olisi tarpeen, koska lupamääräykset on teollisuuspäästödirektiivin mukaan tarkistettava ja tarpeen mukaan saatettava ajan tasalle neljässä vuodessa laitoksen pääasiallista toimintaa koskevien BAT-päätelmien julkaisemisesta eikä menettely kestä muutoksenhausta johtuvaa viivästystä. Muutosta tai oikaisua ei sen sijaan voida hakea valvontaviranomaisen kannanottoon siitä, että lupamääräyksiä ei ole tarkistettava. Kyse olisi valvontatoiminnassa teh-

dystä ratkaisusta, johon ei liittyisi hallintopäätöstä. Vastaavia ratkaisuja tehdään esimerkiksi rekisteröintimenettelyä koskevassa valvonnassa, jossa viranomainen tarkastaa toiminnanharjoittajan aloittamisilmoituksen ja rekisteröi toiminnan ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Tällaiseen viranomaisen valvontatoimeen ei liity muutoksenhakuoikeutta.

Oikaisuvaatimuksen käsittelyyn sovellettaisiin muuten hallintolain oikaisuvaatimusta koskevia säännöksiä. Hallintolain mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Jos oikaisuvaatimusta ei ole tehty määräajassa, oikaisuvaatimus jätetään tutkimatta. (49 c §) Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti toimivaltaiselle viranomaiselle. Oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava päätös, johon haetaan oikaisua, sekä se, millaista oikaisua vaaditaan ja millä perusteilla sitä vaaditaan. (49 d §) Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä (49 e §). Kun oikaisuvaatimus on tehty, oikaisuvaatimuksen käsittelevä viranomainen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi. Täytäntöönpanon kieltämis- tai keskeytysasiassa annettuun ratkaisuun ei saa hakea erikseen muutosta. (49 f §) Näitä ja muita oikaisuvaatimusta koskevia hallintolain säännöksiä sovellettaisiin tämän lain mukaisessa oikaisuvaatimusmenettelyssä, ellei tässä laissa säädetä toisin.

191 §. Muutoksenhaku eräissä tapauksissa. Pykälässä säädettäisiin tyyppihyväksyntään, pätevyystodistukseen, tarkastuslaitoksen päätökseen, pätevyden arviointiin ja todistuksen antamiseen liittyvästä oikaisuvaatimuksesta tai muutoksenhakuoikeudesta samoin kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 97 a §:ssä.

192 §. Kuuleminen ympäristölupapäätöstä koskevan valituksen johdosta. Pykälässä säädettäisiin tiedottamisesta ja kuulemisesta ympäristölupapäätöstä koskevan valituksen johdosta. Pykälässä otettaisiin huomioon valituksen toimituspaikkaa koskeva muutos siten, että menettelystä huolehtii jatkossa muutoksenhakuviranomainen, muutoin asiasta olisi säädetty samoin kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 98 §:ssä.

193 §. Menettely muutoksenhakutuomioistuimessa. Pykälässä säädettäisiin menettelystä muutoksenhakutuomioistuimessa samoin kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 99 §:ssä.

194 §. Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus. Pykälässä säädettäisiin päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta samoin kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 100 §:ssä.

195 §. Päätöksen täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta. Pykälässä säädettäisiin päätöksen täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta samoin kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 101 §:ssä.

196 §. Täytäntöönpanoasian käsittely muutoksenhakutuomioistuimessa. Pykälässä säädettäisiin täytäntöönpanoasian käsittelystä muutoksenhakutuomioistuimessa samoin kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 101 a §:ssä.

Luku 20. Erinäiset säännökset

197 §. Kunnan ympäristönsuojelumääräykset. Pykälä vastaisi pääsääntöisesti voimassa olevan ympäristönsuojelulain 19 §:ää. Siitä poiketen pykälässä säädettäisiin ympäristönsuojelumääräysten antajaksi kunta, jolloin määräysten antaja määrittäisi kuntalain ja kunnan hallinnollisten määräysten perusteella.

198 §. Menettely kunnan ympäristönsuojelumääräyksiä annettaessa. Pykälässä säädettäisiin menettelystä kunnan ympäristönsuojelumääräyksiä valmisteltaessa. Se vastaisi lähtökohtaisesti voimassa olevan lain 19 §:n 4 momenttia. Siihen kuitenkin lisättäisiin velvollisuus tiedottaa määräysten valmistelusta ja hyväksytyistä määräyksistä sähköisesti kunnan tietoverkkosivuilla. Vaikutusmahdollisuuksien varaamiseen sovellettaisiin hallintolain 41 §:ä.

199 §. Valtakunnalliset suunnitelmat ja ohjelmat. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 26 §:ä.

200 §. Käsittelymaksut. Pykälässä säädettäisiin hallintoasioiden ja valvontatoimenpiteiden käsittelymaksuista. Ensimmäisessä momentissa todettaisiin nykyiseen tapaan, että lupien, ilmoitusten ja muiden asioiden käsittelystä voitaisiin periä maksu. Sääntelyä ei

ehdoteta muutettavaksi tältä osin. Sen sijaan uutena kohtana voimassa olevaan lakiin nähden ehdotettaisiin valvonnan osittaista maksullisuutta. Valvonnan kohteen olisi suoritettava valtiolle tai kunnalle maksu siitä, että viranomaisen valvoo toiminnan lainmukaisuutta. Maksujen piiriin tulisi vain osa viranomaisen suorittamista valvontatoimista, sen mukaan kuin tässä pykälässä ja maksuista säädettävässä asetuksessa sekä kuntien taksoissa tarkemmin määrätään. Valvonnan maksullisuudella pyritään turvaamaan valvonnan voimavaroja. Jotta tämän uuden rahoituslähteen käyttöönotto todella vaikuttaisi valvonnan voimavaroihin, tulisi maksutulot myös ohjata oikein: Lisääntyvät varat tulisi käyttää valvontahenkilöstön palkkaamiseen ja valvonnan muiden menojen kattamiseen.

Ensimmäisenä maksullisen valvonnan ryhmänä olisivat valvontaohjelman mukaiset suunnitelmalliset valvontatoimet. Näitä ovat lähinnä määräaikaistarkastukset ja määräaikaisraporttien tarkastaminen. Määräaikaisraporteilla tarkoitetaan sellaisia toiminnanharjoittajan viranomaiselle lähettämiä selvityksiä, esimerkiksi tarkkailutuloksia koskevia yhteenvetoja, joiden tuottaminen perustuu lainsäädäntöön tai ympäristöluvan määräykseen. Maksuja voitaisiin periä tällä perusteella vain ympäristölupapalvelillisilta ja rekisteröitäviltä toiminnoilta. Edellytyksenä maksun perimiselle olisi, että valvontatoimenpide on mainittu valvontaohjelmassa. Työnjako kuntien ja valtion valvontaviranomaisten välillä vaikuttaisi käytännössä maksujen keräämiseen. Se viranomaisen, jonka valvontavastuulla toiminta on, voisi periä myös siihen kohdistuvia säännöllisen valvonnan maksuja. Vastuunjaon tulisi käydä ilmi viranomaisen valvontaohjelmasta.

Toinen maksullisten toimenpiteiden ryhmä olisivat rikkomuksia koskevat tarkastukset. Jos viranomaisen ryhtyy rikkomuksen oikaisemiseen hallinnollisin täytäntöönpanokeinoin ja asian selvittämiseksi tehdään tarkastus, voitaisiin tarkastuksesta periä maksu. Vastaavasti hallintopakkomenettelyssä annettun määräyksen, kiellon tai keskeytyksen valvomiseksi tehdyt tarkastukset olisivat maksullisia. Maksua voitaisiin periä tällä perusteella muiltakin tahoilta kuin luvanvaraisilta ja rekisteröidyltä toiminnoilta.

Muut valvontatoimet olisivat edelleen maksuttomia. Samoin erilaiset neuvottelut ja neuvonta olisi maksutonta. Onnettomuuksiin, tuotantohäiriöihin tai kansalaisten tekemiin haittailmoituksiin liittyvät tarkastukset eivät olisi maksullisia vielä alun selvittelyvaiheessa, vaan vasta sitten, jos viranomaisen ryhtyisi käyttämään hallintopakkoa tilanteen korjaamiseksi. Usein hallintopakkoasia tulee vireille vasta, kun ratkaisua ei ole saavutettu neuvotteluilla ja kehotuksilla. Maksuttomana alkanut valvonta vaihtuisi siis maksulliseksi siinä vaiheessa, kun viranomaisen päättää käynnistää asiassa 18 luvun 173, 174 tai 178 §:n mukaisen hallintopakkomenettelyn.

Pykälän 2 momentin mukaan terveydensuojeluviranomaiset, kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitetut kunnan valvontaviranomaiset ja elintarvikevalvontaviranomaiset voivat periä maksun 17 luvussa tarkoitetun valtioneuvoston asetuksen noudattamiseksi suorittamastaan valvonnasta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin maksujen perusteista. Maksujen määräytymisen yleiset perusteet ovat valtion viranomaisten osalta maksuperustelaissa, johon pykälässä viitattaisiin. Kuntien maksujen yleiset perusteet päätettäisiin kunnan taksapäätöksessä. Kuntalain mukaan kuntien suoritteista perittävien maksujen yleiset perusteet on päätettävä valtuustotasolla. Maksu voisi olla enintään valvontasuoritteiden tuottamisesta viranomaiselle aiheutuneiden keskimääräisten kokonaiskustannusten suuruisen (omakustannusarvo). Maksujen määrääminen omakustannusarvoa pienemmäksi on kunnan harkintavaltaan kuuluva, taksapäätöksessä käsiteltävä asia.

Pykälän 4 momentissa olisi voimassa olevan lain mukainen säännös siitä, että haittaa kärsivältä asianosaiselta tai viranomaiselta ei voitaisi periä käsittelymaksua, jos ne ovat panneet vireille tässä laissa tarkoitetun hallintoasian. Muilta kuin haittaa kärsivän asianosaisen roolissa olevilta vireillepanijoilta voitaisiin periä maksu, jos vireillepano olisi ilmeisen perusteetonta. Voimassa olevan lain perusteluiden mukaan tällä tarkoitettaisiin lähinnä sellaisia tilanteita, joissa vireillepano ei johda toimenpiteisiin ja tämä on voitu havaita lähes välittömästi. Tällöin kysymys olisi

lähinnä shikaaniluontoisesti käynnistetyistä asiasta.

Pykälän 5 momentissa on informatiivinen viittaussäännös verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettuun lakiin. Pykälän mukaiset käsittelymaksut ovat edellä mainitun lain mukaisia julkisia maksuja, jotka ovat suoraan ulosottokelpoisia.

201 §. Todistajan kuuleminen. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 106 §:ää.

202 §. Kulujen korvaaminen korvausasiassa. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 107 §:ää.

203 §. Mittausten ja tutkimusten laadunvarmistus. Pykälä vastaisi pääosin nykyisen ympäristönsuojelulain 108 §:ää. Pykälän 1 momentti sisältäisi siten voimassa olevan lain 108 §:n 1 momenttia vastaavan yleisen säännöksen mittausten ja tutkimusten tekemisestä pätevästi, luotettavasti ja tarkoituksenmukaisin menetelmin. Säännös koskisi kaikkia lain ja sen nojalla annettujen asetusten ja niiden mukaisesti tehtyjen päätösten nojalla tehtäviä mittauksia, testauksia, selvityksiä ja tutkimuksia. Tyypillisesti kyse olisi lain nojalla myönnettyihin ympäristölupiin liittyvästä velvoitetarkailusta, mutta säännös kattaisi myös muun tyyppiset kertaluonteiset selvitykset ja viranomaisten seurannan siltä osin kuin siitä säädetään ympäristönsuojelulaissa.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan uutta säännöstä lain valvontaa varten otettujen veden laatuun liittyvien näytteiden tutkimuksia tekevästä laboratorioista. Näytteet tulisi tutkia säännöksen mukaisesti hyväksytyssä laboratoriossa. Pykälässä säädettäisiin yleisistä edellytyksistä laboratorion hyväksymiselle. Hyväksymisen edellytykset kattaisivat laboratorion laatujärjestelmän akkreditoinnin sekä näytteenotto toiminnan ja raportoinnin pätevyyden. Lisäksi hyväksymisen edellytyksenä olisi, että laboratorio on teknisesti pätevä, tuottaa luotettavia tuloksia ja sen henkilökunnalla riittävä koulutus ja pätevyys. Tarkemmin hyväksymisestä ja sen edellytyksistä voitaisiin säätää 4 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella. Laboratoriot hyväksyisi vesiin liittyvien näytteiden osalta Suomen ympäristökeskus. Suomen ympäristökeskuksen hyväksymistä koskevaan päätök-

seen olisi mahdollista hakea muutosta siten kuin 18 luvussa säädetään.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan uutta säännöstä lain valvontaan liittyvistä ilmanlaadun seurannoista. Hyväksytyllä menetelmällä tarkoitetaan ensisijaisesti ilmanlaadusta annetun valtioneuvoston asetuksessa (38/2011) ja ilmassa olevasta arseenista, kadmiumista, elohopeasta, nikkelistä ja polyyklisistä aromaattisista hiilivedyistä annetun valtioneuvoston asetuksessa (164/2007) säädettyjä standardoituja näytteenotto- ja analyysimenetelmiä eli vertailumenetelmiä taikka menetelmiä, joiden ekvivalenttisuus vertailumenetelmään on osoitettu. Laitteella tarkoitetaan ilmanlaadun seurannassa käytettävää automaattista analysointilaitetta tai manuaalista keräintä oheislaitteineen. Mittausverkolla tarkoitetaan yhden tai useamman mittausaseman muodostamaa kokonaisuutta, joka voi käsittää koko maan (Ilmatieteen laitoksen taustaverkko), useita kuntia (HSY) tai yhden kunnan. Verkko voi olla myös teollisuuslaitoksen ylläpitämä. Laboratoriolla tarkoitetaan kansallista vertailulaboratoriota ja muita laboratorioita, jotka tuottavat mittaus- ja kalibrointipalveluja. Näytteenottoon perustuvissa menetelmissä, joista tavallisimpia ovat hiukkasmassan ja hiukkasmassasta analysoitavien metallien määrittäminen, näyte analysoidaan laboratoriossa. Yleensä verkoilla ei ole omaa laboratoriotuotantoa, mutta poikkeuksiakin on.

Mittausverkoilta, mittausasemilta ja laboratorioilta edellytettäisiin kirjallista laadunvarmistus- ja laadunvalvontajärjestelmää sekä mittausten jäljitettävyyttä kansainvälisiin standardeihin. Laboratorioita lukuun ottamatta laadunvarmistusta ja laadunvalvontaa koskeva vaatimus sisältyy jo nykyiseen ilmanlaadusta annettuun valtioneuvoston asetukseen. Myös mittausten jäljitettävyydestä on säädetty tarkemmin kyseisessä asetuksessa. Jäljitettävyyteen ja laadunvarmistukseen liitetty myös se, että kansallinen ilmanlaadun vertailulaboratorio on akkreditoitu ilmanlaadusta annetun asetuksen edellyttämällä tavalla. Muilta laboratorioilta ei vaadita akkreditointia. Kansallisena vertailulaboratoriona on toiminut vuodesta 2001 alkaen Ilmatieteen laitos. Sen pätevyysalueeseen kuuluu jäljitettävien kalibrointipalveluiden tuottaminen ja

ylläpito, näytteenotto sekä mittalaitteiden ja mittausten menetelmien testaustoiminta. Varsinainen mittausten menetelmien ja mittalaitteiden testaus eivät kuulu vertailulaboratorion tehtävälueeseen, mutta laboratorio on tehnyt hiukkasmittalaitteiden vertailuja mittausten ekvivalenttisuuden osoittamiseksi ja tehtävälueeseen olisi syytä päivittää tarvittavilta osin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin myös ilmanlaadusta ja sen parantamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/50/EY 3 (ns. ilmanlaatudirektiivi) artiklan ensimmäisen alakohdan b luetelukohtaan mukaisesta ilmanlaadun mittausjärjestelmien vaatimuksenmukaisuuden tarkistamisesta. Mittausjärjestelmät tarkistaisi Ilmatieteen laitos. Vaatimustenmukaisuuden tarkistaminen on edellytyksenä sille, että mittausjärjestelmiä koskevia ilmanlaatudirektiivin mukaisia tietoja voidaan toimittaa Suomen virallisina tietoina. Tarkemmin mittausjärjestelmien tarkastamisesta ja sen edellytyksistä voitaisiin säätää 4 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella.

Suomen ympäristökeskus ja Ilmatieteen laitos ovat jo toimineet kansallisina vertailulaboratorioina, mutta laboratorioden hyväksyminen merkitsisi Suomen ympäristökeskukselle uutta julkisen vallan käyttöön liittyvää viranomaistehtävää. Ilmatieteen laitoksen mittausjärjestelmiin liittyvän tehtävän osalta on varmistettava, että Ilmatieteen laitokselle osoitettu vertailulaboratoriotoiminta ja mittausjärjestelmien vaatimuksenmukaisuuden tarkistaminen on eriytetty sille säädettyjen tausta-alueiden ilmanlaadun seurannasta ja laitoksen kaupallisista toiminnoista niin, että riittävä läpinäkyvyys ja sitä kautta kilpailuneutraliteetti saavutetaan.

Asetuksenantovaltuus ehdotetussa 3 momentissa vastaisi voimassa olevan lain 108 §:n 2 momenttia, kuitenkin sillä muutoksella, että asetusten antajana olisi valtioneuvosto. Tällaiset säännökset sijoitetaan yleensä samaan valtioneuvoston asetukseen, jolla säädetään päästöjä tai ympäristön laatua koskevista aineellisista säännöksistä.

204 §. Salassapitovelvollisuus ja salassa pidettävien tietojen luovuttaminen. Pykälä vastaisi asiasisällöltään nykyisen ympäristönsuojelulain 109 §:ää.

205 §. Valtion rajat ylittävät vaikutukset. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 110 §:ää.

206 §. Valtion rajat ylittävät vaikutukset suurissa laitoksissa. Ehdotettu pykälä on uusi, ja sillä pantaisiin täytäntöön teollisuuden päästödirektiivin 26 artikla. Jos tietyn laitoksen käytöllä on todennäköisesti merkittäviä kielteisiä vaikutuksia toisen Euroopan unionin jäsenvaltion ympäristöön, tai jos unionin jäsenvaltio, johon laitoksen käyttö todennäköisesti vaikuttaa merkittävästi, sitä pyytää, valtion ympäristölupaviranomaisen on toimitettava tälle valtiolle suuren laitoksen ympäristölupahakemusta koskevat asiakirjat ja sitä koskevat tiedot samanaikaisesti kun niistä tiedotetaan ja kuullaan 5 luvun mukaisesti.

207 §. Yhteistoteutuksesta päättäminen. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 111 §:ää.

208 §. Kuuleminen ja tiedottaminen yhteistoteutuksesta. Pykälän ensimmäinen ja kolmas momentti vastaisivat nykyisen ympäristönsuojelulain 112 §:ää. Toiseen momenttiin lisättäisiin määräys siitä, että kuulutus on julkaistava myös ympäristöministeriön tietoverkkosivuilla. Tällä pyritään lisäämään kansalaisten todellista mahdollisuutta saada tieto hakemuksesta ja halutessaan esittää siitä mielipiteensä.

209 §. Yhteistoteutus päätöksen muuttaminen ja peruuttaminen. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 113 §:ää.

210 §. Asetusten valmistelu. Pykälässä säädettäisiin valtioneuvoston asetusten valmisteluun liittyvästä kuulemismenettelystä. Vastaava säännös on voimassa olevan lain 10 §:n 3 momentissa.

211 §. Pysyviä orgaanisia yhdisteitä koskevat erityiset säännökset. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 108 g §:ää.

212 §. Elohopeaa koskevat erityissäännökset. Pykälä vastaisi nykyisen ympäristönsuojelulain 108 h §:ää.

213 §. Rangaistussäännökset. Pykälässä säädettäisiin ympäristönsuojelulain 116 §:n tapaan rikkomuksista ja laiminlyönneistä, joissa voitaisiin tuomita rangaistus. Pykälän 1 momentissa viitattaisiin rikoslain ympäristörikoksia koskevaan lukuun ja se olisi samansisältöinen kuin voimassa olevan 116 §:n 1 momentti.

Pykälän 2 momentissa olisivat rikoslain säännöksiä täydentävät sakonuhkaiset rangaistussäännökset. Momentin rakenne ja sisältö säilyisivät pääosin voimassa olevan lain mukaisina, mutta säännöksen sisältöä täydennettäisiin kuitenkin nykyistä täsmällisemmällä pykäläviittauksilla.

Momentin ensimmäisessä kohdassa olisi säädetty rangaistavaksi ilmoitusvelvollisuuksia koskevat laiminlyönnit. Luettelossa olisivat meluilmoitus, koeluonteista toimintaa koskeva ilmoitus, ilmoitus poikkeuksellisista tilanteista, rekisteröinti-ilmoitus sekä pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamista koskeva ilmoitus. Lisäksi rangaistavaksi säädettäisiin vesistön merkittävästä pilaantumisesta ja luontovahingosta sekä niiden välittömästä uhasta tehtävän ilmoituksen laiminlyönti. Ympäristönluvan hakemisen laiminlyönnistä ei edelleenkaan säädettäisi ympäristönsuojelulaissa, koska sitä koskeva rangaistussäännös on rikoslaissa. Rikoslain 48 luvun 3 §:n 3 momentin mukaan ympäristörikkomuksesta tuomitaan se, joka laiminlyö ympäristönsuojelulaissa tarkoitetun velvollisuuden hakea ympäristölupaa.

Momentin 2 kohta koskisi ympäristönsuojelulain nojalla annettujen määräysten rikkomista. Se koskisi ensinnäkin tilanteita, joissa toiminnanharjoittaja laiminlyö ympäristöluvan lupamääräyksen mukaisen velvollisuutensa tai ilmoituksen johdosta annettuun päätökseen sisältyvän määräyksen mukaiset velvollisuutensa. Lisäksi siinä säädettäisiin 96 §:n nojalla annettavien lopettamismääräysten laiminlyönnin rangaistavuudesta. Sen sijaan momentissa ei olisi säädetty rangaistavaksi lain 18 luvussa olevien, valvontaan liittyvien hallintopakkomääräysten rikkomista. Lain 173 ja 174 §:n nojalla annettavat määräykset koskevat rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemista, kun lakia tai sen nojalla annettua asetusta tai määräystä on rikottu. Lain 181 §:n mukaan viranomaisen on yleensä tehostettava antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään. Kun vakavimmat laiminlyönnit on kriminalisoitu suoraan, viittaamalla kyseisiin sisältösäännöksiin, ei laiminlyöntien korjaamista koskevia hallintopakkomääräyksiä ole tarpeen

erikseen kriminalisoida. Lisäksi on otettava huomioon, että rikoslain puolella ympäristön turmeleminen on kvalifioitu törkeäksi muun muassa silloin, jos 48 luvun 1 §:n rikos tehdään sen johdosta saadusta viranomaisen määräyksestä tai kiellosta huolimatta, eli esimerkiksi vastoin hallintopakkomääräystä.

Momentin 3 kohta koskisi maaperän, pohjaveden ja meren pilaamiskieltojen rikkomista. Lisäksi siinä olisi säädetty tämän lain 2 luvun nojalla annettujen asetusten rikkomisen rangaistavuudesta. Kohta olisi vastaava kuin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 116 §:n 5 kohdan alku.

Momentin 4 kohdassa olisi kriminalisoitu nykyiseen tapaan maaperän ja pohjaveden puhdistamisvelvollisuutta ja niiden pilaantumista koskevaa ilmoitusvelvollisuutta koskevat laiminlyönnit sekä lupavelvollisen toiminnan lopettamisen jälkeisten velvollisuuksien rikkominen. Kohtaan lisättäisiin myös viittaus jätevesien yleiseen puhdistamisvelvollisuuteen, jonka rikkominen säädettäisiin rangaistavaksi. Puhdistamisvelvollisuuden laiminlyönti oli kriminalisoitu ennen kuin sitä koskeva säännös siirrettiin voimassa olevan ympäristönsuojelulain 103 §:stä 27 b §:ään, jolloin kriminalisointisäännöksen viittaus jäi päivittämättä. Viittaukset kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaan (115 §) ja suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavaan kaivannaisjätteen jätealueeseen (116 §) säilyisivät voimassa olevan lain mukaisina, samoin kuin kiinteistön luovuttajan selontekovelvollisuus pilaantuneesta alueesta (138 §) ja viittaus ympäristöministeriön päätökseen sisältyvien ehtojen rikkomiseen (207 §).

Uutena asiana momentin 5 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi melua ja ääntä aiheuttavan tilapäisen toiminnan aloittaminen ennen laissa säädettyä määräaika, ellei viranomainen ole sallinut toiminnan aloittamista tätä ennen 101 §:ssä säädetyllä tavalla. Meluilmoitusten jättäminen laissa säädetyn määräajan jälkeen on yleistä, jolloin viranomaisen on käytännössä pitänyt kiirehtiä päätöksen antamista, jotta toimintaa ei käynnistettäisi ennen kuin viranomainen on antanut päätöksessään toimintaa koskevat asianmukaiset määräykset. Kriminalisoinnin tavoitteena on antaa pontta viranomaisten pyrkimyksille saada ilmoitukset laissa säädetys-

sä ajassa. Momentin kahdeksas kohta koskisi elohopean vientikieltoasetuksen 6 artiklan laiminlyöntiä ja myös se olisi voimassa olevan lain mukainen.

Momentin 6 ja 7 kohta koskisivat niissä nimettyjen Euroopan unionin säädösten mukaisten velvoitteiden rikkomista. Kohta olisi voimassa olevan ympäristönsuojelulain mukainen kuitenkin niin, että otsoniasetusta ja fluorattuja kasvihuonekaasuja koskevaa viittausta täsmennettäisiin artiklakohtaisilla viitauksilla.

Pykälän 3 ja 4 momentti sisältäisivät salassapitovelvoitteen rikkomista koskevan viittauksen rikoslakiin ja joutokäyntikieltoa koskevan viittauksen pysäköintivirhemaksusta annettuun lakiin ja ne vastaisivat voimassa olevan ympäristönsuojelulain 116 §:n 2 ja 3 momenttia.

Luku 21. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tässä luvussa säädettäisiin lain voimaantuloista ja siirtymäsäännöksistä. Siirtymäsäännöksiä ja luvun perusteluita täydennetään myöhemmin. Siinä yhteydessä otetaan huomioon myös ympäristönsuojelulainsäädännön voimaanpanolain (113/2000) ja ympäristönsuojelulakiin tehtyjen muutosten siirtymäsäännösten voimassaolon jatkaminen.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ympäristönsuojelulain 4 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä toiminnoista ja tuotteista, joihin lakia tai osaa sen säännöksistä ei sovelleta tai sovelletaan vain osittain.

Ympäristönsuojelulain 7 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vaadittavasta asiantunteuksesta eri toiminnoissa.

Ympäristönsuojelulain 9 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa 8 §:ssä säädetyistä ympäristön pilaantumisen ja sen vaaran ehkäisemistä tarkoittavista vaatimuksista tarkempia säännöksiä:

1) päästöistä ympäristöön tai viemäriverkostoon sekä päästöjen ja niiden haitallisten vaikutusten rajoittamisesta ja kieltämisestä;

2) luvanvaraisten tai rekisteröitävien toimintojen päästöjen ja niitä koskevien rajojen tarkkailusta;

3) lietteen ympäristöön päästämisen tai sijoittamisen rajoittamisesta taikka terveydelle tai ympäristölle vaarallisia ja haitallisia aineita sisältävän lietteen ympäristöön päästämisen kieltämisestä;

4) luvanvaraisten tai rekisteröitävien toimintojen harjoittajien velvollisuudesta toimittaa päästöjä ja niiden vaikutuksia koskevia tietoja asetuksessa säädettävälle viranomaiselle;

5) luvanvaraisten tai rekisteröitävien toimintojen harjoittajien velvollisuudesta luovuttaa tietoja asetuksessa säädettävälle viranomaiselle ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa käytettävistä raaka-aineista, polttoaineista ja muista kemikaaleista, toiminnassa syntyvistä jätteistä sekä toiminnassa käsitellyistä jätteistä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi antaa 8 §:n 4 momentissa säädetyjä toimialoja ja toimintoja koskevia 9 §:n 1 momentissa säädetyjä vaatimuksia tarkempia säännöksiä ympäristön pilaantumisen vaaran ehkäisemiseksi. Nämä vaatimukset voivat, sen lisäksi mitä 1 momentissa säädetään, koskea:

1) toimintojen sijoittumiseen liittyviä ympäristönsuojeluvaatimuksia, toiminnan sijoittumisen edellytyksiä eri alueilla ja vähimmäisetäisyyksiä altistuviin kohteisiin;

2) päästöjen ja niiden leviämisen ehkäisemiseksi, onnettomuuksien tai niiden vaaran ehkäisemiseksi ja energiatehokkuuden turvaamiseksi käytettäviä menetelmiä, laitteita, rakennuksia ja rakennelmia;

3) toiminnan laajuutta ja toiminta-aikoja;

4) jätteitä ja jätehuoltoa;

5) toiminnan lopettamisen jälkeisiä toimia.

Ympäristönsuojelulain 13 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan varautumissuunnitelman sisällöstä tarkempia säännöksiä.

Ympäristönsuojelulain 16 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sellaisista 1 momentissa tarkoitetuista aineista, jotka ovat ympäristölle ja terveydelle vaarallisista ja joiden päästäminen suoraan tai välillisesti pohjaveteen on kielletty.

Ympäristönsuojelulain 19 §:n mukaan jos polttoaineen, orgaanisia liuottimia sisältävän tuotteen tai ilmakehään haitallisesti vaikuttavan kemikaalin tai tuotteen käytöstä syntyy päästöjä, joista voidaan perustellusti arvioida aiheutuvan terveyshaittaa tai ympäristön pilaantumisen vaaraa, valtioneuvosto voi kieltää niiden valmistuksen, markkinoille saattamisen, viennin tai käytön tai rajoittaa niitä taikka asettaa niille ehtoja tai velvoittaa antamaan viranomaiselle niistä tietoja. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä mainittujen aineiden, kemikaalien ja tuotteiden valmistuksen, maahan tuonnin, markkinoille luovuttamisen, maastaviennin, luovuttamisen tai käytön rajoittamisesta tai kieltämisestä sekä valmistettavan, maahan tuotavan, markkinoille luovutettavan, maasta vietävän tai käytettävän polttoaineen, kemikaalin tai tuotteen koostumuksesta ja merkitsemisestä sekä velvollisuudesta toimittaa viranomaiselle tietoja aineesta, kemikaalista tai tuotteesta.

Ympäristönsuojelulain 20 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sallitusta tarpeellisesta joutokäynnistä näillä alueilla.

Jos työkoneiden tai laitteen käytön on todettu tai voidaan perustellusti odottaa aiheuttavan vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, valtioneuvosto voi kieltää niiden valmistuksen, markkinoille saattamisen, viennin tai käytön taikka rajoittaa niitä, asettaa niille ehtoja tai vaatia työkoneen tai laitteen tyyppihyväksyntää. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä työkoneen tai laitteen päästöistä sekä markkinoille saattamisen tai käytön kiellosta tai rajoituksesta taikka työkoneen tai laitteen merkitsemisestä sekä velvollisuudesta hankkia tyyppihyväksyntä tai velvollisuudesta muutoin osoittaa asetuksessa tarkemmin säädettyväällä tavalla, että työkone tai laite täyttää asetuksen vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain 22 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä hakemuksen sisällöstä ja niistä erityistä historiallista ja kulttuurista arvoa omaavista kohteista, joissa käytettäville tuotteille poikkeus voidaan myöntää.

Ympäristönsuojelulain 25 §:n mukaan valvonnasta ja valvontaviranomaisten yhteis-

toiminnasta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Ympäristönsuojelulain 27 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä asiantuntijaviranomaisista ja -laitoksista sekä niiden tehtävistä.

Ympäristönsuojelulain 28 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hyväksyntäviranomaisten tehtävistä sekä niiden tukena toimivista tahoista.

Ympäristönsuojelulain 36 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitetuista toiminnoista.

Ympäristönsuojelulain 41 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hakemuksen sisällöstä ja sen toimittamistavasta sekä siihen liitettävistä lupaharkinnan kannalta tarpeellisista selvityksistä.

Ympäristönsuojelulain 44 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kuulutuksen julkaisemisesta.

Ympäristönsuojelulain 61 a §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin kaivannaisjätteen jätealueen määrittelystä ja jätealueesta aiheutuvan suuronnnettomuuden vaaran arvioinnista.

Ympäristönsuojelulain 62 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tilanteista joissa ja seikoista, joiden perusteella vakuus voidaan jättää vaatimatta.

Ympäristönsuojelulain 63 §:n mukaan valtioneuvosto voi antaa tarkempia säännöksiä vakuuden määrän laskemisesta ja kerryttämisestä. Pienimuotoisia toimintoja varten vakuuden määrä voidaan säätää kiinteäksi summaksi, joka voi olla enintään 10 000 euroa.

Ympäristönsuojelulain 82 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä perustilaselvitykseen sisällytettävistä tiedoista.

Ympäristönsuojelulain 83 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lupapäätöksen sisällöstä.

Ympäristönsuojelulain 88 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lupamääräysten tarkista-

mista koskevan lupahakemuksen ja lupapäätöksen sisällöstä.

Ympäristönsuojelulain 92 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä muuttamista koskevan lupahakemuksen ja lupapäätöksen sisällöstä.

Ympäristönsuojelulain 100 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä.

Ympäristönsuojelulain 101 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä ja sen jättämisestä.

Ympäristönsuojelulain 120 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettuista edellytyksistä, joiden täytyessä polttolaitoksessa tai energiantuotantoyksikössä voidaan olla noudattamatta päästöraja-arvoja.

Ympäristönsuojelulain 126 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä päätökseen kuuluvista epäpuhtauksista, päätökseen merkittävistä tiedoista sekä päätökseen kuuluvien päästöjen enimmäismäärien määräytymisperusteista ja laskemisesta.

Ympäristönsuojelulain 132 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) eri maankäyttötarkoituksissa maaperässä olevien haitallisten aineiden suurimmista sallituista pitoisuuksista tai haitallisten aineiden pitoisuuksista pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioimiseksi;

2) pilaantuneen maa-aineksen käsittelystä ja eristämisestä, puhdistamisen teknisistä vaatimuksista ja puhdistusmenetelmistä sekä tarkkailusta ja valvonnasta.

Ympäristönsuojelulain 135 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksesta ja sen johdosta tehtävästä päätöksestä.

Ympäristönsuojelulain 140 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ihmisten terveydelle, kasvillisuudelle ja ekosysteemeille vaarallisten ja haitallisten aineiden laatuvaatimuksista ja laatuavoitteista ilmassa ja laskeumassa sekä säännöksiä niistä poikkeamisesta.

Ympäristönsuojelulain 141 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä ihmisen terveydelle ja

ympäristölle vaarallisen tai haitallisen äänen laatuvaatimuksista ja -avoitteista sekä säännöksiä niistä poikkeamisesta ja ääniympäristön ominaisuuksista.

Ympäristönsuojelulain 142 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ympäristön tilan seurannan järjestämisestä, seuranta- ja arviointimenetelmistä ja niiden laatuavoitteista sekä seurantatietojen julkistamisesta ja niistä tiedottamisesta.

Ympäristönsuojelulain 144 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmansuojelusuunnitelman sisällöstä.

Ympäristönsuojelulain 145 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lyhyen aikavälin toimintasuunnitelman sisällöstä.

Ympäristönsuojelulain 147 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin selvityksen sisällöstä.

Ympäristönsuojelulain 148 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä määräajan pidennyksen edellytyksistä ja hakemuksessa annettavista tiedoista.

Ympäristönsuojelulain 149 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään meluselvityksissä käytettävistä tunnusluvuista ja seikoista, jotka on käytävä ilmi meluselvityksestä ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmasta sekä myös tarvittaessa tarkemmin väestökeskittymien nimeämisestä.

Ympäristönsuojelulain 150 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään siitä, mihin mennessä meluselvitys ja toimintasuunnitelma on viimeistään tehtävä.

Ympäristönsuojelulain 154 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset vaadittavasta puhdistustasosta ja talousjätevesien kuormituksesta ympäristöön sekä jätevesijärjestelmän suunnittelusta, käytöstä ja huollosta ja lietteen poistamisesta. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella säädetään ohjeellisesta puhdistustasosta, joka talousjätevesien puhdistuksella tulisi saavuttaa, jos kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä asetetaan 2 momentissa tarkoitettua ankarampia vaatimuksia.

Ympäristönsuojelulain 157 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tar-

kemmat säännökset henkilöiden pätevyyden osoittamiseksi vaadittavista kokeista sekä henkilön ja toiminnanharjoittajan koulutus- ja pätevyysvaatimuksista.

Ympäristönsuojelulain 159 §:n mukaan valtioneuvon asetuksella annetaan tarkemmat säännökset vastuuhenkilöä koskevien ilmoitusten sisällöstä ja ilmoitusmenettelystä sekä [tämän luvun 1 §:n 1 momentissa] tarkoitettuja aineita sisältävien laitteiden ja järjestelmien asennus-, kunnossapito- ja huoltotoiminnassa sekä näiden aineiden jätehuollossa tarvittavista laitteista ja välineistä.

Ympäristönsuojelulain 161 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tarkastuksista, tarkastusvälistä sekä huolto- ja tarkastuspäiväkirjan sisältämistä tiedoista.

Ympäristönsuojelulain 163 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä toimitettavista tiedosta, tietojen toimittamisessa käytettävistä menetelmistä sekä aikatauluista.

Ympäristönsuojelulain 165 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valvontaviranomaisen toimista valvonnan laadun ja tehokkuuden turvaamiseksi.

Ympäristönsuojelulain 166 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valvontasuunnitelman ja -ohjelman laatimisesta ja sisällöstä, määräaikaistarkastusten ja otannan tekemisestä, ympäristöriskien arvioinnista sekä muusta säännöllisen valvonnan toteuttamisesta.

Ympäristönsuojelulain 172 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tarkastuksen suorittamisesta sekä tarkastuskertomuksen sisällöstä ja kertomuksen tiedoksiannosta.

Ympäristönsuojelulain 175 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä pilaantumisen merkittävyyden arvioimisesta ja arvioinnissa huomioon otettavista seikoista.

Ympäristönsuojelulain 203 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) mitta- ja testausmenetelmistä, standardeista ja laskentamalleista, joita on käytettävä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten soveltamisessa;

2) mittausten, testausten, selvitysten ja tutkimusten laadun varmistamisesta sekä tutkimuslaitosten valvonnasta.

3 Voimaantulo

Teollisuus päästödirektiivi oli määrä saattaa merkittävilta osiltaan kansalliseen lainsäädäntöön 7 päivään tammikuuta 2013 mennessä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että lait tulisivat voimaan mahdollisimman pian niiden hyväksymisen jälkeen.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämistäjärjestys

Ympäristönsuojelulain uudistamisen yhtenä tavoitteena on säännösten tarkistaminen perustuslain vaatimukset täyttäväksi. Ehdotettu ympäristönsuojelulaki on keskeinen ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä ohjaava säädös, jolla on liittymäkohtia useisiin muihin ympäristöalan lakeihin. Ehdotettuun ympäristönsuojelulakiin liittyvät keskeiset perusoikeudet ovat vastuuta ympäristöstä koskeva perustuslain 20 §:n 1 momentti, kansalaisten osallistumista koskeva 20 §:n 2 momentti, 15 §:ssä säädetty omaisuuden suoja sekä 18 §:ssä säädetty elinkeinovapaus. Muita perustuslain kannalta merkittäviä kokonaisuuksia ovat erityisesti perustuslain 80 §:n laillisuusperiaatteen huomioon ottaminen lain perussäännöksissä ja asetuksenantovaltuuksissa.

Perustuslakivaliokunta on (PeVM 25/1994 vp) asettanut seuraavat edellytykset perusoikeuksien rajoittamiselle: Rajoitusten tulee perustua laintasoiseen säädökseen, rajoitusten on oltava tarkkarajaisia ja riittävän täsmällisesti määriteltyjä, rajoitusperusteiden tulee olla perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäviä, painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimia, lailla ei voida säätää perusoikeuden ytimeen kuuluvaa rajoitusta, rajoitusten tulee olla välttämättömiä tavoitteen saavuttamiseksi sekä laajuudeltaan oikeassa suhteessa perusoikeuksien suojaamaan oikeushyvään ja rajoituksen taustalla olevaan yhteiskunnallisen intressin painoarvoon, perusoikeutta rajoitettaessa on huolehdittava riittävästä oikeusturvajärjestelystä sekä rajoituk-

set eivät saa olla ristiriidassa Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa.

Vastuu ympäristöstä

Perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Säännöksen mukainen vastuu ympäristöstä (ympäristöperusoikeus) toteutuu aineellisen lainsäädännön kautta. Ympäristöperusoikeuden toteuttamisella voidaan perustella ehdotetusta ympäristönsuojelulaista seuraavia muiden perustuslain suojaamien oikeuksien rajoituksia.

Ehdotetun ympäristönsuojelulain tarkoituksena on ehkäistä ja vähentää päästöjä, ehkäistä ympäristön pilaantumista ja sen vaaraa sekä poistaa pilaantumisesta aiheutuvia haittoja ja torjua ympäristövahinkoja, turvata terveellinen ja viihtyisä sekä luonnontaloudellisesti kestävä ja monimuotoinen ympäristö sekä torjua ilmastonmuutosta, edistää luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä vähentää jätteiden määrää ja haitallisuutta ja ehkäistä jätteistä aiheutuvia haitallisia vaikutuksia, tehostaa ympäristöä pilaavan toiminnan vaikutusten arviointia ja huomioon ottamista kokonaisuutena sekä parantaa kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa ympäristöä koskevaan päätöksentekoon. Ehdotetun lain säännöksillä on näin ollen keskeinen merkitys ympäristöperusoikeuden toteutumisen turvaamisessa.

Ympäristönsuojelulain tavoitteita koskevaa ja perustuslain säännösten kannalta keskeistä sääntelyä on erityisesti ehdotetun lain yleisiä velvollisuuksia ja periaatteita koskevassa 2 luvussa ja lupaa ja lupaharkintaa koskevissa 4 - 8 luvussa.

Kansalaisten osallistuminen

Perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskeva viranomaisten päätöksentekomenettely perustuu pitkälti joko ehdotetun ympäristönsuojelulain omiin säännöksiin tai yleiseen hallintomenet-

telyä koskevaan lainsäädäntöön. Ehdotetussa laissa on säännöksiä, joiden tarkoituksena on osaltaan turvata kansalaisten osallistumisoikeutta.

Toimintojen luvanvaraisuudesta säädetään ehdotetun ympäristönsuojelulain 4 luvussa sekä lain 1 ja 2 liitteessä ja lupamenettelystä 5 luvussa. Eräistä ilmoituksista ja ilmoitusten käsittelystä säädetään ehdotetun lain 10 luvussa. Lupamenettelyä varten lakiin otettaisiin voimassa olevan lain tavoin omat säännökset asian käsittelystä, mukaan lukien tiedottamisesta ja kuulemisesta. Eräin osin muissa menettelyissä viitattaisiin soveltuvien osin ympäristöluvan käsittelyä koskeviin pykäliin. Ympäristön tilaa ja sen seurantaan koskevassa 15 luvussa on myös tiedottamista ja kuulemista koskevat asianomaiset pykäläehdotukset (146, 147, 150, 151 §). Eräin kohdin asioiden käsittelyssä noudatetaan hallintolain säännöksiä, jotka takaavat myös kansalaisten osallistumisoikeuden.

Tärkeä osallistumisen keino on myös yleisön mahdollisuus osallistua kunnan ympäristönsuojelumääräysten valmisteluun. Siitä säädetään 20 luvussa. Ehdotetun lain 197 §:n mukaan kunta voi antaa laissa erikseen säädetyistä asioista kunnan ympäristönsuojelumääräyksiä. Ympäristönsuojelumääräysten valmisteluun sovellettaisiin hallintolain säännöksiä (198 §), ei kuitenkaan lain 34 §:n mukaista kuulemissäännöstä, koska määräysten valmistelu ei kohdistu välittömästi kehenkään tiettyyn tahoon eikä asiassa siten varsinaisesti ole mainitussa pykälässä tarkoitettuja asianosaisia. Sen sijaan määräysten valmistelussa tulisi hallintolain 41 §:n mukaisesti varata vaikuttamismahdollisuudet. Mainitun pykälän mukaan viranomaisen tulee varata muille kuin asianosaisille mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta, jos asian ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus näiden henkilöiden elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin. Asian viireilläolosta ja vaikuttamismahdollisuuksien käyttämisestä on ilmoitettava asian merkityksen ja laajuuden kannalta sopivalla tavalla. Hallintolain 41 §:n mukainen menettely takaisi kansalaisten osallistumisoikeuden kunnallisia ympäristönsuojelumääräyksiä valmisteltaessa.

Kansalaisten osallistumisen ja vaikuttamisen kannalta olennainen on myös ehdotetun ympäristönsuojelulain 183 §, jonka nojalla kansalaiset voivat panna vireille valvonta- tai hallintopakkomenettelyn asiassa, joka koskee lain 134, 136, 173, 174, 177 tai 178 §:n mukaisia menettelyjä. Viranomaisen, joka näissä asioissa on joko valtion valvontaviranomainen tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, on käsiteltävä kirjallinen vireillepano hallintolain mukaisesti ja tehtävä siitä päätös, josta voidaan valittaa muutoksenhakusääntösten mukaisesti.

Oikeusturva

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Oikeudesta hakea muutosta ympäristönsuojelulain nojalla annettuihin päätöksiin säädetään ehdotetun lain 186 §:ssä. Muutoksenhaussa noudatetaan hallintolainkäyttölakia paitsi 186 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa kunnan ympäristönsuojelumääräyksiä koskevissa päätöksissä ja ympäristölupahakemuksen käsitelymaksua tarkoittavaa taksaa koskevissa päätöksissä, joihin muutosta haetaan kuntalain mukaisesti. Valitusoikeudesta hallintovalituksessa säädetään lain 187 §:ssä. Valitusoikeus on asianosaisilla ja säännöksessä luetelluilla viranomaisilla. Säännöksessä turvataan valitusoikeus myös sellaisille rekisteröidyille yhdistyksille ja säätiöille, joiden tarkoituksena on muun muassa ympäristönsuojelun edistäminen, asioissa, joiden ympäristö- tai terveysvaikutukset kohdistuvat niiden toiminta-alueelle. Lisäksi valitusoikeus olisi saamelaiskäräjillä sillä perusteella, että ympäristöluvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan ja kolttien kyläkokouksella sillä perusteella, että ympäristöluvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttialueella kolttien

elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

Ehdotetun ympäristönsuojelulain mukaiset valvontaviranomaiset voivat lainrikkomustilanteessa ryhtyä 17 luvun mukaisiin valvonta- ja hallintopakkotoimiin. Näiden viranomaistoimien lainmukaisuus voidaan saattaa muutoksenhakutuomioistuimen arvioitavaksi.

Elinkeinovapaus

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Elinkeinovapauden periaatetta pidetään elinkeinonharjoittamista koskevana pääsääntönä, josta poikkeaminen on kuitenkin mahdollista muiden tärkeiden yhteiskunnallisten etujen puoltaessa sitä.

Elinkeinovapaudesta seuraa muun ohella, että toiminnan luvanvaraisuudesta on aina säädettävä lailla, jonka on täytettävä perusoikeuden rajoitusta koskevat tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden vaatimukset. Rajoitusten olennaisen sisällön, kuten rajoitusten laajuuden tulee ilmetä laista. Ympäristönsuojelulain 4 luvussa säädettäisiin toimintojen luvanvaraisuudesta ja eräistä poikkeuksista luvanvaraisuuteen. Keskeinen säännös olisi ehdotuksen 29 §, jota täydentäisivät 30 § (luvanvaraisuus pohjavesialueilla) ja 31 § (liitteen 3 toimintojen luvanvaraisuus). Luvanvaraisen toimintojen yksityiskohtainen luettelo olisi ehdotetun ympäristönsuojelulain liitteissä 1 ja 2, mikä tarkoittaisi muutosta nykytilanteeseen, jossa laitosluetteloista säädetään ympäristönsuojeluasetuksessa. Luvan myöntämisen edellytyksistä säädettäisiin ehdotetun lain 6 luvussa. Luvan muuttamisesta, peruuttamisesta ja raukeamisesta on säännökset ehdotetun lain 9 luvussa. Lakiehdotukseen sisältyvät asian käsittelyä koskevat säännökset.

Hyväksymistä edellyttävän toiminnan sääntely perustuu perustuslain 80 §:n mukaisesti riittävän täsmällisiin ja tarkkarajaisiin laintasoiisiin säännöksiin, joista käyvät selville toiminnanharjoittajalle kuuluvat oikeudet ja velvollisuudet. Hyväksymistä koskevien päätösten peruuttamismenettelyissä on myös otettu huomioon suhteellisuusperiaatteen vaatimukset.

Lupaa ja sen myöntämistä koskevien säännösten taustalla on tarve sitä edellyttävien toimintojen tehokkaaseen valvontaan lain ympäristöperusoikeuteen kytkeytyvien tavoitteiden toteutumisen varmistamiseksi. Elinkeinovapauden rajoittamiselle on siten hyväksyttävät ja painavat perusteet eikä lakiehdotus niin ollen ole hyväksymismenettelyjen osalta ongelmallinen perustuslain 18 §:n 1 momentin ja 80 §:n 1 momentin kannalta.

Omaisuuksensuoja

Ehdotettavan ympäristönsuojelulain 11 §:n mukaan ympäristölupaa edellyttävä toiminta olisi sijoitettava siten, ettei siitä aiheudu toiminnan sijoituspaikalla valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävän luonnonarvon turmeltumista. Sijoituspaikan soveltuvuuden arvioinnissa voitaisiin merkittävän luonnonarvon lisäksi ottaa huomioon sijoituspaikan erityiset kauneus- ja maisema-arvot. Kauneus- ja maisema-arvot eivät kuitenkaan yksistään voisi muodostaa estettä toiminnan sijoittamiselle. Ehdotettava säännös ei estäisi omaisuuden käyttämistä muuhun ympäristöä vähemmän kuormittavaan toimintaan.

Omaisuuksensuojaa koskevan perustuslain 15 §:n 1 momentin nojalla jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttää korvausta vastaan säädetään mainitun pykälän 2 momentin mukaan lailla. Luonnollisten henkilöiden ohella omaisuudensuoja ulottuu myös oikeushenkilöihin. Omaisuudensuojaan kuuluu myös, että omaisuuteen kohdistuvat käyttörajoitukset eivät saa muodostua niin merkittäviksi, että ne rinnastuisivat tosiasiallisilta vaikutuksiltaan omaisuuden pakkolunastukseen (esimerkiksi PeVL 38/1998 vp). Ollakseen säännöksessä tarkoitettua pakkolunastusta oikeuden poisottamisen ja siirron tulee olla luonteeltaan pysyvää ja lopullista, joten kiinteistön käyttöoikeuden rajoitusta ei pääsääntöisesti arvioida omaisuuden pakkolunastuksena, vaan niiden arviointiin sovelletaan omaisuudensuojan yleislauseketta.

Pakkolunastuksen ja rajoittamisen välinen rajanveto on tärkeä erityisesti siinä suhteessa, että toisin kuin perustuslain 15 §:n 2 momentin pakkolunastussäännös, ei perustuslain

15 §:n 1 momentin yleissäännös sisällä vaatimusta omaisuuden käyttörajoitusten korvaamisesta. Perustuslakivaliokunnan mukaan omaisuudensuoja sisältää muun muassa omistajalle lähtökohtaisesti kuuluvan vapauden käyttää omaisuuttaan. Omistajan oikeuksia voidaan kuitenkin rajoittaa lailla, joka täyttää perusoikeutta rajoittavalta lailta vaaditut edellytykset mukaan lukien suhteellisuusvaatimuksen (PeVL 49/2002 vp, s. 2/II, PeVL 6/2010 vp). Perustuslain 15 §:n 1 momentin säännöksestä ei johdu vaatimusta korvata omistajalle mitä tahansa käyttörajoitusta eikä täyden korvauksen vaatimusta korvauksia myönnettäessä. Omaisuuden käyttörajoituksen korvaaminen on yksi kokonaisarviointiin vaikuttava osatekijä, joka otetaan huomioon selvitettyä, onko käyttöoikeuden rajoitus omaisuuden perustuslainsuojan kannalta sallittua (PeVL 38/1998 vp).

Ehdotettava 11 § ei täytä pakkolunastuksen kriteereitä, sillä se ei johtaisi varallisuus oikeuden pysyvään ja lopulliseen siirtoon oikeussubjektilta toiselle.

Ehdotettavan 11 §:n kannalta toinen keskeinen perustuslain säännös on 20 §:n 1 momentti, jonka mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Perustuslakivaliokunta on korostanut, että ympäristövastuusäännöksen piiriin kuuluvat sekä ympäristön tuhoutumisen tai pilaantumisen estäminen että aktiiviset luonnolle suotuisat toimet. Siten säännös ilmaisee ihmisten kaikinpuolisen vastuun sellaisesta taloudellisen ja yhteiskunnallisen toiminnan kokonaislinjasta, joka turvaa elollisen ja elottoman luonnon monimuotoisuuden säilymistä (PeVL 44/2010 vp). Säännöksen mukainen ympäristöperusoikeus toteutuu aineellisen lainsäädännön kautta.

Voimassa olevan ympäristönsuojelulain mukaisessa lupaharkinnassa voidaan ottaa huomioon sijaintipaikan fyysisestä muuttamisesta luonnonarvoille aiheutuva haitta vain silloin, kun kyseiset luonnonarvot on suojeltu joko luonnonsuojelulain tai vesilain nojalla. Ehdotettavan 11 §:n mukaan lupaharkinnassa voitaisiin ottaa huomioon myös sijaintipaikan fyysisestä muuttamisesta muillekin kuin lainsäädännön nojalla erikseen suojelluille luontoarvoille aiheutuvat vaikutukset. Muita kuin

erikseen suojeltuja luonnonarvoja voidaan lupaharkinnassa ehdotettavan ja nykyistäkin lain säännöstä vastaavan 50 §:n nojalla huomioida arvioitaessa toiminnan pilaamisvaikutuksia toiminnan sijaintipaikan ulkopuolella. Ehdotus koskee vastaavia merkittäviä luonnonarvoja toiminnan sijaintipaikalla. Ehdotus edistäisi näin ollen perustuslain 20 §:n 1 momentin toteutumista. Kysymys olisi sellaisten yleisten etujen suojaamisesta, jotka voivat oikeuttaa omaisuuden suojan rajoitukseen.

Ehdotettavan 11§:n voidaan katsoa täyttävän perustuslakivaliokunnan asettamat kriteerit perusoikeuksien rajoittamiselle. Ehdotettava säännös perustuu laintasoiseen säädökseen. Säännöksen omaisuuden suojaan liittyvät rajoitusperusteet, joita ovat valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävän luonnonarvon turmeltuminen tai vaikutukset sijoituspaikan erityisiin kauneus- ja maisema-arvoihin, on määritelty tarkkarajaisesti ja täsmällisesti. Luonnonarvolla tarkoitettaisiin uhanalaisia eliölajeja tai luontotyyppisiä uhanalaisia eliölajeja tai luontotyyppisiä, joiden uhanalaisuus on arvioitu valtakunnallisissa uhanalaisuusarvioinneissa. Luonnonarvon käsite on vakiintunut jo muun lainsäädännön yhteydessä. Luonnonarvon merkittävyyden kynnyksen olisi asetettu korkealle. Huomioon otettaisiin vain valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävät luonnonarvot. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lisäksi merkittävyyden arvioinnissa huomioon otettavista seikoista. Sijaintipaikan merkittävillä luonnonarvoilla tarkoitettaisiin uhanalaisiksi arvioitujen lajien ja luontotyyppien esiintymiä, jotka laajuutensa tai esiintymän sijainnin vuoksi olisivat erityisen merkittäviä.

Suomi on sitoutunut biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen tavoitteisiin biologisen monimuotoisuuden suojelusta ja kestävästä käytöstä ja näiden tavoitteiden entistä tehokkaampaan toimeenpanoon hidastaa merkittävästi vuoteen 2020 mennessä biologisen monimuotoisuuden häviämistä. EU:n tasolla Suomi on sitoutunut tavoitteeseen vuoteen 2020 pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen ja ekosysteemipalveluiden heikentyminen. Ehdotus toiminnan sijoittamisedellytykseksi suojelisi uhanalaisiksi arvioitujen lajien tai luontotyyppien valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittäviä

esiintymiä ja edesauttaisi osaltaan monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämistä. Ehdotus on siten perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävä ja painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatima. Ehdotus tukee osaltaan ympäristönsuojelulain yleistä tavoitetta edistää luonnonvarojen kestävästä käytöstä. Ehdotettava säännös koskisi ympäristönsuojelulain mukaista luvanvaraista toimintaa ja olisi soveltamisalaltaan yleinen. Soveltamisalaa olisi kuitenkin rajoitettu siten, että se koskisi vain toimintaa, joka ympäristönsuojelulain mukaan edellyttää valtion ympäristölupaviranomaisen lupaa. Säännöksen soveltamisalaa olisi näin rajattu koskemaan ympäristövaikutuksiltaan merkittävimpiä toimintoja. Ottaen huomioon luonnonarvon merkittävyydelle asetettu korkea kynnyksen ja huomioon otettavien luonnonvarojen perustuminen lajien ja luontotyyppien valtakunnallisiin uhanalaisuusselvityksiin, ehdotuksen voidaan katsoa olevan laajuudeltaan oikeassa suhteessa tavoitteena olevaan luonnon monimuotoisuuden suojeluun ja rajoituksen taustalla olevaan yhteiskunnallisen intressin painoarvoon.

Merkittävät luonnonarvot tulevat otetuksi huomioon maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten kaavojen sisältövaatimuksissa toiminnan sijoittumista arvioitaessa. Pykälän 2 momentin 2) kohdassa ehdotetaan tämän vuoksi 1 momentin soveltamisalaa rajoitettavaksi tilanteisiin, joissa toiminnan sijoittamista ei ole riittävässä laajuudessa tutkittu ja ratkaistu maakuntakaavassa tai oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa. Lisäksi 2 momentin 3) kohdassa rajattaisiin soveltamisalan ulkopuolelle maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti hyväksytyt tai ajanmukaisuudeltaan arvioitu asemakaava. Ehdotus koskisi näin olleita tilanteita, jossa toiminnan sijaintipaikan soveltuvuus ei luonnonvarojen osalta ole tullut arvioiduksi maankäytön suunnittelumenettelyssä. Ehdotus koskisi näin ollen tilanteita, joissa merkittäviä luonnonarvoja ei voimassa olevan lainsäädännön mukaan voida ottaa huomioon toiminnan lupaharkinnassa. Perusoikeuden rajoitus olisi siten välttämätön luonnon monimuotoisuustavoitteen saavuttamiseksi. Ehdotettava säännös ei myöskään rajoitaisi omaisuuden muita käyttömahdollisuuksia eli se ei kohdistu omaisuuden suojaan koskevan perusoikeuden ytimeen.

Suomi on sitoutunut Eurooppalaisen maisemayleissopimuksen tavoitteisiin. Sopimuksen mukaan maisemalla tarkoitetaan aluetta sellaisena kuin ihmiset sen mieltävät ja jonka ominaisuudet johtuva luonnon tai ihmisen toiminnasta ja vuorovaikutuksesta. Sopimuksen tavoitteena on maisemansuojelun edistäminen, eli maiseman erityis- tai ominaispiirteiden säilyttäminen ja ylläpito toimenpitein, jotka ovat perusteltuja luonnonmuotojen tai ihmisen toiminnan perinnearvojen vuoksi. Sopimuksen osapuolena Suomi on sitoutunut tunnustamaan lainsäädännössään maisemat olennaiseksi osaksi ihmisten ympäristöä, yhteisen kulttuuri- ja luonnonperinnön monimuotoisuuden ilmentymäksi. Esityksellä täytettäisiin Suomen kansainvälisiä velvoitteita ja yleissopimuksen tavoitteita sisällyttämällä erityiset kauneus- ja maisema-arvot yhdeksi huomioon otettavaksi seikaksi sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa.

Toiminnan vaikutukset sijoituspaikan maisema- ja kauneusarvioihin olisivat sijoituspaikan soveltuvuuden arvioinnissa huomioitavia seikkoja mutta ne eivät yksistään voisi estää toiminnan sijoittumista. Niillä olisi merkitystä siinä tilanteessa, että sijaintipaikan arvokkaat luonnonarvot eivät täyttäisi säännöksessä asetettua merkittävyyden kynnystä mutta olisivat sitä lähellä. Jos sijaintipaikalla olisi luonnonarvojen lisäksi myös erityisiä kauneus- ja maisema-arvoja, toiminnan sijoittaminen voisi kokonaisarvion pohjalta estyä. Kauneus- ja maisema-arvojen osalta merkitystä olisi virallisilla, valtakunnallisiin ja alueellisiin inventointeihin sisältyvillä alueilla eli niidenkin osalta kynnys olisi korkea ja täyttäisi rajoittamiselle asetun suhteellisuusvaatimuksen.

Perustuslain 15 §:n omaisuudensuojasäännöksen tarkoitus on ensi sijassa suojata ihmisyksilöitä. Perustuslakivaliokunta on käytännössään pitänyt omaisuudensuojarvioinnin kannalta merkittävänä lähtökohtana sitä, millaisiin subjekteihin omaisuudensuojarajoitukset kohdistuvat. Valiokunta on todennut, että lainsäätäjän liikkumavara on oikeushenkilöihin kohdistuvien rajoitusten osalta omaisuudensuojan näkökulmasta lähtökohtaisesti suurempi kuin silloin, kun sääntelyn vaikutukset muodostuisivat hyvin välittömiksi oikeushenkilön taustalla olevien

luonnollisten henkilöiden asemalle (PeVL 34/2000 vp, 10/2007 vp, 6/2009 vp).

Perustuslain 15 §:n 1 momentin säännöksestä ei perustuslakivaliokunnan lausunto-käytännön mukaan johdu vaatimusta korvata omistajalle mitä tahansa käyttörajoitusta eikä täyden korvauksen vaatimusta korvauksia myönnettäessä. Omaisuuden käyttörajoituksen korvaaminen on yksi kokonaisarviointiin vaikuttava osatekijä, joka otetaan huomioon selvitettyä onko käyttöoikeuden rajoitus omaisuuden perustuslainsuojan kannalta sallittua (ks. PeVL 38/1998 vp, s. 3).

Edellä mainittu omaisuudensuojaa koskeva rajoitus on välttämätön ehdotetun lain tavoitteiden toteuttamiseksi sekä perustuslain mukaisen ympäristöperusoikeuden turvaamiseksi sekä täyttää perusoikeuksien rajoittamisen edellytykset. Tästä syystä esitys ei ole perustuslain omaisuudensuojaa koskevien säännösten vastainen.

Kotirauha

Ehdotetun ympäristönsuojelulain valvonnan edellyttämiä valvontaviranomaisen tarkastuksia koskevat säännökset ovat ehdotetun lain 170 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 171 ja 172 §:ssä. Niissä tarkoitettut tarkastukset ja muut niihin liittyvät toimet olisivat sallittuja pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa vain, jos se on välttämätöntä hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojelemiseksi. Tarkastuksia voivat ehdotettujen säännösten mukaan tehdä vain viranomainen tai sen määräämä virkamies tai viranhaltija. Ehdotetun 170 §:n 2 momentissa luetellaan ne perusoikeudet, joiden turvaamiseksi tarkastus kotirauhan piirissä voi tapahtua.

Perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Perustuslakivaliokunta on vesilainsäädännön uudistamista koskevasta hallituksen esityksestä antamassaan lausunnossa (PeVL 61/2010 vp) katsonut, että vesilakiin ehdotettua säännöstä oli tarpeen selkeyttää niin, että tarkastuksen kotirauhan piirissä saa yksinään tehdä vain viranomainen, koska tällainen tarkastus on merkittävää julkisen val-

lan käyttöä, joka perustuslain 124 §:n mukaan kuuluu vain viranomaiselle.

Ehdotetun ympäristönsuojelulain 170 §:n 1 ja 2 momentin on katsottava täyttävän perustuslain 10 §:n 3 momentin vaatimukset.

Asetuksenantovaltuudet

Ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskeva sääntely perustuu ehdotuksessa varsin laajasti lainsäädäntövallan delegoinnin varaan. Ehdotus sisältää useissa säännöksissä valtuuksia, joiden perusteella voidaan antaa ehdotetun lain yleisiä perussäännöksiä tarkempia säännöksiä. Tätä sääntelyä on arvioitava perustuslain 80 §:n kannalta.

Perustuslain 80 §:n mukaan valtioneuvosto voi antaa asetuksia laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista. Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan asetuksen antamiseen ja lainsäädäntövallan delegoimiseen liittyvien valtuutusten tulee olla riittävän täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Laista tulee käydä selvästi ilmi, mistä on tarkoitus säätää asetuksella. Tällöinkin edellytyksenä on, että oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista säädetään lailla.

Ehdotetun lain asiasisällön ja toimeenpanon kannalta keskeisimmät asetuksenantovaltuudet sisältyvät sen 2 lukuun. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa ehdotetussa 9 §:ssä säädetyistä ympäristön pilaantumisen ja sen vaaran ehkäisemistä tarkoittavista vaatimuksista tarkempia säännöksiä muun muassa päästöistä ympäristöön sekä päästöjen ja niiden haitallisten vaikutusten rajoittamisesta ja kieltämisestä, päästöjen tarkkailusta sekä toiminnan harjoittajien velvollisuudesta toimittaa päästöjä ja niiden vaikutuksia koskevia tietoja asetuksessa säädettävälle viranomaiselle sekä tietoja toiminnassa käytettävistä raaka-aineista, polttoaineista ja muista kemikaaleista, toiminnassa syntyvistä jätteistä sekä toiminnassa käsitellyistä jätteistä. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa 9 §:n 4 momentissa säädettyjä toimialoja ja toimintoja koskevia 1 momentissa säädettyjä vaatimuksia tarkempia säännöksiä ympäristön pilaantumisen vaaran ehkäisemiseksi muun muassa toimintojen sijoittumiseen liittyvistä ympäristönsuojeluvaikeuksista,

toiminnan sijoittumisen edellytyksistä eri alueilla ja vähimmäisetäisyyksistä altistuviin kohteisiin, päästöjen ja niiden leviämisen ehkäisemiseksi, onnettomuuksien tai niiden vaaran ehkäisemiseksi ja energiatehokkuuden turvaamiseksi käytettävistä menetelmistä, laitteista, rakennuksista ja rakennelmista sekä toiminnan laajuudesta ja toiminta-ajoista.

Pohjaveden pilaantumiskieltoon liittyen ehdotettavan ympäristönsuojelulain 16 §:n 2 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sellaisista mainitun pykälän 1 momentissa tarkoitetuista aineista, jotka ovat ympäristölle ja terveydelle vaarallisista ja joiden päästäminen suoraan tai välillisesti pohjaveteen on kielletty. Maaperän pilaamiskieltoon liittyen lain 132 §:n perusteella valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eri maankäyttötarkoituksissa maaperässä olevien haitallisten aineiden suurimmista sallituista pitoisuuksista tai haitallisten aineiden pitoisuuksista pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioimiseksi sekä pilaantuneen maa-aineksen käsittelystä ja eristämisestä, puhdistamisen teknisistä vaatimuksista ja puhdistusmenetelmistä sekä tarkkailusta ja valvonnasta.

Ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen kannalta merkittävää asetuksenantovaltaa on myös ehdotettavassa 19 ja 20 §:ssä. Näistä ensin mainitun mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä polttoaineen, orgaanisia liuottimia sisältävän tuotteen tai ilmakehään haitallisesti vaikuttavan kemikaalin ja tuotteiden valmistuksen, maahantuonnin, markkinoille luovuttamisen, maastaviennin, luovuttamisen tai käytön rajoittamisesta tai kieltämisestä sekä valmistettavan, maahan tuotavan, markkinoille luovutettavan, maastavietävän tai käytettävän polttoaineen, kemikaalin tai tuotteen koostumuksesta ja merkitsemisestä sekä velvollisuudesta toimittaa viranomaiselle tietoja aineesta, kemikaalista tai tuotteesta.

Ehdotettava lain 20 § sisältää tarpeettoman joutokäynnin kiellon ja siihen liittyvän asetuksenantovaltuuden sekä työkoneisiin liittyvän valtuuden antaa valtioneuvoston asetuksia. Jälkimmäisen mukaan jos työkoneiden tai laitteiden käytön on todettu tai voidaan

perustellusti odottaa aiheuttavan vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, valtioneuvosto voi kieltää niiden valmistuksen, markkinoille saattamisen, viennin tai käytön taikka rajoittaa niitä, asettaa niille ehtoja tai vaatia työkoneen tai laitteen tyyppihyväksyntää. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä työkoneen tai laitteen päästöistä sekä markkinoille saattamisen tai käytön kiellosta tai rajoituksesta taikka työkoneen tai laitteen merkitsemisestä sekä velvollisuudesta hankkia tyyppihyväksyntä tai velvollisuudesta muutoin osoittaa asetuksessa tarkemmin säädettävällä tavalla, että työkone tai laite täyttää asetuksen vaatimukset.

Ehdotetussa laissa on myös muita merkittäviä joskin alaltaan selvästi edellisiä suppeampia asetuksenantovaltuuksia. Tällainen on esimerkiksi valtuus antaa tarkempia säännöksiä luvanvaraisen tai rekisteröitävän ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan harjoittajan käytettävissä olevan asianntuntemuksen laadusta (7 §).

Ehdotetussa laissa on myös lukuisissa muissa pykälissä asetuksenantovaltuuksia, jotka alaltaan koskevat selvästi luonteeltaan edellä lueteltuja teknisempiä vaatimuksia. Näitä ovat esimerkiksi 41, 42, 82, 83, 88 ja 101 §.

Ehdotetun ympäristönsuojelulain lukuisia asetuksenantovaltuuksia puoltaa tarvittavan sääntelyn yksityiskohtaisuus ja teknisluonteisuus. Valtuudet ovat tarpeen myös Euroopan unionin direktiivien ja muiden säädösten täytäntöönpanemiseksi. Asetuksenantajan toimivalta nojaakin lakiehdotuksen perussäännösten lisäksi asiallisesti myös Euroopan unionin erittäin yksityiskohtaiseen ja runsaaseen ympäristösäädäntöön.

Ehdotetussa ympäristönsuojelulaissa valtioneuvoston asetuksenantovaltuudet on sidottu asiaa koskeviin lain perussäännöksiin ja perustuslain 80 § on otettu huomioon muotoiltaan ehdotettuja asetuksenantovaltuuksia. Perussäännösten asettamista oikeuksista ja velvollisuuksista valtioneuvosto voi antaa tarkempia säännöksiä lain nojalla. Lain tasoin säännöksiin säännellään ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan harjoittajien velvollisuuksien ja oikeuksien perusteita. Ehdotettavalla ympäristönsuojelu-

lailla on myös siirretty sääntelyä valtioneuvoston asetuksista lakiin. Näin on tapahtunut erityisesti ympäristönsuojeluasetuksesta ja polttoaineteholtaan vähintään 50 megawatin polttolaitosten ja kaasuturbiinien rikkidioksi-, typenoksidi- ja hiukkaspäästöjen rajoittamista koskevasta valtioneuvoston asetuksesta.

Perussäännöksissä on pyritty huolehtimaan siitä, että velvoitteet kohdentuvat selkeästi ja ovat sisällöltään mahdollisimman tarkkarajaisia. Lain taseoisia säännöksiä on kuitenkin jouduttu jossakin määrin yleistämään, koska ympäristönsuojelua ja ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä sääntelevät Euroopan unionin direktiivit sisältävät runsaasti yksityiskohtaisia velvoitteita, jotka usein vielä vaihtelevat toimialoittain ja toiminnoittain. Tällöin myös osa yleisiä velvollisuuksia koskevista säännöksistä on jouduttu ehdottamaan sisällöltään jossain määrin joustaviksi, jotta ne eivät yleisesti sovellettuina hyvin erilaisissa tilanteissa johtaisi kohtuuttomiin lopputuloksiin yksittäistapauksissa. Ehdotetun lain 2 luvun perussäännöksiin kytkettyjen valtuussäännösten nojalla annettavat valtioneuvoston asetukset osoittaisivat yksityiskohtaisesti, mihin niiden vaatimusten kohteet velvoitetaan.

Kunnan ympäristönsuojelumääräykset

Kunnan viranomaisen säädösvaltaa on arvioitava perustuslain 80 §:n 2 momentin kannalta. Sen mukaan muu kuin pykälän 1 momentissa mainittu viranomainen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määrätyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaiselta valtuutukselta edellytetään, että se on soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu. Säännös tarkoittaa ensisijaisesti valtion viranomaisia. Siinä ilmaistuja periaatteita on kuitenkin noudatettava myös osoitettaessa säädösvaltaa kunnille (PeVL 3/2000 vp). Perustuslakivaliokunta on toisaalta perustuslain 121 §:ssä turvattuun kunnan asukkaiden itsehallintoon liittyvien näkökohtien vuoksi katsonut, että lailla voidaan osoittaa kunnille määräystenantovaltaa jossain määrin laajemmalti kuin

perustuslain 80 §:n 2 momentin perusteella on mahdollista uskoa valtion viranomaisille norminasettamisvaltaa (PeVL 64/2002 vp). Tällaisten määräysten hyväksymispäätös on saatettavissa riippumattoman tuomioistuimen tutkittavaksi, mistä ehdotetussa ympäristönsuojelulaissakin säädetään (186 §).

Kunta voi antaa tämän lain täytäntöön pämiseksi tarpeellisia paikallisista olosuhteista johtuvia, kuntaa tai sen osaa koskevia yleisiä määräyksiä (kunnan ympäristönsuojelumääräykset, 197 §). Määräykset eivät voi koskea tämän lain mukaan luvanvaraista tai rekisteröitävää toimintaa eivätkä 33, 103 tai 135 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimintaa tai puolustusvoimien toimintaa. Määräykset voivat koskea:

1) toimia, rajoituksia ja rakennelmia, joilla ehkäistään päästöjä tai niiden haitallisia vaikutuksia;

2) erityisen häiritsevän tilapäisen melun tai tärinän torjuntaa;

3) toimintojen sijoittumisen ympäristönsuojelullisia edellytyksiä asemakaava-alueen ulkopuolella;

4) sellaisten alueiden määrittelyä, joilla ympäristön erityisen pilaantumisvaaran vuoksi on kielletty jäteveden johtaminen maahan, vesistöön taikka ojaan, lähteeseen, tekolammikkoon tai vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaiseen noroon;

5) sellaisten alueiden ja vyöhykkeiden määrittelyä, joilla lannan ja lannoitteiden sekä maataloudessa käytettävien ympäristölle haitallisten aineiden käyttöä rajoitetaan;

6) valvontaa varten tarpeellisten tietojen antamista; sekä

7) vesien ja meriympäristön tilan parantamista koskevia toimia, jotka ovat vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) mukaisen vesienhoitosuunnitelman tai merenhoitosuunnitelman mukaan tarpeellisia.

Perustuslakivaliokunta on aikaisemmin pitänyt voimassa olevan ympäristönsuojelulain 19 §:n mukaisia ympäristönsuojelumääräyksiä yleisluontoisia ja joustavia ilmaisuja sisältävinä säännöksinä. Kunta on oikeutettu niitä antamaan huolimatta siitä, että ne jäävät jonkin verran sitä tasoa yleisluonteisemmaksi, joita perusoikeuksia koskevan sääntelyn tarkkuudelta on vaadittu. Perusteena on ollut,

että niiden hyväksymispäätös voidaan saattaa riippumattoman tuomioistuimen arvioitavaksi (PeVL 11/1999 vp, PeVL 45/2004 vp). Ympäristönsuojelumääräykset ovat paikallisista olosuhteista johtuvia ympäristönsuojelulain täytäntöönpanomääräyksiä, joiden antamisen on katsottu kuuluvan kuntien toimivaltaan. Kunnalla on harkintavalta sen suhteen, että se voi tällaisia määräyksiä antaa tai olla antamatta (PeVL 45/2004). Samat näkökohdat pätevät ehdotetun ympäristönsuojelulain valtuuden nojalla annettaviin kunnan ympäristönsuojelumääräyksiin.

Kunnallisilla määräyksillä voi kuitenkin olla vain lakia täydentävä rooli (PeVL 11/1999 vp, PeVL 12/2005 vp). Ehdotetun ympäristönsuojelulain 197 §:n säännös sisältää kunnan harkintaa ohjaavia mainintoja määräystenantoavallan käytön edellytyksistä ja rajoituksista ja valtuuden ulkopuolelle on kohteena rajattu luvanvaraiset ja rekisteröitävät toiminnot. Valtuus kunnan ympäristönsuojelumääräysten antamiseen on siten täsmällinen ja tarkkarajainen. Määräyksiä koskeva luettelo on perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla tyhjentävä (PeVL 38/1998 vp, PeVL 11/1999 vp ja PeVL 12/2005 vp).

Tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisella on ehdotetun ympäristönsuojelulain 170 §:n perusteella oikeus saada lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvontaa tai muuta lain täytäntöönpanoa varten tarpeelliset tiedot toiminnanharjoittajilta ja salassapitovelvollisuuden estämättä muilta viranomaisilta.

Tiedonsaantia koskeva pykälä on muotoiltu perustuslakivaliokunnan aikaisemmat kannanotot huomioon ottaen. Tiedonsaantioikeus on säännöksessä rajattu selkeisiin tarkoituksiin ja se koskee vain säännöksen tarkoituksen kannalta välttämättömiä tietoja (PeVL 37/2005).

Kunnille annettavat tehtävät

Kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla perustuslain 121 §:n mukaisesti. Ehdotetun ympäristönsuojelulain 24 §:ssä säädetään kunnan ympäristönsuojeluviranomais-

ta. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan lupamenettelyssä kuuluvista toiminnoista säädetään 36 §:ssä, jota täydentävät eräät poikkeavat toimivaltasäännökset 36-39 §:ssä. Ehdotetun 36 §:n säännöstä kuntien toimivaltaan kuuluvista luvanvaraisista laitoksista tarkennettaisiin lain nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella samalla tapaan kuin on tehty nykyisin voimassa olevankin lain aikana. Valtion ympäristölupaviranomiasten ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten tarkemmasta toimialoihin perustuvasta toimivallan jaosta säädetään ympäristönsuojeluasetuksessa.

Ehdotettavan ympäristönsuojelulain 40 §:ssä säädettäisiin kuntien mahdollisuudesta hakea ympäristöministeriöltä lupatoimivallan siirtoa valtion ympäristölupaviranomaiselta kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Siirron edellytyksenä olisi, että kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on riittävä asiantuntemus ja että siirrolla voidaan parantaa toiminnan tehokkuutta tai aikaansaada tasapainoinen työnjako viranomaisten kesken.

Ehdotettavan ympäristönsuojelulain 9 luvussa säädetään ilmoitusmenettelyihin liittyvistä kunnan tehtävistä ja 15 luvussa eräistä ympäristön tilaan ja sen seurantaan liittyvistä kunnan tehtävistä. Kunnalla on tehtäviä myös ehdotettavan lain 16 ja 18 luvun perusteella.

Kunnalla osoitettavat tehtävät eivät ole uusia tehtäviä, vaan sellaisia, joita kunnat jo nykyistenkin säännösten nojalla hoitavat. Merkittävin tarkennus kunnan tehtäviin on ympäristönsuojelulakiehdotuksen 166 §:ssä olevat valvontasuunnitelma ja valvontaohjelama. Toinen tarkennus tässä ehdotuksessa kunnan tehtäviin liittyy lupamenettelyyn ja lupapäätöksentekoon liittyvään tiedottamiseen, jota ehdotettavien 44 ja 85 §:n nojalla on jatkossa hoidettava myös sähköisesti tietoverkkojen avulla. Valvonnan säännöksissä tarkoituksena on täsmentää, miten kunnilla jo nykyisin oleva valvontatehtävä on syytä järjestää. Valvonnan suunnitelmallisuus on lisäksi valvonnan maksullisuuden alan pääperusteena. Sähköisessä tiedottamisessa kyseessä on kunnalla olevan tiedottamistehtävän hoitotavan tarkennus sähköiseksi vastaamaan tämän hetkisen yhteiskunnan yleisiä käytäntöjä ja vaatimuksia. Ehdotuksessa ei

siten varsinaisesti ole kysymys uuden tehtävän antamisesta kunnille.

Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

Rikosoikeudellinen säännös on ehdotetun ympäristönsuojelulain 211 §:ssä. Rangaistavaksi säädetty teot on pyritty kirjoittamaan perustuslain 8 §:n rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen pohjalta siten, että säännöksen sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin toiminta tai laiminlyönti rangaistavaa (PeVL 17/2006 vp). Ehdotetussa ympäristönsuojelulaissa rangaistavaksi säädettyjen tekojen seuraamuksena olisi ainoastaan sakkorangaistus. Vakavampien tekomoitojen osalta sovelletaan rikoslain säännöksiä.

Siirtymäsäännökset

Ehdotetun ympäristönsuojelulain 217 §:n mukaan lain toiminnan sijoituspaikan luonnonarvoja koskevaa 11 §:ää sovellettaisiin sellaisiin vireillä oleviin asioihin, jotka on kuulutettu ennen tämän lain voimaantuloa.

Suurten laitosten osalta 218 §:ssä säädettäisiin, että jos suuren laitoksen ympäristölupaa tai lupamääräysten tarkistamista koskeva asia on vireillä tämän lain voimaan tullessa, on lupaharkinnassa otettava hakijan pyynnöstä huomioon myös sellaiset teollisuuspäästödirektiivin nojalla annetut voimassa olevat päätelmät, jotka on annettu 7 päivä tammikuuta 2011 jälkeen mutta ennen tämän lain voimaantuloa. Päätelmiä voidaan soveltaa myös viranomaisen omasta aloitteesta sillä edellytyksellä, että soveltaminen ei johda hakijan kannalta kohtuuttomaan lopputulokseen tai asian käsittelyn kohtuuttomaan pitkittymiseen.

Suuren laitoksen, jonka pääasiallista toimintaa koskevat päätelmät ovat tulleet voimaan 7 päivä tammikuuta 2011 jälkeen mutta ennen tämän lain voimaantuloa, on tehtävä 81 §:n 2 momentin mukainen selvitys kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta ja haettava tarvittaessa lupamääräysten tarkistamista 81 §:n mukaisesti. Jos suuren laitoksen ympäristölupaa tai lupamääräysten tarkistamista koskeva asia on lain voimaan tullessa vireillä ja jos edellä mainittuja pää-

telmiä sovelletaan asiaa ratkaistaessa, ei selvitystä tarvitse tehdä.

Suuren polttolaitoksen, jonka toimintaan on myönnetty lupa ennen [7 päivää tammikuuta 2013] taikka laitoksen, jonka ympäristölupahakemus on kuulutettu ennen kyseistä ajankohtaa ja joka on otettu käyttöön viimeistään [7 päivänä tammikuuta 2014], toiminnanharjoittajan on jätettävä 128 §:ssä tarkoitettu hakemus lupamääräysten tarkistamiseksi viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2014.

Toimintaan, joka ei ole luvanvaraista kumottavanlain nojalla ja joka säädetään luvanvaraiseksi tällä lailla, on haettava ympäristölupaa viimeistään vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Lupahakemuksen vireilläolo ei estä toiminnan jatkamista.

Edellä mainittuja ehdotettuja ympäristönsuojelulain säännöksiä on arvioitava erityisesti luottamuksensuojaperiaatteen pohjalta ja perustuslain 20 §:n ympäristöperusoikeus-

säännöksen kannalta. Ympäristöperusoikeussäännöksen mielessä velvoitteet ovat perusteltuja ottaen huomioon säännösten tavoitteet ympäristönsuojelussa. Luottamuksensuojan kannalta säännöksissä on varattu riittävät ja kohtuulliset määräajat tai muut siirtymäjärjestelyt velvoitteiden toteuttamiselle. Ehdotettuja siirtymäsäännöksiä ei voida pitää ongelmallisena perustuslain kannalta.

Edellä kerrotuilla perusteilla ehdotus uudeksi ympäristönsuojelulaiksi samoin kuin muut siihen sisältyvät lainmuutokset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Esitykseen liittyvien valtiosääntöoikeudellisten näkökohtien vuoksi hallitus pitää kuitenkin suotavana, että esityksestä pyydetäisiin perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Ympäristönsuojelulaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on:

1) ehkäistä ja vähentää päästöjä, ehkäistä ympäristön pilaantumista ja sen vaaraa sekä poistaa pilaantumisesta aiheutuvia haittoja ja torjua ympäristövahinkoja;

2) turvata terveellinen ja viihtyisä sekä luonnontaloudellisesti kestävä ja monimuotoinen ympäristö sekä torjua ilmastonmuutosta;

3) edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä sekä vähentää jätteiden määrää ja haitallisuutta ja ehkäistä jätteistä aiheutuvia haitallisia vaikutuksia;

4) tehostaa ympäristöä pilaavan toiminnan vaikutusten arviointia ja huomioon ottamista kokonaisuutena; sekä

5) parantaa kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa ympäristöä koskevaan päätökseen.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan teolliseen ja muuhun toimintaan, josta aiheutuu tai saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista siten kuin jäljem-

pänä säädetään. Tätä lakia sovelletaan myös toimintaan, jossa syntyy jätettä, sekä jätteen käsittelyyn.

Tätä lakia sovellettaessa on noudatettava, mitä Suomea sitovissa kansainvälisissä merensuojelusopimuksissa ja Suomen ja Ruotsin välisessä rajajokisopimuksessa (SopS 91/2010) määrätään. Ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi on lisäksi noudatettava, mitä muussa laissa säädetään.

Tätä lakia sovelletaan myös Suomen talousvyöhykkeestä annetussa laissa (1058/2004) tarkoitetulla Suomen talousvyöhykkeellä.

3 §

Soveltamisalan rajaukset

Tätä lakia ei sovelleta toimintaan, josta säädetään merenkulun ympäristönsuojelulaissa (1672/2009) ellei siinä laissa toisin säädetä, eikä merensuojelulaissa (1415/1994) tarkoitettuun toimintaan. Tätä lakia ei myöskään sovelleta säteilystä aiheutuvien haittavaikutusten ehkäisemiseen siltä osin kuin siitä säädetään ydinenergialaissa (990/1987) tai säteilylaissa (592/1991).

4 §

Soveltaminen puolustusvoimissa

Tätä lakia ei sovelleta sellaiseen puolustusvoimien toimintaan, jossa lain soveltaminen vaarantaisi valtakunnan turvallisuuden tai

huoltovarmuuden. Lakia ei myöskään sovelleta erityisesti sotilaskäyttöön tarkoitettuihin eikä valtakunnan keskeisten turvallisuusetujen turvaamiseen tai valvontaan liittyviin tuotteisiin.

Puolustusvoimien on 1 momentissa tarkoitettussa toiminnassa ja tarkoitetuissa tuotteissa otettava kuitenkin huomioon 2 luvun yleiset velvollisuudet ja periaatteet siinä laajuudessa kuin se on mahdollista ottaen huomioon valtakunnan turvallisuuden tai huoltovarmuuden varmistaminen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä toiminnoista ja tuotteista, joihin lakia tai osaa sen säännöksistä ei sovelleta tai sovelletaan vain osittain.

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *ympäristön pilaantumisen* sellaista ihmisen toiminnasta johtuvaa aineen, energian, melun, värinän, säteilyn, valon, lämmön tai hajun päästämistä tai jättämistä ympäristöön, jonka seurauksena aiheutuu joko yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa:

- a) terveyshaittaa;
- b) haittaa luonnolle ja sen toiminnoille;
- c) luonnonvarojen käyttämisen estymistä tai melkoista vaikeutumista;
- d) ympäristön yleisen viihtyisyyden tai erityisten kulttuuriarvojen vähentymistä;
- e) ympäristön yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvuuden vähentymistä;
- f) vahinkoa tai haittaa omaisuudelle taikka sen käytölle; tai
- g) muu näihin rinnastettava yleisen tai yksityisen edun loukkaus;

2) *ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavalla toiminnalla* laitoksen perustamista tai käyttämistä sekä siihen teknisesti ja toiminnallisesti kiinteästi liittyvää toimintaa taikka alueen käyttämistä tai toiminnan järjestämistä siten, että siitä saattaa aiheutua ympäristön pilaantumista;

3) *terveyshaitalla* ihmisessä todettavaa sairautta, muuta terveydenhäiriötä tai sellaisen tekijän tai olosuhteen esiintymistä, joka voi vähentää väestön tai yksilön elinympäristön terveellisyttä;

4) *päästöllä* laitoksesta yhdestä tai useammasta lähteestä suoraan tai epäsuoraan ilmaan, veteen tai maaperään päästettyjä aineita, värinää, lämpöä, valoa tai melua;

5) *päästöraja-arvolla* laimentamattoman päästön arvoa, jota ei yhden tai useamman ajanjakson aikana saa ylittää ja joka ilmaistetaan kokonaismääränä, pitoisuutena, prosenttisuutena tai muulla vastaavalla tavalla;

6) *ympäristölaatuvaatimuksella* Euroopan unionin lainsäädännössä eriteltyjä, kansainvälisissä sopimuksissa tai kansallisesti määritettyjä vähimmäisvaatimuksia ympäristön tilalle;

7) *parhaalla käyttökelpoisella tekniikalla* mahdollisimman tehokkaita ja kehittyneitä, teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoisia tuotanto- ja puhdistusmenetelmiä ja toiminnan suunnittelu-, rakentamis-, ylläpito-, käyttö- sekä lopettamistapoja, joilla voidaan ehkäistä toiminnan aiheuttama ympäristön pilaantuminen tai tehokkaimmin vähentää sitä ja jotka soveltuvat ympäristölupamäärysten perustaksi;

tekniikka on teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoista silloin, kun se on saatavissa käyttöön yleisesti ja sitä voidaan soveltaa asianomaisella toiminnan alalla kohtuullisin kustannuksin; parhaan käyttökelpoinen tekniikka määritellään 55 pykälän luettelon tai BAT-vertailuasiakirjojen perusteella;

8) *toiminnanharjoittajalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa tai joka tosiasiallisesti määrää toiminnasta;

9) *vesistöllä* vesilain (587/2011) 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaista vesistöä;

10) *maaperällä* maankuoren ylintä kerrosta, joka sijaitsee kallioperän ja maanpinnan välissä ja muodostuu irtomaalajeista, orgaanisesta aineksesta, huokosvedestä, huokosilmasta ja elävistä organismeista;

11) *pohjavedellä* maa- tai kallioperässä olevaa vettä;

12) *pohjavesialueella* geologisin perustein rajattavissa olevaa maaperän muodostumaa tai kallioperän vyöhykettä, joka mahdollistaa merkittävän pohjaveden virtauksen tai vedenoton;

13) *jätevedellä* sellaista käytöstä poistettua vettä, pilaantuneelta alueelta johdettavaa vettä tai ympäristön pilaantumisen vaaraa aihe-

uttavaan toimintaan käytetyltä alueelta johdettavaa vettä, josta voi aiheutua ympäristön pilaantumista.

Mitä tässä laissa säädetään vesistöistä, sovelletaan myös Suomen aluevesiin ja talousvyöhykkeeseen.

2 luku

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet

6 §

Yleinen luvantarve tai rekisteröintivelvollisuus

Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan on oltava lupa (*ympäristölupa*) siten, kuin siitä jäljempänä 4 luvussa säädetään tai toiminta on rekisteröitävä siten, kuin siitä jäljempänä 9 luvussa säädetään.

7 §

Selvilläolovelvollisuus ja asiantuntemus

Toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista (*selvilläolovelvollisuus*).

Luvanvaraisen tai rekisteröitävän ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan harjoittajan käytettävissä on oltava toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä asiantuntemus. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä vaadittavasta asiantuntemuksesta eri toiminnoissa.

8 §

Toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ja sen vaaran ehkäiseminen

Toiminnanharjoittajan on ehkäistävä ennakolta ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan haitalliset ympäristövaikutukset tai, milloin haitallisten vaikutusten

syntymistä ei voida kokonaan ehkäistä, rajoitettava ne mahdollisimman vähäisiksi. Toiminnanharjoittajan on rajoitettava toimintansa päästöt ympäristöön ja viemäriverkostoon mahdollisimman vähäisiksi.

Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa on noudatettava jätelain (646/2011) 2 luvussa säädettyjä yleisiä velvollisuuksia ja periaatteita sekä kemikaalilain (/) 4 §:n 1 kohdassa tarkoitettujen Euroopan unionin aineiden käyttöä, säilytystä ja turvallisuustoimia koskevia velvoitteita ympäristön pilaantumisen ja sen vaaran ehkäisemiseksi.

Luvanvaraisen tai rekisteröitävän toiminnan harjoittajan on lisäksi huolehdittava ja varmistuttava siitä, että:

- 1) toiminnassa käytetään parasta käyttökelpoista tekniikkaa;
- 2) energiankäyttö toiminnassa on tehokasta;
- 3) toiminnasta aiheutuvia päästöjä ja vaikutuksia tarkkaillaan ja niistä sekä toiminnassa käytettävistä raaka-aineista, polttoaineista ja muista kemikaaleista, toiminnassa syntyvistä jätteistä ja toiminnassa käsitellyistä jätteistä toimitetaan viranomaiselle tietoja.

Päästöjä ja jätteen määrää on rajoitettava sekä päästöistä ja jätteistä aiheutuvia haitallisia vaikutuksia on vähennettävä käyttämällä tarkoituksenmukaisia menetelmiä, laitteita ja rakennelmia, rajoittamalla toiminnan laajuutta ja toiminta-aikoja sekä sijoittamalla laitos ja sen toiminta asianmukaisesti altistuvien kohteiden suojelemiseksi seuraavien toimialojen laitoksissa ja toiminnoissa:

- 1) polttoaineteholtaan alle 50 megawatin energiantuotantolaitos;
- 2) asfalttiasema;
- 3) polttonesteiden jakeluasema;
- 4) toiminta, jossa käytetään haihtuvia orgaanisia yhdisteitä;
- 5) jätteen käsittely;
- 6) maa-, karja-, turkis- ja metsätalous;
- 7) turvetuotanto;
- 8) kalankasvatus;
- 9) kivenmurskaamo, kivenlouhimo ja muu kivenlouhinta;
- 10) yhdyskuntajätevesien käsittely ja johtaminen.

Edellä 4 momentissa tarkoitettua toimintaa ei saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti.

9 §

Valtioneuvoston asetukset toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ja sen vaaran ehkäisemiseksi

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa 8 §:ssä säädetyistä ympäristön pilaantumisen ja sen vaaran ehkäisemistä tarkoittavista vaatimuksista tarkempia säännöksiä:

1) päästöistä ympäristöön tai viemäriverkostoon sekä päästöjen ja niiden haitallisten vaikutusten ehkäisemisestä, rajoittamisesta ja kieltämisestä;

2) luvanvaraisten tai rekisteröitävien toimintojen päästöjen ja niitä koskevien rajojen tarkkailusta;

3) lietteen ympäristöön päästämisen tai sijoittamisen rajoittamisesta taikka ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan lietteen ympäristöön päästämisen tai sijoittamisen kieltämisestä;

4) luvanvaraisten tai rekisteröitävien toimintojen harjoittajien velvollisuudesta toimittaa päästöjä ja niiden vaikutuksia koskevia tietoja asetuksessa säädettävälle viranomaiselle;

5) luvanvaraisten tai rekisteröitävien toimintojen harjoittajien velvollisuudesta luovuttaa tietoja asetuksessa säädettävälle viranomaiselle ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa käytettävistä raaka-aineista, polttoaineista ja muista kemikaaleista, toiminnassa syntyvistä jätteistä sekä toiminnassa käsitellyistä jätteistä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi antaa 8 §:n 4 momentissa säädetyt toimialoja ja toimintoja koskevia 1 momentissa säädetyt vaatimuksia tarkempia säännöksiä ympäristön pilaantumisen vaaran ehkäisemiseksi. Nämä vaatimukset voivat, sen lisäksi mitä 1 momentissa säädetään, koskea:

1) toimintojen sijoittumiseen liittyviä ympäristönsuojeluvaatimuksia, toiminnan sijoittumisen edellytyksiä eri alueilla ja vähimmäisetäisyyksiä altistuviin kohteisiin;

2) päästöjen ja niiden leviämisen ehkäisemiseksi, onnettomuuksien tai niiden vaaran ehkäisemiseksi ja energiatehokkuuden turvaamiseksi käytettäviä menetelmiä, laitteita, rakennuksia ja rakennelmia;

- 3) toiminnan laajuutta ja toiminta-aikoja;
- 4) jätteitä ja jätehuoltoa;
- 5) toiminnan lopettamisen jälkeisiä toimia.

10 §

Sijoituspaikan valinta

Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, että toiminnasta ei aiheudu pilaantumista tai sen vaaraa ja pilaantuminen voidaan ehkäistä.

Toiminnanharjoittajan ja lupaviranomaisen on toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa otettava huomioon:

1) toiminnan luonne, kesto, ajankohta ja vaikutusten merkittävyys sekä pilaantumisen todennäköisyys ja onnettomuusriski;

2) alueen ja sen ympäristön nykyinen ja tuleva, oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu käyttötarkoitus sekä käyttötarkoituksen mukaisesta toiminnasta tyypillisesti aiheutuva ympäristövaikutus ja aluetta koskevat kaavamääräykset;

3) muut mahdolliset sijoituspaikat alueella.

11 §

Toiminnan sijoituspaikan luonnonarvot

Ympäristölupaa edellyttävä toiminta on sijoitettava siten, ettei siitä aiheudu toiminnan sijoituspaikalla valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävän luonnonarvon turmeltumista. Arvioitaessa luonnonarvon merkittävyyttä otetaan huomioon sijoituspaikalla esiintyvien lajien ja luontotyyppien uhanalaisuus sekä esiintymän merkittävyys ja laajuus. Luonnonarvon merkittävyyttä arvioitaessa voidaan lisäksi ottaa huomioon sijoituspaikan merkitys osana luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden muodostamaa verkostoa ja sijoituspaikan merkitys sen ulkopuolella olevalle luonnolle ja sen toiminnalle. Sijoituspaikan soveltuvuuden arvioinnissa voidaan lisäksi ottaa huomioon sijoituspaikan erityiset kauneus- ja maisema-arvot.

Tätä pykälää ei sovelleta jos:

1) lupa-asia kuuluu 31 §:n 2 momentin mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ratkaistavaksi;

2) edellä 1 momentissa tarkoitettujen luonnonarvojen on tutkittu maakuntakaavassa tai oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa ja toiminta sijoittuu mainitussa kaavassa sille varatulle alueelle;

3) toiminnan sijoituspaikalla on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti hyväksytty asemakaava tai asemakaava, jonka ajanmukaisuus on arvioitu maankäyttö- ja rakennuslain 60 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

12 §

Pilaantumisen välitön torjuntavelvollisuus

Jos toiminnasta aiheutuu tai uhkaa välittömästi aiheutua terveyshaittaa tai muuta merkittävää ympäristön pilaantumista, toiminnan harjoittajan on viipymättä ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin pilaantumisen tai sen vaaran ehkäisemiseksi tai jos pilaantumista on jo aiheutunut, sen rajoittamiseksi mahdollisimman vähäiseksi. Toiminnanharjoittajan on muutoinakin havaittuaan, että toiminta ei täytä sille tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä tai määrättyjä vaatimuksia, viipymättä ryhdyttävä tarpeellisiin toimiin velvollisuuksien noudattamiseksi.

13 §

Ennaltavaraumisvelvollisuus

Luvanvaraisen tai rekisteröitävän toiminnan harjoittajan on ennakolta varauduttava toimiin onnettomuuksien ja muiden poikkeuksellisten tilanteiden estämiseksi ja niiden seurausten rajoittamiseksi. Tätä varten toiminnanharjoittajan on laadittava riskinarviointiin perustuva varautumissuunnitelma, varattava tarpeelliset laitteet ja muut varusteet, laadittava toimintaohje, testattavat laitteet ja varusteet sekä harjoiteltava toimia onnettomuuksia ja muita poikkeuksellisia tilanteita varten (*ennaltavaraumisvelvollisuus*). Va-

rautumissuunnitelman sisällöstä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Suunnitelman sisältö, laajuus ja tarkkuustaso määräytyvät toiminnan luonteen perusteella.

14 §

Yleiset periaatteet ympäristön pilaantumisen ehkäisemisessä

Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa on periaatteena, että

1) menetellään toiminnan laadun edellyttämällä huolellisuudella ja varovaisuudella ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi sekä otetaan huomioon toiminnan aiheuttaman pilaantumisen vaaran todennäköisyys, onnettomuusriski sekä mahdollisuudet onnettomuuksien estämiseen ja niiden vaikutusten rajoittamiseen (*varovaisuus- ja huolellisuusperiaate*);

2) noudatetaan ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoituksenmukaisia ja kustannustehokkaita eri toimien yhdistelmiä, kuten työmenetelmiä sekä raaka-aine- ja polttoainevalintoja (*ympäristön kannalta paras käytäntö*).

Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan harjoittaja vastaa vaikutuksien ennaltaehkäisystä ja ympäristöhaittojen poistamisesta tai rajoittamisesta mahdollisimman vähäisiksi (*aiheuttamisperiaate*).

15 §

Maaperän pilaamiskielto

Maahan ei saa jättää, päästää tai sijoittaa jätettä tai muuta ainetta taikka organismeja tai mikro-organismeja siten, että seurauksena on sellainen maaperän laadun huononeminen, josta voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, viihtyisyyden melkoista vähentymistä tai muu niihin verrattava yleisen tai yksityisen edun loukkaus (*maaperän pilaamiskielto*).

16 §

Pohjaveden pilaamiskielto

Ainetta taikka energiaa ei saa panna, päästää tai johtaa sellaiseen paikkaan tai käsitellä siten, että

1) tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle tai laatu voi muutoin olennaisesti huonontua;

2) toisen kiinteistöllä olevan pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle tai tehdä pohjaveden kelpaamattomaksi tarkoitukseen, johon sitä voitaisiin käyttää; tai

3) toimenpide vaikuttamalla pohjaveden laatuun muutoin saattaa loukata yleistä tai toisen yksityistä etua (*pohjaveden pilaamiskielto*).

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sellaisista 1 momentissa tarkoitetuista aineista, jotka ovat ympäristölle ja terveydelle vaarallisista ja joiden päästäminen suoraan tai välillisesti pohjaveen on kielletty.

17 §

Merta koskevat erityiset kiellot

Suomen maa-alueella, sisävesialueella, aluevesillä tai talousvyöhykkeellä ei saa ryhtyä toimeen, josta voi aiheutua merensuojelulaissa tarkoitettua meren pilaantumista Suomen talousvyöhykkeen ulkopuolella.

Suomen aluevesille tai talousvyöhykkeelle ei saa upottamis- tai muussa hylkäämistarkoituksessa laskea jätettä tai muuta ainetta suomalaisesta tai ulkomaisesta aluksesta, jäällä liikkuvasta ajoneuvosta, ilma-aluksesta tai merensuojelulain 4 §:n 2 kohdassa tarkoitettuun avomeriyksiköstä taikka upottaa tai hylätä alusta, avomeriyksikköä tai ilma-alusta, ottaen huomioon, mitä vastaavasta toimenpiteestä talousvyöhykkeen ulkopuolella säädetään merensuojelulain 7 §:n 3 momentissa. Sama koskee aineen kaatamista

rannalta mereen upottamis- tai hylkäämistarkoituksessa.

Edellä 2 momentissa mainittu kielto ei koske lumen kaatamista mereen. Ruoppausmassan sijoittamisesta vesialueelle säädetään vesilaissa.

18 §

Kemikaalien käyttöä ja säilytystä koskevat huolehtimisvelvollisuudet

Kemikaalia ei saa käyttää tai säilyttää siten, että siitä aiheutuu ympäristön pilaantumisen vaaraa. Pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta säädetään 13 luvussa.

Kemikaalista aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi luvanvaraisen tai rekisteröitävän toiminnan harjoittajan on, silloin kun se on kohtuudella mahdollista, valittava käyttöön olemassa olevista vaihtoehdoista kemikaali tai menetelmä, josta aiheutuu vähiten vaaraa.

Kemikaaleja koskevista rajoituksista ja kielloista säädetään lisäksi kemikaalilain (/) 4 §:n 1 kohdassa tarkoitetuissa Euroopan unionin asetuksissa, vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa (390/2005) sekä kuluttajaturvallisuuslaissa (920/2011).

19 §

Polttoaineiden, eräiden kemikaalien ja tuotteiden rajoittaminen

Jos polttoaineen, orgaanisia liuottimia sisältävän tuotteen tai ilmakehään haitallisesti vaikuttavan kemikaalin tai tuotteen käytöstä syntyy päästöjä, joista voidaan perustellusti arvioida aiheutuvan terveyshaittaa tai ympäristön pilaantumisen vaaraa, valtioneuvosto voi kieltää niiden valmistuksen, markkinoille saattamisen, viennin tai käytön tai rajoittaa niitä taikka asettaa niille ehtoja tai velvoittaa antamaan viranomaiselle niistä tietoja. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä mainittujen aineiden, ke-

mikaalien ja tuotteiden valmistuksen, maahan tuonnin, markkinoille luovuttamisen, maastaviennin, luovuttamisen tai käytön rajoittamisesta tai kieltämisestä sekä valmistettavan, maahan tuotavan, markkinoille luovutettavan, maastavietävän tai käytettävän polttoaineen, kemikaalin tai tuotteen koostumuksesta ja merkitsemisestä sekä velvollisuudesta toimittaa viranomaiselle tietoja aineesta, kemikaalista tai tuotteesta.

20 §

Moottorikäyttöisten ajoneuvojen, työkoneiden ja laitteiden käyttöä koskevat yleiset ympäristönsuojeluvelvollisuudet

Tarpeeton joutokäynti muualla kuin tieliikennelainsäädännössä tarkoitetulla tiellä on kielletty. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sallitusta tarpeellisesta joutokäynnistä näillä alueilla.

Työkoneet ja laitteet on suunniteltava, huollettava ja pidettävä kunnossa sekä niitä on käytettävä niin, että niiden käytöstä aiheutuu mahdollisimman vähän haitallisia vaikutuksia ympäristölle. Työkoneiden ja laitteiden on oltava tyyppihyväksytyjä tai niiden sopivuus tarkoitettuun käyttöön on oltava osoitettavissa muulla tavalla, jos niiden käytöstä aiheutuu vähäistä suurempia haitallisia vaikutuksia ympäristöön. Jos työkoneiden tai laitteen käytön on todettu tai voidaan perustellusti odottaa aiheuttavan vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, valtioneuvosto voi kieltää niiden valmistuksen, markkinoille saattamisen, viennin tai käytön taikka rajoittaa niitä, asettaa niille ehtoja tai vaatia työkoneen tai laitteen tyyppihyväksyntää. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä työkoneen tai laitteen päästöistä sekä markkinoille saattamisen tai käytön kiellosta tai rajoituksesta taikka työkoneen tai laitteen merkitsemisestä sekä velvollisuudesta hankkia tyyppihyväksyntä tai velvollisuudesta muutoin osoittaa asetuksessa tarkemmin säädettävällä tavalla, että työkone tai laite täyttää asetuksen vaatimukset.

21 §

Poikkeuksen myöntäminen

Ympäristöministeriö voi myöntää poikkeuksen 19 §:n nojalla annetun polttoaineiden laatuvaatimuksia koskevan valtioneuvoston asetuksen noudattamisesta, jos poikkeus on tarpeen raaka-öljyn tai öljytuotteiden toimituksessa tapahtuvan poikkeuksellisen ja äkillisen muutoksen vuoksi eikä asetuksen vaatimusten täyttäminen jalostamoilla ole mahdollista ja poikkeus muutenkin on sen Euroopan unionin direktiivin mukainen, jonka toimeenpanemiseksi valtioneuvoston asetus on säädetty. Poikkeus myönnetään hakemuksesta. Ennen poikkeuksen myöntämistä ympäristöministeriön on varattava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, asianomaiselle kunnalle ja 183 §:ssä tarkoitetulle rekisteröidylle yhteisölle tilaisuus tulla kuuluksi hakemuksen johdosta.

22 §

Poikkeuksen myöntäminen eräissä tapauksissa

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi hakemuksesta myöntää poikkeuksen ostaa tai myydä tietty määrä tuotetta, jonka haihtuvien orgaanisten yhdisteiden pitoisuus ei vastaa orgaanisten liuottimien käytöstä tietyissä maaleissa ja lakoissa sekä ajoneuvojen korjausmaalaustuotteissa aiheutuvien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöjen rajoittamisesta ja direktiivin 1999/13/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/42/EY täytäntöön panemiseksi annetun valtioneuvoston asetuksen raja-arvoa. Poikkeus voidaan myöntää tuotteille, joita käytetään sellaisten rakennusten ja vanhojen ajoneuvojen entistämistä ja ylläpitoa varten, joilla on erityistä historiallista ja kulttuurista arvoa. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä hakemuksen sisällöstä ja niistä erityistä historiallista ja kulttuurista arvoa omaavista kohteista, joissa käytettäville tuotteille poikkeus voidaan myöntää.

3 luku

Viranomaiset ja niiden tehtävät

23 §

Valtion viranomaiset

Tämän lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluu ympäristöministeriölle.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ohjaa ja edistää tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä tarkoitettujen tehtävien hoitamista alueellaan, valvoo näiden säännösten noudattamista sekä käyttää osaltaan ympäristönsuojelun yleisen edun puhevaltaa tämän lain mukaisessa päätöksenteossa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tukee kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimintaa toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Aluehallintovirasto toimii *valtion ympäristölupaviranomaisena* siten kuin aluehallintovirastoista annetussa laissa (896/2009) ja sen nojalla säädetään. Aluehallintovirasto tukee kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimintaa toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Suomen ympäristökeskus toimii otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1005/2009 sekä tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 842/2006 mukaisena toimivaltaisena viranomaisena. Lisäksi Suomen ympäristökeskus ylläpitää ja kehittää parhaan käyttökelpoisen tekniikan tiedonvaihtoa, seuraa parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymistä ja tiedottaa siitä.

24 §

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Kunnalle kuuluvista tämän lain mukaisista tehtävistä huolehtii kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetun lain (64/1986) mukainen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, joka käyttää osaltaan ympäristönsuojelun yleisen edun puhevaltaa tämän lain mukaisessa päätöksenteossa.

Ympäristölupaviranomaisena kunnassa toimii kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi siirtää tässä laissa tarkoitettua toimivaltansa viranhaltijalle siten kuin kuntien ympäristönsuojelun hallinnosta annetussa laissa säädetään.

25 §

Yleiset valvontaviranomaiset

Tämän lain mukaisia yleisiä valvontaviranomaisia ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (*valtion valvontaviranomainen*), siten kuin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa laissa (897/2009) ja sen nojalla säädetään, sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Valtion valvontaviranomainen valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista myös siltä osin kuin on kyse yhteisen maatalouspolitiikan suoria tukijärjestelmiä koskevista yhteisistä säännöistä ja tietyistä viljelijöiden tukijärjestelmistä sekä asetusten (EY) N:o 1290/2005, (EY) N:o 247/2006, (EY) N:o 378/2007 muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1782/2003 kumoamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 73/2009 tarkoitettujen lakisäätteiden hoitovaatimusten noudattamisen valvonnasta. Valtion valvontaviranomainen ilmoittaa valvonnassa havaitsemistaan puutteista kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle näiden viranomaisten toimivaltaan tämän lain nojalla kuuluvia mahdollisia toimenpiteitä varten. Valvonnasta ja valvontaviranomaisten yhteistoiminnasta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

26 §

Muut valvontaviranomaiset

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo 19 §:ssä tarkoitettua orgaanisia liuottimia sisältäviä tuotteita koskevan valtioneuvoston asetuksen noudattamista.

Suomen ympäristökeskuksen valvontatehtävistä säädetään 180 §:ssä.

Terveysturvallisuusviranomaiset, kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitetut valvontaviranomaiset ja työsuojeluviranomaiset valvovat toimialallaan tämän lain 20 §:n 2 momentissa tarkoitetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista. Terveysturvallisuusviranomaiset, kuluttajaturvallisuuslaissa tarkoitetut valvontaviranomaiset ja elintarvikevalvontaviranomaiset valvovat toimialallaan 17 luvun nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista.

Tullilaitos ja rajavartiolaitos valvovat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista toimialallaan.

27 §

Asiantuntijaviranomaiset ja -laitokset

Valtion viranomaiset ja tutkimuslaitokset voivat toimia tämän lain mukaisina asiantuntijaviranomaisina tai -laitoksina antamalla lausuntoja sekä tekemällä tutkimuksia ja selvityksiä tämän lain mukaisille viranomaisille. Ympäristöministeriö voi määrätä asiantuntijalaitoksen toimimaan ympäristöalan kansallisen vertailulaboratoriona. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä asiantuntijaviranomaisista ja -laitoksista sekä niiden tehtävistä.

28 §

Muut viranomaiset ja laitokset

Liikenteen turvallisuusvirasto ja Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus toimivat hyväksyntäviranomaisina 20 §:n 2 momentissa mukaisessa tyyppi hyväksynnässä. Ympäristöministeriö voi nimetä muun viranomaisen tai tahon toimimaan hyväksymisviranomaisen tukena. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin hyväksyntäviranomaisten tehtävistä sekä niiden tukena toimivista tahoista.

Ympäristöministeriö voi nimetä 20 §:n 2 momentissa tarkoitettuun tyyppi hyväksyntään liittyväksi tarkastuslaitokseksi tai muuksi vastaavaksi laitokseksi 1 momentissa tarkoitetun tai muun vaatimukset täyttävän laitoksen tai tahon. Ministeriö voi peruuttaa nimeämisen, jos laitos ei täytä sille asetettuja

vaatimuksia. Laitoksen tulee sen lisäksi, mitä muualla tarkemmin säädetään, täyttää seuraavat vaatimukset:

1) laitos tai sen henkilöstöön kuuluva ei ole työkonetta tai laitteen suunnittelija, valmistaja, markkinoija, hankkija tai asennuksesta taikka kunnossapidosta vastaava eikä edellä tarkoitettujen osapuolten edustaja, eikä puoleettomuuden voida muusta erityisestä syystä katsoa vaarantuvan;

2) laitoksella on, jollei se ole valtion virasto tai laitos, toiminnan laajuus ja luonne huomioon ottaen riittävä vastuuvakuutus toiminnasta aiheutuvien vahinkojen korvaamiseksi.

Edellä 3 momentissa tarkoitetun laitoksen palveluksessa olevaan sovelletaan rikos oikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974). Laitos voi käyttää ulkopuolisia testaus-, tarkastus- ja muita palveluja. Laitoksen on tällöin huolehdittava, että ulkopuolinen palvelun suorittaja täyttää 3 momentissa säädetyt vaatimukset.

4 luku

Ympäristöluvan tarve ja lupaviranomaisten toimivalta

29 §

Yleinen luvanvaraisuus

Tämän lain liitteessä 1 (suuri laitos, IED) ja 2 (kansallinen laitos) säädettyyn ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan on oltava ympäristölupa.

Ympäristölupa on lisäksi oltava:

1) toimintaan, josta saattaa aiheutua vesistön pilaantumista eikä kyse ole vesilain mukaan luvanvaraisesta hankkeesta;

2) jätevesien johtamiseen, josta saattaa aiheutua ojan, lähteen, tai vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun noron pilaantumista;

3) toimintaan, josta saattaa ympäristössä aiheutua eräistä naapurussuhteista annetun lain (26/1920) 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasisitusta.

30 §

Luvanvaraisuus pohjavesialueilla

Edellä 29 §:n 1 momentissa tarkoitettuun, mutta sitä vähäisempään toimintaan on oltava ympäristölupa, jos toiminta sijoitetaan tärkeälle tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueelle ja toiminnasta voi aiheutua pohjaveden pilaantumisen vaaraa.

31 §

Luvanvaraisuus rekisteröinnin sijaan

Tämän lain liitteen 3 mukaiseen toimintaan on oltava 99 §:n rekisteröinnin sijaan ympäristölupa, jos toiminta:

- 1) on 29 §:n 2 momentissa tarkoitettua;
- 2) sijaitsee tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella;
- 3) todennäköisesti aiheuttaa luonnonsuojelulain (1096/1996) 65 §:ssä tarkoitettuja seurouksia; tai
- 4) on osa liitteessä 1 säädetyn suuren laitoksen ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa.

Tämän lain liitteen 4 mukaiseen toimintaan on oltava 99 §:n rekisteröinnin sijaan ympäristölupa, jos toiminta on 29 §:n 2 momentissa tarkoitettua.

32 §

Luvanvaraisen toiminnan olennainen muuttaminen

Luvan saaneen toiminnan päästöjä tai niiden vaikutuksia lisäävään tai muuhun olennaiseen toiminnan muuttamiseen on oltava lupa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita, jos muutos ei lisää ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia tai riskejä eikä lupaa toiminnan muutoksen vuoksi ole tarpeen tarkistaa.

Toiminnan muutos on aina olennainen, jos sen seurauksena toiminta muuttuu suuren laitoksen toiminnaksi. Lisäksi suuren laitoksen toiminnan muutos on aina olennainen, jos muutos lisää toiminnan laajuutta vähintään

liitteen 1 mukaisen luvanvaraisuuskynnyksen verran.

33 §

Poikkeus koeluonteisen toiminnan luvanvaraisuudesta

Ympäristölupaa ei tarvita koeluonteiseen lyhytaikaiseen toimintaan, jonka tarkoituksena on kokeilla raaka- tai polttoainetta, valmistus- tai polttomenetelmää tai puhdistuslaitetta taikka käsitellä jätettä laitos- tai ammatillisesti tällaisen toiminnan vaikutusten, käyttökelpoisuuden tai muun näihin rinnastettavan seikan selvittämiseksi. Tällaisen toiminnan ilmoituksenvaraisuudesta säädetään 102 §:ssä.

Ympäristölupaa on kuitenkin aina haettava 29 §:n 2 momentissa tarkoitettulle toiminnalle.

34 §

Poikkeus eräiden jätteen käsittelytoimintojen luvanvaraisuudesta

Ympäristölupaa ei tarvita liitteen 2 13 kohdan 1 alakohdassa tarkoitettuun toimintaan mainitun säännöksen perusteella silloin, kun kysymyksessä on:

- 1) maa- ja metsätaloudessa syntyvän ympäristölle ja terveydelle haitattomista luonnonaineksista koostuvan jätteen käyttö maa- ja metsätaloudessa;
- 2) haitattomaksi käsitellyn jätevesilietteen, sakokaivolietteen tai kuivakäymäläjätteen taikka haitattoman tuhkan tai kuonan hyödyntäminen ja käyttö lannoitevalmistelain (539/2006) mukaisesti;
- 3) maa- ja metsätaloudessa syntyvän ympäristölle ja terveydelle haitattomista luonnonaineksista koostuvan kasviperäisen jätteen hyödyntäminen energiantuotannossa; tai
- 4) turvetuotannossa syntyvän kaivannaisjätteen tai muussa 115 §:ssä tarkoitettussa toiminnassa syntyvän pysyvän jätteen tai pilaantumattoman maa-aineksen käsittely kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelman mukaisesti kyseisen toiminnan yhteydessä muulla tavoin kuin sijoittamalla jäte 116 §:ssä tar-

koitetulle suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavalle kaivannaisjätteen jätealueelle.

Ympäristölupaa ei myöskään tarvita muuhun liitteen 2 13 kohdan 1 alakohdassa tarkoitettuun jätteiden hyödyntämiseen taikka muiden kuin vaarallisten jätteiden syntypaikalla tapahtuvaan loppukäsittelyyn, jos näiden toimintojen ympäristönsuojeluvaatimuksista on säädetty valtioneuvoston asetuksella 9 §:n tai jätelain 14 §:n nojalla. Tällaisen toiminnan rekisteröinnistä säädetään 99 §:n 2 momentissa. Jos toimintaan on ympäristölupa, kun valtioneuvoston asetus tulee sovellettavaksi, ympäristölupa raukeaa.

35 §

Poikkeus luvanvaraisuudesta puolustusvoimien toiminnoissa

Puolustusvoimien tilapäisiin lentopaikkoihin, satamiin, varastoihin, polttoaineen jakelupaikkoihin, ampumaratoihin tai muihin vastaaviin tilapäisiin toimintoihin ei tarvita ympäristölupaa.

36 §

Toimivaltainen lupaviranomainen

Valtion ympäristölupaviranomainen ratkaisee ympäristölupahakemuksen, jos

1) toiminnalla saattaa olla merkittäviä ympäristövaikutuksia tai asian ratkaiseminen valtion ympäristölupaviranomaisessa muuten on perusteltua toiminnan laatu tai luonne huomioon ottaen;

2) muun kuin 1 kohdassa tarkoitetun toiminnan ympäristövaikutukset saattavat kohdistua huomattavassa määrin sijaintikuntaa laajemmalle alueelle;

3) toiminta edellyttää ympäristöluvan lisäksi lupaa vesilain 3 luvun nojalla tai vesilaissa säädetyn muun kuin purkujohtoa koskevan tai tämän lain 71 ja 72 §:ssä tarkoitettua käyttöoikeuden perustamista ja lupahakemukset on 48 §:n mukaan käsiteltävä yhteiskäsittelyssä;

4) lupa on tarpeen 29 §:n 2 momentin 1 kohdan perusteella;

5) lupa on tarpeen pilaantuneiden maainesten käsittelyyn; tai

6) kyse on sotilaskäyttöön tarkoitettua toiminnasta.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ratkaisee muun kuin 1 momentissa tarkoitettua lupahakemuksen.

Jos toimintoihin on haettava lupaa siten kuin 46 §:ssä säädetään, eri toimintojen lupa-asiat ratkaisee valtion ympäristölupaviranomainen, jos yhdenkin toiminnan lupa-asian ratkaisu kuuluu sen toimivaltaan.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja toiminnoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

37 §

Lupaviranomainen toiminnan muuttuessa

Toiminnan muuttamista koskevan lupahakemuksen ratkaisee se viranomainen, jonka toimivaltaan kuuluu ratkaista vastaavaa uutta toimintaa koskeva hakemus.

38 §

Lupa-asian siirtäminen

Jos lupahakemus on pantu vireille kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa ja asian selvittämisen yhteydessä ilmenee, että toiminnasta voi aiheutua vesistön pilaantumista, on asia siirrettävä valtion ympäristölupaviranomaisen ratkaistavaksi. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi yksittäistapauksessa siirtää päätösvaltaansa kuuluvan lupa-asian valtion ympäristölupaviranomaisen ratkaistavaksi, jos asia vaatii sellaista asiantuntemusta, jota kunnassa ei voida saada. Lupa-asia voidaan siirtää valtion ympäristölupaviranomaiselle myös muusta erityisestä syystä.

Valtion ympäristölupaviranomaiselle 1 momentin nojalla siirrettyyn asiaan ei sovelleta 11 §:ää.

39 §

Lupaviranomaisen alueellinen toimivalta

Lupahakemuksen ratkaisee se 36 §:n mukaan toimivaltainen lupaviranomainen, jonka toimialueelle toiminta sijoitetaan. Jos toiminta on alueen käyttämistä ja sitä harjoitetaan useamman kuin yhden lupaviranomaisen toimialueella, lupahakemuksen ratkaisee se viranomainen, jonka toimialueella merkittävin osa päästöjä aiheuttavasta toiminnasta sijaitsee.

Jos useiden samaa vesistöä kuormittavien toimintojen lupiin sisältyvät kalatalousmääräykset tulevat tarkistettaviksi samanaikaisesti ja niistä on tarkoituksenmukaista päättää yhtenä kokonaisuutena, asiat ratkaisee 1 momentin mukaan toimivaltainen valtion ympäristölupaviranomainen.

Valtion ympäristölupaviranomainen ratkaisee kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan muutoin kuuluvan lupa-asian, jos toiminta sijaitsee tai toiminnat sijaitsevat usean ympäristönsuojeluviranomaisen toimialueella.

Edellä 3 momentissa tarkoitettuun asiaan ei sovelleta 11 §:ä.

40 §

Lupatoimivallan siirto valtion ympäristölupaviranomaiselta kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle

Ympäristöministeriö voi kunnan hakemuksesta ja kuultuaan valtion ympäristölupaviranomaista ja valtion valvontaviranomaista päättää, että liitteen 2 mukaisten toimintojen lupa-asioissa toimivaltaisena viranomaisena toimii kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta asian käsittelyssä säädetään hallintolain 41 §:ssä.

Edellytyksenä toimivallan siirtämiselle on, että kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on riittävä asiantuntemus tehtävien asianmukaiseksi hoitamiseksi ja että toimivallan siirrolla voidaan parantaa toiminnan tehokkuutta tai aikaansaada tasapainoinen työnjako viranomaisten kesken. Päätös voidaan antaa

määrääjäksi tai toistaiseksi ja sitä voidaan erityisestä syystä muuttaa. Päätös voidaan rajoittaa koskemaan vain osaa liitteen 2 mukaan luvanvaraisista toiminnoista.

Ennen toimivallan siirtoa koskevan päätöksen tekemistä valtion ympäristölupaviranomaisessa vireille tulleet 1 momentissa tarkoitettut asiat käsitellään loppuun valtion ympäristölupaviranomaisessa. Ennen toimivallan siirtoa koskevan määräajan päättymistä tai ennen toimivaltaa koskevan päätöksen muuttamista vireille tulleet asiat käsitellään loppuun siinä viranomaisessa, jossa ne tulivat vireille.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle 1 momentin nojalla siirretyissä asioissa sovelletaan, mitä 11 §:ssä säädetään.

5 luku

Lupamenettely

41 §

Lupahakemus

Lupahakemus on toimitettava toimivaltaiselle lupaviranomaiselle kirjallisesti kolmena kappaleena. Lupaviranomainen voi pyytää tarvittaessa lisäkappaleita hakemuksesta tai sen liitteistä, jos se on tarpeen asian kuultamisen ja lausuntojen pyytämisen vuoksi. Hakemus on lisäksi toimitettava lupaviranomaiselle sähköisesti. Jos toiminnanharjoittaja on luonnollinen henkilö tai kuolinpesä eikä toiminta ole elinkeinotoimintaa, hakemusta ei kuitenkaan ole toimitettava sähköisesti. Lupaviranomainen voi muussakin tapauksessa hakijan pyynnöstä jättää vaatimatta asiakirjaa sähköisesti.

Hakemukseen on liitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen selvitys toiminnasta, sen vaikutuksista, asianosaisista ja muista merkityksellisistä seikoista. Jos hakemus koskee ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa (468/1994) tarkoitettua toimintaa, hakemukseen on liitettävä mainitun lain mukainen arviointiselostus ja yhteysviranomaisen lausunto arviointiselostuksesta ennen päätöksentekoa. Hakemuk-

seen on lisäksi tarvittaessa liitettävä luonnon-
suojelulain (1096/1996) 65 §:ssä tarkoitettu
arviointi.

Hakemuksen laatijalla on oltava riittävä
asiantuntemus. Hakemuksesta on käytävä
tarvittaessa ilmi, mihin aineistoon ja lasken-
ta-, tutkimus- tai arviointimenetelmään an-
netut tiedot perustuvat.

Tarkempia säännöksiä hakemuksen sisäl-
löstä ja sen toimittamistavasta sekä siihen lii-
tettävistä lupaharkinnan kannalta tarpeellisista
selvityksistä voidaan antaa valtioneuvoston
asetuksella.

42 §

Lausunnot

Valtion ympäristölupaviranomaisen on
pyydetty lausunto hakemuksen tarkoitta-
man toiminnan sijaintikunnalta ja siltä valti-
on valvontaviranomaiselta, jonka toimialu-
eella toiminnan ympäristövaikutukset saatta-
vat ilmetä sekä tarvittaessa vaikutusalueen
kunnilta.

Lupaviranomaisen on pyydetty sen lisäk-
si, mitä 1 momentissa säädetään, hakemuk-
sesta lausunto:

1) kunnan ympäristönsuojeluviranomaisilta
niissä kunnissa, joissa hakemuksen tarkoitta-
man toiminnan ympäristövaikutukset saat-
tavat ilmetä;

2) asiassa yleistä etua valvovalta viran-
omaisilta; ja

3) lupaharkinnan kannalta muilta tarpeelli-
siltä tahoilta.

Lupaviranomainen voi hankkia myös muita
asiaan liittyviä tarpeellisia selvityksiä.

43 §

Muistutukset ja mielipiteet

Lupaviranomaisen on ennen asian ratkai-
semista varattava niille, joiden oikeutta tai
etua asia saattaa koskea (*asianosainen*), tilai-
suus tehdä muistutuksia lupa-asian johdosta.

Muille kuin asianosaisille on varattava ti-
laisuus ilmaista mielipiteensä.

44 §

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Lupaviranomaisen on tiedotettava lupaha-
kemuksesta kuuluttamalla siitä vähintään 30
päivän ajan asianomaisten kuntien ilmoitus-
tauluilla siten kuin julkisista kuulutuksista
annetussa laissa (34/1925) säädetään. Valtion
ympäristölupaviranomaisen on samoin kuu-
lutettava lupahakemuksesta ilmoitustaulu-
laan. Kuulutus on julkaistava myös yleisessä
tietoverkossa lupaviranomaisen tietoverk-
kosivuilla. Lisäksi kuulutuksen julkaisemi-
sestä on ilmoitettava ainakin yhdessä toimin-
nan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sa-
nomalehdessä, jollei asian merkitys ole vä-
häinen tai ilmoittaminen ole muutoin ilmei-
sen tarpeetonta. Kuulutus on annettava erik-
seen tiedoksi niille asianosaisille, joita asia
erityisesti koskee.

Lupahakemus on pidettävä nähtävillä vä-
hintään kuulutusajan toiminnan vaikutusalu-
een kunnissa. Yleisölle on varattava mahdol-
lisuus tutustua lupahakemukseen myös lupa-
viranomaisen toimipaikassa ja lisäksi hake-
mus on julkaistava yleisessä tietoverkossa
lupaviranomaisen tietoverkkosivuilla. Mah-
dolliset henkilötiedot on poistettava hake-
muksesta ennen sen julkaisemista tietover-
kossa siten kuin laissa viranomaisten toimin-
nan julkisuudesta (621/1999) säädetään. Tie-
toverkossa julkaistava hakemus voi kuitenkin
sisältää sellaiset toiminnanharjoittajaa kos-
kevat henkilötiedot, jotka on julkaistu yritys-
ja yhteisötunnusrekisteristä yleisen tietover-
kon kautta.

Kuulemisesta on muutoin voimassa, mitä
hallintolaissa säädetään. Tiedoksiantoon yh-
teisalueen järjestäytymättömälle osakaskun-
nalle sovelletaan, mitä vesilain 11 luvun 11
§:n 2 momentissa säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa
tarkempia säännöksiä kuulutuksesta ja sen
julkaisemisesta.

45 §

Sähköinen tiedottaminen pyynnöstä

Asianosaisilla ja muilla on oikeus pyynnös-
tä saada tieto tietyllä alueella vireille tulleista

ympäristölupahakemuksista sähköpostiviestillä, tekstiviestillä tai muulla vastaavalla sähköisellä viestillä sen mukaan kuin viranomaisen tietojärjestelmästä on mahdollista lähettää tällaisia viestejä automatisoidusti.

46 §

Lupien hakeminen samanaikaisesti samalla toiminta-alueella

Jos samalla toiminta-alueella sijaitsevalla usealla ympäristöluvanvaraisella toiminnalla on sellainen tekninen ja toiminnallinen yhteys, että niiden ympäristövaikutuksia tai jätehuoltoa on tarpeen tarkastella yhdessä, toimintoihin on haettava lupaa samanaikaisesti eri lupahakemuksilla tai yhteisesti yhdellä lupahakemuksella. Lupaa voidaan kuitenkin hakea erikseen, jos hakemuksen johdosta ei ole tarpeen muuttaa muita toimintoja koskevaa voimassa olevaa lupaa.

47 §

Eri toimintojen lupien samanaikainen käsittely

Jos ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien eri toimintojen yhteisvaikutus on lupaharkinnan kannalta huomattava ja näiden toimintojen ympäristölupa-asiat ovat vireillä samassa lupaviranomaisessa, asiat on käsiteltävä ja ratkaistava samanaikaisesti, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana.

Jos 46 §:ssä tarkoitettuja toimintoja koskevat lupa-asiat on pantu vireille eri lupahakemuksilla, hakemukset on käsiteltävä ja ratkaistava samanaikaisesti ottaen huomioon toimintojen muodostama kokonaisuus.

48 §

Vesilain mukaisen hakemuksen ja ympäristölupahakemuksen yhteiskäsittely

Vesien pilaantumista koskeva ympäristölupahakemus sekä samaa toimintaa koskeva vesilain mukainen lupahakemus ja hakemus 36 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua käyttöoikeuden saamiseksi on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana. Yhteiskäsittely ei ole tarpeen, jos toiminta edellyttää ympäristöluvan lisäksi pelkästään vesilain 4 luvun mukaista lupaa veden ottamiseen eikä veden ottamisen ja sen takaisin vesistöön päästämisen välillä ole välitöntä vesitaloudellista yhteyttä.

Jos lupa-asiaa käsiteltäessä ilmenee, että toimintaa varten on tarpeen myös vesilain mukainen lupa, luvan hakijan on lupaviranomaisen määräämässä kohtuullisessa ajassa tehtävä vesilain mukainen lupahakemus. Muussa tapauksessa vireillä oleva lupahakemus jätetään tutkimatta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua asiaa käsiteltäessä vesilain mukaisessa menettelyssä ottaen huomioon, mitä lupahakemuksen ja päätöksen sisällöstä säädetään tässä laissa tai tämän lain nojalla.

Tarvittava poikkeaminen vesilain 4 luvun 12 §:ssä tarkoitetuista suoja-alueääräyksistä ratkaistaan samalla päätöksellä kuin vireillä oleva ympäristölupa-asia.

6 luku

Lupaharkinta

49 §

Lupaharkinnan perusteet

Lupaviranomaisen on tutkittava luvan myöntämisen edellytykset ja otettava huomioon asiassa annetut lausunnot ja tehdyt muistutukset. Lupaviranomaisen on muutoinkin otettava huomioon mitä yleisen ja yksityisen edun turvaamiseksi säädetään.

Ympäristölupa myönnetään, jos toiminta täyttää tämän lain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset.

Lupa-asiaa ratkaistaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään.

Kun ympäristölupaa haetaan 32 §:n perusteella toiminnan olennaiseen muuttamiseen, lupaharkinnan on katettava ne toiminnan osat, joihin olennainen muutos voi vaikuttaa ja ne ympäristöön kohdistuvat vaikutukset ja riskit, joita muutos voi aiheuttaa. Jos laitok-

sesta tulee muutoksen vuoksi liitteessä 1 tarkoitettu suuri laitos, luvassa on annettava koko laitokselle tarpeelliset 7 luvussa tarkoitettua suurta laitosta koskevat määräykset.

50 §

Luvan myöntämisen edellytykset

Luvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa:

- 1) terveyshaittaa;
- 2) merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa;
- 3) edellä 15 – 17 §:ssä kiellettyä seurausta;
- 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontamista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantamista toiminnan vaikutusalueella;
- 5) eräistä naapurussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta.

Toimintaa ei saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti. Sijoittamisessa on lisäksi noudatettava, mitä 10 -11 §:ssä säädetään.

51 §

Puolustusvoimia koskeva poikkeus luvan myöntämisedellytyksistä

Jos ympäristölupa-asia koskee lentopaikkaa, jota käytetään merkittävässä määrin sotilas- ja siviili-ilmailuun, lupaharkinnassa on tarkasteltava erikseen siviili- ja sotilastoimintaa ja kohdistettava lupamääräykset erikseen puolustusvoimiin ja lentoaseman pitäjään tai muuhun lentopaikan pitäjään. Jos sotilasilmailuun käytetyn lentopaikan ympäristöluvan myöntämiselle ei ole melun vuoksi 50 §:n mukaan edellytyksiä, luvan myöntämisen edellytyksistä on poikettava tarpeellisessa määrin, jos sotilasilmailun erityisluonne sitä edellyttää ja lentopaikan käyttö on valtakunnan turvallisuuden kannalta perusteltua. Toiminnan haittoja arvioitaessa ei oteta huomioon puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 2 §:n 1 momentin 1 kohdan a ja b

alakohdan sekä 2 kohdan a ja b alakohdan mukaisten tehtävien suorittamisesta aiheutuva haittaa.

52 §

Luvan myöntämisen esteet saamelaisten kotiseutualueella, koltta-alueella ja erityisellä poronhoitoalueella

Ympäristölupaa ei saa myöntää, jos luvan mukainen toiminta:

- 1) yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa olennaisesti heikentäisi saamelaisten kotiseutualueella edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria;
- 2) heikentäisi olennaisesti kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja koltta-alueella;
- 3) aiheuttaisi erityisellä poronhoitoalueella huomattavaa haittaa poronhoidolle.

Lupa voidaan kuitenkin myöntää 1 momentissa tarkoitettua esteestä huolimatta, jos este on mahdollista poistaa lupamääräyksin.

53 §

Eräiden suunnitelmien ja ohjelmien vaikutus

Luvassa on 50 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua pilaantumisen merkittävyyttä arvioitaessa otettava huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa tai merenhoitosuunnitelmassa on esitetty toiminnan vaikutusalueen vesien ja meriympäristön tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista. Luvassa on toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta tämän lain 10 §:n 2 momentin mukaisesti arvioitaessa sekä onnettomuuksien ehkäisemiseksi tarpeellisia lupamääräyksiä 54 §:n 3 momentin mukaisesti annettaessa otettava huomioon, mitä toiminnan sijoituspaikkaa ja vaikutusaluetta koskevassa tulvariskien hallinnasta annetun lain (620/2010) mukaisessa tulvariskien hallintasuunnitelmassa on esitetty. Luvassa on lisäksi otettava huomioon tarvittavissa määrin 199 §:n 1 momentin nojalla hyväksytyt muut suunnitelmat.

Luvanvaraisen jätteen käsittelylaitoksen tai -paikan luvassa on otettava huomioon jätelain 88 §:ssä tarkoitetut alueelliset jätesuunnitelmat.

54 §

Lupamääräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi

Luvassa on annettava tarpeelliset määräykset:

- 1) päästöistä, päästöraja-arvoista, päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista;
- 2) maaperän ja pohjavesien pilaantumisen ehkäisemisestä;
- 3) jätteistä sekä niiden määrän ja haitallisuuden vähentämisestä;
- 4) toimista häiriö- ja muissa poikkeuksellisissa tilanteissa;
- 5) toiminnan lopettamisen jälkeisistä toimista, kuten alueen kunnostamisesta ja päästöjen ehkäisemisestä;
- 7) muista toimista, joilla ehkäistään tai vähennetään pilaantumista tai sen vaaraa taikka pilaantumisesta aiheutuvia haittoja.

Jos 1 momentin mukaisilla määräyksillä muussa kuin teollisessa toiminnassa tai energiantuotannossa ei toiminnan luonteesta johtuen voida riittävästi ehkäistä tai vähentää ympäristöhaittoja, voidaan luvassa antaa tarpeelliset määräykset tuotantomäärästä, -ravinnosta tai -energiasta.

Lupamääräyksiä annettaessa on otettava huomioon toiminnan luonne, sen alueen ominaisuudet, jolla toiminnan vaikutus ilmenee, toiminnan vaikutus ympäristöön kokonaisuutena, pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoitettujen toimien merkitys ympäristön kokonaisuuden kannalta sekä tekniset ja taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa nämä toimet. Päästöraja-arvoa sekä päästöjen ehkäisemistä ja rajoittamista koskevien lupamääräysten tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan. Lupamääräyksissä ei kuitenkaan saa velvoittaa käyttämään vain tiettyä määrättyä tekniikkaa. Lisäksi on tarpeen mukaan otettava huomioon energian ja materiaalien käytön tehokkuus sekä varautuminen onnettomuuksien ehkäisemiseen ja niiden seurausten rajoittamiseen.

55 §

Parhaan käyttökelpoisen tekniikan arviointi

Parhaan käyttökelpoisen tekniikan sisältöä arvioitaessa on otettava huomioon:

- 1) jätteiden määrän ja haitallisuuden vähentäminen;
- 2) tuotannossa käytettävien aineiden vaarallisuus sekä mahdollisuudet käyttää entistä haitattomampia aineita;
- 3) tuotannossa käytettävien aineiden ja siinä syntyvien jätteiden uudelleen käytön ja hyödyntämisen mahdollisuus;
- 4) päästöjen laatu, määrä ja vaikutus;
- 5) käytettyjen raaka-aineiden laatu ja kuluutus;
- 6) energian käytön tehokkuus;
- 7) toiminnan riskien ja onnettomuusvaarojen ennaltaehkäiseminen sekä onnettomuuksien seurausten ehkäiseminen;
- 8) parhaan käyttökelpoisen tekniikan käyttöön ottamisen aika ja toiminnan suunnitellun aloittamisajankohdan merkitys sekä päästöjen ehkäisemisen ja rajoittamisen kustannukset ja hyödyt;
- 9) vaikutukset ympäristöön;
- 10) teollisessa mittakaavassa käytössä olevat tuotanto- ja päästöhallintamenetelmät;
- 11) tekniikan ja luonnontieteellisen tiedon kehitys;
- 12) Euroopan komission ja kansainvälisten toimielinten julkaisemat tiedot parhaasta käyttökelpoisesta tekniikasta.

56 §

Lupamääräys selvityselvyydestä

Luvassa voidaan määrätä, että toiminnanharjoittajan on selvitettävä lupamääräyksessä yksilöitävä asia, jos se on tarpeen pilaantumisen, sen vaaran tai pilaantumisesta aiheutuvien vaikutusten selvittämiseksi, eikä asiasta ole voitu saada tarkkaa tietoa ennen asian ratkaisemista. Selvitysmääräys ei voi koskea seikkaa, joka on selvitettävä ennen luvan myöntämistä.

Selvitys on toimitettava lupaviranomaiselle luvan tarkistamista koskevan hakemuksen yhteydessä tai muuna luvassa määrättyinä

ajankohtana. Selvityksen tekemiselle on annettava riittävä aika.

57 §

Kasvihuonekaasupäästöjä koskevat lupamääräykset

Jos toiminta on päästökauppalain (311/2011) soveltamisalaan kuuluvaa, ei luvassa saa antaa päästökauppalain 2 §:ssä tarkoitetuille kasvihuonekaasupäästöille päästöraja-arvoja, elleivät ne ole tarpeen sen varmistamiseksi, ettei merkittävää paikallista pilaantumista aiheudu.

58 §

Hiilidioksidin talteenottoa koskevat määräykset

Hiilidioksidin talteenottoa koskevassa ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset hiilidioksidin talteenottamisesta ja varastoinnista annetun lain (416/2012) 5 ja 6 §:n hiilidioksidivirtaa koskevien säännösten noudattamiseksi.

59 §

Energian ja materiaalien käytön tehokkuutta koskevat määräykset

Ympäristöluvassa on tarvittaessa annettava määräykset toiminnan energian ja materiaalien käytön tehokkuudesta ja tehokkuuden parantamisesta. Määräykset voivat koskea:

- 1) energian ja materiaalien käytön tehokkuuden selvittämistä ja hallintaa;
- 2) energian ja materiaalien käytön tehokkuutta kuvaavien tunnuslukujen määrittelyä ja käyttöä tehokkuuden seurannassa;
- 3) sen varmistamista, että laitoksen hankintamenettelyt sisältävät energian ja materiaalien käytön tehokkuutta koskevat vaatimukset;
- 4) sen varmistamista, että uuden laitoksen ja sen osien hankinnoissa energian ja materiaalien käytön tehokkuus toteutuu.

Energian ja materiaalien tehokasta käyttöä koskevien määräysten on oltava teknisesti, taloudellisesti ja tuotannollisesti toteuttamiskelpoisia.

60 §

Kalatalousmääräykset

Jos jäteveden tai muun aineen päästämistä saattaa aiheutua sellaisia vaikutuksia, joita tarkoitetaan vesilain 3 luvun 14 §:ssä, ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset kalatalousvelvoitteista tai kalatalousmaksusta. Määräyksiin sovelletaan vesilain 3 luvun 14, 15 ja 22 §:ää. Kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelmaa koskevaan päätökseen ja kalatalousmaksun käyttösuunnitelmaa koskevaan päätökseen saa vaatia oikeaisua valtion ympäristölupaviranomaiselta siten kuin vesilain 15 luvun 1 §:n 3 momentissa säädetään.

61 §

Jäte- ja jätehuoltomääräykset

Luvassa on annettava tarpeelliset määräykset jätteistä ja jätehuollosta jätelain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamiseksi. Luvassa on tarvittaessa annettava määräys jätelain 32 §:n mukaisesti kunnan vastuulle kuuluvan hyödynnettävän tai loppukäsiteltävän sekalaisen yhdyskuntajätteen taikka loppukäsiteltävän muun jätteen toimittamisesta mainitun lain 19 §:n 2 momentissa tarkoitettuun käsittelylaitokseen. Määräysten täytäntöönpanoon sovelletaan tätä lakia.

Jätteen käsittelyä koskeva lupa voidaan rajoittaa tietynlaisen jätteen käsittelyyn. Jätelain 32 §:n mukaisesti kunnan vastuulle kuuluvan sekalaisen yhdyskuntajätteen hyödyntämistä tai loppukäsittelyä taikka muun jätteen loppukäsittelyä koskevassa luvassa voidaan tarvittaessa määrätä, että toiminnassa saa käsitellä vain tietyltä alueelta peräisin olevaa jätettä.

Lupaviranomainen voi ympäristöluvassa antaa määräyksen, joka poikkeaa jätelain 14 §:n nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen vaatimuksesta siinä säädetyin perustein. Määräys voidaan antaa myös erillisen hake-

muksen johdosta noudattaen soveltuvin osin, mitä lupahakemuksen käsittelystä säädetään.

61 a §

Kaivannaisjätettä koskevat määräykset

Kaivostoimintaa tai siihen rinnastettavaa toimintaa, rikastamoa, kivenlouhimoa, muuta kivenlouhintaa, kivenmurskausta tai turvetuotantoa koskevassa ympäristöluvassa on annettava lisäksi tarpeelliset määräykset kalliota tai maaperässä luonnollisesti esiintyvän orgaanisen tai epäorgaanisen aineksen irrotuksessa taikka sen varastoinnissa, rikastamisessa tai muussa jalostamisessa syntyvästä jätteestä (kaivannaisjäte) sekä toimintaa koskevasta kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmasta ja sen noudattamisesta.

Kaivannaisjätteen sijoittamiseen käytettävän alueen (kaivannaisjätteen jätealue) luvassa on annettava lisäksi tarpeelliset määräykset jätealueen perustamisesta, hoidosta, käytöstä poistamisesta ja jälkihoidosta sekä määräykset kaivannaisjätteen jätealueen sisäisestä pelastussuunnitelmasta, jos jätealueesta voi virheellisen toiminnan tai sen rakenteellisen vakuuden tai siihen sijoitetun ongelmajätteen tai ympäristölle tai terveydelle vaarallisen kemikaalin vuoksi aiheutua merkittävää vaaraa ihmisten terveydelle, omaisuudelle tai ympäristölle (*suuronnettomuuden vaaraa aiheuttava kaivannaisjätteen jätealue*). Kaivannaisjätteen jätealueen määrittelyssä otetaan huomioon jätealueesta aiheutuva vaara sekä siihen sijoitettavien kaivannaisjätteiden alkuperä, laatu ja sijoittamisen kesto. Kaivannaisjätteen jätealueen määrittelystä ja jätealueesta aiheutuvan suuronnettomuuden vaaran arvioinnista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

62 §

Jätteen käsittelytoiminnalta vaadittava vakuus

Jätteen käsittelytoiminnan harjoittajan on asetettava vakuus asianmukaisen jätehuollon, tarkkailun ja toiminnan lopettamisessa tai sen jälkeen tarvittavien toimien varmistamiseksi.

Vakuus voidaan jättää vaatimatta muuta kuin kaatopaikkatoimintaa harjoittavalta, jos vakuudella katettavat kustannukset toimintaa lopettaessa ovat jätteen määrä, laatu ja muut seikat huomioon ottaen vähäiset. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tilanteista joissa ja seikoista, joiden perusteella vakuus voidaan jättää vaatimatta.

63 §

Vakuuden määrä

Vakuuden on oltava riittävä 62 §:ssä säädettyjen toimien hoitamiseksi ottaen huomioon toiminnan laajuus, luonne ja toimintaa varten annettavat määräykset. Kaatopaikan vakuuden on katettava myös kaatopaikan sulkemisen jälkeisestä seurannasta ja tarkkailusta sekä suotovesien ja -kaasujen käsittelystä ja muusta jälkihoidosta aiheutuvat kustannukset vähintään 30 vuoden ajalta, jollei toiminnanharjoittaja osoita muuta riittäväksi. Kaivannaisjätteen jätealueen vakuuden on katettava myös kustannukset, jotka aiheutuvat jätealueen vaikutusalueella olevan, kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmassa tarkemmin määritetyn maa-alueen kunnostamisesta tyydyttävään tilaan.

Ympäristöluvassa on määrättävä, että toiminnanharjoittaja kerryttää kaatopaikan, kaivannaisjätteen jätealueen ja muun pitkäaikaisen toiminnan vakuutta siten, että vakuuden määrä vastaa koko ajan mahdollisimman hyvin niitä kustannuksia, joita toiminnan lopettaminen ja jälkihoito arviointihetkellä aiheuttaisivat.

Valtioneuvosto voi antaa tarkempia säännöksiä vakuuden määrän laskemisesta ja kerryttämisestä. Pienimuotoisia toimintoja varten vakuuden määrä voidaan säätää kiinteäksi summaksi, joka voi olla enintään 10 000 euroa.

64 §

Vakuuden asettaminen ja voimassaolo

Ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset 62 §:ssä säädetystä vakuudesta ja

sen asettamisesta. Vakuudeksi hyväksytään takaus, vakuutus tai pantattu talletus. Vakuuden antajan on oltava luotto-, vakuutus- tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

Vakuus on asetettava ympäristöluvassa osoitetun toimivaltaisen valvontaviranomaisen eduksi ennen toiminnan aloittamista. Kaivannaisjätteen jätealuetta koskeva vakuus on asetettava ennen kuin jätealueelle ryhdytään sijoittamaan kaivannaisjätettä.

Vakuuden on oltava voimassa yhtäjaksoisesti tai määrävälejin toistuvasti uusittuna vähintään kolme kuukautta vakuuden kattamien toimien suorittamisesta ja niiden ilmoittamisesta valvontaviranomaiselle. Jos vakuuden voimassaoloa jatketaan, uusiminen on tehtävä ennen edellisen vakuuskauden päättymistä. Kaatopaikan vakuuden on oltava voimassa kaatopaikan sulkemisen jälkeisen tarkkailun ja muun jälkihoidon päättymiseen saakka.

Lupaviranomaisen on hakemuksesta vapautettava vakuus, kun toiminnanharjoittaja on täyttänyt sille säädetty tai määrätty velvoitteet. Vakuus voidaan vapauttaa myös osittain.

65 §

Seuranta- ja tarkkailumääräykset

Luvassa on annettava tarpeelliset määräykset päästöjen ja niihin liittyvän toiminnan tarkkailusta sekä toiminnan vaikutusten ja toiminnan lopettamisen jälkeisen ympäristön tilan tarkkailusta. Luvassa on lisäksi annettava tarpeelliset määräykset jätelain 120 §:ssä säädetystä jätehuollon seurannasta ja tarkkailusta sekä jätteen käsittelyn seuranta- ja tarkkailusuunnitelmasta ja sen noudattamisesta.

Tarkkailun toteuttamiseksi luvassa on määrättävä mittausmenetelmistä ja mittausten tiheydestä. Luvassa on myös määrättävä siitä, miten seurannan ja tarkkailun tulokset arvioidaan ja miten tulokset toimitetaan valvontaviranomaiselle. Toiminnanharjoittaja voidaan määrätä antamaan valvontaa varten myös muita tarpeellisia tietoja. Toiminnanharjoittajan on toimitettava valvontaviran-

omaiselle säännöllisesti päästöjen tarkkailun tulokset ja muut tarvittavat tiedot luvan noudattamisen valvomiseksi, siten kuin ympäristöluvassa tarkemmin määrätään. Suuren laitoksen tarkkailutiedot on toimitettava valvontaviranomaiselle vähintään kerran vuodessa.

Toiminnan vesiin tai mereen kohdistuvien vaikutusten tarkkailumääräystä annettaessa on otettava huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettussa vesien tai meriympäristön tilaa koskevassa seurantaohjelmassa on pidetty tarpeellisena seurannan järjestämiseksi. Toiminnan tarkkailun tietoja voidaan käyttää mainitun lain mukaisessa seurannassa ja vesienhoitosuunnitelman ja merenhoitosuunnitelman laadinnassa.

66 §

Määräys yhteistarkkailusta

Lupaviranomainen voi tarvittaessa ympäristöluvassa määrätä useat luvanhaltijat yhdessä tarkkailemaan toimintojensa vaikutusta (*yhteistarkkailu*) tai hyväksyä toiminnan tarkkailemiseksi osallistumisen alueella tehtävään seurantaan. Yhteistarkkailu voi koskea tähän lakiin ja vesilakiin perustuvaa tarkkailua.

67 §

Suunnitelma seurannasta ja tarkkailusta

Toiminnanharjoittaja voidaan luvassa velvoittaa esittämään 65 §:n mukaisen seurannan ja tarkkailun tai 66 §:n mukaisen yhteistarkkailun järjestämisestä erillinen suunnitelma. Suunnitelma on esitettävä hyväksyttäväksi lupaviranomaiselle tai valvonta- tai kalatalousviranomaiselle sen mukaan kuin toiminnan ympäristöluvassa määrätään. Suunnitelma on toimitettava viranomaiselle niin ajoissa, että seuranta ja tarkkailu voidaan aloittaa toiminnan alkaessa tai muuna toiminnan vaikutusten kannalta tarkoituksenmukaisena ajankohtana.

Päätös suunnitelman hyväksymisestä tehdään noudattaen, mitä 98 §:ssä säädetään.

68 §

Tarkkailumääräysten muuttaminen

Lupapäätöksen tehnyt tai 67 §:n mukaisen suunnitelman hyväksynyt viranomainen voi tarvittaessa muuttaa antamiaan tarkkailumääräyksiä tai hyväksymäänsä suunnitelmaa luvan tai suunnitelman voimassaolosta huolimatta. Valvonta- tai kalatalousviranomainen voi muuttaa päätöstä vastaavasti, jos ympäristöluvassa niin määrätään. Yhteistarkkailun hyväksyneen viranomaisen on muutettava päätöstä, jos yhteistarkkailuun on määrätty osallistumaan uusi toiminnanharjoittaja.

Muutosta koskeva päätös voidaan tehdä päätöksen tehneen viranomaisen omasta aloitteesta tai luvanhaltijan, valvontaviranomaisen, yleistä etua valvovan viranomaisen, kunnan tai haittaa kärsivän asianosaisen taikka 187 §:ssä tarkoitetun rekisteröidyn yhdistyksen tai säätiön vaatimuksesta. Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 98 §:ssä säädetään.

69 §

Maaperän ja pohjaveden suojeluun liittyvä tarkkailu ja tarkkailumääräykset

Luvanvaraisen toiminnan harjoittajan tulee huolehtia maaperään ja pohjaveteen kohdistuvien päästöjen ehkäisemiseksi toteutettujen toimien kuten rakenteiden säännöllisestä ylläpidosta, huollosta ja tarkastuksista. Luvassa on annettava tätä koskevat tarpeelliset määräykset.

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava määräajoin suoritettavasta maaperän ja pohjaveden tarkkailusta ottaen huomioon laitosalueella olevat vaaralliset aineet, jotka saattavat aiheuttaa maaperän tai pohjaveden pilaantumista, (merkitykselliset vaaralliset aineet) sekä maaperän ja pohjaveden pilaantumisen vaara. Luvassa on annettava tarkkailusta ja määräajaisen tarkkailun aikavälistä tarpeelliset määräykset pilaantumisriskin järjestelmällisen arvioinnin perusteella.

70 §

Määräykset päästöistä viemäriin

Jos teollisuusjätevettä johdetaan yhdyskunnan jätevedenpuhdistamolle, ympäristöluvassa on tarvittaessa määrättävä jätevesien esikäsittelystä ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tai jätevedenpuhdistamon toimintakyvyn turvaamiseksi.

71 §

Oikeus jäteveden johtamiseen toisen alueella

Ympäristöluvassa voidaan myöntää oikeus jäteveden johtamiseen toisen maalla olevaan ojaan tai noroon, jos johtamisesta ei aiheudu kohtuutonta haittaa muille ja johtaminen on teknisesti ja taloudellisesti perusteltua. Jäteveden johtamiseen avo-ojassa tai norossa ei saa myöntää oikeutta, jos oja tai noro on tontin, rakennuspaikan, uimarannan tai muun vastaavan erityiseen käyttöön otetun alueen välittömässä läheisyydessä. Jätevettä johtavan velvollisuudesta pitää uoma kunnossa ja vastuusta jäteveden johtamisesta aiheutuvista kustannuksista säädetään 156 §:ssä.

Jos jäteveden johtaminen edellyttää viemäriputken sijoittamista tai ojan tekemistä toisen maalle eikä omistaja anna suostumustaan, luvassa on 1 momentissa säädetyn edellytyksin päätettävä käyttöoikeuden myöntämisestä tarvittavaan alueeseen. Vahingon, haitan ja muun edunmenetyksen korvaamiseen sovelletaan vesilain 13 lukua. Käyttöoikeuteen sovelletaan vesilain 2 luvun 12 ja 13 §:ää ja 17 lukua.

Jos tässä pykälässä tarkoitetun jäteveden johtamisen vuoksi on tehtävä oja tai sijoitettava johto maantien, kadun, rautatien, muun kiskotien, kaapelin tai kaasuputken ali, luvassa on annettava asiaa koskevat tarpeelliset määräykset. Ojan tai putken rakentamisesta ja kunnossapidosta on voimassa, mitä vesilain 5 luvun 13 §:ssä säädetään. Jos asiaa ei sen laajuuden tai muun syyn vuoksi voida ratkaista ympäristöluvan yhteydessä, asia on siirrettävä viran puolesta ojitustoimituksessa ratkaistavaksi tai kunnan ympäristönsuojelu-

viranomaiselle siten kuin vesilain 5 luvun 4 ja 5 §:ssä säädetään.

72 §

Määräykset viemäriputkesta

Luvassa on tarvittaessa vesilain mukaisesti määrättävä viemäriputken rakentamisesta ja sitä varten tarvittavasta käyttöoikeudesta. Määräystä annettaessa sovelletaan, mitä vesilain 3 luvussa säädetään. Vahingon, haitan ja muun edunmenetyksen korvaamiseen sovelletaan vesilain 13 lukua. Käyttöoikeuteen sovelletaan vesilain 2 luvun 12 ja 13 §:ää ja 17 lukua.

73 §

Asetuksen vähimmäisvaatimusta ankaramman lupamääräyksen antaminen

Lupamääräys voi olla tämän lain tai jätelain nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen sisältyvää yksilöityä ympäristönsuojelun vähimmäisvaatimusta ankarampi:

- 1) luvan myöntämisen edellytysten täyttämiseksi;
- 2) valtioneuvoston asetuksella säädetyn yksilöidyn ympäristön laatuvaatimuksen turvaamiseksi; tai
- 3) parhaan käyttökelpoisen tekniikan noudattamiseksi.

74 §

Määräys lupamääräysten tarkistamiseksi

Luvassa voidaan määrätä, että lupamääräykset on tarkistettava. Tätä koskevassa lupamääräyksessä on ilmoitettava, mihin mennessä hakemus lupamääräysten tarkistamiseksi on tehtävä ja mitkä selvitykset on tuolloin esitettävä.

Tarkistamista koskevaa määräystä harkittaessa on otettava huomioon toiminnan ja sen päästöjen sekä niiden vaikutusten ennakoitu laajuus ja merkittävyys. Tarkistamista koskevaa määräystä tai luvan määräaikaaisuutta harkittaessa on otettava huomioon myös vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä

annetun lain mukaiset vesienhoitosuunnitelmat ja merenhoitosuunnitelma sekä niiden toimenpideohjelmat.

Suuren laitoksen lupamääräysten tarkistamisesta on kuitenkin voimassa, mitä 81 §:ssä säädetään.

7 luku

Suuren laitoksen lupaharkinta

75 §

Parasta käyttökelpoista tekniikkaa koskevat määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

1) *vertailuasiakirjalla* teollisuuden päästöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2010/75/EU) 13 artiklan mukaisesti laadittua asiakirjaa, jossa esitetään toiminnassa sovelletut tekniikat, päästöt ja kulutustasot, parhaan käyttökelpoisen tekniikan määrittelemisessä ja sitä koskevien päätelmien laatimisessa huomioon otettavat tekniikat sekä uudet tekniikat;

2) *päätelmillä* teollisuuspäästädirektiivin 13 artiklan 5 kohdan nojalla hyväksyttyä komission päätöstä, joka sisältää vertailuasiakirjan ne osat, joissa esitetään päätelmät parhaista käyttökelpoisista tekniikoista, näiden tekniikoiden kuvaus ja tiedot niiden sovellettavuuden arvioimiseksi, tekniikkaan liittyvät päästötasot, tarkkailu ja kulutustasot sekä tarvittaessa laitoksen kunnostustoimet;

3) *päästötasolla* päästöjen vaihteluväliä laitoksen normaaleissa toimintaolosuhteissa käytettäessä parasta käyttökelpoista tekniikkaa tai tällaisten tekniikoiden yhdistelmää, sellaisena kuin se on päätelmissä, ilmaistuna tietyn ajanjakson keskiarvona tietyissä vertailuolosuhteissa.

76 §

Päätelmien voimassaolo ja soveltaminen

Suuren laitoksen toiminnassa on noudatettava päätelmiä siten, kuin tässä luvussa säädetään.

Ympäristölupaharkinnassa sovelletaan päätelmiä, jotka ovat voimassa silloin kun lupahakemus tulee vireille. Lupa-asiaa ratkaistessa sovelletaan kuitenkin asian vireilletulo hetken jälkeen hyväksytyjä toimintaa koskevia BAT-päätelmiä, jos hakija sitä pyytää.

Jos komissio ei ole hyväksynyt lupahakemuksessa tarkoitetulle toiminnalle päätelmiä, kun lupahakemus tulee vireille, sovelletaan lupaharkinnassa päätelminä teollisuuspäästödirektiivin 13 artiklan 7 kohdassa tarkoitettuja, komission ennen 7 päivä tammikuuta 2011 hyväksymiä vertailuasiakirjojen parasta käyttökelpoista tekniikkaa koskevia vastavia osia, ellei 1 momentista muuta johdu. Näitä sovelletaan kuten päätelmiä, lukuun ottamatta päästötasojen noudattamista.

Ympäristöministeriön on tiedotettava yleisillä tietoverkkosivuillaan päätelmistä viipymättä sen jälkeen, kun komissio on hyväksynyt niitä koskevan päätöksen.

77 §

Päätelmien noudattaminen suuren laitoksen ympäristölupaharkinnassa

Suuren laitoksen päästöraja-arvojen, tarkkailun ja muiden lupamääräysten on perustuttava päätelmiin. Päästöille on luvassa määrättävä päästötasojen vaihteluväliltä päästöraja-arvot, joita suuressa laitoksessa on noudatettava laitoksen normaaleissa toimintaolosuhteissa. Jos päätelmissä ei ole ilmoitettu päästötasoja, luvassa on annettava tarpeelliset määräykset päätelmissä kuvattua parasta käyttökelpoista tekniikkaa vastaavan ympäristönsuojelun tason saavuttamiseksi. Jos päätelmissä ei ole kuvattu laitoksella käytettävää tekniikkaa, paras käyttökelpoinen tekniikka on päästöraja-arvojen määrittämistä varten arvioitava lupamenettelyssä 55 §:n perusteiden mukaisesti.

Jos päätelmissä ei ole käsitelty lupahakemuksessa tarkoitettun toiminnan tai tuotantomenetelmän tyyppiä tai niiden kaikkia ympäristövaikutuksia, lupamääräykset on tarpeellisilta osin annettava 55 §:n perusteiden mukaisesti määritellyn parhaan käyttökelpoisen tekniikan perusteella. Toiminnanharjoittajaa on kuultava tämän momentin mukaan annettavista lupamääräyksistä, jos määräykset

poikkeavat olennaisesti siitä, mitä hakija on hakemuksessaan esittänyt parhaasta käyttökelpoisesta tekniikasta, päästöjen rajoittamisesta ja tarkkailusta.

78 §

Päästöraja-arvojen määrittäminen

Laitoksen normaalien toimintaolosuhteiden päästöraja-arvot on luvassa määrättävä samalle tai lyhyemmälle ajanjaksolle ja samojen vertailuolosuhteiden mukaisina kuin päätelmien päästötasot. Raja-arvot, ajanjaksot ja vertailuolosuhteet voidaan kuitenkin määrätä toisin, jos se on päästöjen tai tarkkailun luonteen vuoksi tarpeen. Toiminnanharjoittajan on pidettävä viranomaisen saatavilla laitoksen normaaleissa toimintaolosuhteissa syntyneiden päästöjen tarkkailun tulokset samoina arvoina, samalta ajanjaksolta ja samojen vertailuolosuhteiden mukaisina kuin päästötasot, siten kuin ympäristöluvassa tarkemmin määrätään.

79 §

Poikkeus päästötasoista

Jos 77 §:n mukaisesti määrättyjen päästöraja-arvojen noudattaminen johtaa suhteettoman korkeisiin kustannuksiin verrattuna saavutettaviin ympäristöhyötyihin laitoksen maantieteellisen sijainnin tai teknisten ominaisuuksien taikka paikallisten ympäristöolojen vuoksi, ympäristöluvassa voidaan antaa 77 §:ssä säädettyä lievempiä päästöraja-arvoja. Toiminnalle asetettavat lievemmat päästöraja-arvot eivät kuitenkaan saa ylittää 118 §:n eivätkä teollisuuspäästödirektiivin liitteiden VI ja VII mukaisia raja-arvoja. Poikkeus ei myöskään saa aiheuttaa 50 §:n 1 momentissa tarkoitettua seurasta eikä vaarantaa valtioneuvoston asetuksella annetun ympäristön laatuvaatimuksen toteutumista. Jos poikkeusta ei käsitellä vireillä olevan ympäristölupa-asian yhteydessä, asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 98 §:ssä säädetään.

Edellä 1 momentissa säädetty poikkeuksen edellytykset on arvioitava uudelleen, kun lu-

pamääräykset tarkistetaan 81 §:n perusteella tai kun lupaa muutetaan 92 §:n 1, 3 tai 5 kohdan perusteella.

80 §

Tilapäinen poikkeus parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimuksesta

Lupaviranomainen voi toiminnanharjoittajan hakemuksesta hyväksyä uuden tekniikan testausta ja käyttöä varten tilapäisen poikkeuksen päästötasoista ja muista parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimuksista enintään yhdeksäksi kuukaudeksi. Poikkeus ei saa aiheuttaa 50 §:n 1 momentissa tarkoitettua seurasta eikä vaarantaa valtioneuvoston asetuksella annetun ympäristön laatuvaatimuksen toteutumista. Poikkeus voidaan myöntää osana vireillä olevaa ympäristölupa-asiaa tai asia voidaan käsitellä 102 §:ssä tarkoitettussa koetoimintaa koskevassa menettelyssä.

81 §

Menettely lupamääräysten tarkistamiseksi uusien päätelmien vuoksi

Kun komissio on julkaissut päätöksen suuren laitoksen pääasiallista toimintaa koskevista päätelmistä, laitoksen ympäristölupamääräykset on tarkistettava, jos ne eivät vastaa voimassa olevia päätelmiä ja tämän lain nojalla annettuja säädöksiä tai jos luvassa on myönnetty 79 §:n mukainen poikkeus, jonka voimassaoloa toiminnanharjoittaja haluaa jatkaa.

Toiminnanharjoittajan on toimitettava laitosta valvovalle valvontaviranomaiselle selvitys määräysten tarkistamisen tarpeesta perusteluineen. Selvitys on toimitettava viranomaiselle kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun komissio on julkaissut päätöksen laitoksen pääasiallista toimintaa koskevista päätelmistä. Valvontaviranomainen voi antaa selvityksen tekemiselle pyynnöstä lisäaikaa.

Valvontaviranomainen arvioi lupamääräysten tarkistamisen tarpeen 1 momentin perusteiden mukaisesti. Arvioinnissa sovelletaan asian vireilletulohetkellä voimassa olevia päätelmiä. Jos lupamääräyksiä ei ole tarpeen

tarkistaa, viranomainen antaa tätä koskevan arvionsa toiminnanharjoittajalle ja asian käsittely viranomaisessa päättyy. Jos lupamääräyksiä on tarpeen tarkistaa, valvontaviranomaisen on määrättävä toiminnanharjoittaja jättämään tarkistamista koskeva hakemus lupaviranomaiselle. Hakemus on jätettävä viimeistään valvontaviranomaisen määräämänä päivänä, joka voi olla aikaisintaan yhdeksän kuukauden kuluttua määräyksen antamisesta. Eri toiminnanharjoittajat voidaan määrätä jättämään hakemuksensa keskenään samaan tai eri aikaan lupaviranomaisen töiden järjestyksen tai vireillä olevien asioiden lukumäärän tai toiminnanharjoittajien erilaisen tilanteen vuoksi. Määräystä ei kuitenkaan ole tarpeen antaa, jos toimintaa koskien on vireillä lupasia, jossa 1 momentin mukaiset velvoitteet otetaan huomioon.

Valvontaviranomainen voi antaa 3 momentissa tarkoitettun määräyksen, vaikka toiminnanharjoittaja olisi lyönyt laimin 2 momentissa tarkoitettun selvityksen tekemisen.

Lupaviranomainen tarkistaa toiminnanharjoittajan hakemuksesta lupamääräykset 1 momentin perusteiden mukaisesti ja arvioi 79 §:n mukaisen poikkeuksen myöntämisen tai jatkamisen edellytykset, jos hakemus sisältää sitä koskevan vaatimuksen. Asian ratkaisemisessa sovelletaan asian vireilletulohetkellä voimassa olevia päätelmiä, ellei hakija pyydä asian ratkaisemista voimassa olevien päätelmien mukaisena. Lupamääräyksissä ei saa tämän pykälän perusteella velvoittaa toiminnanharjoittajaa noudattamaan laitoksen pääasiallista toimintaa koskevia päätelmiä ennen kuin neljä vuotta on kulunut siitä, kun komissio on julkaissut niitä koskeva päätöksen, ellei hakija ole hakemuksessaan ilmoittanut noudattavansa tiettyä aiempaa ajankohtaa.

Lupamääräysten tarkistamista koskevan asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 98 §:ssä säädetään.

82 §

Maaperän ja pohjaveden perustilaselvitys

Jos suuren laitoksen toiminnassa käytetään, varastoidaan tai tuotetaan taikka muutoin syntyy merkityksellisiä vaarallisia aineita, on

toiminnanharjoittajan laadittava maaperän ja pohjaveden perustilaselvitys. Selvitys on liitettävä lupaviranomaiselle toimitettavaan lupahakemukseen.

Perustilaselvityksessä on oltava sellaiset tiedot merkityksellisten vaarallisten aineiden aiheuttamasta maaperän ja pohjaveden pilaantumisesta, joiden perusteella voidaan määritellä maaperän ja pohjaveden tila vertailun tekemiseksi niiden tilasta toiminnan päättyessä. Perustilaselvityksessä on esitettävä:

1) tiedot toiminnan sijaintipaikan tämänhetkisestä ja aikaisemmasta käytöstä;

2) riittävät tiedot mittauksista, jotka kuvaavat maaperän ja pohjaveden tilaa perustilaselvityksen laatimisen ajankohtana;

3) edellä 1 ja 2 kohdassa mainittujen tietojen perusteella laadittu arvio maaperän ja pohjaveden tilasta alueella.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä perustilaselvitykseen sisällytettävistä tiedoista.

8 luku

Lupapäätös, sen voimassaolo ja muuttaminen sekä toiminnan lopettaminen

83 §

Lupapäätöksen sisältö

Lupapäätöksestä on käytävä ilmi ratkaisu ja sen perusteet sekä päätöksen perustelut. Päätöksessä on vastattava lausunnoissa, muistutuksissa ja mielipiteissä tehtyihin yksilöityihin vaatimuksiin.

Jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia, lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointi on otettu huomioon lupaharkinnassa. Lupapäätöksestä on lisäksi käytävä ilmi, miten vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaiset vesienhoitosuunnitelmat sekä merenhoitosuunnitelma ja tulvariskien hallinnasta annetun lain mukaiset tulvariskien hallintasuunnitelmat on otettu huomioon.

Jos lupa koskee eri toiminnanharjoittajia, jotka ovat hakeneet lupaa yhteisellä lupaha-

kemuksella, lupapäätöksessä on täsmennettävä kunkin toiminnanharjoittajan velvollisuudet.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lupapäätöksen sisällöstä.

84 §

Lupapäätöksen antaminen

Lupaa koskeva päätös annetaan julkipanon jälkeen, ja sen katsotaan tulleen valitukseen oikeutettujen tietoon silloin, kun se on annettu.

Päätöksen antamisesta 1 momentin mukaisesti ilmoitetaan ennen sen antamispäivää päätöksen tehneen viranomaisen ilmoitustaululla. Julkipanoilmoituksessa on mainittava viranomaisen, asian laatu, päätöksen antamispäivä ja valitusaika sekä missä ja mihin ajankohtaan asti päätös pidetään yleisön nähtävillä. Ilmoitus on pidettävä päätöksen tehneen viranomaisen ilmoitustaululla vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen voidaan hakea muutosta valittamalla. Päätöksen on oltava saatavana ilmoituksessa mainittuna antamispäivänä.

85 §

Lupapäätöksestä tiedottaminen

Päätös on toimitettava hakijalle ja niille asianosaisille, jotka ovat päätöstä erikseen pyytäneet, sekä valvontaviranomaisille ja asiassa yleistä etua valvoville viranomaisille. Päätöksen antamisesta on lisäksi ilmoitettava niille, jotka ovat tehneet muistutuksen tai esittäneet mielipiteen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet sekä niille, joille on 44 §:n 2 momentin mukaan annettu lupahakemuksesta erikseen tieto. Jos muistutuskirjelmässä on useita allekirjoittajia, voidaan päätös toimittaa tai tieto päätöksen antamisesta ilmoittaa vain muistutuksen ensimmäiselle allekirjoittajalle.

Tieto päätöksestä on viipymättä julkaistava toiminnan sijaintikunnassa ja muussa kunnassa, jossa toiminnan vaikutukset saattavat ilmetä. Tieto päätöksestä on lisäksi julkaista-

va ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jolle asian merkitys ole vähäinen tai julkaiseminen ole muutoin ilmeisen tarpeetonta.

Lupapäätös on julkaistava yleisessä tietoverkossa lupaviranomaisen tietoverkkosivulla. Mahdolliset henkilötiedot on poistettava päätöksestä ennen sen julkaisemista siten kuin laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) säädetään. Päätös voi kuitenkin sisältää sellaiset toiminnanharjoittajaa koskevat henkilötiedot, jotka on julkaistu yritys- ja yhteisötunnusrekisteristä yleisen tietoverkon kautta.

86 §

Sähköinen tiedottaminen pyynnöstä

Asianosaisilla ja muilla on oikeus pyynnöstä saada tieto tietyllä alueella annetuista ympäristölupapäätöksistä sähköpostiviestillä, tekstiviestillä tai muulla vastaavalla sähköisellä viestillä sen mukaan kuin viranomaisen tietojärjestelmästä on mahdollista lähettää tällaisia viestejä automatisoidusti.

87 §

Luvan voimassaolo

Ympäristöluvan myöntämistä koskeva päätös on voimassa toistaiseksi tai määräajan. Määräaikainen ympäristölupa raukeaa määräajan päättyessä, jollei lupapäätöksessä ole toisin määrätty.

88 §

Lupamääräysten tarkistaminen

Lupamääräysten tarkistamista koskevaa asiaa ratkaistaessa on otettava huomioon parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehitys ja toiminnassa ja sen ulkopuolisissa olosuhteissa tapahtuneet muutokset. Määräysten tarkistamisen tarvetta arvioitaessa on myös otettava huomioon toiminnan ja sen päästöjen sekä niiden vaikutusten laajuus ja merkittävyys.

Lisäksi määräyksen tarkistamisen tarvetta harkittaessa on otettava huomioon nykyisen määräyksen toimivuus sillä tavoiteltuun päämäärään nähden. Suuren laitoksen lupamääräysten tarkistamista koskevaa asiaa ratkaistaessa on lisäksi voimassa, mitä 81 §:n 5 momentissa säädetään.

Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 98 §:ssä säädetään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lupamääräysten tarkistamista koskevan lupahakemuksen ja lupapäätöksen sisällöstä.

89 §

Selvitysvelvollisuuteen liittyvä lupamääräyksen tarkistaminen

Lupaviranomainen voi täsmentää lupamääräystä tai täydentää lupaa 53 §:n nojalla saadun selvityksen perusteella, jos se on tarpeen ympäristön pilaantumisen tai sen vaaran ehkäisemiseksi. Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 98 §:ssä säädetään.

90 §

Asetuksen noudattaminen lupamääräyksen sijaan

Jos valtioneuvoston asetuksella annetaan tämän lain tai jätelain nojalla jo myönnetyn luvan määräystä ankarampia säännöksiä tai luvasta poikkeavia säännöksiä luvan voimassaolosta tai tarkistamisesta, on asetusta luvan estämättä noudatettava.

91 §

Luvan raukeaminen

Luvan myöntänyt viranomainen voi päätää, että lupa raukeaa, jos

1) toiminta on ollut keskeytyneenä yhtäjaksoisesti vähintään viisi vuotta tai toiminnanharjoittaja ilmoittaa, ettei toimintaa aloiteta tai että toiminta on lopetettu;

2) toimintaa tai sen aloittamisen kannalta olennaisia toimia ei ole aloitettu viiden vuo-

den kuluessa luvan lainvoimaiseksi tulosta tai lupapäätöksessä määrätyn tätä pidemmän ajan kuluessa; tai

3) hakemusta lupamääräysten tarkistamiseksi ei ole tehty 80 §:n 2 momentin tai 81 §:n 3 momentin mukaisesti.

Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 98 §:ssä säädetään. Asian voi panna vireille lupaviranomainen omasta aloitteestaan, valvontaviranomainen, toiminnanharjoittaja, kunta tai haittaa kärsivä.

92 §

Luvan muuttaminen

Luvan myöntäneen viranomaisen on luvanhaltijan, valvontaviranomaisen, asianomaisen yleistä etua valvovan viranomaisen tai haitankärsijän taikka 187 §:ssä tarkoitettun rekisteröidyn yhdistyksen tai säätiön hakemuksesta muutettava lupaa, jos

1) toiminnasta aiheutuva pilaantuminen tai sen vaara poikkeaa olennaisesti ennalta arvioidusta;

2) toiminnasta aiheutuu tässä laissa kielletty seuraus;

3) parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymisen vuoksi päästöjä voidaan vähentää olennaisesti enemmän ilman kohtuuttomia kustannuksia;

4) lupamääräyksen perusteiden havaitaan olevan virheelliset eikä määräyksen muuttamisesta aiheudu tarvetta harkita uudelleen luvan myöntämisen edellytyksiä;

5) toiminnan ulkopuoliset olosuhteet ovat luvan myöntämisen jälkeen olennaisesti muuttuneet ja muuttaminen on tarpeen ympäristön pilaantumisen tai sen vaaran ehkäisemiseksi; tai

6) se on tarpeen laissa, valtioneuvoston asetuksessa tai Euroopan unionin säädöksessä luvan myöntämisen jälkeen annettun sitovan ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskevan yksilöidyn vaatimuksen täyttämiseksi.

Kalatalousvelvoitteen tai kalatalousmaksun muuttamisesta on voimassa, mitä vesilain 3 luvun 22 §:ssä säädetään. Jos kalatalousvelvoitteen tai kalatalousmaksun perusteista on saatu uutta selvitystä tämän lain 108 §:ssä

tarkoitettussa korvausmenettelyssä, valtion ympäristölupaviranomainen voi samalla ottaa viran puolesta velvoitteen tai maksun muuttamista koskevan asian käsiteltäväkseen sen estämättä, mitä määräysten muuttamisesta ja tarkistamisesta muutoin säädetään.

Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 98 §:ssä säädetään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä muuttamista koskevan lupahakemuksen ja lupapäätöksen sisällöstä.

93 §

Määräajan pidentäminen

Jos ympäristöluvan määräyksen noudattaminen annetussa määräajassa tuottaa luvanhaltijalle hänestä riippumattomista syistä huomattavia vaikeuksia eikä määräyksen noudattamisen lykkääntymisestä aiheudu ympäristön merkittävän pilaantumisen vaaraa, lupaviranomainen voi hakemuksesta pidentää määräaika enintään kolmella vuodella. Lupa on tehtävä pidentämisestä johtuvat tarpeelliset tarkistukset. Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 98 §:ssä säädetään.

Tämän pykälän nojalla ei saa pidentää määräaika, jos pidentäminen on vastoin tätä lakia, jätelakia tai niiden nojalla annettua asetusta taikka Suomea sitovia kansainvälisiä velvoitteita.

94 §

Luvan vähäinen muutos

Lupaviranomainen voi toiminnanharjoittajan tai valvontaviranomaisen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan saattaa ympäristöluvan vanhentuneet tiedot ajan tasalle antamalla asiasta selventävän päätöksen. Lupaa voidaan muuttaa tämän pykälän perusteella, jos muutos on merkitykseltään vähäinen eikä se sanottavasti koske kenenkään oikeutta tai etua.

Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 98 §:ssä säädetään.

95 §

Luvan peruuttaminen

Luvan myöntänyt viranomainen voi valvontaviranomaisen aloitteesta peruuttaa luvan, jos

1) hakija on antanut virheellisiä tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet luvan myöntämisen edellytyksiin;

2) lupamääräyksiä on valvontaviranomaisen kirjallisesta huomautuksesta huolimatta toistuvasti rikottu siten, että toiminnasta aiheutuu merkittävää vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle; tai

3) toiminnan jatkamisen edellytyksiä ei saada täytetyksi lupaa muuttamalla 92 §:n mukaisesti.

Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 98 §:ssä säädetään.

96 §

Toiminnan lopettaminen

Luvanvaraisen toiminnan ja 99 §:n 1 momentissa tarkoitetun rekisteröitävän toiminnan päätyttyä toimintaa harjoittanut vastaa edelleen lupamääräysten tai valtioneuvoston asetuksella säädetyn yksilöidyn veloitteen mukaisesti tarvittavista toimista pilaantumisen ehkäisemiseksi, samoin kuin toiminnan vaikutusten selvittämisestä ja tarkkailusta.

Jos toiminnanharjoittajaa ei enää ole tai häntä ei tavoiteta ja lopetetun toiminnan ympäristövaikutusten valvomiseksi on tarpeen tarkkailla ympäristöä, tarkkailusta vastaa toiminta-alueen haltija.

Jos lupa ei sisällä riittäviä määräyksiä toiminnan lopettamiseksi, lupaviranomaisen on annettava tätä tarkoittavat määräykset. Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 98 §:ssä säädetään.

97 §

Maaperän ja pohjaveden perustilan palauttaminen suuren laitoksen toiminnan päätyessä

Sellaisen toiminnanharjoittajan, jonka on 82 §:n mukaan tullut laatia perustilaselvitys,

on kyseisen toiminnan päättyessä arvioitava maaperän ja pohjaveden tilaa suhteessa perustilaan. Arviossa on erityisesti tarkasteltava merkityksellisiä vaarallisia aineita.

Jos maaperän tai pohjaveden tila toiminnan seurauksena eroaa huomattavasti perustilasta, toiminnanharjoittajan on toteutettava tarvittavat toimet alueen palauttamiseksi perustilaan. Jos lupa ei sisällä riittäviä määräyksiä maaperän tai pohjaveden puhdistamisesta, lupaviranomaisen on annettava tarpeelliset määräykset siten kuin 96 §:ssä säädetään. Jos perustilaa ei ole selvitetty tai alueesta perustilassa voi toiminnan päättyessä aiheutua terveyshaittaa taikka haittaa tai vaaraa ympäristölle, pilaantunut alue on puhdistettava siten kuin 13 luvussa säädetään.

98 §

Hallintomenettely eräissä asioissa

Jos asian käsittelyssä on säädetty noudatettavaksi tämän pykälän säännöksiä, asian käsittelyssä on:

1) valvontaviranomaiselta pyydettyä aina lausunto ja muilta viranomaisilta pyydettyä lausunto, jos se on tarpeen asian riittäväksi selvittämiseksi tai viranomaisen edustaman yleisen edun vuoksi;

2) niitä asianosaisia, joiden asemaan muutos voi vaikuttaa, kuultava, jollei kuulematta jättämiselle ole hallintolain 34 §:n 2 momentin mukaista perustetta;

3) asian vireilletulosta annettava erikseen tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee;

4) päätöksen sisältö oltava 83 §:ssä säädetyn mukainen;

5) päätös annettava 84 §:n mukaisesti julkipanon jälkeen;

6) päätös toimitettava hakijalle ja muille asianosaisille 85 §:n 1 momentin mukaisesti.

Lisäksi asian vireilletulosta ja päätöksestä on yleisön osallistumisoikeuksien turvaamiseksi kuulutettava yleisessä tietoverkossa lupaviranomaisen tietoverkkosivuilla, jos asia koskee

1) tarkkailumääräysten olennaista muuttamista 68 §:n nojalla;

2) poikkeuksen myöntämistä päästötasoista 79 §:n nojalla;

3) lupamääräysten tarkistamista 81 tai 88 §:n nojalla;

4) luvan olennaista muuttamista 92 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla.

Jollei asian luonne huomioon ottaen asianosaisten oikeutta tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja osallistua elinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon voida riittävästi turvata 1 ja 2 momentin säännöksiä soveltamalla, asian käsittelyssä on kuitenkin sovellettava, mitä 5 luvussa säädetään lupamenettelystä ja 8 luvussa lupapäätöksestä.

9 luku

Toiminnan rekisteröinti

99 §

Toiminnan rekisteröinti

Tämän lain liitteessä 3 säädetystä ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta toiminnasta on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja liitteessä 4 säädetystä toiminnasta valtion valvontaviranomaiselle ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröintiä varten. Ilmoitus liitteen 3 toiminnoista on tehtävä viimeistään 90 päivää ennen toiminnan aloittamista ja liitteen 4 toiminnoista hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista.

Edellä 34 §:n 2 momentissa tarkoitettusta jätteen käsittelystä on tehtävä ilmoitus valtion valvontaviranomaiselle hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröintiä varten. Jos rekisteröitävällä toiminnalla on ympäristölupa ja lupa raukeaa 34 §:n 3 momentin nojalla, ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä vaan viranomainen rekisteröi toiminnan omasta aloitteestaan ja ilmoittaa siitä toiminnanharjoittajalle.

Jos rekisteröitävä toiminta on luonteeltaan sekä liitteen 3 että 2 momentin mukaista, tehdään ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle viimeistään 90 päivää ennen toiminnan aloittamista.

Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä toiminnasta, johon on haettava ympäristölupaa 31 §:n perusteella.

100 §

Rekisteröinti-ilmoituksen sisältö ja viranomaisen ilmoitus rekisteröinnistä

Ilmoituksessa on oltava rekisteröintiä varten tarpeelliset tiedot toiminnanharjoittajasta, toiminnasta ja sen sijainnista sekä vaikutuksista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä. Viranomainen ilmoittaa toiminnan rekisteröinnistä ilmoituksen tekijälle.

10 luku

Ilmoitusmenettelyt

101 §

Melua ja tärinää aiheuttava tilapäinen toiminta

Toiminnanharjoittajan on tehtävä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kirjallinen ilmoitus rakentamisesta, yleisötilaisuudesta tai muusta tilapäistä melua tai tärinää aiheuttavasta toimenpiteestä tai tapahtumasta jos melun tai tärinän on syytä olettaa olevan erityisen häiritsevää. Jos toimenpide tehdään tai tapahtuma järjestetään usean kunnan alueella, ilmoitus tehdään sille valtion valvontaviranomaiselle, jonka toimialueella melu tai tärinä pääasiallisesti ilmenee.

Ilmoitusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä ympäristölupaa edellyttävästä toiminnasta, yksityishenkilön talouteen liittyvästä toiminnasta, puolustusvoimien toiminnasta eikä sellaisesta tilapäisestä toiminnasta, josta kunta on antanut ympäristönsuojelumääräykset 197 §:n nojalla ja samalla määrännyt, ettei ilmoitusvelvollisuutta ole.

Ilmoitus on tehtävä hyvissä ajoin ennen toimenpiteeseen ryhtymistä tai toiminnan aloittamista, kuitenkin viimeistään 30 vuorokautta ennen tätä ajankohtaa, jollei kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä määrätä tätä lyhyemmästä ajasta. Toimenpiteeseen ei saa ryhtyä tai toimintaa aloittaa, ennen kuin ilmoituksen jättämisestä on kulunut 30 vuorokautta tai kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä määrätty tätä lyhyempi aika, ellei il-

moituksen käsittelevä viranomaisen erikseen salli aloittamista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä ja sen jättämisestä.

102 §

Koeluonteinen toiminta

Edellä 33 §:ssä tarkoitetusta koeluonteisesta toiminnasta on tehtävä kirjallinen ilmoitus ympäristölupaviranomaiselle viimeistään 30 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista.

103 §

Poikkeukselliset tilanteet

Jos onnettomuudesta, tuotantohäiriöstä, rakkennelman tai laitteen purkamisesta tai muusta niihin rinnastettavasta syystä aiheutuu päästöjä tai syntyy jätettä siten, että siitä voi aiheutua välitöntä ja ilmeistä ympäristön pilaantumisen vaaraa tai jätteen määrän tai ominaisuuksien vuoksi erityisiä toimia jätehuollossa, on toiminnasta vastaavan tai jätteen haltijan ilmoitettava tapahtuneesta viivymättä valvontaviranomaiselle.

Jos muusta kuin 1 momentissa tarkoitetusta, toiminnasta riippumattomasta ja ennalta arvaamattomasta syystä aiheutuu odottamaton tilanne, jonka vuoksi tämän lain nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen velvoitetta tai ympäristöluvan määräystä ei voida tilapäisesti noudattaa, luvanvaraisen tai rekisteröitävän toiminnan toiminnanharjoittajan on ilmoitettava asiasta valvontaviranomaiselle.

104 §

Kuuleminen

Edellä 101 ja 102 §:n mukaisen ilmoituksen vireilläolosta on ilmoitettava ja asianosaisia on kuultava siten kuin hallintolaissa säädetään, jos ilmoitettu toiminta saattaa olennaisesti vaikuttaa yleisiin tai yksityisiin etuihin. Edellä 103 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen vireilläolosta on ilmoitettava ja asian-

osaisia kuultava vastaavasti, jos siihen on erityistä syytä.

Viranomaisen on tiedotettava vireillä olevista ilmoituksista tietoverkkosivuillaan.

105 §

Ilmoituksen käsittely

Viranomaisen on tämän luvun 101-103 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen johdosta annettava päätös, jossa voidaan antaa tarpeellisia määräyksiä toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä, toiminnan tarkkailusta ja tiedottamisesta asukkaille sekä toiminnan järjestämiseen liittyvien jätelain mukaisten velvollisuuksien täyttämistä. Viranomaisen voi kieltää tai keskeyttää muun kuin luvan nojalla harjoitetun toiminnan, jos yleiselle tai yksityiselle edulle aiheutuvia huomattavia haittoja ei voida määräyksillä riittävästi vähentää. Päätös annetaan julkipanon jälkeen, ja siitä on tiedotettava siten kuin 84 ja 85 §:ssä säädetään ympäristölupapäätöksen antamisesta ja tiedottamisesta.

Määräykset voidaan antaa tai toiminta kieltää, vaikka ilmoitusvelvollisuus olisi lyöty laimin.

Edellä 103 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa valvontaviranomainen voi määräämillään ehdoilla hyväksyä välttämättömän lyhytaikaisen poikkeamisen tähän lakiin tai jätelakiin perustuvasta velvollisuudesta. Poikkeamisesta ei saa aiheutua terveyshaittaa tai merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. Päätöksen poikkeamisesta tekee valtion valvontaviranomainen, jos toiminnan lupa-asian käsittely kuuluu valtion ympäristölupaviranomaisen toimivaltaan. Valvontaviranomaisen tulee poikkeamisen jälkeen tarvittaessa saattaa asia vireille lupaviranomaisessa siten kuin 92 §:ssä säädetään lupamääräyksen muuttamisesta.

Jos 115 §:n mukainen kaivannaisjätteen jätehuolto suunnitelma tehdään osana 102 §:n mukaista ilmoitusta, ilmoituksen johdosta annettavassa päätöksessä on annettava tarpeelliset määräykset suunnitelmasta ja sen noudattamisesta.

11 luku

Korvaukset

106 §

Sovellettavat säännökset

Tässä laissa tarkoitetusta toiminnasta aiheutuvien ympäristövahinkojen korvaamiseen sovelletaan ympäristövahinkojen korvaamisesta annettua lakia (737/1994). Vesistön pilaantumista koskevaan korvausasiaan sovelletaan kuitenkin lisäksi, mitä tässä luvussa säädetään.

Mitä tässä luvussa säädetään vesistöistä, koskee soveltuvin osin myös ojaa, lähdetä, keinotekoista vesialuetta ja vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettua no-
roa.

107 §

Korvauksista päättäminen lupa-asian yhteydessä

Myöntäessään ympäristöluvan on lupaviranomaisen samalla, jollei 108 §:stä muuta johdu, omasta aloitteesta määrättävä toiminnasta johtuvasta vesistön pilaantumisesta aiheutuvat vahingot korvattavaksi. Ympäristövahinkojen korvaamisesta annetun lain 9 §:ää ei tällöin sovelleta. Korvausta määrättäessä on otettava huomioon, mitä 87 §:ssä säädetään luvan määräaikaisuudesta ja 88 §:ssä mahdollisuudesta tarkistaa toistaiseksi myönnetyn luvan määräyksiä.

108 §

Korvauksista päättäminen erikseen

Jos toiminnasta aiheutuvien vahinkojen yksityiskohtainen selvittäminen viivästyttäisi kohtuuttomasti lupa-asian ratkaisua, valtion ympäristölupaviranomainen voi ratkaista lupa-asian siltä osin kuin se koskee luvan myöntämistä ja siirtää asian myöhemmin ratkaistavaksi toiminnasta aiheutuvien 107 §:ssä tarkoitettujen vahinkojen korvaamisen osalta. Korvaus 72 §:ssä tarkoitetusta käyttöoikeu-

den myöntämisestä on kuitenkin määrättävä luvan yhteydessä.

Valtion ympäristölupaviranomainen voi myös määrätä toiminnasta aiheutuvien vahinkojen korvaamisen joiltakin osin ratkaistavaksi myöhemmin, jos siihen tarpeellisen selvityksen puuttuessa tai muutoin on erityistä syytä. Luvan saaja on tällöin velvoitettava hankkimaan tarvittava selvitys ja hakemaan valtion ympäristölupaviranomaiselta korvausratkaisun täydentämistä.

109 §

Vakuuden asettaminen korvausasiassa

Edellä 108 §:ssä tarkoitetussa lupapäätöksessä muu hakija kuin valtio, kunta tai kuntayhtymä on velvoitettava asettamaan ennen luvassa tarkoitettuun toimintaan ryhtymistä tai, jos siihen on jo ryhdytty, lupaviranomaisen määräämässä ajassa hyväksyttävä vakuus toiminnasta aiheutuvien vahinkojen korvaamisesta. Vakuuden asettamisesta, sen määrän tarkistamisesta ja vakuuden vapauttamisesta on voimassa, mitä vesilain 11 luvun 20 §:ssä säädetään.

110 §

Muutoksenhakutuomioistuimen ratkaisu korvausasian käsittelemisestä

Jos muutoksenhakutuomioistuimella muuttaa ympäristölupapäätöstä siten, että korvausta koskevaa ratkaisua on tarpeen muuttaa, tuomioistuimen on siirrettävä korvauskysymys kokonaan tai osittain lupaviranomaisen käsiteltäväksi, jollei se voi itse muuttaa korvausratkaisua.

111 §

Ennen lupa-asian ratkaisua aiheutuneen vahingon korvaaminen

Valtion ympäristölupaviranomainen voi vesistön pilaantumista koskevan lupa-asian yhteydessä käsitellä myös vaatimuksen, joka koskee hakemuksessa tarkoitetusta toiminnasta ennen lupa-asian ratkaisemista aiheutuneen vahingon korvaamista, jollei siitä ai-

heudu olennaista viivästyistä. Jos vaatimusta ei käsitellä lupa-asian yhteydessä, valtion ympäristölupaviranomainen käsittelee sen erillisenä asiana.

112 §

Ennakoimattoman vahingon korvaaminen

Korvausta vahingosta, jota lupaa myönnettäessä ei ole ennakoitu, voidaan aiemman ratkaisun estämättä vaatia valtion ympäristölupaviranomaiselta tehtävällä hakemuksella. Samassa yhteydessä voidaan käsitellä vaatimus, joka koskee samalla toimenpiteellä luvasta poiketen aiheutetun vahingon korvaamista.

113 §

Korvausasian käsittely käräjäoikeudessa

Käräjäoikeuden on jätettävä tutkimatta kanteella vireille tullut vahingonkorvausvaatimus, jos samasta asiasta johtuva korvausasia on tullut vireille lupaviranomaisessa.

Yleinen tuomioistuin ratkaisee 111 ja 112 §:n estämättä vesistön pilaantumista koskevasta rikoksesta johtuvan korvausvaatimuksen. Valtion ympäristölupaviranomaisen on jätettävä tutkimatta korvausasia, jos käräjäoikeudessa on vireillä rikosasia, johon korvausvaatimus perustuu.

Käräjäoikeuden on ilmoitettava vesistön pilaantumista koskevan korvausasian vireille tulosta valtion ympäristölupaviranomaiselle.

Käräjäoikeus ja muutoksenhakutuomioistuin voi pyytää lausunnon asianomaiselta valtion valvontaviranomaiselta tai valtion ympäristölupaviranomaiselta, jos asian ratkaiseminen vaatii erityistä ympäristönsuojelun tai vesiasioiden tuntemusta.

114 §

Korvausasian käsittely lupaviranomaisessa

Korvaushakemuksesta, sen käsittelystä ja korvausasiassa annettavasta päätöksestä on soveltuvin osin voimassa, mitä lupahake-

muksen käsittelystä 5 luvussa ja ympäristölupapäätöksen tekemisestä 8 luvussa säädetään.

Vesistön pilaantumisesta aiheutuvien korvausasioiden ratkaisemiseksi voidaan määrätä hankittavaksi erityistä selvitystä vesilain 11 luvun 16 §:n mukaisesti.

Korvausasiaan sovelletaan lisäksi, mitä vesilain 13 luvun 16–18 §:ssä säädetään.

12 Luku

Eräitä toimialoja koskevat vaatimukset

115 §

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma

Ympäristöluvanvaraisesta tai 102 §:n mukaan ilmoituksenvaraisesta kaivostoiminnasta, sitä valmistelevalta tai siihen rinnastettavasta toiminnasta, rikastamosta, kivenlouhimosta, muusta kivenlouhinnasta, kivenmurskauksesta tai turvetuotannosta, jossa syntyy kaivannaisjätettä, on tehtävä kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma. Jätehuoltosuunnitelmaa ei kuitenkaan tarvita, jos kivenlouhinta tai kivenmurskaus liittyy maa- ja vesirakentamiseen.

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma on laadittava siten, että ehkäistään kaivannaisjätteen syntyä ja vähennetään sen haitallisuutta sekä edistetään jätteen hyödyntämistä ja turvallista käsittelyä. Jätehuoltosuunnitelmaan on sisällytettävä tiedot alueen ympäristöstä, kaivannaisjätteestä, kaivannaisjätteen hyödyntämisestä, kaivannaisjätteen jätealueista, vaikutuksista ympäristöön, toimista ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi, toiminnan tarkkailusta ja toiminnan lopettamiseen liittyvistä toimista. Jätehuoltosuunnitelman tavoitteista ja sisällöstä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Toiminnanharjoittajan on arvioitava ja tarvittaessa tarkistettava kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa vähintään viiden vuoden välein ja ilmoitettava tästä valvontaviranomaiselle.

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa on muutettava, jos kaivannaisjätteen määrä tai laatu taikka jätteen käsittelyn tai hyödyntämisen järjestelyt muuttuvat merkittävästi. Tällöin ympäristölupaa on muutettava siten kuin 92 §:ssä säädetään tai ilmoitusta koskevaa päätöstä on tarkistettava. Jos toiminta kuitenkin muuttuu olennaisesti, sovelletaan, mitä 32 §:ssä säädetään.

116 §

Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavat kaivannaisjätteen jätealueet

Kaivannaisjätteen jätealueen toiminnanharjoittajan on oltava selvillä jätealueesta aiheutuvasta suuronnettomuuden vaarasta sekä huolehdittava jätealueen suunnittelusta, perustamisesta, hoidosta, käytöstä poistamisesta ja jälkihoidosta siten, että suuronnettomuudet ehkäistään.

Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavasta kaivannaisjätteen jätealueesta on laadittava toimintaperiaateasiakirja sekä otettava käyttöön turvallisuusjohtamisjärjestelmä ja sisäinen pelastussuunnitelma. Niiden laatimisessa on otettava huomioon jätealueesta aiheutuva suuronnettomuuden vaara. Sisäisessä pelastussuunnitelmassa on esitettävä toimet, joilla torjutaan mahdollisen onnettomuuden vaikutuksia, rajoitetaan seuraukset mahdollisimman vähäisiksi ja varaudutaan onnettomuuden jälkien korjaamiseen, sekä toimet, joilla varoitetaan väestöä ja ilmoitetaan viranomaisille. Pelastussuunnitelmaan on sisällytettävä selvitys toimintaperiaateasiakirjasta ja turvallisuusjohtamisjärjestelmästä. Suunnitelmaa on arvioitava ja tarvittaessa tarkistettava vähintään kolmen vuoden välein sekä ilmoitettava tästä valvontaviranomaisille. Toimintaperiaateasiakirjasta ja turvallisuusjohtamisjärjestelmästä sekä sisäisestä pelastussuunnitelmasta ja sen toimittamisesta valvontaviranomaisille annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Toiminnanharjoittajan on nimettävä palveluksessaan oleva vastuhenkilö huolehtimaan siitä, että kaivannaisjätteen jätealueella toimitaan toimintaperiaateasiakirjan, turvalli-

suusjohtamisjärjestelmän ja sisäisen pelastussuunnitelman mukaisesti.

Toiminnanharjoittajan on tiedotettava suuronnettomuuden vaaran torjumista koskevista turvallisuustoimista sellaisille henkilöille ja yhteisöille, joihin kaivannaisjätteen jätealueella aiheutunut suuronnettomuus voi vaikuttaa. Tiedot turvallisuustoimista on päivitettävä vähintään kolmen vuoden välein ja merkittävistä muutoksista on tiedotettava. Tiedottamisesta annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksessa.

Mitä 1–4 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavaan kaivannaisjätteen jätealueeseen sovelletaan vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 30–32 §:ssä säädettyjä vaatimuksia.

13 luku

Suuret polttolaitokset

117 §

Soveltamisala

Tätä lukua sovelletaan polttolaitokseen, jossa käytetään kiinteää, nestemäistä tai kaasumaista polttoainetta ja jonka polttoaineteho on vähintään 50 megawattia (*suuri polttolaitos*).

Tätä lukua ei sovelleta:

- 1) laitokseen, jossa palamistuotteita käytetään suoraan lämmitykseen, kuivaukseen taikka esineiden tai aineiden muuhun käsitteilyyn;
- 2) jälkipolttolaitokseen, joka on suunniteltu puhdistamaan savukaasuja polttamalla ja jota ei käytetä erillisenä polttolaitoksena;
- 3) katalyyttisiä krakkaus-katalyyttejä regeneroivaan laitteeseen;
- 4) laitteeseen, jolla rikkivety muunnetaan rikiksi;
- 5) kemianteollisuudessa käytettävään reaktoriin;
- 6) koksaamoon;
- 7) Cowperin ilmakuumentimeen;
- 8) ajoneuvon, aluksen tai ilma-aluksen käyttövoiman tuottamiseen käytettävään tekniseen laitteeseen;

9) kaasuturbiiniin ja kaasumoottoriin, joita käytetään merialueella olevalla lautalla;

10) laitokseen, jossa käytetään polttoainetta muuta kuin biomassaksi luokiteltuja kiinteitä tai nestemäisiä jätteitä.

118 §

Suurten polttolaitosten päästöjen rajoittaminen

Ilmaan johdettavien happamoittavien ja terveydelle haitallisten päästöjen määrän vähentämiseksi suuren polttolaitoksen ympäristöluvassa on asetettava rikkidioksidi-, typenoksidi- ja hiukkaspäästöjen sekä tarvittaessa hiilimonoksidipäästöjen raja-arvot.

Suuren polttolaitoksen ympäristöluvassa asetettavat päästöraja-arvot eivät saa ylittää teollisuuspäästädirektiivin 30 artiklan 1–4 kohdassa tarkoitettuja päästöraja-arvoja, ellei tästä luvusta tai sen nojalla säädetyistä valtioneuvoston asetuksesta muuta johdu.

Sen estämättä, mitä tässä luvussa säädetään, suuren polttolaitoksen lupamääräysten on perustuttava parasta käyttökelpoista tekniikkaa koskeviin päätelmiin siten kuin 7 luvussa tarkemmin säädetään.

119 §

Polttoainetehon yhteenlaskemissäännöt

Jos kahden tai useamman erillisen kattilan, kaasuturbiinin tai polttomoottorin (*energiantuotantoyksikkö*) savukaasut poistetaan yhteisen yhdestä tai useammasta savuhormista koostuvan piipun kautta, niiden yhdistelmää pidetään yhtenä polttolaitoksena ja niiden polttoainetehot on laskettava yhteen laskettaessa polttolaitoksen polttoainetehoa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna yhtenä polttolaitoksena ei kuitenkaan pidetä kahden tai useamman erillisen energiantuotantoyksikön yhdistelmää, jos energiantuotantoyksiköt, joiden savukaasut poistetaan yhteisen piipun kautta, ovat olleet eri toiminnanharjoittajien hallinnassa ja otettu käyttöön viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1994.

Kun vähintään kaksi erillistä energiantuotantoyksikköä, joiden toiminnan aloittamiseksi on myönnetty tai myönnetään ympäris-

tölupa 1 päivänä heinäkuuta 1987 tai sen jälkeen, rakennetaan siten, että niiden savukaasut voitaisiin ympäristölupaviranomaisen harkinnan mukaan tekniset ja taloudelliset tekijät huomioon ottaen poistaa yhteisen piipun kautta, tällaisten yksiköiden yhdistelmä on yksi polttolaitos, ja niiden polttoainetehot on laskettava yhteen laskettaessa polttolaitoksen polttoainetehoa.

Polttolaitoksen polttoainetehoa laskettaessa ei oteta mukaan energiantuotantoyksiköjä, joiden polttoaineteho on alle 15 megawattia.

120 §

Määräajan noudatettavat päästöraja-arvot

Suuressa polttolaitoksessa tai siihen 119 §:n mukaisesti kuuluvassa energiantuotantoyksikössä voidaan laitoksen rajoitetun jäljellä olevan käyntiajan perusteella 1 päivän tammikuuta 2016 ja 31 päivän joulukuuta 2023 välisenä aikana olla noudattamatta 118 §:n 2 momentissa tarkoitettuja päästöraja-arvoja, jos polttolaitos tai energiantuotantoyksikkö täyttää teollisuuspäästädirektiivin 33 artiklan mukaiset edellytykset.

Suuressa polttolaitoksessa voidaan laitoksen hyötylämmöntuotannon perusteella 1 päivän tammikuuta 2016 ja 31 päivän joulukuuta 2022 välisenä aikana olla noudattamatta 118 §:n 2 momentissa tarkoitettuja päästöraja-arvoja, jos polttolaitos täyttää teollisuuspäästädirektiivin 35 artiklan mukaiset edellytykset.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista edellytyksistä, joiden täyttyessä polttolaitoksessa tai energiantuotantoyksikössä voidaan olla noudattamatta 118 §:n 2 momentissa tarkoitettuja päästöraja-arvoja.

121 §

Menettely savukaasujen puhdistinlaitteen rikkoutumisen tai sen toiminnan häiriön aikana

Suuren polttolaitoksen toiminnanharjoittajan on käytettävä vähän päästöjä aiheuttavia polttoaineita polttolaitoksen tai kaasuturbiinin savukaasujen puhdistinlaitteen rikkoutu-

misen tai sen toiminnan häiriön aikana. Jos vähän päästöjä aiheuttavien polttoaineiden käyttö ei ole mahdollista, toiminnanharjoittaja on rajoitettava laitoksen toimintaa taikka keskeytettävä se määrääjäksi tai toistaiseksi, jos laitos ei voi palata normaaliin toimintaan 24 tunnissa. Laitos saa toimia ilman savukaasujen puhdistinlaitteita enintään 120 tuntia minkä tahansa 12 kuukauden jakson aikana.

Suuren polttolaitoksen toiminnanharjoittajan on ilmoitettava valtion valvontaviranomaiselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle polttolaitoksen savukaasujen puhdistinlaitteiden häiriöistä ja rikkoutumisista viipymättä, kuitenkin viimeistään 48 tunnin kuluessa niiden ilmenemisestä.

Valtion valvontaviranomainen voi antaa ilmoituksen tehneelle toiminnanharjoittajalle polttolaitoksen toimintaa koskevia määräyksiä ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi, taikka kieltää tai keskeyttää toiminnan, jos se on tarpeen teollisuuspäästödirektiivin III luvun ja liitteen V velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi. Valtion valvontaviranomainen voi määrätä 1 momentissa tarkoitetuista aikamääristä toisin, jos energian saanti on välttämätöntä turvata tai jos rikkoutunut laitos korvattaisiin rajoitetuksi ajaksi laitoksella, jonka päästöt olisivat suuremmat kuin rikkoutuneen laitoksen päästöt häiriötilanteessa. Valtion valvontaviranomaisen päätös on annettava julkipanon jälkeen ja siitä on tiedotettava siten kuin 84 ja 85 §:ssä säädetään ympäristölupapäätöksen antamisesta ja tiedottamisesta.

122 §

Menettely polttoaineen saatavuudessa ilmenneen häiriön aikana

Suuren polttolaitoksen toiminnanharjoittajan on ilmoitettava valtion valvontaviranomaiselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle viipymättä polttoaineen saatavuudessa ilmenneistä häiriöistä. Valtion valvontaviranomainen voi antaa ilmoituksen johdosta 121 §:n 3 momentin mukaisen polttolaitoksen toimintaa koskevan päätöksen.

Jos suuressa polttolaitoksessa, jossa käytetään vähärikkisiä polttoaineita, ei voida nou-

dattaa laitosta koskevia päästöraja-arvoja sen vuoksi, että polttoaineen toimitukset ovat keskeytyneet polttoaineen vakavan puutteen vuoksi, valtion valvontaviranomainen voi myöntää toiminnanharjoittajalle oikeuden poiketa laitokselle asetettujen päästöraja-arvojen noudattamisesta enintään kuuden kuukauden ajaksi.

Jos suuressa polttolaitoksessa, jossa käytetään kaasumaisia polttoaineita, ei voida noudattaa laitosta koskevia päästöraja-arvoja polttoaineen saatavuudessa ilmenneiden puutteiden vuoksi ja jos laitokseen olisi muun kuin kaasumaisen polttoaineen käytön vuoksi asennettava savukaasujen puhdistinlaitte, valtion valvontaviranomainen voi myöntää toiminnanharjoittajalle oikeuden käyttää laitoksessa muuta kuin kaasumaista polttoainetta enintään 10 vuorokauden ajan tai poikkeuksellisesti pidemmän ajan, jos se on energian saannin turvaamiseksi välttämätöntä. Valtion valvontaviranomaisen on ilmoitettava energian saannin turvaamisen perusteella myönnetystä poikkeuksesta työ- ja elinkeinoministeriölle.

123 §

Hiilidioksidin talteenotto

Nimelliseltä sähköntuotantoteholtaan vähintään 300 megawatin polttolaitoksen, jonka toiminnan aloittamiseksi myönnetään ympäristölupa 26 päivän kesäkuuta 2009 jälkeen, lupahakemuksessa on selvitettävä:

1) onko laitosalueella käytettävissä hiilidioksidin talteenottamiseksi sopivia varastointipaikkoja;

2) ovatko hiilidioksidin talteenottamiseksi tarkoitetut siirtolaitteistot teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa; ja

3) onko hiilidioksidin talteenoton jälkiasentaminen teknisesti ja taloudellisesti toteutettavissa.

Jos lupaviranomainen laitoksen toiminnanharjoittajan selvityksessä esitettyjen tai muiden tietojen perusteella ja ottaen huomioon ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen toteaa, että 1 momentissa tarkoitettujen talteenoton edellytykset ovat olemassa, polttolaitoksen ympäristöluvassa on määrättävä, että laitos-

alueella varataan sopiva tila hiilidioksidin talteenotto- ja paineistuslaitteistolle.

124 §

Päästöjen tarkkailu ja tietojen toimittaminen

Suuren polttolaitoksen toiminnanharjoittajan on tarkkailtava laitoksen päästöjä teollisuuspäästädirektiivin liitteen V 3 osassa tarkoitettulla tavalla.

Sen lisäksi, mitä laitoksen ympäristöluvas-
sa muutoin määrätään tietojen toimittamisesta, toiminnanharjoittajan on toimitettava vuosittain helmikuun loppuun mennessä valtion valvontaviranomaiselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tiedot 120 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen edellytysten täytymisestä sekä teollisuuspäästädirektiivin 72 artiklan 3 kohdan toisessa alakohdassa ja 4 kohdan b alakohdassa tarkoitettut tiedot polttolaitoksen toiminnasta ja päästöistä.

125 §

Toiminnan muuttaminen tai laajentaminen

Suuren polttolaitoksen ympäristöluvassa asetettuja päästöraja-arvoja koskevia lupamääräyksiä on tarvittaessa tarkistettava, jos laitosta laajennetaan tai muutetaan teollisuuspäästädirektiivin 30 artiklan 7 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava valvontaviranomaiselle polttolaitoksessa käytetyn polttoaineen tyyppin ja laitoksen käyttötavan muutoksista sekä muista laitoksen toimintaa koskevista muutoksista siten kuin 168 §:ssä säädetään.

126 §

Valtioneuvoston päätös kansallisesta siirtymäsuunnitelmasta suurten polttolaitosten päästöjen vähentämiseksi

Valtioneuvosto voi toiminnanharjoittajien hakemuksesta teollisuuspäästädirektiivin 32 artiklan mukaisesti päättää toiminnanharjoit-

tajiin kohdistuvasta yhteisestä velvoitteesta vähentää ilmaan johdettavia päästöjä lineaarisesti 1 päivän tammikuuta 2016 ja 30 päivän kesäkuuta 2020 välisenä aikana (*valtioneuvoston päätös*). Edellytyksenä on, että päästöt ovat vuoden 2019 ja vuoden 2020 aikana yhtä suuret kuin jos näissä laitoksissa noudatettaisiin 118 §:n 2 momentin mukaisia päästöraja-arvoja. Lisäksi päätöksessä määrätään päästövähennysten yksityiskohtaisesta kohdistumisesta kuhunkin laitokseen.

Valtioneuvoston päätöksellä laitokset vapautetaan päätöksen voimassaoloajaksi 118 §:n 2 momentin mukaisten päästöraja-arvojen noudattamisesta päätökseen kuuluvien epäpuhtauksien osalta. Valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettujen laitosten on viimeistään 1 päivästä heinäkuuta 2020 noudatettava ympäristöluvassa asetettuja teollisuuspäästädirektiiviin perustuvia lupamääräyksiä päästöjen rajoittamiseksi tai vähintään 118 §:n 2 momentin mukaisia päästöraja-arvoja.

Valtioneuvoston päätöksessä määrätään laitosten päästöjen vuotuiset enimmäismäärät kunkin päätökseen kuuluvan epäpuhtauden osalta. Päätöksen on sisällettävä teollisuuspäästädirektiivin 41 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan nojalla annetuissa Euroopan komission täytäntöönpanosäännöissä tarkoitettut tiedot.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä päätökseen kuuluvista epäpuhtauksista, päätökseen merkittävistä tiedoista sekä päätökseen kuuluvien päästöjen enimmäismäärien määrätymisperusteista ja laskemisesta.

127 §

Valtioneuvoston päätöksen soveltamisala

Valtioneuvoston päätös voi koskea sellaisia 117 §:ssä tarkoitettuja suuria polttolaitoksia, joille on myönnetty lupa toiminnan aloittamiseksi ennen 27 päivää marraskuuta 2002 sekä laitoksia, joiden ympäristölupahakemus oli kuulutettu ennen mainittua päivää ja joiden toiminta alkoi viimeistään 27 päivänä marraskuuta 2003.

Valtioneuvoston päätös voi koskea vain 119 §:n 1 momentissa tarkoitettua polttolaitosta kokonaisuudessaan.

Valtioneuvoston päätös ei voi koskea:

- 1) 120 §:ssä tarkoitettuja laitoksia;
- 2) laitoksia, joihin sovelletaan tiettyjen suurista polttolaitoksista ilmaan joutuvien epäpuhtauspäästöjen rajoittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/80/EY 4 artiklan 4 kohtaa;
- 3) laitoksia, jotka sijaitsevat jalostamoissa ja jotka käyttävät omaan kulutukseensa jalostamisjäännösten kaasutuksesta saatuja lämpöarvoltaan vähäisiä kaasuja tai raakaöljyn jalostamisesta saatuja tislauksen ja konversiojäännöksiä yksin tai yhdessä muiden polttoaineiden kanssa.

Se, että päätöksessä tarkoitettu laitos 1 päivän tammikuuta 2016 jälkeen poistetaan käytöstä tai se ei enää kuulu tämän luvun soveltamisalaan, ei saa johtaa muiden suunnitelmaan kuuluvien laitosten vuosittaisten kokonaispäästöjen lisääntymiseen.

128 §

Valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettujen laitoksen päästöraja-arvot ja päätöksen suhde ympäristölupa

Valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettujen laitoksen ympäristöluvassa on määrättävä päätökseen kuuluville epäpuhtauksille päästöraja-arvot. Jos kyse on 119 §:ssä tarkoitettua yksiköiden yhdistelmästä, se on vahvistettava laitoksen ympäristöluvassa ja tällaiselle polttolaitokselle on määrättävä päästöraja-arvot.

Valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettujen laitoksen ympäristölupa on tarkistettava. Tarkistaminen voi koskea vain 1 momentissa tarkoitettuja seikkoja, jollei 32 §:stä muuta johdu. Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 98 §:ssä säädetään.

Jos valtioneuvoston päätös poikkeaa laitoksen ympäristöluvasta, on noudatettava valtioneuvoston päätöstä. Jollei 126–131 §:stä tai niiden nojalla säädetystä muuta johdu, valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettuun laitokseen sovelletaan muutoin, mitä tässä laissa säädetään ympäristö-luvanvaraisesta toiminnasta.

129 §

Valtioneuvoston päätöksen valmistelu ja käsittely

Hakemuksen siirtymäsuunnitelmaksi voi tehdä toiminnanharjoittajia edustava tai niiden nimeämä elin tai taho. Hakemus on toimitettava ympäristöministeriöön viimeistään 31 päivänä lokakuuta 2012. Hakemuksen lisäksi on toimitettava yksityiskohtaiset tiedot suunnitelman toteuttamiseksi tarvittavista toimista kussakin laitoksessa viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2014 sen arvioimiseksi, että päätöksessä asetetut päästöjen enimmäismäärät päätöksen voimassaoloajalta eivät ylitä ja että laitokset noudattavat 118 §:n 2 momentin mukaisia päästöraja-arvoja 1 päivästä heinäkuuta 2020.

Sen lisäksi, mitä hallintolain 34 §:ssä säädetään, valtioneuvoston päätöstä valmisteltaessa 183 §:ssä tarkoitettulle rekisteröidylle yhdistykselle ja säätiölle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Toiminnan sijaintikunnalta ja vaikutusalueen kunnilta sekä asianomaisilta valtion ympäristölupaviranomaisilta ja valtion valvontaviranomaisilta on pyydetty lausunto.

Ympäristöministeriö toimittaa valtioneuvoston päätöksen Euroopan komissiolle viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2013. Jos komissio ei teollisuuspäästödirektiivin 32 artiklan 5 kohdan kolmannen alakohdan mukaisesti hyväksy suunnitelmaa, valtioneuvoston päätöstä on muutettava ja ympäristöministeriön on toimitettava muutettu suunnitelma komissiolle.

130 §

Valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettujen laitoksen toiminnasta toimitettavat tiedot ja päätöksen noudattamisen seuranta

Valtioneuvoston päätöksessä tarkoitettujen laitoksen toiminnanharjoittajan on toimitettava tiedot laitoksen toiminnasta ja päästöistä siten kuin 124 §:n 2 momentissa säädetään. Toiminnanharjoittajan on lisäksi ilmoitettava välittömästi valvontaviranomaiselle laitoksen toiminnan muutoksesta, jolla saattaa olla vai-

kutusta päätöksen päästöjen enimmäismäärien noudattamiseen.

Valtion valvontaviranomainen tallentaa 1 momentissa tarkoitetut tiedot ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Suomen ympäristökeskus laatii ympäristöministeriölle tiedoista yhteenvedon vuosittain marraskuun loppuun mennessä. Valtion valvontaviranomaisen on lisäksi ilmoitettava ympäristöministeriölle viipymättä 1 momentissa tarkoitetuista muutoksista.

Ympäristöministeriö seuraa valtioneuvoston päätöksessä määrättyjen päästöjen enimmäismäärien toteutumista 2 momentissa tarkoitetun yhteenvedon perusteella. Jos ympäristöministeriö yhteenvedon perusteella toteaa, että päästöjen enimmäismäärät ylittyvät tai ovat vaarassa ylittyä, ympäristöministeriön on pyydettävä asiasta selvitys siltä, joka on toimittanut suunnitelmaa koskevan hakemuksen.

131 §

Valtioneuvoston päätöksen muuttaminen

Ympäristöministeriö voi muuttaa valtioneuvoston päätöstä omasta aloitteesta taikka valvontaviranomaisen tai toiminnanharjoittajien aloitteesta, jos päätöksessä tarkoitettu laitos poistetaan käytöstä, se ei enää täytä 127 §:ssä tarkoitettuja edellytyksiä tai laitoksen toiminnassa tapahtuu olennainen muutos taikka jos päätökseen sisältyviä tietoja on muutoin tarkistettava.

Ympäristöministeriö voi tehdä valtioneuvostolle esityksen valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta tai peruuttamisesta, jos se 130 §:n 3 momentissa tarkoitetun selvityksen perusteella toteaa, että päätöksen mukaisia päästöjen enimmäismääriä ei noudateta. Valtioneuvosto voi esityksen johdosta päättää suunnitelman muuttamisesta taikka suunnitelmaa koskevan päätöksen peruuttamisesta ja määräajasta, jonka kuluessa päätöksessä tarkoitettujen laitosten on noudatettava 118 §:n 2 momentin mukaisia päästöjen raja-arvoja.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun asian käsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin

129 §:ssä tarkoitettua hakemusta koskevia säännöksiä.

14 luku

Pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistaminen

132 §

Maaperän ja pohjaveden puhdistamisvelvollisuus

Jos toiminnasta on aiheutunut maaperän tai pohjaveden pilaantumista, toiminnanharjoittaja on velvollinen puhdistamaan pilaantuneen maaperän ja pohjaveden (*pilaantunut alue*) siihen tilaan, ettei siitä voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

Jos maaperän pilaantumisen aiheuttajaa ei saada selville tai täyttämään puhdistamisvelvollisuuttaan, ja jos pilaantuminen on tapahtunut alueen haltijan suostumuksella tai hän on tiennyt tai hänen olisi pitänyt tietää alueen tila sitä hankkiessaan, on alueen haltijan puhdistettava alueen maaperä siltä osin kuin se ei ole ilmeisen kohtuutonta. Alueen haltija vastaa samoin edellytyksin myös pilaantuneen pohjaveden puhdistamisesta, jos pilaantuminen on johtunut kyseisen alueen maaperän pilaantumisesta.

Siltä osin kuin pilaantuneen alueen haltijaa ei voida velvoittaa puhdistamaan pilaantunutta maaperää, on kunnan selvittävä maaperän puhdistamistarve ja puhdistettava maaperä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) eri maankäyttötarkoituksissa maaperässä olevien haitallisten aineiden suurimmista sallituista pitoisuuksista tai haitallisten aineiden pitoisuuksista pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioimiseksi;

2) pilaantuneen maa-aineksen käsittelystä ja eristämisestä, puhdistamisen teknisistä vaatimuksista sekä tarkkailusta ja valvonnasta.

133 §

Ilmoittamisvelvollisuus pilaantumisen vaarasta

Jos maaperään tai pohjaveteen on päässyt jätettä tai muuta ainetta, joka saattaa aiheuttaa pilaantumista, on aiheuttajan välittömästi ilmoitettava siitä valvontaviranomaiselle.

134 §

Selvitysvelvollisuus ja puhdistustarpeen arviointi

Jos maaperä tai pohjavesi on ilmeisesti pilaantunut, puhdistamisesta 132 §:n mukaan vastuussa olevan on selvitettävä alueen pilaantuneisuus ja puhdistamistarve. Tiedot puhdistamistarpeen arvioinnista tulee toimittaa valtion valvontaviranomaiselle.

Valtion valvontaviranomainen voi tarvittaessa määrätä puhdistamisesta vastuussa olevan täyttämään 1 momentin mukaisen velvoitteen. Määräys annetaan noudattaen soveltuvin osin, mitä 18 luvussa säädetään.

Pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistustarpeen arvioinnissa on otettava huomioon pilaantuneen alueen, sen ympäristön tai pohjaveden nykyinen tai tuleva käyttö sekä pilaantumisesta terveydelle tai ympäristölle mahdollisesti aiheutuva vaara tai haitta.

135 §

Päätös pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta

Maaperän ja pohjaveden puhdistamiseen pilaantuneella alueella tai puhdistamisen yhteydessä kaivetun maa-aineksen hyödyntämiseen kaivualueella taikka poistamiseen toimitettavaksi muualla käsiteltäväksi voidaan ryhtyä tekemällä siitä ilmoitus valtion valvontaviranomaiselle, jos puhdistaminen ei 4 luvun nojalla edellytä tämän lain mukaista lupaa.

Valtion valvontaviranomainen tarkastaa ilmoituksen ja tekee sen johdosta päätöksen. Päätöksessä on annettava tarvittavat määräykset pilaantuneen alueen puhdistamisesta, puhdistamisen tavoitteista ja maa-aineksen

hyödyntämisestä sekä tarkkailusta. Pilaantuneen alueen puhdistamisen on katettava toimet, jotka ovat tarpeen pilaavien aineiden poistamiseksi, vähentämiseksi, leviämisen estämiseksi tai hallitsemiseksi. Päätös annetaan julkipanon jälkeen, ja siitä on tiedotettava siten kuin 84 ja 85 §:ssä säädetään ympäristölupapäätöksen antamisesta ja tiedottamisesta.

Ilmoituksesta ja sen johdosta tehtävästä päätöksestä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

136 §

Puhdistamisesta määrääminen

Valtion valvontaviranomaisen on määrättävä pilaantuneen maaperän tai pohjaveden puhdistamisesta, jollei puhdistamisesta 132 §:n mukaan vastuussa oleva ryhdy siihen. Määräys annetaan noudattaen soveltuvin osin, mitä 18 luvussa säädetään.

Viranomainen voi 1 momentissa tarkoitetussa päätöksessä samalla määrätä muista tarpeellisista toimista, joihin on ryhdyttävä ympäristön tilan palauttamiseksi ennalleen tai aiheutuneen haitan vähentämiseksi tai poistamiseksi. Määrättäessä puhdistamisesta pohjaveden merkittävän pilaantumisen johdosta sovelletaan lisäksi, mitä eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetussa laissa (383/2009) säädetään korjaavista toimenpiteistä.

137 §

Toimivallan siirto kunnalle

Ympäristöministeriö voi kunnan hakemuksesta ja kuultuaan valtion valvontaviranomaista ja valtion ympäristölupaviranomaista päättää, että pilaantunutta maaperää ja pohjavettä koskevissa tässä luvussa tarkoitetuissa asioissa, lukuun ottamatta 132 §:n 3 momenttia, toimivaltaisena viranomaisena toimii kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Edellytyksenä toimivallan siirtämiselle on, että kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on riittävä asiantuntemus tehtävien asianmukaiseksi hoitamiseksi ja toimivallan siirrolla voidaan parantaa toiminnan tehokkuutta tai

aikaansaada alueellisesti tasapainoinen työnjako viranomaisten kesken.

Päätös voidaan antaa määräajaksi tai toistaiseksi ja sitä voidaan erityisestä syystä muuttaa. Päätökseen haetaan muutosta siten kuin 186 §:ssä säädetään.

Ennen toimivallan siirtoa koskevan päätöksen tekemistä valtion valvontaviranomaisessa vireille tulleet 1 momentissa tarkoitetut asiat käsitellään loppuun valtion valvontaviranomaisessa.

138 §

Selontekovelvollisuus maa-alueen luovutuksen yhteydessä

Maa-alueen luovuttajan tai vuokraajan on esitettävä uudelle omistajalle tai haltijalle käytettävissä olevat tiedot alueella harjoitusta toiminnasta sekä jätteistä tai aineista, jotka saattavat aiheuttaa maaperän tai pohjaveden pilaantumista, sekä alueella mahdollisesti tehdyistä tutkimuksista tai puhdistustoimenpiteistä.

15 luku

Ympäristön tila

139 §

Pintavesien laatu ja laatuvaatimukset

Pintavesien suojelemiseksi ja laadun parantamiseksi sekä vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista aiheutuvan pilaantumisen ja sen vaaran ehkäisemiseksi on tarpeen rajoittaa näiden aineiden pitoisuutta pintavesissä ihmisen terveyden tai ympäristön suojelemiseksi. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä vesiympäristölle vaarallisten ja haitallisten aineiden laatuvaatimuksista pintavesissä ja niistä poikkeamisesta.

Vesien kemialliselle ja ekologiselle tilalle asetetuista ympäristötavoitteista ja niistä poikkeamisesta on lisäksi voimassa, mitä

niistä laissa vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004) ja sen nojalla säädetään.

140 §

Ilmanlaatu ja laatuvaatimukset

Ilmanlaadun ylläpitämiseksi ja parantamiseksi sekä ympäristö- ja terveyshaittojen ehkäisemiseksi on tarpeen rajoittaa vaarallisten ja haitallisten aineiden laskeumaa ja pitoisuutta ilmassa. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä ihmisten terveydelle, kasvillisuudelle ja ekosysteemeille vaarallisten ja haitallisten aineiden laatuvaatimuksista ja laatuvaatimuksesta ilmassa ja laskeumassa sekä säännöksiä niistä poikkeamisesta.

141 §

Ääniympäristön laatu ja laatuvaatimukset

Ääniympäristön laadun ylläpitämiseksi ja parantamiseksi sekä terveys- ja ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi on tarpeen rajoittaa ympäristön vaarallista tai haitallista ääntä (*melu*).

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä ihmisen terveydelle ja ympäristölle vaarallisen tai haitallisen äänen laatuvaatimuksista ja -tavoitteista sekä säännöksiä niistä poikkeamisesta ja ääniympäristön ominaisuuksista.

142 §

Ympäristön tilan seuranta

Kunnan on alueellaan huolehdittava paikallisten olojen edellyttämästä tarpeellisesta ympäristön tilan seurannasta asianmukaisin menetelmin. Valtion valvontaviranomainen huolehtii ympäristön tilan seurannasta alueellaan. Suomen ympäristökeskuksen tehtävistä ympäristön tilan seurannassa säädetään erikseen.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, pääkaupunkiseudulla ilmanlaadun seu-

rannasta huolehtivat Espoo, Helsinki, Kauniainen ja Vantaa yhdessä. Alle 2,5 mikrometrin suuruisten hiukkasten pitoisuutta ilmassa on pääkaupunkiseudulla seurattava jatkuva-toimisesti yhdellä pysyvästi sijoitetulla kaupungin yleistä ilmanlaatua edustavalla kaupunkitausta-asemalla.

Seurantatiedot on julkistettava ja niistä on tiedotettava tarvittavassa laajuudessa. Lisäksi seurantatiedot on toimittava ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ympäristön tilan seurannan järjestämisestä, seuranta- ja arviointimenetelmistä ja niiden laatuavoitteista sekä seurantatietojen julkistamisesta ja niistä tiedottamisesta.

Vesienhoitoon ja merenhoitoon liittyvästä pinta- ja pohjavesien sekä Itämeren tilan seurannasta ja seurantatiedoista tiedottamisesta on lisäksi voimassa, mitä siitä laissa vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä ja sen nojalla säädetään.

143 §

Ilmanlaadun turvaaminen

Kunnan on mahdollisuuksiensa mukaan turvattava hyvä ilmanlaatu alueellaan ottaen huomioon, mitä ilman epäpuhtauksista säädetään tämän lain nojalla ja mitä 144 ja 145 §:ssä säädetään ilmanlaadun turvaamiseksi laadittavista suunnitelmista.

Kunta voi ilmanlaadun turvaamiseksi laadittujen 144 ja 145 §:n mukaisten suunnitelmien toimeenpanemiseksi antaa muiden kuin luvanvaraisten toimintojen rajoittamista ja keskeyttämistä koskevia määräyksiä. Luvanvaraisista toiminnoista aiheutuvien päästöjen vähentämisestä sekä ennalta arvaamatta ilmenevän ilman merkittävän pilaantumisen ehkäisemisestä säädetään erikseen.

144 §

Ilmansuojelusuunnitelma

Jos ilman epäpuhtauksille tämän lain nojalla säädetty raja-arvo ylittyy tai on vaarassa

ylittyä, kunnan on laadittava keskipitkän ja pitkän aikavälin ilmansuojelusuunnitelma raja-arvon alittamiseksi ja raja-arvon ylityksen keston lyhentämiseksi. Ilmansuojelusuunnitelmaa ei tarvitse laatia, jos kyse on 147 §:ssä tarkoitettusta hengitettävälle hiukkasille (PM10) säädettyjen raja-arvojen ylityksestä, joka ilmeisesti johtuu katujen ja teiden talvikunnossapitoon liittyvästä hiekoituksesta tai suolauksesta aiheutuvasta hiukkaskuormituksesta. Harkintansa mukaan kunta voi laatia ilmansuojelusuunnitelman myös otsonin tavoitearvojen saavuttamiseksi.

Ilmansuojelusuunnitelmalla pyritään torjumaan ilman pilaantumista ja sen vaikutuksia sekä ehkäisemään ilmanlaadun heikkeneminen alueilla, joilla ilmanlaatuvaatimukset on saavutettu.

Ilmansuojelusuunnitelman tulee sisältää tiedot ilmanlaadun heikkenemisestä sekä liikenteeseen ja muihin päästöjä aiheuttaviin toimintoihin kohdistuvat tarvittavat toimet ilmanlaadun parantamiseksi. Tarvittaessa suunnitelmaan on sisällytettävä myös toimia ilman epäpuhtauksille herkkien väestöryhmien suojelemiseksi. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmansuojelusuunnitelman sisällöstä.

145 §

Lyhyen aikavälin toimintasuunnitelma

Jos rikkidioksidin tai typpidioksidin tämän lain nojalla säädetty varoituskyynnys ylittyy tai on vaarassa ylittyä, kunnan on laadittava lyhyen aikavälin toimintasuunnitelma ylityksen aiheuttaman vaaran vähentämiseksi ja keston lyhentämiseksi. Otsonin varoituskyynnys ylittyessä tai ollessa vaarassa ylittyä kunnan tulee laatia lyhyen aikavälin toimintasuunnitelma ainoastaan, jos siten voidaan vähentää ylityksen vaaraa, kesto tai vakavuutta. Harkintansa mukaan kunta voi laatia lyhyen aikavälin toimintasuunnitelman myös raja-arvon alittamiseksi ja raja-arvon ylityksen keston lyhentämiseksi sekä otsonin tavoitearvojen saavuttamiseksi.

Lyhyen aikavälin toimintasuunnitelman on sisällytettävä 144 §:n mukaiset vastaavat tiedot sekä 144 §:n mukaiset vastaavat toimet, joilla

ilmanlaatuun voidaan vaikuttaa mahdollisimman lyhyessä ajassa. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lyhyen aikavälin toimintasuunnitelman sisällöstä.

146 §

Ilmansuojelusuunnitelmien ja lyhyen aikavälin toimintasuunnitelmien laatimismenettely ja tietojen antaminen

Ilmansuojelusuunnitelma on laadittava 18 kuukauden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jona raja-arvo on ylittynyt tai sen ylittymisen vaara on havaittu. Lyhyen aikavälin toimintasuunnitelma on laadittava viipymättä sen jälkeen, kun varoituskynnys on ylittynyt tai sen ylittymisen vaara on havaittu.

Kunnan on varattava yleisölle riittävän ajoissa mahdollisuus esittää suunnitelmaluonnoksista mielipiteensä. Mahdollisuus varataan ilmoittamalla asiasta kunnan ilmoitustaululla tai paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä ja lisäksi sähköisesti. Suunnitelmaluonnoksista on pyydettävä lausunto valtion valvontaviranomaiselta. Lisäksi 183 §:ssä tarkoitettulle rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle varataan tilaisuus lausua mielipiteensä toimintasuunnitelmaa valmisteltaessa.

Hyväksytyistä suunnitelmista sekä siitä, miten esitetyt mielipiteet ja valtion valvontaviranomaisen lausunto on otettu huomioon, on tiedotettava yleisölle siten kuin 2 momentissa säädetään. Hyväksytyt suunnitelmat on lähetettävä tiedoksi valtion valvontaviranomaiselle sekä ympäristöministeriölle. Lisäksi se toimitetaan valtioneuvoston asetuksella säädettävälle viranomaiselle merkittäväksi ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

Kunnan on toimitettava vuosittain tiedot ilmansuojelusuunnitelman mukaisista toteutetuista toimista ja mahdollisesta ilmansuojelusuunnitelman sekä erikseen laaditun lyhyen aikavälin toimintasuunnitelman tarkistamisesta valtion valvontaviranomaiselle sekä ympäristöministeriölle 15 päivään toukokuuta mennessä.

147 §

Hiekoituksesta ja suolauksesta aiheutuvat raja-arvojen ylitykset

Alueella, jolla hengitettäville hiukkasille (PM10) tämän lain nojalla säädettyt raja-arvot ilmeisesti ylittyvät katujen ja teiden talvikunnossapitoon liittyvästä hiekoituksesta tai suolauksesta aiheutuvan hiukkaskuormituksen vuoksi, kunta voi laatia ilmansuojelusuunnitelman sijasta selvityksen ylityksestä, sen syistä ja toimista pitoisuuksien pienentämiseksi. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin selvityksen sisällöstä.

Selvitys on laadittava seitsemän kuukauden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jona raja-arvo on ylittynyt ensimmäisen kerran. Selvitystä laadittaessa on noudatettava, mitä 146 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään yleisön osallistumismahdollisuuden varaamisesta ja valtion valvontaviranomaiselta pyydettävästä lausunnosta

Jos raja-arvo selvityksen laatimisen jälkeen ylittyy uudestaan, kunnan on toimitettava valtion valvontaviranomaiselle ja ympäristöministeriölle selvitys pitoisuuksien alentamiseksi jo tehdyistä toimista ja arvio niiden vaikutuksista sekä mahdollisesti tarvittavista lisätoimista. Jos tarvittavat lisätoimet ovat kuitenkin niin merkittäviä, että ne edellyttävät kokonaan uuden selvityksen laatimista, on noudatettava 2 momentissa tarkoitettua menettelyä.

148 §

Typpidioksidin raja-arvoihin liittyvän määräjän pidentäminen

Ilmanlaadusta ja sen parantamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/50/EY 22 artiklan 1 kohdassa säädettyin edellytyksin kunta voi hakea määräjän pidennystä enintään viideksi vuodeksi alueella, jolla typpidioksidille tämän lain nojalla säädettyt raja-arvot ovat vaarassa ylittyä mainitussa direktiivissä säädetyn määräjän jälkeen.

Ympäristöministeriö tekee asiassa päätöksen 1 momentissa mainitun direktiivin 22 artiklan 4 kohdan toisessa ja kolmannessa ala-

kohdassa tarkoitetun Euroopan komission kannan perusteella. Ympäristöministeriön on tiedotettava päätöksestä yleisölle joko yleisesti leviävässä sanomalehdessä tai sähköisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä määräajan pidennyksen edellytyksistä ja hakemuksessa annettavista tiedoista.

149 §

Meluselvitykset ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmat

Meluselvitys ja meluntorjunnan toimintasuunnitelma on laadittava ympäristömelun arvioinnista ja hallinnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/49/EY 8 artiklassa säädettyssä määräajassa:

1) yli 100 000 asukkaan väestökeskittymistä, joita asukastiheydensä perusteella voidaan pitää kaupunkimaisina alueina;

2) yleisistä teistä, joiden liikennemäärä vuodessa on yli kolme miljoonaa ajoneuvoa;

3) rautateistä, joiden liikennemäärä vuodessa on yli 30 000 junaa; ja

4) siviili-ilmailuun käytettävistä lentoasemista, joilla ilma-alusten lentoonlähtöjen ja laskujen määrä, lukuun ottamatta kevyiden ilma-alusten lentoonlähtöjä ja laskuja koulutustarkoituksessa, yhdessä ylittää 50 000 vuodessa.

Meluselvityksessä kuvataan melun tunnuslukuja käyttäen yleisesti alueen nykyinen ja tuleva melutilanne, hiljaiset alueet mukaan lukien, sekä esitetään melulle altistuvien henkilöiden määrä ja alueella olevien asuinrakennusten määrä.

Meluntorjunnan toimintasuunnitelmalla pyritään torjumaan melua ja sen vaikutuksia sekä ehkäisemään melun lisääntymistä hiljaisilla alueilla.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään meluselvityksissä käytettävistä tunnusluvuista ja seikoista, jotka on käytävä ilmi meluselvityksestä ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmasta sekä myös tarvittaessa tarkemmin väestökeskittymien nimeämisestä.

150 §

Meluselvitysten ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmien laatimismenettely

Meluselvityksen ja meluntorjunnan toimintasuunnitelman laatii maanteistä ja rautateistä Liikennevirasto, lentoasemista lentoaseman pitäjä ja muista liikennealueista liikennealueen pitäjä sekä väestökeskittymistä muiden kuin edellä mainittujen kohteiden osalta asianomainen kunta. Liikennevirasto ja lentoaseman pitäjä toimittavat laatimansa meluselvityksen ja toimintasuunnitelman asianomaiselle kunnalle, joka ottaa ne huomioon laatiessaan väestökeskittymän meluselvitystä ja toimintasuunnitelmaa.

Meluselvitys ja toimintasuunnitelma on tarkistettava vähintään viiden vuoden välein niiden laatimisesta, jolloin toimintasuunnitelma ja tarvittaessa myös meluselvitys uusitaan. Toimintasuunnitelmaa on muutettava ja täydennettävä tarvittaessa muulloinkin, jos alueella ilmenee melutilanteeseen oleellisesti vaikuttava uusi tekijä.

Meluntorjunnan toimintasuunnitelmaa laadittaessa on henkilöille, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin toimintasuunnitelma saattaa vaikuttaa, varattava tilaisuus lausua mielipiteensä. Mahdollisuus varataan ilmoittamalla asiasta kunnan ilmoitustaululla tai paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä ja lisäksi sähköisesti. Vaikutusalueen kunnilta, toimivaltaisilta valtion valvontaviranomaisilta, Liikennevirastolta, lentoaseman pitäjältä sekä asetuksella tarkemmin säädettyiltä tahoilta pyydetään lausunto. Lisäksi 183 §:ssä tarkoitetulle rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle on varattava tilaisuus lausua mielipiteensä toimintasuunnitelmaa valmisteltaessa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään siitä, mihin mennessä meluselvitys ja toimintasuunnitelma on viimeistään tehtävä.

151 §

Tietojen antaminen meluselvityksistä ja meluntorjunnan toimintasuunnitelmista

Meluselvitys ja meluntorjunnan toimintasuunnitelma on julkaistava ja niistä on tiedo-

tettava tarvittavassa laajuudessa. Ne toimitetaan valtioneuvoston asetuksella säädettävälle viranomaiselle merkittäväksi ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Lisäksi ne lähetetään tiedoksi asianomaiselle kunnalle ja toimivaltaiselle valtion valvontaviranomaiselle ja tarpeen mukaan Liikennevirastolle ja lentoaseman pitäjälle.

16 luku

Jätevesien käsittely ja johtaminen viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla

152 §

Talousjätevesien käyttöön liittyvät määritelmät

Tässä luvussa tarkoitetaan:

1) *talousjätevedellä* asuntojen, toimistojen, liikerakennusten ja laitosten vesikäymälöistä, keittiöistä, pesutiloista ja niitä vastaavista tiloista ja laitteista peräisin olevaa jätevettä sekä ominaisuuksiltaan ja koostumukseltaan vastaavaa, karjatilojen maitohuoneista tai muusta elinkeinotoiminnasta peräisin olevaa vastaavaa jätevettä;

2) *jätevesien käsittelyjärjestelmällä* talousjätevesien puhdistusta tai muuta käsittelyä varten tarvittavien laitteiden ja rakenteiden muodostamaa kokonaisuutta, joka voi koostua saostussäiliöstä, maahanimeyttämöstä, maasuodattamosta, umpisäiliöstä, pienpuhdistamosta tai muista laitteista taikka näiden laitteiden ja menetelmien yhdistelmästä;

3) *jätevesijärjestelmällä* rakennuksissa ja rakennusten ulkopuolella olevien talousjätevesiviemäreiden sekä jätevesien käsittelyjärjestelmien muodostamaa kokonaisuutta, joka on tarpeen kiinteistön talousjätevesien johtamiseksi ja käsittelemiseksi;

4) *haja-asutuksen kuormitusluvulla* yhden asukkaan käsittelemättömien talousjätevesien keskimääräistä kuormitusta orgaanisen aineen, fosforin ja typen osalta grammoina vuorokaudessa;

5) *käsittelemättömän jäteveden kuormituksella* sellaista jätevesien käsittelyyn tulevan

talousjäteveden kuormitusta, joka määritetään jätevesijärjestelmää käyttävien asukkaiden keskimääräisen lukumäärän ja haja-asutuksen kuormitusluvun tulona tai, jos talousjätevesi on peräisin muusta toiminnasta kuin asumisesta, tutkimuksiin perustuvana vuorokauden keskimääräisenä kuormituksena;

6) *lietteellä* jätevesistä saostussäiliössä, pienpuhdistamossa tai muussa käsittelyssä muodostuvaa laskeutuvaa tai kelluvaa ainesta, joka voidaan erottaa jätevedestä omana jakeena.

153 §

Jätevesien yleinen puhdistamisvelvollisuus

Jos kiinteistöä ei ole liitetty viemäriverkostoon eikä toimintaan tarvita tämän lain mukaista lupaa, jätevedet on johdettava ja käsiteltävä siten, ettei niistä aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa.

Talousjätevedet on käsiteltävä ennen niiden johtamista maahan, vesistöön taikka ojaan, tekolammikkoon tai vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaiseen noroon. Muut kuin vesikäymälän jätevedet voidaan johtaa puhdistamatta maahan, jos niiden määrä on vähäinen eikä niistä aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa.

154 §

Jätevesien käsittelyjärjestelmä

Talousjätevesien käsittelyä varten kiinteistöllä tulee olla jätevesien käsittelyjärjestelmä, jonka tulee soveltua käyttökohteeseensa ottaen huomioon kiinteistön käytöstä aiheutuva käsittelemättömän talousjäteveden kuormitus, muun jätevesijärjestelmän ominaisuudet, ympäristön pilaantumisen vaara ja ympäristöolosuhteet, kuten kiinteistön sijainti ranta-alueella taikka tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella.

Jätevesien käsittelyjärjestelmä on suunniteltava, rakennettava ja ylläpidettävä siten, että sillä voidaan kohtuudella normaalikäytössä olettaa saavutettavan valtioneuvoston asetuksessa talousjätevesien käsittelylle tarkemmin määriteltävä käsittelemättömän jäte-

veden kuormitukseen perustuva riittävä puhdistustaso orgaanisen aineen, fosforin ja typpien osalta. Riittävä puhdistustaso tulee määrittää siten, että sillä voidaan saavuttaa ympäristönsuojelun kannalta kokonaisuutena tarkastellen hyväksyttävä kuormituksen taso ottaen erityisesti huomioon valtakunnalliset vesiensuojelun tavoitteet. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset vaadittavasta puhdistustasosta ja talousjätevesien kuormituksesta ympäristöön sekä jätevesijärjestelmän suunnittelusta, käytöstä ja huollosta ja lietteen poistamisesta.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun puhdistustason sijasta sovelletaan ankarampia puhdistusvaatimuksia, jos niistä muualla laissa säädetään tai sen nojalla säädetään tai määrätään. Mainittua puhdistustasoa ei myöskään sovelleta alueella, jota koskevat 197§:n nojalla annetut, ympäristöolosuhteista johtuvat puhdistustasoa koskevat kunnan ympäristönsuojelumääräykset. Valtioneuvoston asetuksella säädetään ohjeellisesta puhdistustasosta, joka talousjätevesien puhdistuksella tulisi saavuttaa, jos kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä asetetaan 2 momentissa tarkoitettua ankarampia vaatimuksia.

Kiinteistökohtaisen jätevesijärjestelmän rakentamisesta ja muuttamisesta ja niiden edellyttämästä luvasta sekä käyttö- ja huolto-ohjeesta on lisäksi voimassa, mitä niistä maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) säädetään.

155 §

Talousjätevesien käsittelyvaatimuksista poikkeaminen

Edellä 154 §:n nojalla säädetyistä talousjätevesien käsittelyä koskevista vaatimuksista voidaan poiketa, jos ympäristöön aiheutuvaa kuormitusta on kiinteistön käyttö huomioon ottaen pidettävä vähäisenä verrattuna käsittelemättömän talousjäteveden kuormitukseen ja käsittelyjärjestelmän parantamiseksi edellytetyt toimet korkeiden kustannusten tai teknisen vaativuuden vuoksi kokonaisuutena arvioiden ovat kiinteistön haltijalle kohtuuttomat. Arvioitaessa toimien kohtuuttomuutta kiinteistön haltijan kannalta otetaan huomioon:

1) kiinteistön sijainti viemäriverkoston piiriin ulotettavaksi tarkoitetulla alueella;

2) kiinteistön haltijan ja kiinteistöllä vakituisesti asuvien korkea ikä ja muut vastaavat elämäntilanteeseen liittyvät erityiset tekijät;

3) kiinteistön haltijan pitkäaikainen työttömyys tai sairaus taikka muu näihin rinnastuva sosiaalinen suorituseste.

Kunnan toimivaltainen viranomaisen myöntää hakemuksesta tässä pykälässä tarkoitetun poikkeuksen. Poikkeus myönnetään hakijalle enintään viiden vuoden määräajaksi kerrallaan.

156 §

Jäteveden johtaminen toisen alueella

Jos toisen alueella olevaan ojaan tai noroon johdetaan jätevettä, jätevettä johtava on osaltaan velvollinen huolehtimaan jäteveden johtamiseen käytetyn ojan tai noron kunnossapidosta. Jätevettä johtavan on suoritettava uoman suurentamis-, kunnostamis- ja kunnossapitotyöt, jotka aiheutuvat jäteveden johtamisesta, sekä muutoinkin huolehdittava siitä, ettei jäteveden johtamisesta aiheudu kohtuullisin kustannuksin vältettävissä olevaa haittaa. Jätevettä johtavan on lisäksi pidettävä kunnossa toisen alueella oleva viemäriputki sekä jäteveden johtamista varten rakennetut muut putket ja rakenteet.

Jos useat johtavat jätevettä ojaan tai noroon taikka jäteveden johtamisesta aiheutuu maanomistajalle muuta kuin vähäistä hyötyä ojituksenä, hyödynsaajat ovat kukin osaltaan velvollisia osallistumaan ojan kunnossapitoon siten kuin yhteisestä ojituksesta vesilain 5 luvussa säädetään. Muuta kuin jätevettä johtavaa ei voida velvoittaa osallistumaan sellaisiin toimiin, jotka ovat välttämättömiä jäteveden johtamiseksi. Tarvittaessa on muodostettava ojitusyhteisö siten kuin vesilain 5 luvussa säädetään.

Jätevettä johtavan velvollisuuden tarkemmasta sisällöstä voidaan päättää ympäristöluvassa. Jos luvassa ei ole tarvittavia määräyksiä tai jäteveden johtaminen perustuu muuhun kuin luvanvaraiseen toimintaan, velvollisuuden tarkemmasta sisällöstä päättää kunnan ympäristönsuojeluviranomainen noudattaen, mitä ojituksesta säädetään vesilain 5 luvussa. Uoman kunnossapittoa koskevan eri-

mielisyyden ratkaisee kunnan ympäristön-suojeluviranomainen noudattaen soveltuvin osin, mitä ojituksesta säädetään vesilain 5 luvussa.

Jos jäteveden johtamiseen ojaan tai noroon, viemäriputken sijoittamiseen tai ojan tekemiseen on saatu 71 tai 72 §:n nojalla oikeus, jäteveden johtamista ei saa estää tai vaikeuttaa rakentamisen tai muun toimenpiteen vuoksi. Jäteveden johtamiseen tarkoitetusta ojasta ja viemäriputkesta on lisäksi voimassa, mitä vesilain 5 luvun 10 §:ssä säädetään.

17 luku

Otsonikerrosta heikentävät aineet ja fluoratut kasvihuonekaasut

157 §

Otsonikerrosta heikentäviä aineita ja tiettyjä fluoratuja kasvihuonekaasuja käsitteleviltä vaadittava pätevyys ja sen osoittaminen

Otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen sekä tietyistä fluoruista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen mukaisia aineita käsittelevällä tai niitä sisältäviä laitteita tai järjestelmiä asentavalla, kunnossapitävällä, huoltavalla tai niiden jätahuoltoon suorittavalla henkilöllä ja toiminnanharjoittajalla tulee olla aineiden päästöjen ehkäisemisen kannalta riittävä pätevyys.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun henkilön on osoitettava pätevyytensä otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen tai tietyistä fluoruista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen taikka niiden nojalla säädettyjen vaatimusten mukaisesti. Pätevyys voidaan osoittaa näyttötutkinnossa tai muutoin Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hyväksymän riittävän asiantuntevan tahon järjestämässä kokeessa. Riittävän asiantuntevana tahona pidetään näiden alojen oppilaitosta tai henkilöiden sertifiointia hoitavaa yritystä taikka laitteen tai laitteiston maahantuojaa. Hyväksytysti suoritetusta kokeesta annetaan todistus pätevyytensä osoittaneelle henkilölle.

Jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitealalla toimivan henkilön tulee osoittaa pätevyytensä näyttötutkinnossa siten kuin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa säädetään sekä opetussuunnitelmaperusteisessa ammatillisessa perustutkinnossa siten kuin ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa säädetään. Näyttötutkinnossa tutkintotoimikunta ja opetussuunnitelmaperusteisessa ammatillisessa perustutkinnossa koulutuksen järjestäjä antaa todistuksen pätevyytensä osoittaneelle henkilölle. Sammutuslaitteistoalalla, suurjännitekytkinlaitealalla ja ajoneuvojen ilmastointilaittealalla toimivan henkilön tulee osoittaa pätevyytensä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hyväksymän riittävän asiantuntevan tahon järjestämässä kokeessa. Fluorattuihin kasvihuonekaasuihin pohjautuvia liuottimia sisältävistä laitteista näitä kaasuja talteen ottavan henkilön tulee osoittaa pätevyytensä Suomen ympäristökeskuksen hyväksymän riittävän asiantuntevan tahon järjestämässä kokeessa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun asiantuntevan tahon henkilöstöön sovelletaan sen hoidossa tässä laissa tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tai Suomen ympäristökeskus voi peruuttaa antamansa hyväksynnän järjestää kokeita henkilöiden pätevyyden arvioimiseksi, jos kokeiden järjestäjä ei enää toimi alalla tai muusta syystä ei enää täytä hyväksymisen edellytyksiä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä henkilöiden pätevyyden osoittamiseksi vaadittavista kokeista sekä henkilön ja toiminnanharjoittajan koulutus- ja pätevyysvaatimuksista.

158 §

Pätevyyden osoittaminen muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa

Edellä 157 §:ssä tarkoitetun henkilön tai toiminnanharjoittajan pätevyys voidaan osoittaa myös muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa myönnetyllä pätevyydistodistuksella, jos sen saamisen perustana olevat vaatimukset vastaavat, mitä otsoniker-

rosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa tai tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa taikka niiden nojalla säädetään.

159 §

Toiminnan vastuuhenkilö ja laitteet

Edellä 157 §:n 1 momentissa tarkoitettua toiminnanharjoittajaa on nimettävä vastuuhenkilö, jonka tulee olla asianomaisen toiminnanharjoittajan päätoimisessa palveluksessa ja jolla on 157 §:n 1 momentissa tarkoitettu pätevyys. Vastuuhenkilö vastaa siitä, että toiminnassa noudatetaan asetettuja ympäristönsuojeluvaatimuksia ja asennus- ja huoltohenkilöstö täyttää pätevyysvaatimukset. Vastuuhenkilöllä on oltava tosiasiallinen mahdollisuus huolehtia tehtävästään. Suurjännitekytkinlaitealan tai fluorattuihin kasvihuonekaasuihin pohjautuvia liuottimia sisältävistä laitteista näitä kaasuja talteenottavan toiminnanharjoittajan ei kuitenkaan tarvitse nimetä vastuuhenkilöä.

Toiminnanharjoittajalla tulee olla asianmukaisen huoltotyön edellyttämät laitteet ja välineet.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä vastuuhenkilöä koskevien ilmoitusten sisällöstä ja ilmoitusmenettelystä sekä 157 §:n 1 momentissa tarkoitettuja aineita sisältävien laitteiden ja järjestelmien asennus-, kunnossapito- ja huoltotoiminnassa sekä näiden aineiden jätehuollossa tarvittavista laitteista ja välineistä.

160 §

Ilmoitus pätevyyden todentamiseksi ja pätevyyden todentaminen

Pätevyyden todentamista haetaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta. Hakemuksesta tulee käydä ilmi tarpeelliset henkilö- ja yhteystiedot sekä selvitys 157 §:n 2 momentin mukaisesta pätevyysvaatimusten täyttämisestä. Pätevyysvaatimukset täyttävälle henkilölle Turvallisuus- ja kemikaalivirasto antaa pätevyystodistuksen.

Toiminnanharjoittajan on tehtävä valvontaa varten sekä otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen tai tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen taikka niiden nojalla tehdyn päätöksen edellyttämää pätevyyden todentamista varten Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ilmoitus henkilöstön pätevyydestä sekä toiminnan luonteesta ja työvälineistä. Pätevyysvaatimukset täyttävälle toiminnanharjoittajalle Turvallisuus- ja kemikaalivirasto antaa pätevyystodistuksen. Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koske suurjännitekytkinlaitealan eikä fluorattuihin kasvihuonekaasuihin pohjautuvia liuottimia sisältävistä laitteista näitä kaasuja talteenottavia toiminnanharjoittajia.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto voi päätöksellään peruuttaa pätevyystodistuksen, jos toiminnanharjoittaja tai henkilö ei enää täytä pätevyysvaatimuksia. Ennen pätevyystodistuksen peruuttamista Turvallisuus- ja kemikaaliviraston on varattava toiminnanharjoittajalle tai henkilölle tilaisuus korjata puute pätevyysvaatimuksissa, jollei puute ole niin olennainen, ettei sen poistaminen ole mahdollista kohtuullisessa määräajassa.

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on oikeus periä maksu 1 ja 2 momentissa tarkoitettua ilmoitusten käsittelystä ja pätevyystodistusten antamisesta. Maksuista säädetään tarkemmin työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella noudattaen, mitä valtion maksupestelaisissa säädetään.

161 §

Jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitteiden sekä sammutuslaitteistojen tarkastukset

Edellä 157 §:n 1 momentissa tarkoitettuja aineita sisältävien jäähdytys-, ilmastointi- ja lämpöpumppulaitteiden sekä sammutuslaitteistojen haltijan tai omistajan on huolehdittava, että laite ja sen mahdollisesti sisältämä vuodonilmaisujärjestelmä tarkastetaan säännöllisesti.

Laitteen haltijan tai omistajan on huolehdittava siitä, että tarkastuksen suorittavalla henkilöllä tai toiminnanharjoittajalla on tä-

män lain mukainen Turvallisuus- ja kemikaaliviraston myöntämä todistus pätevydestä. Laitteen haltijan tai omistajan on pidettävä huolto- ja tarkastuspäiväkirjaa, joka on pyydettyessä näytettävä valvontaviranomaiselle. Laitteen yhteydessä tulee olla ilmoitus siitä, milloin laite on viimeksi tarkastettu.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä tarkastuksista, tarkastusvälistä sekä huolto- ja tarkastuspäiväkirjan sisältämistä tiedoista.

162 §

Viranomaisen rekisteri

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto pitää sille 160 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamista varten rekisteriä tämän lain nojalla ilmoituksen tehneistä toiminnanharjoittajista. Lisäksi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto pitää rekisteriä 160 §:n nojalla annetuista pätevyystodistuksista ja vastuuhenkilöistä.

Rekisteriin merkitään rekisteröitävän henkilön, liikkeen tai laitoksen nimi sekä tarpeelliset yhteystiedot. Pätevyystodistuksesta rekisteriin merkitään myös sen peruste ja erityisosaamisen ala. Merkintä on poistettava rekisteristä rekisteröidyn henkilön tai toiminnanharjoittajan sitä pyytäessä tai toiminnanharjoittajan liiketoiminnan loppuessa taikka pätevyystodistuksen tultua peruutetuksi.

Rekisteriin tallennettujen tietojen salassapitoon ja luovuttamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia sekä muuhun henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia. Rekisteristä saa antaa tietoja jäljennöksinä ja yleisen tietoverkon kautta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä.

163 §

Tietojen toimittaminen fluoratuista kasvihuonekaasuista

Toiminnanharjoittajien on ilmoitettava Suomen ympäristökeskukselle vuosittain tiedot tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen liitteessä 1 mainittujen aineiden

käytöstä, maahantuonnista, viennistä ja hävityksestä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä toimitettavista tiedosta, tietojen toimittamisessa käytettävistä menetelmistä sekä aikatauluista.

164 §

Valvonta

Jos tämän luvun tai sen nojalla annettujen säännösten valvonnassa todetaan, että tässä luvussa tarkoitettuja pätevyysvaatimuksia ei ole noudatettu, on valvontaviranomaisten ilmoitettava asiasta Suomen ympäristökeskukselle.

Jos valvontaviranomainen valvonnassa toteaa, että 161 §:n mukainen tai sen nojalla säädetty velvollisuus on laiminlyöty, asiasta on ilmoitettava asianomaiselle valtion valvontaviranomaiselle tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

18 luku

Valvonta, ympäristötarkastukset ja hallintopakko

165 §

Valvonnan järjestäminen

Viranomaisen on järjestettävä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonta niin, että se on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta ja se perustuu ympäristöriskien arviointiin. Valvontaviranomainen voi asettaa tehtävät tärkeysjärjestykseen, jos se on välttämätöntä tehtävien asianmukaisen hoidon kannalta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valvontaviranomaisen toimista valvonnan laadun ja tehokkuuden turvaamiseksi.

166 §

Säännöllinen valvonta

Valtion valvontaviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava

alueelleen tämän lain mukaista säännöllistä valvontaa varten suunnitelma (*valvontasuunnitelma*). Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöolosuhteista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Valvontasuunnitelma on tarkistettava säännöllisesti.

Valtion valvontaviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvottava ympäristöluvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Tarkastuskohteet ja -tiheys on määriteltävä ympäristöriskien arvioinnin perusteella. Muiden kuin liitteen 1 mukaisten laitosten osalta tarkastuskohteet voidaan valita riittävällä satunnaisotannalla.

Liitteessä 1 säädetyn laitoksen määräaikaistarkastus on tehtävä toiminnan riskitason mukaisesti vähintään yhden mutta enintään kolmen vuoden välein. Tällaisella laitoksella on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa ylimääräinen tarkastus, jos valvonnassa havaitaan, että laitokselle tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä tai lain nojalla määrättyjä vaatimuksia on huomattavasti rikottu.

Valtion valvontaviranomainen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista ja muusta säännöllisestä valvonnasta ohjelma (*valvontaohjelma*). Valvontaohjelmassa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja valvontatoimenpiteistä. Siinä on ilmoitettava valvonnan perusteet ja kuvattava valvonnasta vastaavien viranomaisten keskinäinen työnjako. Valvontaohjelma on pidettävä ajan tasalla.

Tarkempia säännöksiä valvontasuunnitelman ja -ohjelman laatimisesta ja sisällöstä, määräaikaistarkastusten ja otannan tekemisestä, ympäristöriskien arvioinnista sekä muusta säännöllisen valvonnan toteuttamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

167 §

Viranomaisen toiminta onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa

Jos onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai

muun seikan vuoksi on aihetta olettaa, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, valvontaviranomaisen on tarkastettava toiminta tai selvitettävä asia muulla tavalla. Jos samanaikaisesti on vireillä toimintaa koskeva lupa-asia, on tarkastus tai selvitys tehtävä mahdollisuuksien mukaan ennen lupa-asian ratkaisemista.

168 §

Ilmoitus toiminnan muutoksista ja luvanhaltijan vaihtumisesta

Ympäristöluvan haltijan on ilmoitettava valvontaviranomaiselle etukäteen toiminnan aloittamisesta. Lisäksi on viipymättä ilmoitettava

- 1) toiminnan pitkäaikaisesta keskeyttämisestä;
- 2) toiminnan lopettamisesta; ja
- 3) toimintaa koskevista muista muutoksista ja tapahtumista, joilla voi olla vaikutuksia ympäristön pilaantumiseen tai luvan noudattamiseen.

Luvanhaltijan vaihtuessa luvan uuden haltijan on ilmoitettava vaihtumisesta.

Ilmoitus on tehtävä valtion valvontaviranomaiselle, jos ympäristöluvan on myöntänyt valtion ympäristölupaviranomainen, ja muutoin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

169 §

Tarkkailu toisen alueella

Valtion valvontaviranomainen tai luvan myöntämisen yhteydessä myös valtion ympäristölupaviranomainen, voi myöntää toiminnanharjoittajalle oikeuden tarkkailla toiminnan ympäristövaikutuksia ja ympäristön laatua toisen alueella. Oikeus tarkkailuun koskee mittalaitteiden asentamista ja mittausten tekemistä sekä muuta vastaavaa toiminnan havainnointia ja seurantaa, samoin kuin tätä varten välttämätöntä liikkumista ja oleskelua alueella. Oikeus voidaan myöntää edellyttäen, että tarkkailu on tarpeen toiminnan ympä-

ristövaikutusten selvittämiseksi ja ettei siitä aiheudu sanottavaa haittaa.

Alueen omistajalle tai haltijalle on varattava tilaisuus tulla asiassa kuulluksi.

Tarkkailu on järjestettävä niin, ettei se vaaranna alueen omistajan tai haltijan kotirauhaa tai yksityisyyden suojaa.

170 §

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Valvonta- ja lupaviranomaisella ja 28 §:ssä tarkoitettulla tyyppihyväksynnästä huolehtivalla viranomaisella tai tämän määräämällä virkamiehellä tai viranhaltijalla on oikeus tehtävänsä suorittamista ja tämän lain täytäntöönpanoa varten

1) saada salassapitovelvollisuuden estämättä tarpeellisia tietoja viranomaisilta ja toiminnanharjoittajilta;

2) kulkea toisen alueella;

3) saada tarpeelliset tiedot tuotteen valmistuksesta ja siinä käytettävistä aineista sekä valmistettavista, maahan tuotavista tai muutoin markkinoille saatettavista tuotteista tuotteen valmistajalta, maahantuojalta tai muulta markkinoille saattajalta;

4) suorittaa mittauksia sekä ottaa näytteitä ja tallenteita;

5) päästä paikkaan, jossa toimintaa harjoitetaan;

6) tarkkailla toimintaa, sen päästöjä ja ympäristövaikutuksia sekä

7) tehdä tarkastuksia 1 - 6 kohdan mukaisia keinoja käyttäen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun toimenpiteen saa tehdä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa vain, jos se on välttämätöntä hengen, terveyden, omaisuuden tai ympäristön suojelemiseksi.

Tarkastettavan toiminnan harjoittajan taikka tarkastettavan tuotteen valmistajan, markkinoille saattajan tai haltijan on vaadittaessa esitettävä tarkastusta toimittavalle viranomaiselle taikka virkamiehelle tai viranhaltijalle kirjallisina tai sähköisessä muodossa tarkastusta varten asiakirjat, joilla voi olla merkitystä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnassa. Tarkastusta toimittavalla virkamiehellä tai vi-

ranhaltijalla on oikeus saada jäljennöksiä tarkastettavista asiakirjoista ja tulosteita tietojärjestelmissä olevista tallenteista.

171 §

Avustajan käyttäminen

Valvontaviranomainen voi 170 §:n mukaisesti tehtävää suorittaessaan käyttää apunaan muutakin kuin virkamiehen tai viranhaltijan asemassa olevaa henkilöä. Avustavalla henkilöllä on oltava tehtävän luonteeseen nähden riittävä pätevyys.

Avustava henkilö saa mennä pysyväisluonteeseen asumiseen käytettävään tilaan vain 1 momentissa mainitun viranomaisen, viranhaltijan tai virkamiehen kanssa.

Avustavaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

172 §

Tarkastusmenettely

Tarkastuksen suorittaa ensisijaisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Jos ympäristöluvan on myöntänyt valtion ympäristölupaviranomainen, tarkastuksen suorittaa kuitenkin ensisijaisesti valtion valvontaviranomainen.

Tarkastuksessa noudatetaan, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään. Tarkempia säännöksiä tarkastuksen suorittamisesta sekä tarkastuskertomuksen sisällöstä ja kertomuksen tiedoksiannosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

173 §

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Valvontaviranomainen voi:

1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä,

jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä;

2) määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä, täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa;

3) määrätä 1 tai 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla menetellyt palauttamaan ympäristö ennalleen tai poistamaan rikkomuksesta ympäristölle aiheutunut haitta;

4) määrätä toiminnanharjoittajan riittävässä määrin selvittämään toiminnan ympäristövaikutukset, jos on perusteltua aihetta epäillä sen aiheuttavan tämän lain vastaista pilaantumista.

Jos toiminnanharjoittaja ei muutoin ryhdy riittäviin toimenpiteisiin rikkomuksen korjaamiseksi, valvontaviranomaisen on annettava asiassa 1 momentin 1-3 kohdan mukainen kieltä tai määräys. Viranomaisen on myös valvottava, että vaaditut toimenpiteet toteutetaan kohtuullisessa ajassa.

Luvanvaraisen toiminnan osalta määräyksen antaa valtion valvontaviranomainen, jos ympäristöluvan on myöntänyt valtion ympäristölupaviranomainen, ja muutoin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Jos määräys koskee luvanvaraista toimintaa, jonka lupa-asia on käsiteltävä 48 §:n mukaisesti yhteiskäsittelyssä, määräys annetaan siten kuin hallintopakkoasiasta säädetään vesilain 14 luvussa. Jos määräys koskee ainoastaan tässä laissa tai sen nojalla säädetyn velvoitteen noudattamista, se annetaan kuitenkin tämän lain mukaisesti.

Määräystä ei voida antaa välittömästi 10 ja 14 §:n täytäntöönpanemiseksi.

174 §

Määräys vesistön merkittävän pilaantumisen ja luontovahingon korjaamiseksi

Jos 173 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettun rikkomuksen tai laiminlyönnin seurauksena aiheutuu merkittävää vesistön pilaantumista tai luonnonsuojelulain 5 a §:ssä tarkoitettu luontovahinko, on sen lisäksi, mitä tämän lain 173 §:n 1 momentissa säädetään, valtion valvontaviranomaisen on määrättävä toiminnanharjoittaja ryhtymään eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen

korjaamisesta annetussa laissa (383/2009) tarkoitettuihin korjaaviin toimenpiteisiin.

Jos vesistön merkittävä pilaantuminen tai luontovahinko on aiheutunut onnettomuuden tai muun ennakoimattoman syyn seurauksena, on valtion valvontaviranomaisen määrättävä vahingon aiheuttanut toiminnanharjoittaja eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetussa laissa tarkoitettuihin korjaaviin toimenpiteisiin.

175 §

Vesistön pilaantumisen merkittävyyden arviointi

Edellä 174 §:ssä tarkoitettua vesistön pilaantumisen merkittävyyttä arvioitaessa on muun ohella otettava huomioon, mitä 53 §:n 1 momentissa säädetään. Tarkempia säännöksiä pilaantumisen merkittävyyden arvioimisesta ja arvioinnissa huomioon otettavista seikoista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

176 §

Ilmoitus vesistön merkittävästä pilaantumisesta ja luontovahingosta

Toiminnanharjoittajan on viipymättä ilmoitettava valtion valvontaviranomaiselle 174 §:ssä tarkoitettua vesistön merkittävästä pilaantumisesta ja luontovahingosta sekä niiden välittömästä uhasta.

177 §

Määräys pilaantumisen ehkäisemiseksi

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi toimittamansa tarkastuksen nojalla antaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen, joka on tarpeen pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräys voi koskea toimea tai rajoitusta, toiminnan tarkkailua tai tiedottamista taikka valvontaa varten tarpeellisten tietojen antamista. Määräys ei voi koskea luvanvaraista toimintaa eikä 99 §:ssä tarkoitettua rekiste-

röityä toimintaa. Määräyksen on oltava koh-
tuullinen ottaen huomioon toiminnan luonne
ja ympäristön pilaantumisen merkittävyys.

178 §

Toiminnan keskeyttäminen

Jos ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta toiminnasta aiheutuu välitöntä vaaraa ihmisten terveydelle tai siitä uhkaa aiheutua välittömiä ja huomattavia haittavaikutuksia ympäristölle valvontaviranomaisen on keskeytettävä toiminta siltä osin kuin se on välttämätöntä terveyden tai ympäristön suojelemiseksi, jos toiminnanharjoittaja ei itse ole ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin.

Toiminnanharjoittajaa on kuultava mahdollisuuksien mukaan ennen keskeyttämistä. Keskeyttämistoimenpiteestä on laadittava pöytäkirja ja keskeyttämisestä on viivytyksettä tehtävä päätös. Viranomaisen on lisäksi annettava tieto siitä, miten toiminnan jatkamiseksi menetellään.

Luvanvaraisen toiminnan keskeyttää ensisijaisesti valtion valvontaviranomainen, jos ympäristölupaviranomainen, ja muutoin ensisijaisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

179 §

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen alaisen viranhaltijan väliaikainen määräys

Edellä 173 §:ssä tarkoitetun kiellon tai määräyksen voi antaa tai 178 §:ssä tarkoitetun keskeyttämisen suorittaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen puolesta kiireellisessä tapauksessa tämän määräämä viranhaltija. Viranhaltijan on laadittava myös 178 §:n 2 momentin mukainen pöytäkirja.

Viranhaltijan on viivytyksettä saatettava antamansa määräys, kieltö tai keskeyttämis-toimenpide kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen päätettäväksi. Viranhaltijan päätös on voimassa, kunnes kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on ratkaissut asian.

180 §

Aineita, valmisteita, tuotteita, laitteita ja koneita koskeva kieltö- tai velvoittamis päätös

Jos 19 §:n tai 20 §:n 2 momentin nojalla annettua valtioneuvoston asetusta on rikottu, ympäristöministeriö voi:

1) kieltää valmistajaa, maahantuojaa tai muuta markkinoille luovuttajaa taikka laitteen huoltajaa tai aineen käsittelijää jatkamasta toimintaansa;

2) kieltää säännösten vastaisen aineen, valmisteiden, tuotteen, laitteen tai koneen käytön, valmistuksen, kaupan pitämisen, myynnin tai muun luovuttamisen;

3) velvoittaa rikkojan saattamaan aineen, valmisteiden, tuotteen, laitteen tai koneen säännösten mukaiseksi tai muutoin täyttämään velvollisuutensa;

4) velvoittaa rikkoja toimittamaan aine, valmiste, tuote, laite tai kone taikka osa siitä asianmukaisesti käsiteltäväksi jätteenä.

Jos 1 momentissa tarkoitettu aine, valmiste, tuote, laite tai kone on luovutettu markkinoille, ministeriö voi velvoittaa asetuksen vastaisesti menetelleen poistamaan sen markkinoilta ja toimimaan 1 momentissa säädetyllä tavalla.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto päättää 1 ja 2 momentissa tarkoitettua kiellosta tai velvoittamisesta, kun rikkomus koskee 19 §:n nojalla annettua orgaanisia liuottimia sisältäviä tuotteita koskevan valtioneuvoston asetuksen noudattamista sekä 22 §:ssä tarkoitetun poikkeuslupapäätöksen noudattamista. Suomen ympäristökeskus päättää kiellosta tai velvoittamisesta, kun rikkomus koskee otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen, tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen, 19 §:n nojalla otsonikerroksen suojaamiseksi annetun valtioneuvoston asetuksen ja 17 luvun nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen noudattamista sekä muutoin 157 §:n 1-4 momentin, 159 §:n 1 ja 2 momentin sekä 160 §:n 1 ja 2 momentin mukaisten velvoitteiden noudattamista. Kiellon käyttää säännösten vastaista yksittäistä laitetta tai huoltovelvollisuuden täyttämistä koskevan velvoitteen antaa kuitenkin 25 §:n 1

momentissa tarkoitettu valvontaviranomaisen.

181 §

Uhkasakko, teettämisuhka ja keskeyttämisuhka

Viranomaisen on tehostettava, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta, tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään. Uhkaa ei kuitenkaan saa asettaa 177 §:n nojalla annetun määräyksen tehosteeksi.

Luonnollisen henkilön saattamiseksi syytteen ei saa käyttää sellaisia hänen tässä laissa säädetyn tai sen nojalla määrätyn tiedonantovelvollisuuden perusteella antamia tietoja, jotka on saatu asettamalla sakon uhka velvollisuuden täyttämiseksi.

Jollei tästä laista muuta johdu, uhkasakkoa, teettämisuhkaa ja keskeyttämisuhkaa koskevaan asiaan sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

182 §

Kuuleminen

Ennen tässä luvussa tarkoitettua määrärajan antamista viranomaisen on varattava sille, jota määräys koskee, tilaisuus tulla kuuluksi asiassa siten kuin hallintolaissa säädetään. Tarvittaessa on kuultava myös muita asianosaisia, muita valvontaviranomaisia, lupaviranomaista ja yleistä etua valvovia viranomaisia.

183 §

Vireillepano-oikeus

Jollei 134, 136, 173, 174, 177 tai 178 §:ssä tarkoitettu asia ole tullut vireille valvontaviranomaisen omasta aloitteesta, asian voi panna kirjallisesti vireille:

1) se, jonka oikeutta tai etua asia saattaa koskea;

2) rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät;

3) toiminnan sijaintikunta ja muu kunta, jonka alueella toiminnan ympäristövaikutukset ilmenevät;

4) valtion valvontaviranomainen sekä toiminnan sijaintikunnan ja vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen;

5) muu asiassa yleistä etua valvova viranomainen;

6) saamelaiskäräjät, jos ympäristövaikutukset ilmenevät saamelaisten kotiseutualueella;

7) kolttien kyläkokous, jos ympäristövaikutukset ilmenevät koltta-alueella.

Valtion valvontaviranomainen voi panna vireille vaatimuksen 197 §:n 2 momentin 7 kohdan mukaisesta ympäristönsuojelumääräyksen antamista koskevasta asiasta, jos kunta ei ole antanut tätä koskevaa määräystä ja määräystä on pidetty vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa tai merenhoitosuunnitelmassa merkityksellisenä keinona vesien tai meriympäristön tilan kannalta.

184 §

Virka-apu

Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:ssä ja rajavartiolaitoksen velvollisuudesta rajavartiolaitos (578/2005) 77 §:ssä. Myös tullilaitos on velvollinen antamaan virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnassa.

185 §

Toiminta rikosasiassa

Valvontaviranomaisen tulee tehdä ilmoitus 211 §:ssä tarkoitettua teosta tai laiminlyönnistä poliisille esitutkintaa varten. Ilmoitus saadaan kuitenkin jättää tekemättä, jos tekoa on pidettävä olosuhteet huomioon ottaen vä-

häisenä eikä yleisen edun ole katsottava vaativan syytteen nostamista.

Valtion valvontaviranomainen on rikosasiassa asianomistaja, jos yleistä etua on loukattu.

Luku 19

Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

186 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla annettuun viranomaisen päätökseen saa hakea valittamalla muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Valtioneuvoston ja ympäristöministeriön päätöksestä valitetaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston 22 §:n nojalla tekemästä päätöksestä valitetaan Vaasan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Kunnan viranhaltijan 179 §:n nojalla antamasta määräyksestä tai päätöksestä ei saa valittaa. Edellä 38, 108 ja 110 §:ssä tarkoitettua asian siirtämistä toiselle viranomaiselle koskevasta päätöksestä sekä 111 §:ssä tarkoitettua korvausvaatimuksen erikseen käsittelemistä koskevasta ratkaisusta ei saa valittaa erikseen. Asian käsittelystä 200 §:n nojalla perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

Kunnan ympäristönsuojelumääräysten hyväksymistä sekä ympäristölupahakemuksen käsittelymaksua tarkoittavaa taksaa koskevaan päätökseen haetaan valittamalla muutosta siten kuin kuntalaissa (365/1995) säädetään. Valtion valvontaviranomaisella on oikeus hakea muutosta kunnan ympäristönsuojelumääräyksiä koskevaan päätökseen.

Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen haetaan valittamalla muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

187 §

Valitusoikeus

Valitusoikeus on:

1) sillä, jonka oikeutta tai etua asia saattaa koskea;

2) rekisteröidyllä yhdistyksellä tai säätiöllä, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät;

3) toiminnan sijaintikunnalla ja muulla kunnalla, jonka alueella toiminnan ympäristövaikutukset ilmenevät;

4) valtion valvontaviranomaisella sekä toiminnan sijaintikunnan ja vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella;

5) muulla asiassa yleistä etua valvovalla viranomaisella;

6) saamelaiskäräjillä sillä perusteella, että ympäristöluvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan;

7) kolttien kyläkokouksella sillä perusteella, että ympäristöluvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttialueella kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

Valtion ympäristölupa- ja valvontaviranomaisella ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on lisäksi oikeus valittaa sellaisesta päätöksestä, jolla Vaasan hallinto-oikeus on muuttanut sen tekemää päätöstä tai kumonnut päätöksen.

188 §

Oikaisuvaatimus tarkkailusuunnitelmaa ja tarkkailumääräysten muuttamisesta koskevasta päätöksestä

Lupaviranomaisen määräämän viranomaisen 67 ja 68 §:ssä tarkoitettuun päätökseen voidaan hakea kirjallisesti oikaisua lupaviranomaiselta 30 päivän kuluessa päätöksen antamisesta. Oikaisuvaatimus tehdään valtion ympäristölupaviranomaiselle, jos yhteistarkkailuun kuuluvan jonkin toiminnan tarkkailuvelvoite on perustunut sen antamaan pää-

tökseen. Oikaisuvaatimuksena voidaan käsitellä myös yhteistarkkailun kustannuksien jakamista koskeva erimielisyys. Oikaisuvaatimuksen johdosta tehtävä päätös annetaan 84 §:n 1 momentissa tarkoitettu tavoin julkipanon jälkeen ja siitä on tiedotettava noudattaen 84, 85 ja 98 §:ää. Oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen haetaan muutosta siten kuin 186 §:ssä säädetään.

189 §

Oikaisuvaatimus kalatalousasioita koskevista päätöksistä

Lain 60 §:ssä tarkoitettuun kalatalousveloitteen toteuttamissuunnitelmaa koskevaan päätökseen ja kalatalousmaksun käyttösuunnitelmaa koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua lupaviranomaiselta siten kuin vesilain 15 luvun 1 §:n 3 momentissa säädetään.

190 §

Oikaisuvaatimus suuren laitoksen lupamääräysten tarkistamista koskevasta määräyksestä

Valtion valvontaviranomaisen 81 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen voidaan hakea oikaisua valtion ympäristölupaviranomaiselta. Oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen, jolla on veloitettu hakemaan lupamääräysten tarkistamista, ei saa hakea erikseen muutosta.

191 §

Muutoksenhaku eräissä tapauksissa

Tyyppihyväksyntää koskevasta viranomaisen päätöksestä sekä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston 160 §:n nojalla tekemästä päätöksestä antaa pätevyystodistus tai peruuttaa se valitetaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Se, jonka oikeutta tai etua asia saattaa koskea, saa hakea oikaisua 28 §:n 2 momentissa tarkoitettun tarkastuslaitoksen tai muun vastaavan laitoksen päätökseen päätöksen teki-

jältä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen, jolla oikaisuvaatimus on hylätty, saa hakea valittamalla muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin muutoksenhausta hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Näyttötutkinnossa 157 §:n mukaan osoitetun pätevyyden arviointiin tyytymätön opiskelija voi hakea muutosta arviointiin siten kuin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) säädetään.

Opetussuunnitelmaperusteisessa ammatillisessa perustutkinnossa 157 §:n mukaan osoitetun pätevyyden arviointiin tyytymätön opiskelija voi hakea muutosta arviointiin siten kuin ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998) säädetään.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tai Suomen ympäristökeskuksen hyväksymän asiantuntevan tahon 157 §:n nojalla tekemään päätökseen todistuksen antamisesta pätevyyden arvioinnin kohteena oleva saa hakea oikaisua kirjallisesti päätöksen tekijältä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen, jolla oikaisuvaatimus on hylätty, saa hakea muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

192 §

Kuuleminen ympäristölupapäätöstä koskevan valituksen johdosta

Ympäristölupapäätöstä koskevista valituksista on tiedotettava kuuluttamalla vähintään 14 päivän ajan päätöksen antaneen viranomaisen ilmoitustaululla ja asianomaisten kuntien ilmoitustauluilla. Valitusasiakirjat on pidettävä nähtävillä asianomaisissa kunnissa kuulutusajan. Luvanhakijalle ja niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee, sekä yleistä etua valvoville viranomaisille on lisäksi varattava tilaisuus vastineen antamiseen valituksen johdosta, jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta. Tieto valituksesta vastineen antamista varten annetaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Samalla on ilmoitettava, missä valitusasiakirjat ovat nähtävillä sekä

minne vastinekirjelmät voidaan vastineen antamista varten varatussa ajassa toimittaa.

193 §

Menettely muutoksenhakutuomioistuimessa

Sen lisäksi, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään katselmuksesta, muutoksenhakutuomioistuin tai sen määräyksestä sen puheenjohtaja, jäsen tai esittelijä voi suorittaa paikalla tarkastuksen.

Ympäristölupaa koskeva Vaasan hallinto-oikeuden päätös on annettava julkipanon jälkeen, jolloin sen katsotaan tulleen asianosaisen tietoon silloin, kun se on annettu. Päätöksestä on lisäksi viipymättä ilmoitettava toiminnan sijaintikunnan ja vaikutusalueen kunnan ilmoitustaululla.

Vaasan hallinto-oikeuden päätös on toimitettava valittajalle ja päätöksen jäljennös sitä pyytäneille asianosaisille sekä lupaa koskevassa asiassa toiminnanharjoittajalle, jos asianomainen ei ole valittajana. Jäljennös päätöksestä on lisäksi toimitettava valtion ympäristölupaviranomaiselle, valvontaviranomaiselle, asiassa yleistä etua valvoville viranomaisille ja Suomen ympäristökeskukselle.

Tämän lain mukaista hallintopakkoasiaa koskeva hallinto-oikeuden päätös annetaan tiedoksi todisteellisena tiedoksiantona siten kuin hallintolaissa säädetään.

194 §

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Toimintaa ei saa aloittaa tai muuttaa ennen kuin siihen oikeuttava lupapäätös on lainvoimainen. Valitus korvauksesta ei estä toiminnan aloittamista.

Lupaviranomaisen lainvoimaisen päätöksen täytäntöönpanosta on, siltä osin kuin on kysymys lain 11 luvun säännösten perusteella määrätyistä korvauksista tai 72 §:n nojalla myönnetystä käyttöoikeudesta ja siitä maksettavasta korvauksesta, soveltuvin osin voimassa, mitä lainvoimaisen tuomion täytäntöönpanosta säädetään.

195 §

Päätöksen täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta

Lupaviranomainen voi perustellusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, luvan hakijan pyynnöstä lupapäätöksessä määrätä, että toiminta voidaan muutoksenhausta huolimatta aloittaa lupapäätöstä noudattaen, jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupamääräyksen muuttamisen varalle. Vaatimus vakuuden asettamisesta ei koske valtiota tai sen laitosta eikä kuntaa tai kuntayhtymää. Lupaviranomainen voi tarvittaessa määrätä täytäntöönpanon lupapäätöstä suppeammaksi sekä määrätä täytäntöönpanon aloitusajankohdasta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu oikeus voidaan myöntää samoin edellytyksin enintään 14 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä erikseen tehdystä hakemuksesta. Hakemuksesta on kuultava valvontaviranomaisia ja lupapäätökseen muutosta hakeneita. Päätös on tämän jälkeen tehtävä viivytyksettä. Päätökseen haetaan muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Päätös, jolla on myönnetty 1 momentissa tarkoitettu oikeus, on välittömästi toimitettava Vaasan hallinto-oikeudelle sekä muutosta hakeneille.

Viranomaisen voi määrätä, että 67, 68, 105, 121, 122, 135, 136, 169, 173, 174, 177, 178 ja 180 §:ssä tarkoitettua määräystä tai päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava.

196 §

Täytäntöönpanoasian käsittely muutoksenhakutuomioistuimessa

Muutoksenhakutuomioistuin voi valituksesta kumota 195 §:ssä tarkoitettua määräyksen tai muuttaa sitä tai muutoinkin kieltää lupapäätöksen täytäntöönpanon. Hallinto-oikeuden päätöksestä täytäntöönpanoa koskevassa asiassa voidaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

Se, joka on valittanut ympäristölupapäätöksestä, voi hallinto-oikeudessa vaatia 195 §:n 2 momentissa tarkoitettua ratkaisua kumottavaksi tai muutettavaksi ilman, että hänen olisi siitä erikseen valitettava. Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä tämän pykälän 1 momentissa säädetään.

Hallintolainkäyttölain 6 luvun säännöksiä lainvoimaa vailla olevan päätöksen täytäntöönpanosta ei sovelleta tämän lain mukaiseen muutoksenhakuun, siten että toiminta olisi aloitettavissa ilman lainvoimaista lupaa tai 195 §:ssä tarkoitettua määräystä. Jos lupasiassa on kysymys olemassa olevan toiminnan jatkamisesta, Vaasan hallinto-oikeus voi päätöksessään määrätä, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta kokonaan tai osittain noudatettava, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

Luku 20

Erinäiset säännökset

197 §

Kunnan ympäristönsuojelumääräykset

Kunta voi antaa tämän lain täytäntöön panemiseksi tarpeellisia paikallisista olosuhteista johtuvia, kuntaa tai sen osaa koskevia yleisiä määräyksiä (*kunnan ympäristönsuojelumääräykset*). Määräykset eivät voi koskea tämän lain mukaan luvanvaraista tai rekisteröitävää toimintaa eivätkä 33 §:ssä, 103 §:ssä tai 135 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimintaa tai puolustusvoimien toimintaa.

Määräykset voivat koskea:

1) toimia, rajoituksia ja rakennelmia, joilla ehkäistään päästöjä tai niiden haitallisia vaikutuksia;

2) erityisen häiritsevän tilapäisen melun tai tärinän torjuntaa;

3) toimintojen sijoittumisen ympäristönsuojelullisia edellytyksiä asemakaava-alueen ulkopuolella;

4) sellaisten alueiden määrittelyä, joilla ympäristön erityisen pilaantumisvaaran vuoksi on kielletty jäteveden johtaminen maahan, vesistöön taikka ojaan, lähteeseen, tekolammikkoon tai vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaiseen noroon;

5) sellaisten alueiden ja vyöhykkeiden määrittelyä, joilla lannan ja lannoitteiden sekä maataloudessa käytettävien ympäristölle haitallisten aineiden käyttöä rajoitetaan;

6) valvontaa varten tarpeellisten tietojen antamista; sekä

7) vesien ja meriympäristön tilan parantamista koskevia toimia, jotka ovat vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) mukaisen vesienhoitosuunnitelman tai merenhoitosuunnitelman mukaan tarpeellisia.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen ympäristönsuojelumääräyksestä siinä mainituin perustein.

198 §

Menettely kunnan ympäristönsuojelumääräyksiä annettaessa

Ennen ympäristönsuojelumääräysten antamista kunnan on varattava asianomaiselle valtion valvontaviranomaiselle sekä tarvittaessa muille viranomaisille tilaisuus lausunnon antamiseen. Vaikuttamismahdollisuuden varaamisesta asian käsittelyssä säädetään hallintolain 41 §:ssä. Asian valmistelusta on myös tiedotettava kunnan tietoverkkosivulla.

Kunnan on tiedotettava ympäristönsuojelumääräyksistä yleisesti siten kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan. Määräykset on oltava saatavilla kunnan tietoverkkosivulla. Ne on lisäksi toimitettava tiedoksi asianomaiselle valtion valvontaviranomaiselle ja valtion ympäristölupaviranomaiselle.

199 §

Valtakunnalliset suunnitelmat ja ohjelmat

Valtioneuvosto hyväksyy Euroopan yhteisön säädöksissä tarkoitettujen ympäristönsuojelua koskevat valtakunnalliset suunnitelmat ja

ohjelmat. Suunnitelmia ja ohjelmia valmisteltaessa on niille viranomaisille ja tahoille, joiden etua tai oikeutta asia koskee, sekä 183 §:ssä tarkoitetuille valtakunnallisille yhdistyksille ja säätiöille varattava tilaisuus antaa suunnitelma- ja ohjelmaluonnoksista lausuntonsa. Luonnos on julkaistava sähköisesti ja varattava yleisölle riittävän ajoissa mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen. Hyväksytystä suunnitelmasta tai ohjelmasta perusteluihin sekä siitä, miten esitetyt mielipiteet on otettu huomioon, on tiedotettava sähköisesti.

Valtakunnallisesta ja alueellisesta jätesuunnitelmasta säädetään jätelaissa.

200 §

Käsittelymaksut

Viranomaisella on oikeus periä tämän lain mukaisen luvan, ilmoituksen ja muun asian käsittelystä maksu. Valvontaviranomaisella on lisäksi oikeus periä maksu 166 §:n 4 momentissa tarkoitetun valvontaohjelman mukaisen tarkastuksen tai muun siinä mainitun valvontatoimenpiteen suorittamisesta. Maksu voidaan periä myös sellaisesta valvontaohjelmaan kuulumattomasta tarkastuksesta, joka on tarpeen 173, 174 tai 178 §:n mukaisen asian selvittämiseksi tai siinä annetun päätöksen noudattamisen valvomiseksi.

Terveysturvaviranomaiset, kuluttajaturvallisuuslaitaissa tarkoitetut kunnan valvontaviranomaiset ja elintarvikevalvontaviranomaiset voivat periä maksun 17 luvussa tarkoitetun valtioneuvoston asetuksen noudattamiseksi suorittamastaan valvonnasta.

Maksuun valtion viranomaisessa sovelletaan, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) ja sen nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa säädetään. Kunnalle perittävä maksu voi vastata enintään suoritteen tuottamisesta kunnalle aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Kunnalle perittävän maksun perusteista määrätään tarkemmin kunnan hyväksymässä taksassa.

Maksua ei peritä viranomaisen eikä haittaa kärsivän asianosaisen aloitteesta vireillepanon asian käsittelystä. Muiden vaatimuksesta vireillepanon asian käsittelystä saadaan pe-

riä maksu, jos vireillepanoa on pidettävä ilmeisen perusteettomana.

Julkisten saatavien perimisestä ilman tuomiota tai päätöstä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

201 §

Todistajan kuuleminen

Valtion ympäristölupaviranomainen voi, jos se erityisestä syystä on tarpeen, kuulla todistajaa valallisesti ja asianosaista totuusvakuutuksen nojalla. Asianosaisille on varattava tilaisuus olla läsnä kuultaessa todistajaa tai asianosaista, ja heillä on oikeus esittää kysymyksiä sekä lausua käsityksensä todistajan tai asianosaisen kertomuksesta. Todistajalle maksettavasta korvauksesta on voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

202 §

Kulujen korvaaminen korvausasiassa

Asianosaiselle aiheutuneiden kulujen korvaamiseen korvausta koskevassa asiassa sovelletaan, mitä oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta säädetään hallintolainkäyttölaissa.

Jos asianosaiselle on myönnetty yleistä oikeusapua oikeusapulain (257/2002) nojalla, korvausasiasta päättävän viranomaisen on samalla päätettävä mainitun lain 24 §:n mukaisesti asianosaisen velvoittamisesta korvaamaan valtiolle asiasta aiheutuneet kulut sekä oikeusavun saajalle tämän asiassa suorittamat kulut ja omavastuuosuus.

203 §

Mittauksen ja tutkimusten laadunvarmistus

Tämän lain täytäntöönpanon edellyttämät mittaukset, testaukset, selvitykset ja tutkimukset on tehtävä pätevästi, luotettavasti ja tarkoituksenmukaisin menetelmin.

Tämän lain mukaista valvontaa varten otettujen veden laatuun liittyvät näytteet on tutkittava tätä toimintaa varten hyväksytyssä laboratoriossa. Veteen, sedimenttiin ja vesieliös-

töön liittyviä näytteitä tutkivan laboratorion hyväksyy hakemuksesta Suomen ympäristökeskus. Hyväksyttävällä laboratoriolle on oltava akkreditoitu laatujärjestelmä, näytteenotto toiminnan pätevyys tulee osoittaa akkreditoinnilla tai henkilösertifioinnilla ja raportoinnin pätevyyden tulee perustua kokemukseen ja koulutukseen. Laboratorion on oltava teknisesti pätevä ja sen tulee pystyä tuottamaan luotettavia tuloksia. Laboratorion henkilökunnalla on oltava tehtävän edellyttämä koulutus ja pätevyys. Suomen ympäristökeskuksen on pidettävä hyväksytyistä laboratorioista julkiseen käyttöön tarkoitettua luetteloa. Luetteloon merkitään laboratorion yhteystiedot ja pätevyysalue.

Tämän lain mukaisessa ilmanlaadun seurannassa on käytettävä hyväksytyjä mittausmenetelmiä ja laitteita. Ilmanlaadun mittausverkoilla, mittausasemilla ja laboratorioilla on oltava kirjallinen laadunvarmistus- ja laadunvalvontajärjestelmä, ja mittauksen on oltava jäljitettävissä kansainvälisiin primaaristandardeihin. Ilmatieteen laitos kokoaa tiedot käytetyistä mittausverkoista, mittausasemista, laboratorioista, laitteista sekä menetelmistä ja huolehtii ilmanlaadusta ja sen parantamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/50/EY 3 artiklan ensimmäisen alakohdan b luetelmakohdan mukaisesta ilmanlaadun mittausjärjestelmien vaatimuksenmukaisuuden tarkistamisesta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) mittaus- ja testausmenetelmistä, standardeista ja laskentamalleista, joita on käytettävä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten soveltamisessa;

2) mittauksen, testausten, selvitysten ja tutkimusten laadun varmistamisesta sekä niitä toteuttavien tutkimuslaitosten ja laboratorioden valvonnasta.

204 §

Salassapitovelvollisuus ja salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Tämän lain mukaista tehtävää suorittavan salassapitovelvollisuuden sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Toiminnan päästö- ja tarkkailutiedot sekä ympäristön laatu tiedot eivät kuitenkaan ole salassa pidettäviä.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä saa tämän lain mukaisia tehtäviä suorittaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammattialaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista luovuttaa valvontaviranomaiselle tai ympäristöministeriölle tämän lain mukaisten tehtävien suorittamiseksi taikka syyttäjän-, poliisi- ja tulliviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi sekä Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen niin edellyttäessä.

205 §

Valtion rajat ylittävät vaikutukset

Tässä laissa tarkoitetun toiminnan ympäristövaikutukset toisessa valtiossa otetaan tätä lakia sovellettaessa huomioon kuten vastaava vaikutus Suomessa, jollei asianomaisten valtion kanssa tehdystä sopimuksesta muuta johdu. Toisen valtion aluevesiin tai talousvyöhykkeeseen kohdistuviin pilaantumisvaikutuksiin sovelletaan 17 §:ää.

Jos toimintaan on haettava 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun rajajokisopimuksen mukaisen lupaviranomaisen lupa, ympäristölupa ei ole tarpeen yksinomaan 29 §:n 2 momentin 1 tai 2 kohdan nojalla. Ympäristölupapäätöksessä on otettava huomioon, mitä rajajokisopimuksen mukainen lupaviranomainen on päättänyt.

206 §

Valtion rajat ylittävät vaikutukset suurissa laitoksissa

Jos tietyn laitoksen käytöllä on todennäköisesti merkittäviä kielteisiä vaikutuksia toisen Euroopan unionin jäsenvaltion ympäristöön, tai jos unionin jäsenvaltio, johon laitoksen

käyttö todennäköisesti vaikuttaa merkittävästi, sitä pyytää, valtion ympäristölupaviranomaisen on toimitettava tälle valtiolle suuren laitoksen ympäristölupahakemusta koskevat asiakirjat ja sitä koskevat tiedot samanaikaisesti kun niistä tiedotetaan ja kuullaan 5 luvun mukaisesti.

Kun valtion ympäristölupaviranomainen tekee päätöksen ympäristölupahakemuksesta, 1 momentissa tarkoitetun kuulemisen tulokset on otettava huomioon.

Valtion ympäristölupaviranomaisen on ilmoitettava 1 momentin mukaisesti kuullulle valtiolle ympäristölupapäätöksestä ja toimitettava niille teollisuus päästödirektiivin 24 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut tiedot.

207 §

Yhteistoteutuksesta päättäminen

Ympäristöministeriö voi hakemuksesta myöntää poikkeuksen valtioneuvoston 9 §:n nojalla antaman asetuksen päästöjä koskevista säännöksistä tietyn toiminnan osalta, jos toiminnanharjoittaja toteuttaa muualla Suomessa tai toisessa valtiossa ympäristönsuojelutoimia, joiden johdosta päästöt tai niiden vaikutukset kokonaisuutena olennaisesti vähentyvät (*yhteistoteutus*).

Yhteistoteutus edellyttää, että:

- 1) se ei ole vastoin Suomea sitovia kansainvälisiä velvoitteita;
- 2) se on tarkoituksenmukaista ottaen huomioon toiminnan tekniset ja taloudelliset mahdollisuudet ympäristönsuojelutoimien toteuttamiseksi; sekä
- 3) päästöjä ja ympäristönsuojelutoimia sekä niiden vaikutuksia voidaan seurata luotettavasti.

Jos toiminnasta aiheutuu alueellisia haitallisia ympäristövaikutuksia, on yhteistoteutuksesta päättämisen edellytyksenä lisäksi, että Suomen alueeseen kohdistuvat päästöt vähentyvät järjestelyn seurauksena.

Ministeriön päätökseen voidaan sisällyttää tarpeellisia ehtoja. Päätös ei syrjäytä toiminnalle tässä laissa tai sen nojalla muutoin asettuja vaatimuksia.

208 §

Kuuleminen ja tiedottaminen yhteistoteutuksesta

Ennen 207 §:ssä tarkoitetun päätöksen tekemistä hakemuksesta on pyydettävä lausunto toiminnan sijaintikunnalta ja vaikutusalueen kunnilta, asianomaisilta valtion valvontaviranomaisilta sekä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettäviltä tahoilta. Lisäksi 183 §:ssä tarkoitetulle rekisteröidylle yhdistykselle tai säätiölle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi hakemuksen johdosta.

Hakemuksesta on kuulutettava virallisessa lehdessä, ja kuulutus on julkaistava ympäristöministeriön tietoverkkosivuilla. Lisäksi hakemuksesta on tiedotettava toiminnan sijaintikunnassa ja vaikutusalueen kunnassa siten kuin kuntalaissa säädetään.

Ministeriön päätös on annettava tiedoksi siten kuin hallintolaissa säädetään.

209 §

Yhteistoteutus päätöksen muuttaminen ja peruuttaminen

Yhteistoteutus päätöstä voidaan muuttaa tai päätös peruuttaa, jos

- 1) olosuhteet ovat päätöksen tekemisen jälkeen muuttuneet siten, ettei edellytyksiä yhteistoteutukselle enää ole;
- 2) osoittautuu, että päästöt eivät yhteistoteutuksen seurauksena olennaisesti vähenny tai yhteistoteutuksesta muuten aiheutuu olennaisesti arvioitua enemmän haitallisia ympäristövaikutuksia; tai
- 3) päätöksen muuttaminen tai peruuttaminen on tarpeen Suomen kansainvälisten velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi annettujen säädösten noudattamiseksi.

Ennen päätöksen tekemistä ympäristöministeriön on varattava 207 §:ssä tarkoitetulle toiminnanharjoittajalle tilaisuus tulla kuulluksi.

210 §

Asetusten valmistelu

Edellä 2 ja 14 luvun mukaisia valtioneuvoston asetuksia valmisteltaessa on niille vi-

ranomaisille ja tahoille, joiden toimintaa tai etua asia erityisesti koskee, varattava tilaisuus lausunnon antamiseen.

211 §

(108 g §) Pysyviä orgaanisia yhdisteitä koskevat erityiset säännökset

Tämän lain mukaista lupa- tai ilmoitusasiaa käsiteltäessä on noudatettava, mitä pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 850/2004 6 artiklan 3 kohdassa ja 7 artiklassa säädetään.

Edellä 1 momentissa mainitun asetuksen 7 artiklassa tarkoitettuina toimivaltaisina viranomaisina toimivat tämän lain mukaiset ympäristölupaviranomaiset. Asetuksen 7 artiklan valvontaan sovelletaan, mitä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnasta säädetään.

212 §

(108 h §) Elohopeaa koskevat erityissäännökset

Tämän lain mukaista lupa- tai ilmoitusasiaa käsiteltäessä on noudatettava, mitä metallisen elohopean ja tiettyjen elohopeayhdisteiden ja -seosten viennin kieltämisestä sekä metallisen elohopean turvallisuudesta varastoinnista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1102/2008, jäljempänä elohopean vientikieltoasetus, 2 artiklassa, 3 artiklan 1 kohdassa, 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa ja 6 artiklassa säädetään.

Elohopean vientikieltoasetuksen 2 artiklan, 3 artiklan 1 kohdan, 4 artiklan 1 kohdan ja 6 artiklan valvonnassa noudatetaan, mitä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnasta säädetään.

213 §

Rangaistussäännökset

Rangaistus vastoin tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tehdystä

ympäristön turmelemisesta säädetään rikoslain (39/1889) 48 luvun 1–4 §:ssä.

Joka muulla tavoin kuin 1 momentissa tarkoitettulla tavalla tahallaan tai huolimattomuudesta

1) laiminlyö 99, 101-103, 121, 122, 135 tai 176 §:n ilmoitusvelvollisuuden,

2) laiminlyö ympäristöluvan lupamääräyksen mukaisen velvollisuutensa tai viranomaisen tämän lain 96 §:n 3 momentin, 81 §:n 3 momentin tai 105, 121, 122 tai 135 §:n nojalla antamaan määräykseen perustuvan velvollisuutensa,

3) rikkoo 15 - 17 §:ssä tarkoitettua kieltoa tai 9, 16, tai 19-20 §:n nojalla annettua asetusta,

4) laiminlyö 96 §:n 1-2 momentin, 115, 116, 132 – 133, 138, 153 §:n mukaisen velvollisuutensa tai rikkoo 207 §:n nojalla annettuun ympäristöministeriön päätökseen sisältyviä ehtoja,

5) ryhtyy 101 §:ssä tarkoitettuun toimenpiteeseen tai aloittaa siinä tarkoitettua toiminnan ennen 101 §:n 3 momentin mukaisen ajan kulumista,

6) laiminlyö otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 4 – 8, 10 – 13, 15 - 17, 20, 22 – 24 tai 27 artiklan mukaisen velvollisuutensa tai tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 3-9 artiklan mukaisen velvollisuutensa tai toimii epäpuhtauksien päästöjä ja siirtoja koskevan eurooppalaisen rekisterin perustamisesta ja neuvoston direktiivien 91/689/ETY ja 96/61/EY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 166/2006 5 tai 6 artiklassa taikka 9 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuutensa vastaisesti taikka toimii 157 §:n 1 momentin tai 159 §:n 1 tai 2 momentin taikka 17 luvun nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen vastaisesti,

7) laiminlyö pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 850/2004 7 artiklan mukaisen velvollisuutensa tai

8) rikkoo elohopean vientikieltoasetuksen 6 artiklan mukaisen tietojen toimittamisvelvollisuuden,

on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, ympäristönsuojelulain rikkomisesta sakkoon.

Rangaistus 204 §:ssä säädetyn salassapito-velvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Moottorikäyttöisen ajoneuvon joutokäyntiä koskevan kiellon rikkomisesta voidaan määrätä pysäköintivirhemaksu siten kuin pysäköinninvalvonnasta annetussa laissa (727/2011) säädetään.

Luku 21

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

214 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan x päivänä kuuta 20xx [1.1.2014].

Tällä lailla kumotaan ympäristönsuojelulaki (86/2000), jäljempänä kumottava laki.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Jos ennen tämän lain voimaan tuloa annettussa säädöksessä viitataan ympäristönsuojelulakiin, sovelletaan kumottavan lain sijasta tätä lakia.

215 §

Kumottavan lain nojalla annetut asetukset

Kumottavan lain nojalla annetut valtioneuvoston ja ympäristöministeriön asetukset jäävät edelleen voimaan, kunnes tämän lain nojalla toisin säädetään.

216 §

Aikaisemmat päätökset ja määräykset

Kumottavan lain nojalla annettua viranomaisen päätöstä ja määräystä, joka on voi-

massa tämän lain voimaan tullessa, on noudatettava, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Tämän lain valvontaa ja hallintopakkoa koskevaa 18 lukua sovelletaan kumottavan lain nojalla annettujen voimassa olevien päätösten valvontaan. Tämän lain 8 luvun ympäristöluvan voimassaoloa ja muuttamista ja toiminnan lopettamista koskevaa 87 - 96 §:ää sovelletaan kumottavan lain nojalla annettuihin voimassa oleviin ympäristölupapäätöksiin ja toiminnan lopettamiseen.

217 §

Vireillä olevat asiat

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsitellään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Sellaisiin vireillä oleviin ympäristölupaasioihin, jotka on kuulutettu tämän lain voimaantulon jälkeen, sovelletaan kuitenkin myös tämän lain 11 §:ää toiminnan sijoituspaikan luonnonarvoista.

Jos muutoksenhakutuomioistuimien päätöksen, johon on sovellettava tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.

218 §

Suuret laitokset

Jos suuren laitoksen ympäristölupaa tai lupamääräysten tarkistamista koskeva asia on vireillä tämän lain voimaan tullessa, on lupaharkinnassa otettava hakijan pyynnöstä huomioon myös sellaiset 75 §:ssä tarkoitetut voimassa olevat päätelmät, jotka on annettu 7 päivä tammikuuta 2011 jälkeen mutta ennen tämän lain voimaantuloa. Päätelmiä voidaan soveltaa myös viranomaisen omasta aloitteesta sillä edellytyksellä, että soveltaminen ei johda hakijan kannalta kohtuuttomaan lopputulokseen.

Suuren laitoksen, jonka pääasiallista toimintaa koskevat päätelmät ovat tulleet voimaan 7 päivä tammikuuta 2011 jälkeen mutta ennen tämän lain voimaantuloa, on tehtävä 81 §:n 2 momentin mukainen selvitys kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta ja haettava tarvittaessa lupamääräysten tarkistamista 81 §:n mukaisesti. Jos suuren laitoksen ympäristölupaa tai lupamääräysten tarkistamista koskeva asia on lain voimaan tullessa vireillä ja jos mainittuja päätelmiä sovelletaan asiaa ratkaistaessa, ei 81 §:n mukaista selvitystä tarvitse tehdä.

Suuren laitoksen toiminnanharjoittajan on laadittava tämän lain 82 §:ssä tarkoitettu perustilaselvitys kun toiminnan

- 1) olennaiseen muuttamiseen haetaan lupaa 32 §:n perusteella,
- 2) lupamääräyksiä tarkistetaan 81 §:n tai 88 §:n perusteella tai
- 3) ympäristölupaa muutetaan 92 §:n perusteella ensimmäisen kerran 7 päivä tammikuuta 2014 jälkeen.

219 §

Suuret polttolaitokset

Suuren polttolaitoksen, jonka toimintaan on myönnetty lupa ennen [7 päivää tammikuuta 2013] tai laitoksen, jonka ympäristölupahakemus on kuulutettu ennen mainittua ajankohtaa ja joka on otettu käyttöön viimeistään [7 päivänä tammikuuta 2014], toiminnanharjoittajan on jätettävä 128 §:ssä tarkoitettu hakemus lupamääräysten tarkistamiseksi viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2014.

220 §

Velvollisuus hakea ympäristölupaa

Toimintaan, joka säädetään luvanvaraiseksi tällä lailla mutta joka ei ole luvanvarainen kumottavan lain nojalla, on haettava ympäristölupa viimeistään vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Lupahakemuksen vireilläolo ei estä toiminnan jatkamista.

221 §

Ympäristöluvan raukeaminen

Jos toiminta ei enää tämän lain voimaan tultua edellytä ympäristölupaa, raukeaa kumottavan lain nojalla annettu lupa tämän lain tullessa voimaan.

Jos 1 momentissa tarkoitettu toiminta on 99 §:n mukaan rekisteröitävä, sitä koskeva ympäristölupa raukeaa kuitenkin, kun toimintaa koskeva asetus tulee sovellettavaksi asetuksen siirtymäsäännöksessä määrättyllä tavalla. Tässä tarkoitettuja asetuksia ovat valtioneuvoston asetus nestemäisten polttoainesten jakeluasemien ympäristönsuojeluväitimuksista 444/2010, valtioneuvoston asetus polttoaineteholtaan alle 50 megawatin energiantuotantoyksiköiden ympäristönsuojeluväitimuksista 445/2010 ja valtioneuvoston asetus asfalttiasemien ympäristönsuojeluväitimuksista 448/2010 niihin tehtyine muutoksineen.

Jos samalla päätöksellä on ratkaistu myös muun toiminnan ympäristölupa tai jos toiminnan luvanvaraisuuden peruste on epäselvä, toiminnanharjoittaja voi pyytää lupaviranomaiselta päätöstä siitä, miltä osin päätös raukeaa. Asia on käsiteltävä siten kuin tämän lain 98 §:ssä säädetään. Asian käsittelystä ei peritä maksua.

Kun ympäristölupa raukeaa, toimivaltainen viranomainen rekisteröi toiminnan ja ilmoittaa rekisteröinnistä toiminnanharjoittajalle.

222 §

Valvontasuunnitelmat ja -ohjelmat

Kumottavan lain 95 §:n mukaisia valvontasuunnitelmia pidetään tämän lain 166 §:n mukaisina valvontasuunnitelmina. Valtion valvontaviranomaisen on tehtävä tämän lain mukainen valvontaohjelma viimeistään [x.x.2014]. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on tehtävä 166 §:ssä tarkoitettu valvontasuunnitelma ja -ohjelma ensimmäisen kerran viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2015.